

**FRANCISCI
ROBORTELLI
VTINENSIS, DE VITA,
ET VICTU POPULI
ROMANI SUB IMPP...**

Francesco Robortello



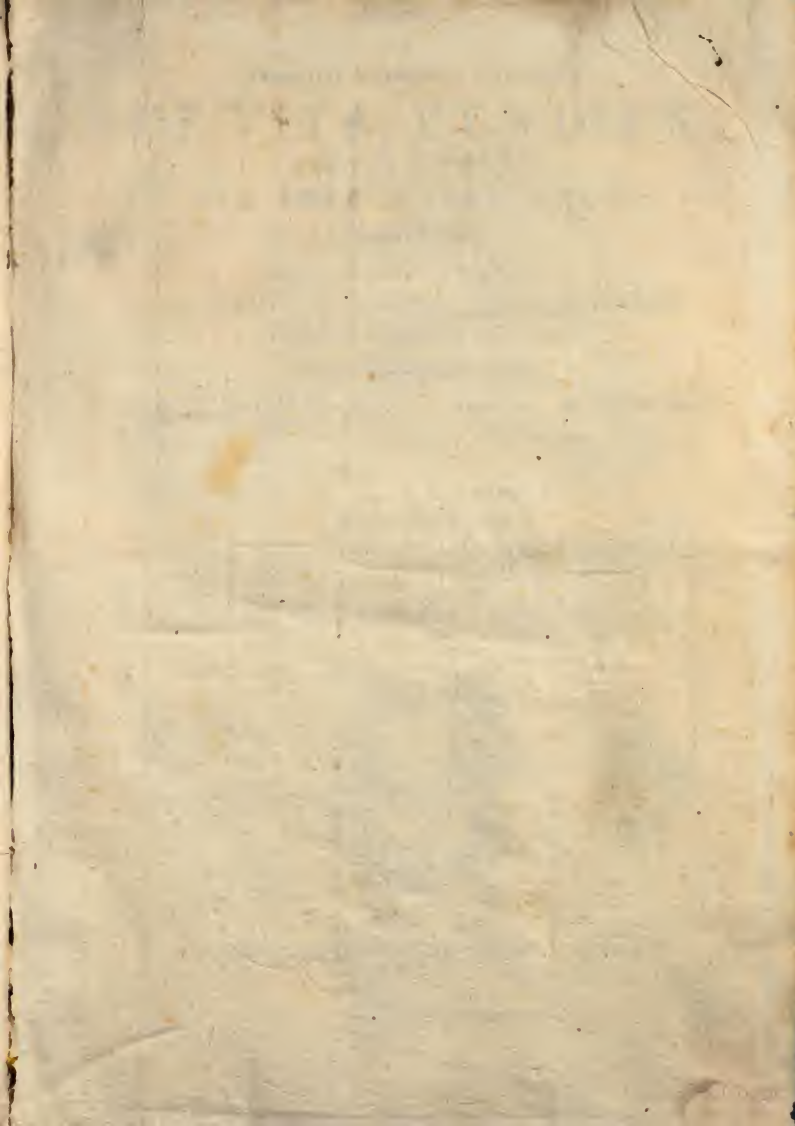
1759

1792

Wm. G. Wm. G.

VIII.

S





FRANCISCI ROBORELLI VTINENSIS;
DE VITA, ET VICTV
POPVLI ROMANI
SVB IMPP. CAESS. AVGG.

Tomus Primus,

QVI CONTINET LIBROS XV.

AD ILLVSTR. ET REVERENDISS. IO. BAPTISTAM
 Campegium, Maioricensium Episcopum.

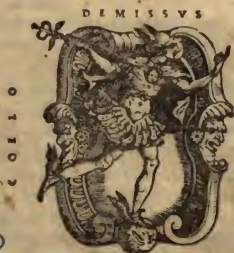
Eiusdem Disputationes nouem.

DE prouinciarum administratione, & distribu	DE cognominibus Imperatorum Romano-
tionē apud Romanos.	rum, & appellationibus.
DE iudiciis Romanorum.	DE commodis, & præmiis, ac donis militari-
DE legionibus Romanorum.	bis.
DE magistratibus Imperatorum Rom.	DE poenis, & ignominis militum Rom.
DE familiis Romanorum.	DE gradibus honorum.

AD LECTOREM.

Propedieme datur Commentarius, in quo explicantur omnia, quæ hoc
 volumine continentur, & numeri numeris, qui in his libris notati
 sunt, respondent.

Reliqui Tomi, qui tres sunt, excudentur deinceps cū suis commentariis.



BONONIAE,

396
 Ex Typographia Io Bapt. & Alexandri Benaciorum,
 & Ioannis Rubei sociorum. 1559.

Cum Priuilegio Pont. Max. 10

• 1992

FRANCISCI ROBORTELLI VTINEN.

DE VITA. ET VICTV POP. ROM.

SVD IMPP. CAESS. AVGG.

AD ILLVSTR. ET REVERENDISS.

IO. BAPTISTAM CAMPEGIVM

MAIORICENSIVM EPISCOPYM.

Tomus Primus.



ROMANORVM respu. Io. Baptista Campegii
Episcoporum decus, uir Nobiliss. & maxime Illu-
stris. cum post exactos Reges quadringentis, &
quinquaginta annis steterisset, uariis seditionū mo-
tibus labefacta concidit; atq; ita cōcidit, ut ea rui-
na non modo ciues Ro. interierint, sed etiam so-
cii, & externæ gentes, quæ in ipsius ditionem an-
te redactæ erant, fuerint oppressæ. Quod cōciderit mirari nemo de-
bet; a Platone enim, & Aristotele didicimus naturales esse omniū
rerum publicarum conuersiones, atq; aliam ex alia gigni, non secus
ac res uniuersæ, quæ sensu percipiuntur. Quod uero tam breui cō-
ciderit spatio, ne id quidem difficile est ad iudicandum; Sicuti enim
ædes bene, & ratione ædificatæ diu permanent, malè autem materia-
tæ, & uitiosæ motu, quamuis paruo, labefactæ corruunt. Sic & resp.
quæ bene, ac ratione non fuerit ab initio constituta, diu incolumis
esse non potest. IncurSIONES illæ tam crebræ seditionum, uis illa mul-
titudinis, ille ille tribunitius impetus, & ardens multorum ambitio,
quamuis summas, Romanorum opes non solum infirmauit, uerum
etiam fregit. Quod si antiquitatis memoriam animo repetere uo-
lueris, non externis hostibus magis, quàm domesticis præclarissimā
quanc; ciuitatem laborasse cognosces. Et aliq; quidem perceleri in-
teritui dissipantur, aliæ uero, cum bene firmæ, & iam corroboratæ
essent, non una quidem accepta plaga statim concidunt, sed paula-
tim uelut recisis nervis, & debilitatis uiribus elanguescunt. Roma-
norum igitur resp. cum in mōrbum sæpe incideret, ac nouis tenta-
tionibus urgeretur, se non modo interdum recreauit, sed alacrior
multo;

AD IO. BAPT. CAMPEGIVM

multo, & firmior extitit. Verum cum ipsam demum impurissima lues ex ambitione, & scelere ciuium orta polluisset, morbusq; penitus in intimis uenis, ac uisceribus ipsius esset inclusus, uehementius indies ingrauescere cepit, nec ulla unquam a peritis, & bonis uiris medicina tanta adhiberi potuit, quæ illud natuum, & inueteratum malum sanaret. Tota igitur deleta est, & uniuersus factus interitus; Nam post ciuilia bella, quæ XX. anno confecta fuerunt; omnia primum in C. Iulii Cæsaris, mox in Augusti potestate esse ceperunt; illiusq; nutu, & arbitrio prouinciæ omnes administrari, & leges sanciri. Ius imperandi Tiberio ueluti per manus tradidit Augustus, Tiberius Caligulæ. Is deinceps alteri. Hinc noua recip. forma. noua urbis facies. nouæ leges, noua S. C. nouæ consuetudines. Omnia immutata, alia uiuendi ratio. alius deniq; totius orbis status. Hanc ego historię partem Nobiliss. Campegi cum ordine ab initio R. o. reip. cōuersionis historiā totā legissem, atq; paulatim ad Constantini, & Iustiniani tempora deuenissem, Gotthorumq; & Lōgobardorum, qui Italiam occuparūt ante mille annos, quā hæc nunc a me scribūtur, res gestas percurrissem, deuenissemq; ad Caroli magni tēpora, cui tanquam Italix liberatori & S. R. o. Ecclesiæ uindictæ Imperium magna cum potestate a summo Pontifice permissum fuit; existimaui operæ precium me facturum, si quæ inter legendum colligeram ad antiquitatis notitiā spectantia, & apte suis locis disposueram, cum ex ea magnam utilitatem capi posse animaduertem, meis etiam commentariis explicata, & illustrata ederē. Nactus igitur, quod cupiebam maxime, Bononiæ idoneos impressores, nō putauim rem differri in aliud tempus oportere; statimq; hoc cæpi consilium, ut eruditionis hoc totum genus, quod minime uulgare est, in uolumina quatuor, quos Tomos græco utens uocabulo appellauim, pariter, & singulis suos adiungerem commentarios; id quod uides iam a me factū. Hic primus est Tomus, qui antiquitatem ex Suetonii historia collectam continet, præterea & nonnulla ex Dione, & Spartiano, quindecim enim libri sunt. Alterum uolumen non fuit expectandum dum imprimeretur; interim enim legi poterunt ea, quæ in primum coniecta sunt; De tota autem hac ratione antiquitatis colligendæ, & notandæ, ne quis tam facile opus hoc confici a quouis posse putet quo consilio, quoq; ordine, & modo usus sim dicā postea. Nunc tecum paulisper colloqui mihi libet de historię

Augustæ

Augustæ scriptoribus, & diiudicare, quales sint, ut si tecum, qui eruditiss. es, multumq; iudicio uales, & stilo; artemq; tenes à ueteribus traditam omnem aptè, & ornate scribendi, consenserò, etiam aliis mea sententia iure optimo probetur. Fuiſti tu in pueritia à doctissimo, & eloquētissimo uiro Lazaro Bonamico græcis, latinisq; literis institutus, qui unus mehercle in primis, cum bonæ artes ab eloquētia essent diſiunctæ, scientiā, & cognitionē maximarum rerum, quæ philosophia continentur, cum uerborum splendore, & sermonis lenitate ita coniunxit, ut quod fieri non posse multi crederent, cum id ab eo factum uidissent, sententiam mutarent, suamq; ignauiam accusare inciperēt; Cum philosophis ille, & dialecticis palam ita disſerebat, quasi unus ex illorum familia, atq; eos tanto facilius superabat, quanto plura ad scientias perdiscendas adiuuenta attulerat, inter quæ illud maximum, quo pauci etiam nunc utuntur, lingue scilicet græcæ cognitio, quam ita ille callebat, ut, sicuti olim de Cicerone dictum fuit, omnes Graij illum spectarent, & magno cū robore ora obuertent sua, si quando loquentem audirent, sed de tam præclaro uiro in præsentia plura non dicam, quæ enim dixi cōspectant, ut cum maximo sis præditus ingenio, semperq; lectissimos uirōs domi in conuictu habueris, Verum audi quæſo, quid de singulis sentiam, qui Imp. res gestas literis mandarunt. Augustam historiam à Tiberio ordiens post Augusti mortem scripsit etiam Cornelius Tacitus, atq; in consulas, & annos distribuit. Quare in ipsa legenda nulla oriri potest confusio, intelligis enim illa omnia sub Tiberio uel aliis acta, & quidem eo ordine, cumq; annorū spatium non ignores magnum, & uberem fructum ex tali historia capere omnes possunt. Vsq; ad Titum Vespasiani filium deductam illius habemus narrationem. Ex equestri familia ortus, & ea quidē insigni, quæ postea Tacitum multis annis post Romanis Cæsarem omni uirtutū genere ornatum, sapientem in primis, dedit, antea Senatorem, qui etiam gentilis sui historias, ne interirent, singulis annis à librariis deſcribi diligenter iussit, atq; in bibliothecis reponi. Illius genus dicēdi, si ea respicias tempora, satis politum, & elegans. Quod autem ad rationem scribendi pertinet, quæ nunc etiam extat in eius libris, ut

apisci,

apisci pro adipisci, & illicitum, pro illicitum, & Donusam pro Donysam proferat, aliq; quamplurima, quæ vetustatem redolet, plane affirmare non audeo, illum ita scriptum reliquisse, suspicor enim librarios, qui quæstum faciebant describendis libris, cum grammatices essent bene periti, affectasse, & effingere uoluisse antiquum illud scribendi genus, atq; ueterem longo intervallo referre consuetudinem; Ut autem id suspicer, facit Priscianus diligentiss. eius artis scriptor, qui cum etiã antiquã adnotarit scribendi rationem, maiore ex parte improbat consuetudinem illam, quam recentiorum fuisse ait; Si qui igitur libri ita scripti reperiuntur, siue Ciceronis, siue aliorum sint, non est credendum eius descriptionis ipsos fuisse auctores, quam in suis libris Ciceronem etiam dånasse uidemus, & ueteres grammaticos nominatim reieçisse, quasi a quibusdã recentioribus inuectã, qui imitari studebant, sed perperam, uetustum illud loquendi genus; si enim Cicero ita scriptos suos reliquisset libros, id grammatici non siluissent; adde, quod multa sunt in ea descriptione, quæ rationi repugnãt, & absurda esse, ac falsa omnes possunt cognoscere. Verum de hac re alibi copiose agemus. Nunc redeo ad institutum sermõnem. Tacitus Liiuo proximus, uel potius par, eadem enim sermẽ utriusq; ætas, & uidere sene Liiuio Tacitus potuit, nam Augusti, & Tiberii ætate uixit Liiuus. tres & uiginti annos numero, quibus temp. rexit Tiberius. Adde propẽ quadriennium Caij, ac bis quaterdenos Claudij, & Neronis annos. Vnum Galbæ, & Orthonis. Vitellij itidem unum. quem secutus est Vespasianus, quo imperante floruit Tacitus, sic nix quinquaginta annos esse colligo. Iam uerò hic Romæ natus, & altus est, eques Romanus ex antiqua stirpe; alter Patruus. quantum igitur pusilla ætas huic demet, tantum Liiuo patri; quantumq; Liiuo ætas adiunget, tantundẽ Tacito & patri, & genus. Nec de Tacito non suum etiam iudicium tulisset Quintilianus, si editus tum fuisset annalium liber, satis enim constat Domitiano inimicum fuisse Tacitum ob soceri necem, quam ipse explicat, magno cum probro Domitiani, in soceri uita, quam scriptam reliquit. Est & Velleius Paterculus, qui sub Tiberio floruit, insignis, & eloquens, cuius libellus elogia, & *improbatum* habet præclara, & ingeniose prolata. id enim ipsum professi sunt nonnulli ex ueteribus, qui historiam scripserunt. hancq; laudem ingenii in scribendis argute elogiis super quaq; re propolita quæsiuere. Elogia tamẽ illa

illa ego cenſeo hiftoriæ nō conuenire, ipſius enim hæc mera eſt corruptela; nam in his locus eſt adulationi, qua nihil hiftoriæ magis eſt inimicum. Sed & hic conſules non ſemper enumerat, nec annos diſtinguit. certus igitur dux hic nobis eſſe non poteſt hiftoriæ perdiſcendæ. Scripſit & Oroſius, atq; in capita diſtinxit. Hiſpanus is fuit, uir bonus, ac ſimplex, religioni deditus, Auguſtini diſcipulus. Verum illi magis propoſitum fuit in rerum ſingularum euentu prouidentiam ſummi dei contemplari, quàm ſingula perſequi. adiuumento tamen nobis eſſe poteſt, & uſui ad rem aliquam comprobendam, ſi teſtimonio egeat, nam & uiros, & quibus res geſtæ ſunt, recenſet, & annos ſummatim enumerat. Sed ad totius hiftoriæ perceptionem, quam per ſingulos annos deduci oportet, prorſus inutilis. Dionem in primis habemus Romanæ hiftoriæ ſcriptorem, qui ab urbe condita uſq; ad ſua tempora narrationem deduxit, non quidem integrum, magna enim ex parte, negligentia ſuperioris ætatis, illius libri interierunt. ſed à Mithridatico bello, quod geſſit Pōpeius, uſq; ad Tib. Cæſaris ætatem, cuius etiam res geſtæ perlequitur, libri adhuc extant. Is omnium mihi maxime ſatiſfacit in hiftoria, nam annos percenſet, & annales conficit, quæ una ratio hiftoriæ ſcribendæ mihi maxime uidetur eſſe probanda, Enim ſi temporum, & annorum diſtinctionē ab ipſa ſuſtuleris, ut quo quidq; anno deinceps geſtum ſit non perſpicias, non uideo, qualis tandem ſit futura hiftoria. Is ætate Seueri Imp. floruit, atq; ad illum cum deueniſſet, finem ſcribendi fecit, quod ſatis intelligi poteſt ex epitome illius librorū à Xiphilino Byzantio conſcripta. ut etiam cognosceas deceptū Merulam, qui partem eius hiftoriæ Dionis euidam Caſſio attribuerit, cum Xiphilini illa epitomarum pars ſit ex hoc excerptarum. Xiphilinum ego ob id ipſum reprehendo, quod in conſcienda epitome (cuius conſciendæ ego aliàs artem tradam) omiſerit conſulum, & annorum diſtributionem, ex qua tota pender Dionis hiftoriarum cognitio. Hæc de Dione, & Xiphilino. Suetonius uitas aliorum quoque deſcripſit Auguſtorum. fidem ſi ſpectes, nihil certius acumen ſcribentis ſi conſideres, & prudentiam, nihil acurius, nihil prudentius. uerborum quantum ſatis eſt adhibet, copiam autē reiſcit. formulas fori, & curiæ omnes ſeruat in loquendo, mirificus plane uir, & dignus, qui ab omnibus ametur, & legatur. Sed ratio hæc deſcribendi uitas Auguſtorum, non hiftoriam, duo in primis habet in cō-

moda

AD IO. BAPT. CAMPEGIVM

moda. Nam & priuatas illorum actiones persequi est necesse, quæ historiæ nō competunt, cum publica tantum acta percēdere debeat uel etiam priuata, si modo ex ijs publicæ actiones deriuentur, ut alibi copiose à me dictum fuit. et (quod alterum est incommodum) adulationem recipit; uel si ab ea natura scribentis abhorret, dicacē illū esse oportet. Pausanias in Atticis refert historicum, maledixisse Regi Antigono, quod sepulcra Græcorum effodisset. id refellit Pausanias firmissima ratione, nam ille euentus fuerat; Ego dicacitatem ne in eo quidem, qui uera scribat, probo. Plutarchus hoc genus scribendi secutus est. quare genus primum, mox ingenium, indolem, & mores, postremo res gestas, & dicta ab eo enumerat. Et Suetonius ipse in Augusto, quale hoc sit scribēdi genus. num. 9. demonstrat, cum ait. Proposita uitz eius uelut summa, partes singillatim non per tempora, sed per species exequar, quo' distinctius demonstrari, cognosciq; possint. Nā annos singulos non persequitur, sed bella ciuilia, & externa, leges ab eo latas, instituta militaria, magistratus, & acta singillatim recenset. Verum redeo ad rem. ut magna hæc incommoda non sint, certam notionem rerum non affert legentibus, tempora enim & anni singuli non distinguuntur. Suetonium consecuti sunt alii, qui eandem rationē scribendi sibi proposuerunt; Iulius Capitolinus, qui sub Diocletiano Augusto floruit. is Antonini Pij, & Philosophi, Veri præterea, & Pertinacis, multorumq; aliorum uitas descripsit, nā Suetonium Trāquillum in scribendo sequi uoluit, ut ipse etiam affirmat, pag. 313. in Maxim, & Balbini uita sed utinā illi etiam magis uenisset in mentem annales consicere. profecto' cōsultius suæ famæ egissent Impp. illi, si ab historico postulassent, ut res gestas singulorum annorum describerent, quā ut uitam, mores, ac uitia persequerentur. leges, senatusconsulta, prouinciarum administrationis. formam sæpe prætereunt, ac minutula, & leuia longius, quā par est, persequuntur. In eadem classe reponendus Spartianus. Trēbellius Pollio. Lamprius. Vopiscus. Volcatius. & alii. Sex. Rufus rogat Imp. Valentiniā compēdium scripsit nō inutile, & elegans, multa; de Dicecēso, & prouinciarum distributione retulit. Eutropium non præteribo, qui ab Vr. con. orsus historiam Romanorum, summatim res omnes illorum gestas persecutus est usq; ad sua tempora non negligendus planē, & in numero probatorum reponendus, Hero-

dianus

dianus persimilis Thucydidi, nam eleganter Imp. res gestas ab Antonino, & Cōmodo ordiēs, usq; ad Gordianū nepotē describere cōnatus est, & cōciones aptē suis locis effinxit. sed poterat, quā in re culpa nō caret, historiā suā consulatib. distinguere; quod in historia est necessariū. Eusebii Chronica à Diuo Hieronymo cōuersa habemus, sed in numeris corrupta, usq; ad Imp. Iouinianum. Cassiodori itidem chronica usq; ad Theodericum Gotthorum Regem, nā floruit sub Anastasio, & Iustino seniore, is Rauennas fuit, à Theoderico postea Archigrammateus factus, ipsius antē cum fuisset praeceptor. Senator deinde, V. C. Illustris sacri palatii quæstor. Cōsul. Magister officiorum. Patrius Rom. Præter hunc; & alii sunt, qui annales scripserunt, res gestas colligentes suorum temporum, ac consulum tum orientalium, tum Occidentalium nomina, qui sub singulis fuerunt Imp. adnotantes. His accedit Zonaras non negligendus author historiæ, qui non modo Romanorum omnes res gestas græcè, sed Macedonum etiā, & Græcorū ordine complexus, & breuiter ex antiquis decerpens descripsit. Hebræorum etiā, quas nemo non malit apud alios legere, qui copiosius persecuti scribendo sunt. sed tertium ipsius, & quartum uolumen ualde utile, qui Imp. orientalium res gestas literis mandauit usq; ad sua tempora, quarum memoria planē interiisset, si ipsum non haberemus. Si qui sunt paulo delictiores, qui his scriptoribus tum græcis, tum latinis fastidiat, necesse est eum tam multorum annorum memoriam negligere, & ignorare, quæ cum ætate nostra propius coniuncta est. Ex Cicerone, Terentio, & aliis, qui tum uixerunt eloquendi ratio omnis petenda est; ex his notio illarum rerum, quæ ad illa tempora pertinent; nec periculum est, qui iam *superius, et à multo uetus* ut inquit Aristoteles lib. 2. Ethicorum, sese habet ex diuturna exercitatione in dignoscēdis, & proferendis optimis quibusq; uerbis, & sententiis, omniaq; diligenter obseruari, quæ summo cum artificio in Ciceronis libris collocata sunt, insci possit sordibus, siue recentiorum, siue etiam antiquorum, qui nec purè, nec elegāter locuti sunt, scripta legat. Si me audirent adolecentes, qui gloriam assequi cupiunt, & meo parerent consilio, darent ab initio operam, ut antequam ad disciplinarum grauiorum studia aggrediuntur, copiam sibi optimorum uerborum ex Cicerone pararent, & ipsum exprimere discerent, sicq; demum instructi ad scientias accederent perdiscē-

AD IO. BAPT. CAMPEGIVM

das. Nunc uero uideas, cum uix literas has communiore attigerint, & uix dictionē unam rectē proferre sciant, statim ad ius ciuile, & philosophiā aggredi. Verū de hac re aliās pluribus, uel potius nunquam, frustra enim conqueri cur debeam non uideo, aut eos reprehendere, qui ad obrectandum paratiores sunt, quā ad seipso corrigendos. Nunc quid esse cerim, & quo consilio, quāmq; utilis sit antiquitatis huius notitia futura declaro, tum ijs qui politiores amant literas, tum ijs, qui ius ciuile perdiscere uolunt. Digessi omnia, quæ ex ueteribus collegi, in titulos, siue capita octo. quæ qualia sint, quia postea annotabo, nunc non cōmemoro. Ante uiginti tres annos, cum meo iam uti iudicio cepissem in legendis antiquorum libris, & satis tenerem, quæ ad notionem utriusq; linguæ spectāt, animaduerti necesse esse, si difficilia, quæ sæpe' occurrunt, loca intelligere uellem, & aliis explicare, quodq; summum est, memoria retinere, & in promptu, ut ad ea, quæ mihi aliquis proposuisset, respondere possem, habere, rationem aliquam excogitare adnotandi, & cōquirendi certo ordine omnia, quo omne genus eruditionis, in quouis authorū genere inuenire me posse crederem, & cōmentarios mihi ad hunc usum conficere, In historicis igitur præter rerum gestarū notitiam, quæ uulgaris est, & facile ab omnibus percipi potest, diligenter obseruaui, quale esset doctrinæ genus, quod colligi posset, cumq; uiderem senatusconsulta, reip. formam, magistratuum potestatem, iudiciorum rationem, solennes sacrorum pompas, supplicationes, ludos, triumphos, omnem deniq; tum publicam, tum priuatam uitam explicari, præterea sæpe de prouinciis, de legionibus, de municipijs, et coloniis, de iure latij de sœderibus, de militū disciplina, & armatura, de familijs, de nobilitate, & ordinum generib. de legibus, de sacerdotibus, & alijs huiusmodi mentionem fieri, neq; sine his aut Ciceronis, aut aliorum libros posse intelligi, cæpi mecum cogitare, ad quæ ueluti capita generalia omne genus eruditionis huius, ut ordine disponderetur, posset redigi. Octo demum (ne multitudo obesset) peropportune constitui, qualia uides, sub quibus omnia, quæ collegi, collocata sunt. Ac sanē in dies magis mihi hæc tota ratio conficiendi commentarios probata fuit, si enim uel esset differendum publice de aliqua re, uel alicui respondendum, omnia semper erāt in promptu, eoque maiorem captebam uoluptatē, quod inter legendum locupletari indices magis, ac magis uidebar, sicuti qui

qui quæstuosam, & copiosam mercaturam faciunt. Neq; hoc tantum in latinorum libris effeci, sed etiam Græcorum, quod genus doctri-
næ minus tritum est, & peruulgatum. Quod si mihi inpressorū,
quos hic habemus, posthac etiam erit, ut spero, facultas, alia omnia,
quæ reliqua sunt, & parata iam dudū habeo, uolumina statim edā.
Iam uero si quis quærat, an hoc annotandi genus fuerit ante usitatū,
facile respondere possim, nullum fuisse ante paulo doctiorem, qui
id non egerit summo studio. Mitto Plutarchum, qui multis in locis
cōmentarios a se paratos testatur uariis de rebus: cumq; esset de cō-
solatione, de puerorum institutione, de exilio scribendum, inde pro-
mebat omnia, poetarum, & philosophorum dicta, summorum du-
cum exempla, similitudines, aliaq; id genus, quæ multo ante con-
quisiuerat. prætereo Varronem, & Pomponium Atticum, qui om-
nem antiquitatis memoriam collegerant. Nihil dico de Plinio, qui
ex lectione ueterum tam copiosos libros nobis de natura reliquit.
Taceo quanta diligentia Aristoteles collegerit, quæ ad libros de ani-
malium historia conscribendos pertinebant. Patrum nostrorum
memoria Raphael Volaterranus, Cælius Rhodiginus (& si diuerso
in genere) Pomponius Lætus, nostra autem Gregorius Giraldus
Ferrariensis, qui libros de Dijs gentium disputationem, de sepul-
cris, de re nauali, de mensibus, de poetis, ex ueterum monimentis cū
omnem antiquitatem conquisiuisset, & ad certa capita, quæ sibi pro-
posuerat, redegisset, tam uberes, tam plenos edidit, ut nihil omnino
prætermiserit. Pomponius Lætus, quod ad nostram hanc rationē
attinet, de magistratibus, & sacerdotiis Ro. itidem de legibus libel-
los collegit ex lectione historicorum; idem est a Poggio Florenti-
no factum in eo libro, qui Fenestellæ nomine falso circumfertur. ha-
beo ego manuscriptū domi, in quo illius nominis est inscriptio;
nec ullus est adeo hebes, qui non perspiciat talem librum Fenestellæ
non esse, cum Pomponii iureconsulti, & aliorum testimonijs uta-
tur, qui multis seculis post uixerunt, nam Fenestella ante Asconiu
floruit. Sed redeo ad rem. perpusillum est, quod illi confecerunt:
ego titulis iisdem usus sum, sed alios præterea addidi, qui necessa-
rii esse uidebantur. Iudicialia, & forensia, militaria, & cōsuetudines
priuati uictus, ac publici, coloniarum, & municipiorum antiquita-
tem, & iura nemo collegit; ut mittam alia, quæ a me diligenter fue-
runt obseruata. In annotandis singulis generale quiddam respexi,

AD IO. BAPT. CAMPEGIVM

atq; id ex singularibus conformare conatus sum; ut certior, & solidior esset doctrina. Quod si non potuit aliquando fieri, satis esse putavi, si singulare, uti se habet, adnotarem. Inscriptionem: DE VITA, ET VICTV Po. Ro. antiquam esse scis. Nobiliss. Campegi. nam Varro ea usus olim fuit, atq; his nostris opinor persimiles, & si non eodem modo, libros cōscripsit, quorum sæpe apud Nonium Marcellum, & alios fit mentio. uerba etiam proferuntur, quæ satis ostendunt, quasi ungues leonem, quales illi fuerint libri, & quo genere eruditionis referri. Vtiles autem nostri hi commētatii non tantum ijs erunt, qui politiones literas amant, & antiquitatē cognoscendæ cupidi sunt, sed etiam ijs, qui iuri civili dant operam, hinc enim fluxerunt leges, & constitutiones Imp̃p. omnes; origoq; ipsarum non alibi, quàm hic perspicui potest. idem de magistratuum nominibus, de formis loquendi, de forensi, & castrensi consuetudine dicendum est, quorum nihil, si hæc ante percepta nō fuerint, satis apte, nec sine magno labore potest intelligi; qui enim incurrit in aliquem Pandectarum locum, ubi testamentorum, senatusconsultorum, publicorum iudiciorum, uestigalium, quæ ex præscripta ueterum forma loquendi, & consuetudine fori explicantur, mētio fit; nec ea ante perceperit ex historicorum Ciceronis, & aliorum libris, nouitate ipsa commoueatur necesse est, & hæliter. ei uerò, qui antiquitatis totius peritus ad Pandectas accesserit, nō illa tū quidem discit, sed reminiscendo, quæ ante didicit, recognoscit, mira quædam suauitas, & delectatio in recognoscendo est propōita; quæ se prorsus ijs priuant, qui tale genus doctrinæ aspēnantur. Alterum etiam commodū ex hac antiquitatis notione capi potest longe maximum ab ijs, qui Romæ uiuunt in aulis Principum, & Cardinalium, e' re nata enim inter ambulādum, in conuiujs, in tabernis librariorum, in suburbanis, & uiridarijs oritur sermo; dum spectantur uel parietinæ urbis antiquæ, uel Theatra, uel Colossi, uel tēpla, uel fornices, & aquæductus, de uita & uictu Po. Ro. de ratione ædificandi, de uestitu, de ludis, de prandijs, de coena, de balneis, de armatura, de disciplina militari; excitat enim ipsa urbs, quæ in oculis est, quamlibet uastata ante DCCC annos a Barbaris, ob præstātem, & excellentem dignitatem, quam in imperando obtinuit, homines ad sui memoriam, & admirationem; nec ullus est paulo elegantior, aut liberaliter educatus, & institutus, qui in hisce rebus cognoscendis

gnoscentis multū studij non ponat. Me certè non pœnitent aliquot annis in hoc genere eruditionis cōsumpsisse. eoq; magis lætor, quòd tibi Nobilissimo, & eruditiss. uiro nō improbatum hoc meū totū cōsiliū; & si enim grauioribus negociis, & maioribus disciplinis es occupatus, magnamq; dici partem consumis in diuinæ Philosophiæ, quæ sola animi bene instituti, & erigentis sese ad rerum cœlestium contemplationem, est pabulum, non intermittis tamen eloquentiæ, & antiquitatis studia, quibus a puericia semper fuisti deditus, ex omni certè historia magnus fructus capi potest; sed ab hac in primis, qua res gestæ Imp. usq; ad nostram ætatem explicantur, si ad prouidentiam Dei Opt. Max. omnia referas, & consideres, qua ratione durities illa animorum, & efferata Imp. immunitas in Christianos paulatim fracta, & mollita sit, ea in primis de causa, quòd illis difficillimis temporibus, cum maxima siti ab hoste interclusus laboraret exercitus, & Imp. ipse Antoninus in summum discrimen esset adductus, experti sunt, quantum Christiani, qui uerā, puramq; reiecta omni superstitione, susceperant religionem, Deo essent chari, subito enim, postquam humi prostrata, pura, & in corrupta mente legio Christiana, quam Imp. habebat in castris, Deum precari cepit, & implorare, ut opem ferret, magnus imber consecutus est, quo & milites, & iumenta siti enecta se recrearunt; edicto autē uenit, ne postea ulla Christianis sœuitia adhiberetur, deq; eare literas ad Senatum dedit, quarum adhuc extat exemplum. Post uarias deinde iactationes tandē peruentum est ad Cōstantini tempora, qui deuicto tyranno, & sedatis seditionibus, cum ex matre Christiana esset ortus, & ad uerum Dei cultum institutus, primus solennes ethnicorum sacrorum ritus, & ceremonias, ludos quinquenales, omnem deniq; superstitionem, & idola e' templis sustulit, ipsaq; ueri Dei Seruatoris nostri numini dicauit; Quid sit consecutum scimus, facileq; summi Dei prouidentiam in singulis euentis considerare possumus, qui ita omnia moderatur, ac regit, ut semper pios homines, quiq; integra mente, & pura sunt, atq; ecclesiam suam, quamuis conflictari interdum nobis uideatur, fōueat, atq; augeat. Sed ne longior sim. hic finem facio de hac re loquēdi, tu enim multo melius, qui in sacræ Theologiæ studijs diū uersatus es, ista expendere potes, & soles. Magnum uerò tuæ uirtutis specimen dedisti cum in Concilio Tridēno, in tam frequenti summorum uiroꝝ consessu

AD IO. BAPT. CAMPEGIVM

confessu orationem, quæ sapientissimis sententiis, grauibuscq; uerbis ornata fuit, & perpolita, habuisti, ut omnium animos incenderes ad ecclesiam Dei subleuandam, quæ ita probata fuit, ut cum te ardentem in dicendo uidissent, etiam ipsorum mentes inflammata statim fuerint ad pristinam ecclesiæ dignitatem recuperandam. Quid uero mirum? non modo enim oratio tua tunc talis erat, ut refelli non posset, sed etiam uita tam constans, & mores tam temperati semper fuerunt, ut cum ea, quæ diceres, ac suaderes, cum actionibus tuis consentiret, nemo non mirabiliter tibi dicenti faueret, acclamaret etiam sæpe, non tantum ui sermonis tui, & elegantia, uerum etiam bonitate naturæ, & singulari modestia, atq; integritate permoti, multi enim meminerant te Laurentii illius Campegii filium, qui postea S. R. E. Cardinalis factus difficillimis temporibus eam labantem sua prudentia confirmauit; postq; captam urbem Legatus ad Imp. Carolum missus à summo Pont. de maximis rebus, tam illi carus semper fuit, ut cum nullo libetius colloqueretur, nec ullius magis, dum affuit, uteretur consilio, patremq; honoris causa, sæpe appellaret. Quare et ipsum & familiam totam uestram amplissimis titulis, & honoribus decorauit, eosq; qui ante ab Imp. Maximiliano auo, uirtutis ergo, uobis tributi fuerant, auxit, qui adeo magni, tamq; multi sunt, ut nulli in Italia maiores, paucis æque magnos delatos putem. Nec ab Impp. Augg. tantum, sed etiam à Pontt. Maxx. honoribus, & titulis quamplurimis aucti estis, ac sanè iure optimo, quis enim maiores pro S. R. E. curas suscepit, aut tam enixè benemereri de ea semper studuit, quam aut Parentinorū Episcopus, qui uelut alter Hercules, postquā se in multis laboribus exercuisset, nonagenarius ferè in honestissimum ocium se contulit, aut Feltrensem itidem Episcopus Thomas patruus tuus, qui nunquam uel scribendis commentariis de religione falsas nequissimorum hominum opiniones refellere, uel procurando ea, quæ ad publicam utilitatem spectant, omnibus prodesse destitit, nec adhuc, quam uis sit summa senectute, desistit. Quid dicam de fratre tuo S. R. E. Card. quem Iulius III, cum primum Pontifex est factus, in sacrosanctum collegium cooptrauit magna cum testificatione suæ erga uestram familiam præclaræ uoluntatis, dixit enim palam nō aliunde ascisci in eū ordinē posse ex ulla familia, aut præstantiores uirtute, ingenio, & doctrina, aut propensiores ad benemerendum

rendum de S. R. E. Ac sanè Optimum Pontificem ipsius nō se-
 fellerat opinio; Quam diu enim uixit, habuit Romana ciuitas sin-
 gulare specimen prudentiæ, & innocentiz. Atq; utinam diutius ui-
 xisset. sed non est, quòd tibi illius desiderium, ac dolorem tuum lō-
 giore sermone refricem. Præterire sine summo scelere non possem
 Ioannem patrualem tuū Bononiensium Episcopum, & fratrem ipsius
 Feltrensiū Episcopum designatum, quorum alter, & iuris ciuilibus
 ac Pontificiis, & græcarum literarum, ac Theologiæ bene peritus, in
 Deo pie colendo, & ijs, qui ipsius concrediti sunt fidei, regendis,
 diligens, & procuratore maximarum rerum, quæ ad temp. Chrē-
 stianam spectant, semper est occupatus. Alter philosophiæ, omni-
 busq; scientiis, quæ nobilem decent adolescentem, & uiam ad glo-
 riam muniunt, deditus, cum satis eruditus fuerit ad disciplinam, &
 usum S. R. E. tuendæ, parem non modò uoluntatē ad res geren-
 das aliis, sed etiam facultatem asseret, & uestigia suorum persequeretur.
 Verum quia uereor, ne commemorandis. familiæ tuæ laudi-
 bus aliquid molestiæ tibi exhibeam, sepe enim audiui te reprehendē-
 tem multos, qui id in aliis faciunt, hic finem facio de his rebus dice-
 di; sed debetis tu pro tua singulari humanitate mihi ignoscere, atq;
 hoc saltem dare mea erga te obseruantiz, cum præsertim modice,
 aut etiam intra modum id fecerim; cupio quidem certe, ut omnes
 intelligant me tui, omniumq; tuorum esse studiosissimum; Quod
 si mihi ut assequi ne hac quidem uia possim, non concesseris, non
 uideo quomodo tam multis, ac magnis tuis in me beneficiis, ne ali-
 qua quidem ex parte, gratiam referre possim. Verum, ut non pro-
 bes hoc genus totum dicendi, probabis certe præclarum meum et
 gā te animum; etiam laborem spero nostrum non improbabis, &
 studium in antiquitate colligenda, & explicanda, si enim laudem
 assecuti sunt magnā, qui unum, aut alterum locū interpretati sunt,
 non uideo, quare mihi aliqua non debeatur gratia, qui omnia
 collegi, & ad certa, ac præfinita capita redegei, ut magis essent
 in promptu, præterea commentarios confeci, ut
 pro uirili parte etiam ea, quæ difficilia,
 & obscura erant, explicarem,
 & illustrarem.



TITVL I, SIVE CAPITVL.

- I Magistratus, ac Potestates, tam in urbe, quam extra urbem.
- II Forensia, seu Iudicialia.
- III Sacra.
- III Coloniz, & Municipia, simul & prouinciæ.
- V Leges, ac Constitutiones.
- VI Militaria, & Castrensia.
- VII Mores, & consuetudines tam in uictu priuato, quam in publicis negocijs.
- VIII Familiz, Affinitates, & cognationes ipsarū, Libertorumq̃, & seruorum nomina.

FRANCISCI ROBERTELLI VTINENSIS,

DE VITA, ET VICTV

POPVLI ROMANI

SVB IMPP. CAESS. AVGG.

Liber Primus,

C. IVLIVS CAESAR.

Ex Suetonio.

MAGISTRATVS.



ENATORES, & patritij uxorem ducebant etiam ex familia equestri. num. 1.

Prætor in provincia ius habebat gerendi belli. num. 2.

Sed intellige, per legem curiatam.

Antequam magistratus gererent urbanos Romani militare soliti sub prætt. & procoss. ibidem.

& num.

Tribuni militum creabantur à Pop. in comitiis per suffragia. nu. 3.

Tribunatus militum præcedebat quæsturam. num. 5.

Tribunitia potestas imminuta à Sylla, & restituta postea enixè per

Caesarem, antequam esset quæstor. num. 5.

Consulares, & triumphales uiri. num. 4.

Exules reuocabantur à Pop. in comitiis lata rogatione. num. 5.

Senatus quæstionem decernebat de aliquo iudicio. ibidem.

Quæstoribus dabantur sorte provinciæ. num. 7.

Quæstoribus mandabantur interdum provinciæ cum iurisdictione. ibidem.

Prætores, & procoss. in provinciis circumibant conuentus. ibidem.

& forum agebant. ut Cic. lib. 6. ad Att.

Quæstor poterat decedere ante tempus. num. 8.

c Coss.

MAGISTRATVS.

- Coss. conscribunt legiones. num. eodem.
 Coss. cū legionibus ad urbem morantur comprimendæ seditionis
 causa. ibidem.
 Aediles structuris urbem exornabant. num. 10.
 iidem uenationes, ludosq; edebant. ibidem.
 Coitio ædilium. Coitio Coss. ibidem.
 Eadem coitio ædilium, quæ postea & Coss. ibidem.
 S. C. cautum de numero gladiatorum. num. 10.
 A parte Tribb. poterat aliquid ferri ad populum, quamuis aliquis
 dissentiret. num. 10.
 Dabatur aliquandoq; extraordinarium imperiū per plebiscitū. nu. eo.
 Senatus Reges socios, & amicos appellabat honoris causa. num. 11.
 Suffragia tributim dinumerabantur.
 Tribus ferebant suffragia in creandis pontificibus. num. 13.
 Prætura post ædilitatem. num. 14.
 Senatus statuit poenam capitis in coniuratores. num. 14.
 Equites Ro. armati præsidij causa circumstabant Capitoliū. nu. eo.
 Prætor uocabat ad disquisitionem populi, quod Senatus non posset
 pro suo iure aliquid decernere. num. 14.
 Prætor rogationem promulgat de transferenda in alium curatio-
 ne reficiendi Capitolii. num. 15.
 Curator uix Flaminix lib. primo. ad Att. Ep. 1.
 Tribunus pl. seditiose leges fert aduersus intercessionem collega-
 rum. num. 16.
 S. C. summovebātur, & a prætura, & a tribunatu seditiosi ciues. ibi.
 Prætores summoti a magistratu per S. C. non poterāt retinere po-
 testatem. & dicere ius. ibidem.
 Prætor habebat lictores. ibidem.
 Prætor gerebat prætextam. ibidem.
 Prætor summotus magistratu dimittit lictores, & abiicit prætex-
 tam. num. eodem.
 Senatus propter coetus in urbe factos conuocatur.
 Senatus ciues bonos conuocatos in curiam amplis uerbis collau-
 dat. ibidem.
 Senatus eos, qui summoti fuerant magistratu, in integrum restituit,
 priore decreto inducto. ibidem.
 Prætor mittit ad capiendā pignora, & diripiendā suppellectilē. nu. 17.
 Prætor

Prætorius habet coniiciendi in carcerem. *ibidem.*
 Maior potestas nō poterat compellare apud minorem. *ibidem.*
 Si minor potestas esset passa compellari apud se maiorem, coniiciē
 batur in carcerem. *num. 17.*

Quæstor poterat à prætore coniici in carcerem. *ibidem.*

Post præturam sortiebantur prouincias, in quas irent. *num. 18*

Ite in prouincias retinebantur à creditoribus. *ibidem.*

Non licebat prætori ire in prouincias, antequam ordinaretur. *num.*

Prætores decedentes e prouincijs expectabant successorem. *num.*

Interdum non expectato successore ueniebant ad urbem, triumphū
 aut magistratus petendi gratia. *num. eodem.*

Mos edendi comitia. *ibidem.*

Editis comitiis non poterat ratio haberi alicuius, si ad urbem esset
 cum potestate. *ibidem.*

Priuatorum introire in urbem oportebat ex prouincijs uenientes pro-
 coss. aut proprii magistratum peterent. *ibidem.*

Vt liceret petere magistratum, etiam cum essent ad urbem cum po-
 testate, solebant solui lege. *ibidem.*

Petentes triumphum non ingrediebantur urbem. *num. eod.*

Si urbē essent ingressi, triūphū petere amplius non poterāt. *nu. eo.*

Magistratum petere nullus poterat, si non esset in urbe. *ibidem.*

Petentes consulatum inter se coibant, & paciscebantur. *num. 19.*

Mos pronunciandæ pecuniæ per centurias, institutus à candida-
 tis, ut corrumperent populum precio. *num. 19.*

Coss. prouincias dari solitæ minimi negocij syluz, & calles, ut nē
 administrarent alias, & crearent urbi periculum, cum eorū esset
 suspecta fides. *ibidem.*

Verg. in Buc. Et Syluz sunt consule dignæ. *ibidem.*

Qui gesserant in prouincijs bellum, petebāt à senatu, ut sua acta cō-
 firmarentur. *ibidem.*

Institutum, ut Senatus acta diurna conficerentur, ac publicaren-
 tur. *num. 20.*

Singulis mensibus alternatim fasces erant apud Coss. *ibidem.*

Ante consulē, qui fasces non habebat, eo mense ibat accēsus;
 pone autem sequebantur lictores. *ibidem.*

num. 21. c ij Collega

Collega alteri consuli, si metu non prodire audebat in publicū, agen-	
ti aliquid obnunciabat per edicta.	ibidem.
Consul interpellātes se iubebat extrahi curia, & duci in carcerē. ibi.	
Consul rogabat primum sententiam, quem magis ipsi libebat ro-	
gare.	num. 21.
Ordo in rogandis sententiis institutus primo mēse, idest Cal. Ianua-	
riis, toto anno seruari solitus.	ibidem.
Prætores ad Senatum referendi potestatem habebāt.	num. 22.
Referbant ad Senatum de anni actis alicuius.	ibidem.
Tribb. pl. accusabant.	num. 23.
Collegium Tribb. pl.	ibidem.
Candidati consulatus.	num. 24.
Legati in exercitu proconsulis.	num. 25.
Consul unus ex S. C. factus reip. componendæ causa.	num. 26.
Petitio I I: Consulatus.	ibidem.
Referbat ad Senatum consul de mittēdo successore alicui in pro-	
uinciam.	num. 28.
Consules interdū edicto præfabātur se de summa reip. acturos.	ibi.
Absentes plebiscito summouebantur a petitione magistratū. ibid.	
Tribb. intercedebant.	num. 29.
Proconsules in provinciis agebant conuentus.	num. 30.
Si quis contra intercessionem egisset, accusabatur.	ibidem.
Tribb. pl. ab urbe pulsi.	num. 33.
Ius anulorum.	ibidem.
Legati proconsulum.	num. 34.
Senatus suppletus a Cæsare, & patritii allecti.	num. 41.
Quæstorum, prætorum, ædiliū numerus ampliatus.	ibidem.
Minores magistratus.	ibidem.
Comitia ita haberi solita, ut pro parte dimidia a Cæsare pronuncia-	
rentur, quos Cæsar uellet, & commendaret.	ibidem.
Libelli editi, & missi circum tribus ab Imp. quibus commendabat	
candidatos. his uerbis. Cæsar Dictator illi tribui. Commendo	
uobis illum, & illum, ut uestro suffragio suam dignitatem te-	
neant.	num. 41.
Mos recensendi populum.	ibidem.
Recensus populi actus nec more, nec loco solito, sed uicatini per	
dominos insularum.	ibidem.
Collegio	Domini

Domini insularum.	ibidem.
Subsortitio à prætoribus ut fieret institutum ex ijs, qui recensiti non fuerant in locum demortuorum.	ibidem.
Recensio acta, ut sciri posset, qui frumentum ex publico acciperent.	ibidem.
Prætorius uir.	num. 43.
Coss. & duces transuersa charta literas scriptas mittebant ad Senatum.	num. 56.
Conuentus peracti in prouincia.	ibidem.
Ad Senatum Cæsar primus epistolas quas misit, redegit ad paginas, & formam memorialis libelli.	ibidem.
Tertius, & quartus consulatus titulo tenus à Cæsare gestus.	nu. 76.
Dictaturæ potestas reiecta à Cæsare.	ibidem.
Substituti bini Coss. Cæsari in ternos nouissimos menses.	ibidem.
Comitia medio illo tempore, quo continuauit consulatus Cæsar, non sunt habita.	ibidem.
Patris patriz cognomen.	} Honores delati Cæsari. num. 7.
Perpetua dictatura.	
Morum præfectura.	
Imp. Prænomen.	
Statua inter Reges.	
Suggestus in Orchestra.	
Sedes aurea in curia, & pro tribunali.	} Thensa, & ferculum in pompa Circensi.
S. C. quo omnia humana, & diuina decreta Cæsari.	
Comitia ædilium, & Tribb. pl.	nu. 84.
Pro Prætoribus præfecti constituti, qui præsentem Cæsarem res urbanas administrarent.	ibidem.
Consulatus petenti datus à Cæsare pridie Cal. Ianuarii, mortuo consule, in paucas horas.	ibidem.
Prætoris uiris decem data ornamenta consularia.	ibidem.
Peregrini in Senatum lecti.	num. 80.
Ciuitate donati, & recepti in curiam nonnulli Gallorum semibari.	ibidem.
Monetæ, & uestigalibus præpositi serui.	ibidem.
Mos assurgendi senatui.	num. 78.
Mos	Mos

F O R E N S I A

AC. IVDICIALIA.



OS multandi dote, & hæreditatibus gentilitiis
 itidem sacerdotio. ibidem num. 1.

Patritii adolescentes gloriæ parandæ causa accu-
 sabant viros insignes consulares, & triumphales,
 & siqui huiusmodi, aut repetundarum,
 aut peculatus. num. 4.

„ Vide Cici. lib. 2. de off.

Exercere quæstionem de sicarijs. num. 11.

Sicariorum numero habiti postea, qui sub Sylla proscriptorum ca-
 pita retulerant, ut pecunias acciperent ex ætario, exceptis ijs, de
 quibus cautum erat legibus Cornelii. ibidem.

Crimen perduellionis. num. 12.

Etiã post multos annos licebat alicui diem dicere, ut in iudicio
 Rabiriano. num. 12.

Iudices in singulos reos sorte duci solebant. num. eodem

Provocare solebant rei a iudicibus ad pop. ibidem.

Civium dannatorum bona publicabantur. num. 14.

Pœna. publicatis bonis aliquæ municipiis custodiendû dare. nu. 14.

Quæstores, qui prærant capitalibus quæstionibus. num. 17.

„ Idem etiã quæstores dicti.

Iudicibus, qui primi detulissent rem aliquam, publicè erant con-
 stituta præmia. num. 17.

Index falsi conuictus multatus pignoribus captis, & direpta su-
 ppellectile. ibidem.

Idem coniectus in carcerem a prætore. ibidem.

Quæstor coniectus in carcerem a prætore, quod ipsum prætorè,
 quæ maior est potestas, passus erat apud se compellare. ibidem.

„ Vide diligenter, an quæstor ibi pro quæsitore sumi debeat, nã

„ ego ita existimo omnino.

Publicani, quod nimis magno conduxissent vectigalia, remissionè
 petebant. num. 20.

Publicani remissionè petètes tertia mercedû parte releuati sũt. ibi.

Vectigalia

- Vestigalia locari solita publicanis. ibidem.
 Publicani monti à Cos. ne tam immoderate licitarentur in loca-
 tione uestigalium, ne cogerentur postea remissionē petere. ibi.
 Si quis reip. causa aberat, reus non poterat fieri. num. 23.
 Liberi proscriptorum admissi ad honores. num. 41.
 De ambitu condēnati sententia iudicum, restituti à Cæsare. ibidē.
 Nouarum tabularum expectatio sublata. num. 42.
 Repetundarum conuicti ordine senatorio moti. num. 43.
 Diremptæ nuptiæ prætorij iuri, qui digressam à marito post biduum
 duxerat, & si nulla suberat probri suspicio. num. 43.
 Libertus ob adulteratam equitis Ro. uxorem capitali poena affe-
 ctus. num. 48.
 Auctiones hastæ. num. 51.
 Qui præerat auctionib. hastæ poterat addicere quāti uellet. nu. 51.
 Poena. suffigere Cruci. num. 74.
 Poena. caput præfigere hastæ, & circumferre. num. 85.

S A C R A.



- L A M E N dialis factus Cæsar annum agens
 XVII. num. 1.
 Vestales uirgines deprecari solitæ pro salute ali-
 cuius. ibidem.
 Flamen Dialis destinatus dimittit uxorem sibi
 desponsatam. num. 1.
 ,, Plutar. aliter in probl. Romanis.
 Sacerdotio mulctatus Cæsar à Sylla. ibidem.
 Templum Castoris uulgo uocatum erat etiam Pollucis. num. 10.
 Pontifex max. in comitiis à pop. factus. num. 13.
 In ædilitatē pontificatum petit Cæsar. ibidem.
 ,, Sed uide Cic. in or. de lege agr. ad pop. ibi uide qualia comi-
 ,, tia, & de lege Domitia.
 Si quis aduersus auspicia aliquid egisset in consulatu, accusabatur
 postea. num. 30.
 Ostentum, quale num. 32.
 Fasti

- Fasti correcti à pont. Cæsare. num. 40.
 Fasti turbati initio pontificum per licentiam intercalandi. ibidē.
 Fasti adeo turbati, ut neq; messium feræ ætati, neq; uindemiarum
 autumno competerent. ibidem.
 Annus accommodatus ad cursum Solis. ibidem.
 Annus CCC L Vidierum. ibidem.
 Intercalarius mensis sublatus. ibidem.
 Vnus dies quarto quoq; anno intercalari solitus. ibidem.
 Quo anno correctus fuit annus à Cæsare, interiecti inter Nouem-
 brem, & Decembrem menses duo. ibidem.
 In eum ipsum annum incidit etiam intercalaris mensis, ita fuit an-
 nus XV. mensium. ibidem.
 „ Huc spectat Cic. locus in Ep. fam. ubi mentio fit Calend.
 „ tercalarium priorum, nec ullus Epistolarum interpret hacenus
 „ recte est interpretatus. Corradus Februarium intelligit, sed per-
 „ peram. Trapezuntus in com. in or. Cic. pro Ligario recte.
 Templum Veneris genitricis. num. 61. & 78.
 Equi simulacrum similis suo dicatum à Cæsare, & positum pro e-
 de Veneris genitricis. ibidem.
 De equo Cæsaris ungulas fissas habente Aruspices pronunciarunt,
 ipsius dominum Imperium orbis adepturum. ibidē.
 Imolanti aufugit hostia. } Omnia ad retardandum iter, &
 Prolabi in egressu navis. } expeditionem. num. 59.
 Sacrificium latinarum feriarum. num. 79.
 Lupercalia. ibidem.
 XV uir, qui præerat libris Sibyllinis. ibidem.
 Libri fatales. ibidem.
 Detecta ossa Capiis. }
 Equos sacratos abstinere pabulo. } Prodigia portenden-
 Regalium cum ramo aureo inferētē se tia mortem Cæsaris.
 pompeianæ curiæ cæteræ uolucres in- num. 81.
 secutæ fuerunt. }
 Sōnium Calpurniæ. collabi fastigium domus. in suo gremio mari
 tum confodi. num. eodem.
 Iusurandum, quo omnes se pro salute Cæsaris astrinxerāt. nu. 85.
 Iusurandum per Cæsarem. }
 Ad staticiam ipsius sacrificare. } Diuini honores habiti
 Vota suscipere. } Cæsari mortuo à plebe
 num. 85.

Curia obstructa in qua Cæsar occisus.	num. 85.
Consecratio Cæsaris facta ab hærede Augusto.	num. 88.
Ludi die consecrationis editi.	ibidem.
Stella crinita, quæ credebatur anima esse Cæsaris.	ibidem.
Idus Martiæ parricidium dictæ, neq; fas fuit eo die Senatum habere.	num. 88.

C O L O N I A E



COLONIAE latinæ Ciuitatē Ro. petunt.

Gallia Cisalpina. }
 Gallia Comata. } Prouinciæ. nu. 22.
 Illiricum. }

Luca urbs in prouincia Cæsaris.	num. 24.
Gallia omnis, quæ à saltu Pyrenæo, alpibusq; & monte Gebenna, & fluminibus Rhæno, & Rhodano continetur, quæ patet in circuitu ad bis & tricies centū millia passuum, redacta in formam prouinciæ.	num. 25.
Britanni uicti obsides, & pecunias dederunt.	ibidem.
Germani trans Rhenum uicti.	ibidem.
Coloni Nouum comum deducti lege Vatinia.	num. 28.
Coloni Nouum comum deductis, ut adimeretur ciuitas relatum ad Senatum.	ibidem.
Gallia Transalpina.	num. 29.
Citerior Gallia.	num. 30.
Rauenna in prouincia Cæsaris.	num. 31.
Rubico amnis finis prouinciæ Cæsaris.	num. 30.
Picenum. Vmbria. Hetruria.	num. 34.
Corfinium urbs.	ibidem.
Superum mare.	ibidem.
Brundisium.	ibidem.
Massilia obsidio.	ibidem.
Aegypti regnū permissum Cleopatrz, & illius fratri minori.	nu. 35.
Gallicus.	} triumphus Cæsaris. num. 37.
Ponticus.	
Africanus. Hispanensis.	ibidem.
In colonias trāsmarinas octaginta millia ciuiū distributi.	nu. 42.
Reges stipendiarii.	num. 71.
In Coloniam Capuam deducti coloni lege Iulia.	num. 81.
	d Rogatio

L E G E S, E T C O N S T I T U T I O N E S.



ROGATIO Plotia de reuocando L. Cinna
ab exilio. num. ii.

Rogatio a prætore promulgata de curatione re-
ficiendi Capitolii mandanda alicui. nu. 15.

Decreto Senatus summoueti poterat aliquis ab
administratione. num. 16.

Altero decreto idem restitutus in integrum in-
ibidem.

ducto priore.

Permittebatur lege, ut aliquis a patribus transfret ad plebem per
adoptionem. num. 20.

Plebiscitum siue lex Pompeia, ut in petitione magistratuum ratio
non haberetur absentium. num. 28.

Rogatio Vatinia de colonis, qui Nouumcomum deducti fuerant
priuandis ciuitate. ibidem.

De iudiciis redigendis ad duo genera iudicum, equestris scilicet
ordinis, ac senatorii. num. 41.

De Tribuniis ætariis (quod erat tertium genus iudicum) tollendis. ibi.

Ne quis ciuis maior annis uiginti, aut minor quadraginta, qui sa-
cramento non teneretur, plus triennio continuo Italia abesset. nu. 42.

Ne quis Senatoris filius, nisi contubernalis, aut comes magistratus
peregre proficisceretur. num. 42.

Ne ij, qui pecuariam facerent, minus tertia parte puberum inge-
nuorum inter pastores haberent. num. 42.

De donandis ciuitate omnibus, qui medicinam Romæ profiteren-
tur, ut libentius urbem incolerent, & cæteri appeterent. nu. 44.

De pecuniis mutuis, ut debitores creditoribus satisfacerent per æsti-
mationem possessionum, quanti quasque ante civile bellum con-
putassent, deducta summa æris alieni.

Siquis usuræ nomine numeratum, aut perscriptum fuisset, qua con-
ditione quarta pars ferè crediti deperibat. num. eod.

De cunctis collegiis, præter antiquitus constituta, tollendis. nu. eod.

De poenis facinorum augendis. num. 42.

De parricidis exilibus mulctandis toto patrimonio. nu. 43.

De

De cæteris exulibus mulctandis dimidia parte patrimonij. nu. eod.
 Exulabant ante Romani integris patrimonijs. ibidem.
 De peregrinarum mercium portorii instituendis. ibi. num. 43.
 De lecticarum usu tollendo, præterquam paucis. ibidem.
 Lex sumptuaria lata, & dispositi circa macellum custodes, qui obso-
 nia contra uetitum retinerent. submissiq; interdum lictores, atq;
 milites, qui, si custodes sefellissent, iam appolita ex triclinio au-
 ferrent. num. eod.

M I L I T A R I A



ROMANI adolescentes militabant, & adnota-
 ri solitum, cuius auspicijs prima facerent sti-
 pendia. num. 2, & 3.

Iidem solebant esse in contubernio aut prætri
 aut Coss. ibidem.

Tribunatus militum primus honos per suffragia
 adolescentibus Ro. dari solitus.

Legio ex transalpinis conscripta, uocabulo etiā gallico Alauda
 dicta. num. 24.

Legio Alauda cultu, & disciplina Ro. instituta. ibidem.

Legio eadem uniuerfa simul donata ciuitate. ibidem.

Mos apud Ro. dedendi suos duces hostibus, siquid iniuste, aut suo
 iniussu egissent. num. 24.

Veteranis legionibus nomine prædæ in singulos pedites super bina
 HS. quæ ante fuerant ipsis numerata, in equites autem uicena
 quaterna numum, etiam agri assignati. num. 38.

Agri dabantur ueteranis militibus. ibidem.

Armorum, & equitandi peritia. num. 57.

Laudatur dux patiens laboris, qui in agmine non semper equo, sed
 pedibus anteire sit solitus. ibidem.

Iidem detecto capite, siue sol, siue imber. ibidem.

Peritia nandi. num. 57.

Natandi mos super utres inflatos. ibidem.

d ii Rheda

MILITARIA.

Rheda meritoria confici solita centena millia passuum.	ibidem.
Insidiosa itinera cauenda ducibus.	num. 58.
Mos speculandi situs locorum.	ibidem.
Castris exuere hostes post proelium.	num. 60.
Nullum spatium dare perterritis hostibus.	ibidem.
Ancipiti proelio equi dimitti soliti, & in primis equus ducis, ut & eriperetur omnis spes fugæ.	ibidem.
Inclinatam aciem restituere solus dux sæpe poterat.	num. 62.
Retinere milites soliti duces, & contortis faucibus, conuerrere in hostis.	num. 62.
Periti duces in primis Aquiliferum morantem incitabant.	ibidem.
Sæpe etiam abripiebant ex illius manu signum.	ibidem.
Rostratæ naues	num. 63.
Turpe erat duci Ro. si spolio ipsius aliquo, aut paludamento potiretur hostis.	num. 64.
Milites non sunt probandi neq; à moribus, neq; à fortuna, sed à uiribus.	num. 65.
Disciplina militaris seruanda maxime, cū hostis est in proximo. ibi.	ibidem.
Seruitate pari, & indulgentia tractandi milites.	ibidem.
Neq; proelii, neq; itineris tempus debet dux denunciare suis militibus.	num. 65.
Causa, ut sit intentus, & paratus omnibus momentis.	ibidem.
Sæpe etiā sine causa educendus miles, pluuiæ tempore, & festis diebus.	ibidem.
Festorum dierum habita ratio in castris.	ibidem.
Monendi milites à Duce, ut se obseruent.	num. 65.
Dux debet sæpe uel subtrahere, uel augere iter.	ibidem.
Milites perterriti fama hostilium copiarum non negando, aut minuendo, sed insuper amplificando, & ementiendo sunt confirmandi.	num. 66.
Equites leuis armaturæ.	num. 66.
Delicta militum non omnia obseruanda.	num. 67.
Desertores, & seditiosi graui supplicio afficiendi, & diligenter inquirendi.	ibidem.
Militib. post pugna, & uictoria permittenda est licentia lasciuiæ. ibi.	ibidem.
Idem blandius appellandi, non nomine militum, sed commilitonum.	num. 67.
	Militibus

Militibus permittendum, ut sint bene culti, & argento, & auro politis armis ornati, tum ad speciem, tum ut in proelio sint illarum rerum tenaciores metu damni. ibidem.

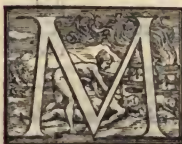
Debet dux diligere suos milites, & amoris dare signū aliquod. ibid.
In luctu esse, barbam, & capillum summittere ob cladem militum, nec prius deponere, quam ultus fuerit. ibidem.

Milites fortissimi, ac deuotissimi suo duci. ibidem.

Centuriones cuiusq; legionis & equites ex suo uiatico obrulerunt duci pecuniam. num. 68.

CONSVETVDINES.

VESTITVS, ET VICTVS.



OS erat, ut pueri prætextā gererēt. nu. 1.

Cubicularios duos habebat Cæsar. nu. 4.

Romani secū medicos adducere soliti. ibi.

,, Medico uno. Plur. tamen in illis ait, ut

,, alibi adnotauius.

Togam de humero deicere. Signum datum. num. 9.

Prætexta uestis prætorum. num. 15.

Mos anulos gestandi. num. 33.

Panis erant uaria genera. num. 48.

Conuiuari duobus tricliniis solitus Cæsar in provinciis. num. 48.

Vno triclinio discumbebant sagati, & palliati. altero rogati cum illustrioribus prouinciarum. ibidem.

Serui, siue ministri ad cyathum, & uinum stantes. num. 49.

Paludamentum gestare soliti duces Ro. num. 64.

Galli braccas gestabant. num. 84.

Idem in Senatum allekti, braccis depositis, latumclauum sumpserunt. num. 80.

Toga apprehensa ab utroq; humero. num. 82.

In exequiis lectus eburneus auro, & purpura stratus positus. nu. 84.

Idem ad caput mortui trophæum cum ueste. num. 84.

Vestis tibicinum, & scenicorum artificum ad usum triumphorum parata. num. 84.

Latumclauus

CONSVETVDINES.

Latusciarius simbriatus ad manus. num. 45.
 Cingi soliti super latoclauro. ibidem.
 Cinctura aliquanto fluxior. ibidem.
 Male præcincti notari soliti. ibidem.

STVDIA DISCIPLINARVM, ET LITERAE.

Medicinam proficentibus. } Ciuitates data.
 Omnis in liberaliū artium doctoribus. } num. 42.
 Apollonib Moloni clarissimo dicendi magistro ut darent operam,
 Rhodum secedebant adolescentes Ro. patritii. num. 4.
 Ius ciuile ad certum modum redigere, atq; ex immensa, diffusaq; le-
 gum copia optima quæq; & necessaria in paucissimos libros cō-
 ferre cogitabat Cæsar. num. 44.
 Bibliothecas græcas, & latinas, quas maximas poterant, ueteres pu-
 blicabant. ibidem.
 Bibliothecarum comparandarum, & digerendarum cura à Cæsare
 Varroni data. ibidem.
 Commentarii belli Gallici. } num. 56.
 Commentarii belli Pompeiani. }
 Commentariorū belli Gallici liber imperfectus relictus, & suppletus
 ab Hircio. ibidem.
 Commentarii belli Alexandrini, Africi, & Hispaniensis non habet
 certum authorem. nam alii Oppii alii Hircii esse dicunt. ibidem.
 Commentarii Cæsaris parum integra fide scripti. num. 56.
 Libri de Analogia duo eiusdem. }
 Anticatones totidem. } ibidem.
 Poema dictum, iter. }
 Epistolæ ad senatum. }
 Epistolæ redactæ ad formam memorialis libelli. ibidem.
 Epistolæ Coss. & ducum semper transuersa charta scribi solitæ ad
 Senatum. num. 56.
 Mos scribendi per notas, ita ut quarta litera pro prima poneretur.
 ibidem reliquæ. num. 56.
 Laudes Herculis. }
 Tragoedia oedip. } pueriles libri à Cæsare scripti. ibidem.
 Dicta Collectanea. }
 Pompeio Macro ordinandas bibliothecas mādauit Augustus. ibi.

STRV.

STRVCTVRAE.

- Comitium, Forum, & Basilica porticibus ornatz ad tempus extru-
ctis a Cæsare, dum esset ædilis. num. 10.
Forum inchoatum a Cæsare de manubiis, cuius arca constituit su-
per HS. millicies. num. 26.
Vrbes Asiæ, Græciæ, & aliarum prouinciarum Procoss. structuris
exornare soliti. num. 28.
Templum Martis ingens construere cogitabat Cæsar. num. 44.
Idem Theatrum sub Tarpeio monte. ibidem.
Complanare lacum, ubi Naumachia fiebat
Siccare pontinas paludes } num. 44.
Emittere Fucinum lacum. }
- Viam munire a mari supero per Apennini dorsum usq; ad Tiberim.

SEPVLTVRA.

- Funus indietum, & rogos extructus in Campo Martio, ibi tumulus erat Iuliz. nu. 84.
Lectus eburneus, Trophæum cum ueste, in qua fuerat occisus, & munera collata adro-
gum. num. 84.
Candelæ funebres, & ludi. ibidem.
Laudatio funebri. ibidem.
Lectus defuncti a magistratibus in forum delatus pro rostris. num. 84.
Ornamenta a matronis, & bullæ puerorum, atq; arma a militibus in rogam edicta. 84.
Circæ bustum multi gentes more suo lamentatz sunt. num. 84.

LVDI, ET LARGITIONES.

- Munus populo, & epulum dari solitum in memoriam mortui alicuius. num. 62.
Congiarium uberrimum. num. 27.
Munus gladiatorum. num. 39.
Ludi regionatim editi tota urbe. num. 39.
Hætriones adhibiti omnium linguarum. ibidem.
Munere in foro prætorius uir, & senator depugnarunt. ibidem.
Pæthica saltata a Bithyniæ principum liberis. ibidem.
Spatium Circi ab utraq; parte productum, & in gyrum euripus additus. ibidem.
Quadrigæ, Bigæ, Equi defultoris agitat a nobilib; iuuenibus. num. 39.
Troia ludi solita a duplici turma altera maiorum, altera minorum puerorum. ibidem.
Venationes editæ per quinq; dies. ibidem.
Pugna edita, diuisis in duas acies quingenis peditibus, Elephantis uicenis, tricenis equi-
tibus. ibidem.
Ideo ut laxius pugnarent sublatæ metæ de circo. num. 49.
Metæ in circo erant. ibidem.
Athletæ per triduum certauerunt in campi Martii regione. ibidem.
Nauale proelium editum effosso lacu in morem cochleæ. ibidem.
Biremes, triremes, & quadrirems Tyriz, & Aegyptiz pugnarunt. ibidem.

FAMILIAE.



OSSVTIA ex familia equestri uxor Cæsaris. num. 1.
Sed eam desponsatam dimisit. ibidem.
Cornelia Cinæ IIII: Cos. filia uxor Cæsaris ex qua Iulia
nata. ibidem.

Aemilius Mamercus. } affines Cæsaris num. 1.
Aurelius Cotta. } num. 2.
Marcus Thermus prætor in Asia. num. 3.
Seruilus Iauricus. num. 4.
Cornelius Dolabella uir consularis, & triumphalis. num. 4.

Iulia amica Cæsaris
Cornelia uxor eiusdem. } ab eo quæstore defunctæ de more laudatæ. num. 6.
Familiaque origo prima demonstrari solita in funebribus laudationibus. num. eodẽ.
Pompeia Q. Pompeii filia, L. Syllæ nepus tertia uxor Cæsaris. num. 6.
Cum ea diuortium fecit, quod opinaretur ipsam a Clodio adulteratam. ibidem.
M. Crassus uir consularis. num. 9.
C. Curio pater orationes scripsit. num. 9.
Calpurnia quarta uxor Cæsaris L. Pisónis filia.
Octauia Sororis Cæsaris neptis, quæ C. Marcello nupta erat, despondetur Pompeio.
num. 27.

Pompeii filia, quæ destinata erat Fausto Syllæ, ducitur a Cæsare, & hæc est uxor quin-
ta. num. 27.
Decimus Laberius eques Mimographus. num. 40.
Furius Lepidus stirpe prætoris. ibidem.
Postumia Ser. Sulpitii uxor. num. 50.
Lollia Auli Gabinii uxor. ibidem.
Tertulla M. Crassi uxor. ibidem.
Mutia. Cn. Pompeii uxor. ibidem.
Seriulia mater Bruti. ibidem.
Tertia Seruiliæ filia. ibidem.
Scipionum nomen fatale existimatum, & inuisum in Africa. num. 58.
E Corneliorum genere quidam despectissimus, cui cognomen Salutioni. ibidem.
C. Octauius Sororis Cæsaris nepos ascitus in familiam, & nomen à Cæsare in testa-
mento. num. 83.
L. Pinarius. Q. Pedius sororum Cæsaris filii. num. 83.

FINIS:

FRANCISCI ROBORTELLI
VTINENSIS.

DEVITA ET VICTV
Populi Romani.

SVB IMPP. CAESS. AVGG.

LIBER. II.



C. OCTAV. AVGVSTVS.

EX SVETONIO.



BONONIAE.
APVD ALEXANDRVMBENATIVM.
M D LIX.

TITVLISIVE
CAPITA.

- I Magistratus, ac Potestates, tam in urbe, quam extra urbem.
- II Forensia, seu Iudicialia.
- III Sacra.
- IIII Coloniarum, & Municipiarum, simul & Prouinciarum.
- V Leges, ac Constitutiones.
- VI Militaria, & Castrensia.
- VII Mores, & consuetudines tam in uictu priuato quam in publicis negocijs.
- VIII Familiarum, Affinitatum, & Cognationum ipsarum. Libertorumque, & seruorum nomina.



MAGISTRATVS, POTESTATESQVE

OMNES.



VNCTI honoribus summis. numero. 2.

Multi uoluntate consistebant in equestri dignitate. num. 2.

Tribuni militum sub quo Imperatore & ubi stipendia facerent adnotari solitum. num. 2.

Municipalia magisteria ibidem

Post præturâ Urb. sortiebâtur provincias. n. 3.

Extra ordinem negotium belli gerendi alicui dabatur, & quomodo id intelligi debeat. num. eodem.

Prætoria provincia Macedonia. Ibidem:

Proconsulatum Asiæ dicitur administrare Q. Cicero. ibidem.

Prætorii uiri reuersi de provinciis profitebantur se candidatos Consulatus. num. 4. eodem.

Mos profiteendi se candidatum in petitione consulatus. ibidem.

Viginti uiri creati diuidendo plebi agro Campano. num. 4.

Actorum Senatus liber. num. 5.

Impp. cognomina ex S. C. aliquo sententiam dicente indebantur honoris causa. num. 7.

Romulus cognomen inditum Augusto ibidem.

Augustus cognomen. ibidem.

Impp. priorû acta tueri summo studio conabantur hæredes. n. 9.

In locum demortui Trib. pl. alius creari solitus. num. 10.

Tribunatum pl. post mortem Cæsaris (quanquam patritius, quia à Cæsare fuerat adoptatus) petit Octavius. ibidem.

Adoptati à patritijs, quamuis de plebe ante essent, efficiebantur patritij. ibidem.

Patritius erat aliquis, nec dum tamen Senator. ibidem.

Provincia à Cæsare data, ac per senatum confirmata. Ibidem.

Eriam si duo Coss. essent cum extraordinaria tamen potestate data à Senatu aliquis Proprætor in eadem castra, ut se coniungeret cû Coss. & alii exercitui præesser, mitti solitus. Ibide m.

Proprætor extra ordinaria potestate. Ibidem.

Legatorum opera utebantur Impp. in bello gerêdo, si ipsi interesse, ac præesse exercitui non poterant. num. eodem.

A ij

MAGISTRATVS.

Præsidibus prouinciarum prorogatum imperium. Cur?	num. 23.
Magistratus & honores ante tempus.	num. 26.
Magistratus noui.	Ibidem.
Magistratus perpetui.	Ibidem.
Vicesimum annum ætatis cum ageret Augustus Consulatum inuasit.	Ibidem.
Cos. Augustus. II: post. IX. annos.	Ibidem.
Augustus Cos. III. anno interiecto.	Ibidem.
Consulatus reliquos sequentes usq; ad. XI. continuauit.	Ibidem.
Nomine exercitus Centurio princeps legationis Augusto petit. II.	
Consulatum in curia à Senatu.	num. eodem.
Cos. Augustus. XII. post annos. XVII.	Ibidem.
Cos. Aug. XIII. biennio post.	Ibidem.
Consul dum esset in forum deduxit Caium, & Lucium filios, suo tyrocinio quenq;.	Ibidem.
V. consulatus à. VI. ad. XI. annuos gessit.	
VI. reliquos consulatus Aug. non annuos, sed aut sex, aut quatuor, aut tribus mensibus gessit.	
Consulatum uero. II. paucissimis horis, nam Cal. Ianuarii mane iniiit magistratum, & cum paululum curuli sella præfedisset pro æde Iouis Capitolini, honore abiit.	Ibidem.
Nomine exercitus Centurio princeps legationis Aug. petit. II. Consulatum in curia à Senatu.	num. eodem.
XII. Consulatum Aug. XVII. annorum interuallo gessit.	Ibidem.
Idem. XIII. biennio post.	Ibidem.
Vltro petiit, ut ius haberet eo magistratu amplissimo præditus deducèdi in forum. C. & L. filios suo quenq; tyrocinio.	
Impp. pro suo arbitratu abibant honoribus ante annum tempus peractum.	Ibidem.
Cal. Ianuarij inibant consulatum.	Ibidem.
Consules sella curuli utebantur.	Ibidem.
Quo die iniissent magistratum Coss. curuli sella præsidere consueuerant pro Capitolini Iouis templo.	Ibidem.
Abeuntes consulatu Impp. alium sufficiebant in locum suum.	Ibidem.
III. consulatum non Romæ, sed in Asia iniit Aug.	num. eod.
V. in insula Samo.	
VIII. & IX. Tarracone in Hispania.	

Impp.

- Impp. etiam in prouinciis absentes inibant magistratus. Ibidē.
 Triumviratum. Ro P. Constituendæ. per. X. annos gessit Aug. Triū-
 uirorum proscripio. Ibidem. num. 27.
 Collegam patris sui quod in ædilitate proscripsit Aug. immanis habi-
 tus fuit. num. 27.
 Aedilitas Octauii patris Aug. num. 27.
 Impp. equestri dignitate decorabant aliquos præmii loco. num. 27.
 Quod patronos suos nonnulli seruassēt cælando in proscriptione eque-
 stri dignitate sunt decorati ab Aug. num. 27.
 Tribunitia potestas perpetua recipi solita ab Impp. num. eodē.
 Per singula lustra semel atq; iterū collegam sibi cooptauit in Tribuna-
 tu Aug. num. eodem.
 Mos cooptandi sibi collegam in Tribunatu. Ibidem.
 Morum legumq; regimen perpetuum recipi solitum ab Impp. quod
 erat simile Censuræ. num. eodem.
 Morum regimen, sine Censuræ tamen honore, recipiebant tūc Impp.
 quia Censura multo ante fuerat Romæ sublata.
 Officium salutationis Magistratuum erga Impp. num. 27.
 Magistratus atq; honores. num. 26.
 Sed ego puto non differre.
 Censum populi agebant Impp. aut soli, aut cum collega: num. 27.
 Rationarium imperii confecit Aug. & tradidit magistratibus, ac sena-
 tui, quo tempore cogitabat reddere remp. num. 28.
 Senatus ut consuleretur de bellis, & triumphis in æde Martis Vltoris
 sanxit Aug. num. 29.
 Ut petitori prouincias cum imperio inde deducere-tur. nu. eodem.
 Ut uictores redeuntes ex prouinciis insignia Triumphorum inferrent
 in templum Martis. num. eodem.
 Cum imperio euntes in prouincias. num. eodem.
 Senatus haberi solebat sæpe ab Aug. iam seniore ad porticū & biblio-
 thecam num. eodem.
 Ut Magistratus annui regiones urbis tuerentur. num. 30.
 Vicorum uero magistri ē plebe cuiusq; uicinix electi.
 Magistri uicorum. Ibidem.
 Excubiæ nocturnæ, & uigiles instituti incendiorum causa. ibidem.
 Triumphales uiri uias sternebant ex manubiali pecunia. num. 30.
 Imp. Aug. uiam Flaminiam muniit Arimino tenus, ut facilius urbs

MAGISTRATVS.

Rom. adiretur.	ibidem.
Triumphales uiri.	ibidem.
Senatorum numerus affluens super mille.	num. 35.
Homines indignissimi post necem Cæsaris per gratiam, & præmium al- lecti in Senatum.	num. 35.
Senatores hi à uulgo abortiui dicti.	num. 35.
Duæ lectiones Senatorum altera arbitratu ipsorum, altera arbitratu Aug. & Agrippæ.	num. eodem.
Lectio Senatorum arbitratu ipsorum, ut uir uirū legeret.	num. eod.
In Senatu Aug. lorica munitus sub ueste, & ferro cinctus.	ibidem.
Sedens in Senatu Aug. ob metum decem amicos senatorij ordinis sel- lam suam habebat circumstantes.	num. eodem.
Senatores interdū non admittebātur ab Imp. nisi prætentato sinu.	ibi.
Quibusdam senatu pulsus ob indignitatem, in signe uestis cōcessum, & ius spectandi in orchestra; & ius publice epulandi.	num. eodē.
Ius Senatorum spectandi in orchestra.	Ibidem.
Ius Senatorum publice epulandi.	Ibidem.
Senator, antequam in senatu cōsideret, thure ac mero apud aram sup- plicabat eius Dei, in cuius templo habebatur senatus.	Ibidem.
Institutum ab Aug. ut minore molestia senatoria dignitate Senatores fungerentur, ne plus quā bis in mense legitimus senatus habe- retur.	num. eodem.
Calendis scilicet, & idibus.	Ibidem.
Item ne Septembri, Octobriue mense alij adesse cogerentur, quā qui sorte ducti fuissent, per quorum numerum decreta confici possent.	num. 35.
Certum numerum senatorum in senatu adesse oportebat, per quæ de- creta confici possent.	Ibidem.
Instituit Aug. consilia sibi sortiri semestria ex senatoribus, cum quibus ante ageret de referendis negotijs ad Senatum.	Ibidem.
Mos rogandi sententias in senatu immutatus, non enim more, neq; or- dine rogare cæpit Augustus, sed prout libuisset.	num. eodem.
Ratio huius immutationis fuit, ut perinde quisq; animum intenderet, ac si censendum magis, quā assentiendum esset.	Ibidem.
Censere dicebantur Senatores, qui sententiā dicebant in senatu. Ibidē, Assentiri, qui sententiam non dicebant, sed in aliorum ibant sen- tentiam.	Ibidem.
	Octobri,

Octobri, & Septembri mense senatoribus uacatio dari solita. Ibidem.
 Imperator in senatu rogabat sententias: num. eodem.
 Institutum, ne acta Senatus publicarentur. num. 36.
 Ne quis inagistratus deposito honore statim mitteretur in prouin-
 cias. num. 36.
 Institutum, ut procōsulibus euntibus in prouinciam certa pecunia cō-
 stitueretur ad mōlōs, & tabernacula, quæ ante publice locari so-
 lebant. Ibidem.
 A' Quæstoribus urbanis cura ærarii translata ad prætores, seu præ-
 torios. num. eodem.
 ,, Ex hoc loco collige imminutam potestatem quæstorum, non
 sublatam.
 Noua officia excogitantur, ut plures partem caperent reip. admi-
 nistrandæ. num. 37.
 Curatores operum publicorum. Ibidem. & sic deinceps usq; ad. 38.
 Curatores uiarum, & aquarum aluuii Tiberis.
 Curator frumenti populo diuidendi.
 Præfectus urbis.
 Triumuius legendi senatu.
 Triumuius recognoscendo turmas equitum, cum esset opus.
 ,, Ex illis uerbis, cum esset opus, elice nō fuisse annum, neq; ordi-
 narium magistratum hunc.
 Censores rursus creati ceperunt post longum interuallum.
 Prætorum numerus auctus.
 Quoties Imp. Consulatus dabatur, uolebat Aug. binos collegas pro
 singulis sibi dari, nec obtinuit tamen. Cur. num. eodem.
 Imperatoria maiestas minui uidebatur, quod in consulatu collegam
 haberet. num. eodem.
 Ducibus Triumphi iusti decreti pluribus, quàm triginta. num. 38.
 Triumphalia ornamenta aliquibus decerni solebant. Ibidem.
 Senatorum liberis, ut celerius reip. assuescerent, Virilem togā ac latū
 clauum inducere permisit, & Curia interesse. Ibidem.
 Senatorum filii laticlauii. num. 38. eodem.
 Comitibus tribunitiis si deessent candidati, senatores ex equitibus Rom.
 creauit &c. Vide. num. 40.
 ,, Ego hunc locum suspectum habeo, nec satis intelligo adhuc, nisi
 forte dicas Tribb. eos factos senatores, qui ante allekti in senatum

MAGISTRATVS.M

fuerant, ex equestri. num. eodem.
 Ex Equitibus senatores creabantur. num. eodem. 40.
 Cum ex equitibus senatores crearetur, permillum est tamē iis in utro
 uellent ordine manerent. num. eodem. 40.
 Equatuordecim gradibus spectabant ludos equites num. eodem.
 Equites metu theatralis pœnæ, quod attritum patrimonium haberent
 bello ciuili, non audebant spectare ludos XVIII. gradibus. n. eo.
 Sed cautum lege est, ut quibus, ipsis, parentibusue equester census fuisset
 unquam, ea pœna non tenerentur. num. eodem.
 Census equester. Ibidem.
 Pœna Theatralis. Ibidem. opinor, ex lege Roscia.
 Census Po. R. uicaticum actus. num. eodem.
 Tessera ob distributionem frumenti dari plebi solebant. Ibidem.
 Ter in annum quaternum mensium tessera plebi dabatur. Ibidem.
 Sed uetus consuetudo erat, ut suus cuique mens assignaretur. Ibidem.
 Hæc in plebis gratiam reuocata in usum. Ibidem.
 Instituta hæc distributio frumentaria per tesseras, ne frumentationum
 causa a negociis plebs auocaretur. Ibidem.
 Comitorum pristinum ius reductum. Ibidem.
 Ambicis multiplici pœna coercitus. Ibidem.
 Fabiani, & Saptiensis Tribules Augusti. Ibidem.
 Fabia, & Saptia Tribus. Ibidem.
 Suis tribulibus Aug. diuidere solebat singula milia nummū a se, ne quid
 ab aliis candidatis desiderarent. Ibidem.
 Candidati tribubus diuidebant a se pecuniam. Ibidem.
 Ciuitas Ro. parcissime data, ut incorruptus seruaretur populus ab
 omni colluuiione perēgrini, & seruilis sanguinis. num. eodem.
 Peregrinis, libertis, ac libertinis si daretur ciuitas, corrumpi putabatur
 sanguis Po. Ro. Ibidem.
 Seruilem sanguinem intellige libertos, ac libertinos, libertino-
 rumq; filios. Ibidem.
 Manumittendi modus terminatus. num. eodem.
 Clienti græcus Tiberii. num. eodem.
 Clienti græco, quamuis petente Tib. negatur ciuitas. Ibidem.
 Tributarii quidam ex Gallis. num. eodem.
 Tributario Gallo ciuitas negatur. num. eodem.
 Immunitas eidem libentius datur. Ibidem.
 Facilius

Facilius impetrabatur immunitas, quàm ciuitas.	Ibidem.
Fisco detrahebatur immunitate data.	Ibidem.
Ro. Ciuitatis honoꝛs non uulgabatur.	Ibidem.
Serui non debent facile manumitti.	Ibidem.
Certus numerus seruorum præscriptus, qui manumitteretur.	Ibidem.
Differentia constituta, & conditio eorum seruorum, qui manumitterentur.	Ibidem.
Nequis seruus uinctus, aut tortus unquam post manumissionem ciuitatem adipisci posset.	Ibidem.
,,, Hor. in Epodis. in ode in Menam.	
Multa libertatis genera, per quæ ciuitatem manumissi, & libertate donati adipiscebantur.	Ibidem.
Togari ut essent Romani in foro, & circo.	
Interdictus lacernarum usus Romanis in foro, & circo.	Ibidem.
Pullatos Romanos incedere per urbem uetuit Imp.	Ibidem.
Aedilibus negotium datum, ne quem nisi togatum, positis lacernis in foro consistere paterentur.	num. 40.
Senatorum census ampliatus ab octingentorum milium summa usque ad duodecies HS.	num. 41.
Senatoribus qui ante erant, nec tam magnum habebant censum, superpleuit Aug.	num. eodem.
Imperator Aug. populo congiarium non promissum flagitanti edicto exprobrat impudentiam.	num. eodem.
Populo non licebat congiarium petere, nisi Imp. sponte promitteret.	num. eodem.
Edicto exprobratur impudentiæ. Po. Ro.	Ibidem.
Ciuium numero censebantur manumissi.	num. eodem.
Senatoribus assignabantur prima subsellia in Theatro.	num. 44.
Legati exterarum gentium ante sedebant in orchestra.	num. eodem.
Sed quia libertini multi fuerant deprehensi S.C. cautum ne sederet in orchestra.	Ibidem.
Gentes liberæ, & sociæ.	Ibidem.
Gentium liberarum, & sociarum legatis honoꝛs habitus in theatro.	Ibidem.
Prouinciarum aliarum Imp. reseruatæ. aliarum procons. sortito permissæ. n. 47.	
Procons. prouincias sortiebantur.	num. eodem.
Imperia magistratuum annua in prouinciis.	Ibidem.
Sed interdum prouinciæ nonnullæ immutatae sunt.	Ibidem.

MAGISTRATVS.

- Prouincias sæpe adibat Imp. Aug. Ibidem.
 Populi urbium foederatarum erant liberi. num. eodem.
 Prouincias eas sibi referuauit Imp., quæ erant ualidiores, nec tam facile poterant administrari. num. 47.
 Minus ualidas, & quas tutum erat regi à magistratibus annuis, reliquit procoss. num. eodem. 47.
 Vtriusq; generis prouincias, & imperatorias (quæ postea præsidales dictæ) & proconsular es adibat sæpe Imp. num. eodem.
 Regibus deuictis, quamuis iure belli sibi ea uendicare posset, regna restituit sæpe Aug. num. 48.
 Non nullis Regibus adempta regna aliis Regibus contributa. Ibidem.
 Reges externi membra, & partes imperii. Ibidem.
 Regibus pupillis, aut mente lapsis rector dari solitus ab Aug. donec adolecerent, aut resipiscerent. Ibidem.
 Regum liberi cum liberis Aug. sæpe educati, & instituti. Ibidem.
 Imperator ad custodiam sui corporis milites allegebat, qui milites arnigeri dicti. num. 49.
 Imp. Aug. diplomata, libellos, Epistolas signabat Spbinge, mox Alexandri Magni imagine, mox sua. num. 50.
 Imp. postea imagine Augusti diplomata, lib. & Ep. signarunt. n. 50.
 Imp. Aug. epistolis suis non diem modo, sed & noctem, ac diei, noctisq; momenta, quibus darentur, apponebat. num. eodem.
 Procoss. solebant in prouinciis decerni templa. num. 51.
 Augustus templa sibi decerni non est passus, nisi communi suo, & Romanæ nomine. num. eodem.
 In urbe hoc honore pertinacissime abstinuit. Ibidem.
 Imp. Domini dicti. num. 53.
 Domini appellatio reiecta ab Aug. tanquam opprobrium. num. 53.
 Dominum se appellari uetuit Aug. & à populo, & à liberis, ac nepotibus. Ibidem.
 In consulatu Imperator Augustus semper pedibus incescit per publicum. num. 53.
 Extra consulatum autem sæpe adoptata sella. Ibidem.
 Plebs admittebatur tantum promiscuis salutationibus. num. eodem.
 Senatores ab Imperatore Augusto non nisi in curia die senatus salutabantur. Ibidem.
 Senatoribus discedens e senatu Imp. sedentibus dicebat, Vale. Ibidem.
Senatores

Senatores omnes nominatim salutati.	Ibidem.
In senatu uerba faciebat Imp.	num. 54.
Licebat in senatu Imp. contradicere.	Ibidem. num. 54.
Immodice Altercationes disceptantium Senatorum.	Ibidem.
Senatoribus oportere licere libere de rep. loqui.	num. eod.
Senatus lectio, cum uir uirum legit.	num. eodem.
Comitia magistratuum creandorum ætate. Aug.	num. 56.
Imp. ipse comitiis magistratuum intererat.	Ibidem.
Mos ut candidati in comitijs circuirent tribus.	num. eodem.
Imp. ipse cum suis candidatis circuibat tribus.	Ibidem.
Mos ut uiri summa dignitate, & autoritate cum suis candidatis circuirent.	Ibidem.
Supplicabant candidati tribubus.	num. eodem.
Mos supplicandi tribubus in comitijs.	Ibidem.
Ipse Imp. suffragiū ferre solitus in sua tribu, ut unus e populo.	nu. 50.
Ipse Imperat. testem se citari interrogari, & repelli in iudicijs passus est.	num. eodem.
S. C. pro meritis in honorem Imp. fieri solita.	num. 57.
Natalis Imp. publice celebrari solitus.	num. eodem.
Equites Ro. Aug. natalem diem biduo sponte, & suo consensu celebrant.	num. eodem.
Mos reuertente ex prouincia in urbem Imperatorem prosequendi faustis ominibus, & modulatis carminibus.	num. eodem.
Patris patriæ cognomē Imp. primū a plebe, mox a senatu datū.	nu. 58.
Plebs prima legatis Antium missis absenti Imp. cognomen patris patriæ desert; quod cum nō reciperet, eadem plebs in theatrum uenienti laureata detulit. Mox senatus per M. Valerium Messalam, cōsentiens cum plebe dedit.	num. 58.
Plebs laureata in spectaculo.	Ibidem.
Senatus decreto, acclamatione, etiam per senatorem unum mandans honores Imp. tribuit.	num. 58.
Bene ominātis Cēsari alicuius in senatu, dū loqueretur, oratiōis initū.	
„ Quod bonum, faustumq; sit tibi, domuiq; tuæ Cesar Aug. n. co.	
Aug. consalutatus pater patriæ.	num. eodem.
Per quæstorem recitatur libellus Aug. missus, quo notum senatui fecit filia probrum.	num. 65.
Præfectura Aegypti.	num. 66.

MAGISTRATVS.

- Consularis foemina. num. 69.
 Legatus consularis. num. 88.
 Prætoribus datum negotium, ne paterentur nomen Impe. obsole-
 ri scriptis cuiusvis. num. 89.
 S. C. de non educandis infantibus genitis eo anno. num. 94.
 S. C. ad ærarium deferri solebat. num. 94.
 Si S. C. ad Aerariū non fuisset delatū, nō uidetur fuisse ratū. nu. eo.
 Lustrum conditum ab Imp. in Campo martio. num. 97.
 Si lustrum condens Imp. non speraret se uota soluturum, quæ suscipi
 solebant in proximum annum propter senectutem, collegæ suo mā
 dabat ut susciperet. num. 97.
 Equester ordo cadauer Aug. deportat a Bouillis in urbē. nu. 110.
 Principum liberi utriusq; sexus natiā canunt in funere Imp. nu. cod.
 Senatus consulta sunt honorifica in ornando funere, & honoranda me-
 moria Imp. mortui. num. eodem.
 Ordo equester tunicatus, & discinctus reliquias legerunt Imper. cre-
 mati. num. 110.
 Senatorum humeris cadauer Imper. defertur in campū. nu. cod.
 Vir prætorius. num. eodem.
 Triumphalis porta. num. eodem.
 Anuli aurei. num. eodem.
 Anuli ferrei. Ibidem.
 C. Octavius Aug. pater sero in senatum uenit, quo die agebatur de Ca-
 tilinæ coniuratis necandis. num. 94.
 „„ Quæro quō in senatum uenerit, si erat eques nec adhuc senator fa-
 ctus, non enim fuit allectus in senatum unquam.
 „„ Respōde, quia tunc erat prætor; hoc elice ex nu. 3. ubi ait ipsum
 ex prætura Macedoniam sortitum Catilinæ manum residuā in Thu-
 rino agro deleuisse, extra ordinem cum illi esset negotium datum
 in Senatu.

IVDICIALIA ET FORENSIA.



- A**BSENTES Etiam rei cædis deferebantur. nu. 10.
 Grandi pecunia mulctatus aliquis, si non esset solu-
 do, extorris agebatur urbe. num. 12.
 Caput damnatorum præcidi consueuisse, & Romam
 mitti. nu. 13.
 Deuicti, & confiscati. num. 15.
 Mos relegendi aliquem aliquo in perpetuum. nu. 16.
 Mos aliquem hostem iudicandi. num. eodem.
 Indicio detectæ coniurationes comprimuntur. num. 19.
 Falsarum tabularum reus. num. eodem.
 Relegati in insulam ab Aug. Iulia filia, & Agrippa nepos. num. 19.
 Quæstiones in seruos. num. eodem.
 Dominus una cum bonis ipsius hastæ subijcitur. num. 24.
 Addicendi aliquem mos emptori. num. eodem.
 ,,, Cic. L. 2. de or. quanti addictus.
 Qui erat hastæ subiectus, addicetur suo liberto, ut relegatum in agros
 liberum esse sineret. num. eodem.
 Mos relegandi. Ibidem.
 Seruilem in modum torquetur ingenuus, & prætor. num. 27.
 ,,, Hinc elice fuisse morem torquendi seruos tantum.
 Ob multitudinem hominum, & iudiciorum tertium forum Iudiciale
 extructum ad Martis Vltoris. num. 29.
 Antea duo fora Iudicialia. Ibidem.
 Publicatum est forum tertium ad ædem Martis, cautumq; ut in eo se-
 paratim publica iudicia fierent, & sortitiones iudicū. num. 29.
 Publica iudicia. Ibidem.
 Sortitio iudicum. Ibidem.
 Recognoscebat Imp. decurias iudicum. Ibidem.
 Edicto aliquid profiteri. num. 31.
 Tabulæ ueterum debitorum æranj comburuntur, ne calumniis esset
 locus. num. 32.
 Loca publica in urbe iuris ambigui possessoribus adiudicantur. Ibidem.
 Mos ut Rei aliquando diu in reatu uiuerent. Ibidem.

- Pantomimus, quærente, prætor in atrio domus suæ nemine excluso
flagellis uerberatus. num. eodem.
- Pylades urbe, & Italia submotus, quod spectatorem, à quo exhibaba-
tur, digito monstrasset. num. eodem.
- Urbe & Italia expellere. num. eodem.
- Qui asperrimam epistolam de Imp. Aug. in uulgus edidit, tantum pe-
cunia multatus est. num. 51.
- Alter, qui in conuiuio dixerat, neq; modum, neq; animum sibi eius cõ-
fodiendi deesse, exilio, & quidem leui, punitus. Ibidem.
- Testes in iudiciis interrogari soliti sunt, ac refelli. num. 56.
- Interrogari dicebantur testes. Ibidem.
- Imp. tanquam aduocatus sedet in subsellijs per aliquot horas, sed taci-
tus, ut præsentia sua reum iuaret. num. 56.
- Laudatio iudicialis dari solita reis ab aduocatis uiris summa digni-
tate. Ibidem.
- Imp. affuit etiam clientibus in iudicijs. Ibidem.
- Postulatur aliquis iniuriarum. num. eodem.
- Causa ueneficii. num. eodem.
- Mos aduocatis sedendi in subsellijs. num. eodem.
- Si accusator exorari potuisset, ut desisteret ab accusatione, eximebatur
is, qui fuerat accusatus, e' reorum numero. num. eodem.
- Coram iudicibus exoratur accusator ab Imp. & sic is, qui accusatus fue-
rat, eximitur e' reorum numero. num. Ibidem.
- Imp. scutario militi quondam suo euocato fauet in iudicio. Ibidem.
- Affinibus, clientibus, militibus, etiam ijs per quos coniuratione alicu-
ius cognouissent, aut deniq; à quibus essent aliquo beneficio affecti;
Imp. aderat in iudicijs. num. eodem.
- Amicos suos quamlibet magnos, & potêtes pari iure, quo cæteri, & le-
gibus iudiciariis teneri uoluit Imp. num. eodem.
- Quotiescunq; Imp. in urbem introiret, supplicium de nullo sume-
batur. num. 57.
- Ex testamento patrum familias onus uoti soluendi hæredibus iniun-
gebatur. num. 59.
- Filia, & neptis quod omnibus probis essent contaminatæ, ab Imp. re-
legantur. num. 65.
- Mos relegandi. num. eodem.
- Mos abdicandi filios adoptatos. num. 65: eodem.

IVDICIALIA

- Relegatis mulieribus adimitur uini usus, & delicatior cultus. n. eod.
 Interdictū nequis ad relegatas Iulias, nisi suo permisso, iret. nu. eod.
 Mos reuocandi relegatos. num. eodem.
 Mos ut populus deprecaretur pro aliquo. num. eodem.
 Post damnationem ex Iulia infans natus ne agnosceretur, ne ue aleretur, cauīt Imp. num. eodem.
 Mos relegandi in Insulam. num. eodem.
 Mos post aliquot tempus ex insula deducere relegatos in cōtinentem, ut lenius tractarētur, nec tamen a' relegatione liberabātur. nu. eod.
 Sepositi primum aliquo poenæ causa, si meliores non fierēt, ut grauius punirentur in insulam relegari soliti. num. eodem.
 Vide ubi de Agrippa abdicato loquitur, qui Surrentum primo sepositus est, mox in insulam relegatus. Ibidem.
 S. C. cautum ne relegati unquam reuocarentur. num. eodem.
 S. C. damnatur qui res nouas molitur, iubente Imp. num. 66.
 Imp. cuidam ob ingratum animum & maleuolum, domo, & prouinciis suis interdixit. num. eodem. 66.
 S. C. compulsi Gallus ad mortem. num. eodem.
 Accusatorum denunciationes. Ibidem.
 Murenæ coniuratio comperta. num. eodem.
 Seruus in compedes. num. 67.
 Noxæ crimen. Ibidem.
 Libertus compertus adulterare matronas mori cogitur. nu. eodē.
 Liberto suo a' manu, quod pro epistola prodita denarios quingentos accepisset, Imp. iussit crura frangi. num. eodem.
 Ministri, & pædagogus Caii in prouincia, quod auare se gessissent, oneratis ceruicibus graui pondere in flumen præcipitati. num. eodē.
 Imperator institui hæres ab amicis, & ab ignotis sæpe solebat. n. 66.
 Ex ignoti testamento nihil capiebat Imp. num. eodem.
 Legata, & partes hereditatum sibi relicta a' patribus restituebantur ab Imp. ipsorum liberis aut die uirilis togæ, si pupilli fuissent, aut die nuptiarum, etiam cum incremento. num. eodem.
 Pupillaris ætas. Ibidem.
 Imp. etiam in secessu cum esset Tibure in porticibus templi Herculis ius dicere solitus est. num. 72.
 Legato Consulari successor missus, quod in quadam Epistola sua ixi pro ipsi imperite scripserat. num. eodem.

S A C R A



- V CES profecturi ad bellū Marti rem diuinam faciebant. 22. num. 1.
 Nefas erat, quamuis superueniente hoste non peragere sacrū, ideo, extra quālibet semicrudae' foco crepta secabant, & postea ibāt in pugna. 22. nu. 1.
 Sacrum Marti ex semicrudis extis. Ibidem.
 Reliquiæ sacrorū ad Octauios deferrebātur. Ibidem.
 Sacrarium in domo Lectorii constitutū, ubi Augustus Romæ natus erat, ex decreto senatus. Nota Morem sacrariorum. num. 5.
 Aedituus. num. 5.
 Pars domus priuatæ consecrabatur interdum. num. 5.
 Loca augusta, in quibus augurato' aliquid consecratur. num. 7.
 Circensium ludorum solennis pompa. num. 16.
 Mos iurandi in templo Martis ultoris se in fide, & pace permansuros. num. 21.
 Ianum Quirinum mos claudendi. num. 22.
 Ianus Quirinus quoties clausus, & Cur? num. 22.
 Vouit ludos magnos Aug. Ioui opt. Max. si temp. in meliorem statum uertisset. num. 23.
 Idq; fieri solitum in magnis periculis, & cladibus. Ibidem.
 Mos ampliandi templa Deorum. num. 18.
 Aedes Iouis tonantis. num. 29.
 Templum Apollinis in palatio. num. 29.
 Templum Martis ultoris, & forum. num. eodē.
 Mos uouendi templa, dum susceptum esset bellum. num. eodē.
 Si qua pars domus fulmine fuisset icta, ea putabatur ab aliquo deo desiderari, & consecrabatur ex ædificato templo. Ibidem.
 Aruspices pronunciant partem domus fulmine ictam desiderari a Deo. Ibidem.
 Tonanti Ioui ædes cur consecrata? num. eodem.
 Aedes Herculis, & Musarum extructa a Martio Philippo. Ibidem.
 Aedes Dianæ a L. Cornificio. num. eodem.
 Atrium Libertatis ab Asinio Pollione. num. eodem.
 Aedes Saturni a Munatio Planco.

S A C R A .

Aedes sacra incēdio absumpta, aut uetustate collapsa reficiuntur.	n. 30.
Mos ædes sacras donis opulentissimis adornandi.	num. 30.
Cella Iouis Capitolini.	Ibidem.
XVI. Millia pondo auri collata ab Augusto in cellam Iouis Capitolini.	Ibidem.
Item gemmae, & margaritæ quingenties. H S. una donatione.	
,, Quære an fuerit sacra hæc pecunia nec ne.	
Pontificatum maximum, nisi mortuo altero Pontifice; nullus assequeretur.	num. 31.
Etiā hosti Lepido pōtificatum max. auferre nō sustinuit Aug.	Ibidem.
Tamē Sylla C. Iuliu Cæsarem, cum esset Flamen Dialis, mulctauit sacerdotio; uide num. 1. in C. Iulij Cæs. uita.	
Aug. pontifex max. post mortem Lepidi.	num. 31.
Libri fatidici græci, & latini.	num. 31.
Aug. Pontifex max. libros fatidicos diiudicat, & eos, qui parum idoneis authoribus, uel nullis circumserebantur, in unum contractos cremauit.	num. 31.
Duo millia librorum fatidicorum comburuntur.	Ibidem.
Libri Sibyllini soli retenti.	Ibidem.
Libri Sibyllini excussi diligenter, & repurgati.	Ibidem.
Libri Sibyllini conditi sub basi Apollinis Palatini in duobus ferculis auratis.	Ibidem.
Apollo Palatinus.	Ibidem.
Annus ordinatus à Dido Iulio Cæsare.	
Postea conturbatus negligentia eorum, qui præerant.	
Rursus redactus ad pristinam rationem ab Aug.	num. 31.
Sextilis mensis à cognomine Augusti Aug. dictus.	Ibidem.
Septembri mense natus Aug.	num. eodem.
Menses eos notabant ueteres Imp̃p. in fastis quibus magistratus sibi, aut insignis aliqua uictoria uel plures obtigissent.	num. eodem.
Sacerdotum numerus auctus.	num. eodem.
Sacerdotum commoda, & dignitas aucta.	Ibidem.
Vestaliū uirginum commoda, & dignitas aucta.	Ibidem.
Vestales dicebantur capi.	Ibidem.
In Vestalis demortuæ locum alia capiebatur.	num. eodem.
Dabantur à Ro. filiæ in sortem, cum in locum demortuæ aliquam capi oportebat.	Ibidem.
	Non

- Non capiebantur uestales si idonea non esset ætas. Ibidem.
- Adiuravit Augustus si neptium suarum alicuius ætas competeret oblatum se eas fuisse ad sortē ut caperetur. Ex quo colligere potes quanta fuerit Vestalium dignitas, & quam inuiti filias ad sortem darent Romani, cum eas hoc dicto incitaret Augustus. num. eodem.
- Ex antiquis ceremonijs quæ paulatim fuerant abolita restitui solita. Ibi.
- Salutis augurium restitutum. num. eodem.
- Flaminium diale restitutum. Ibidem.
- Lupercalia sacra restituta. Ibidem.
- Ludi seculares restituti. Ibidem.
- Ludi compitalitij restituti. Ibidem.
- Ne lupercalibus currerent imberbes lex lata. num. eodem.
- Ne secularibus ludis iuuenes utriusq; sexus ullum spectaculum nocturnum frequentarent; nisi cum aliquo maiore natu propinquerum. Ibidem.
- Lares compitales bis anno institutum ut ornarentur floribus, uernis .s. & æstiuis. num. eodem.
- Ianus Marmoreus. num. eodem.
- Iano marmoreo supposita statua Pompeij. Ibidem.
- Collegia noua, ne prætextis esset sceleribus, sublata. num. eodē.
- Collegia antiqua retinentur quia legitima. num. eodem.
- Ludi circenses uotui. num. 43.
- Ludi Pontificales. num. 44.
- Vestalibus locus in Theatro separatim datus contra Præt. Tribunal. num. eodem. 44.
- Fastigium tintinabulis redimitum. num. eodem.
- Tintinabula ferē solebant ex Ianuis templorum pendere. Ibidem.
- Auspicia, & omina mos fuit obseruare, atq; ex ijs multa agere, uel non agere. num. 92.
- Dirum in auspicijs & Ominibus. num. eodem.
- Latum.
- Si sinister calcens pro dextro induceretur, dirum.
- Si paranti iter, mane rorasset latum.
- Ostentis quoq; ueteres multum mouebantur. num. 92. eod.
- Enata palma ante domum inter iuncturas lapidum.
- Obseruatio dierum. num. eodem.

S A C R A .

Nonis & postridie nonas nihil agebat Augustus ominis causa.	
Peregrinæ Ceremoniæ ueteres , & receptæ	num. 93.
Mos initiandi se Athenis sacris Cereris.	num. eodem.
De sacris Atticæ Cereris sermones audire non licebat alicui , nisi esset initiatus.	num. eodem.
Sacerdotum atticæ Cereris priuilegium.	
Apis Aegyptiorum, omnesq; Aegypti, & Iudeæ ceremoniæ neglectæ a' Rom.	num. eodem.
Mos obseruandi ea, quæ die ipso natali eueniebant.	num. 94.
Si Muri de cælo tangerentur, portēdebatur alicui cui imperiū.	nu. eo.
Et hoc ostentum dictum est.	Ibidem.
Prodigium Romæ publice factum.	num. eodem.
Solenne Apollinis sacrum media nocte celebrari solitum, in cuius templo matronæ Ro. dormirent.	num. eodem.
Mos dormiendi in templis noctu.	Ibidem.
Lucus liberi patris in Thracia.	num. 94.
Barbara ceremonia aliquando usi Ro.	num. eodem.
Mos merum infundendi super altare in ignem.	num. eodem.
Si in emicuiisset flammæ tantum, ut supergressa adæquaret fastigium templi ostento hoc portendebatur imperium.	Ibidem.
Verg. huc allusit L. 4. Georg. cum ait.	
„ Ter liquido ardentem perfudit nectare Vestam.	
„ Ter flamma ad summum tecti subuecta.	
Ostenta ex aquilis.	num. eodem.
Capitolium dedicatum a' Q. Catulo.	num. eodem.
Mos augurium capiendi.	num. 95.
XII. Vultures in augurio.	num. eodem.
Imolantes uictimas iocinora ipsarum, & fibras inspiciebāt, unde futura coniectarent.	num. eodem.
Iocinora replicata intrinsecus ab ima fibralata, & magna portendunt.	num. 95.
Ex aquila una, & coruis duobus inter se pugnātibus prædicitur discordia inter. III. Coss.	num. 94.
Omen uictoriæ ex palma reperta.	num. 96.
Omen seu diuinatio futurorum ex piscibus exilientibus e' mari.	nu. 96.
Omen desumptum ex nomine obuij asinarij, & asini.	nu. 96. eodē.
Mos suscipiendi uota ab eo, qui lustrum condebat, in proximum lustrum.	

Iustrum.	num. 97.
In Aede sacrarum maxima reponebatur cadauer Imp. dum Romam deportaretur, per singula municipia, & colonias.	num. 100.
Apollo Romæ colebatur cognomine tortor.	num. 70.
Festi, & profesti dies.	num. 71.
Quinquaginta plures dies.	num. 71.
Quinquaginta iucunde agebant lufitando alea.	Ibidem.
Herculis templum cum porticibus Tibure, in quibus cū eo secessisset Aug. ius dicere solitus est.	num. 72.
Festi & solennes dies profuse, & ioculariter celebrari soliti.	nu. 73.
Saturnalibus Imp. munera diuidere solitus, cum titulis obscuris, & ambiguis:	num. 75.
1 Vestem.	
2 Aurum, & Argentum.	
3 Numos omnis notæ.	
4 Numos ueteres regios, ac peregrinos.	
interdum nihil præterea.	
5 Cilicia.	
6 Spongias.	
7 rutabula.	
8. Forpices.	
Mos uigilandi in sacris bene mane.	num. 78.
Tonitrua, & fulgura expauescentes pellem uituli marini pro remedio circumserebant.	num. 90.
Somnia non negligebantur, & multa ex ijs gerebantur.	num. 91.
Præuideri multa in somnijs.	num. 94.
Aedē Iouis Tonantis assidue frequentabat Aug. in Capitolio.	nu. 90.
Iuppiter Capitolinus.	num. eodem.
In Fastos mos referendi.	num. 100.
Nocturna uisa.	num. eodem.
Ex nocturno uiso die certo quotannis stipem emendicare solitus Imp.	num. 91.
Fastigium in Templis.	num. eodem.
Aedes sacrarum maxima.	num. 100.
Sacerdotes summorum Collegiorum.	num. 100.
Aedes Diui Iulii.	num. eodem.
Dies solennes cuiq; privato frequentari solebant.	num. 53.

S A C R A .

- Dies natalis Imperatoris publicè per biduum celebrari solitus sponte,
atq; consensu ab Equitibus Romanis. num. 57.
- Ex uoto pro salute Aug. quotannis omnes ordines in lacum Curtij sti-
pem iaciebant. num. 57.
- Imp. Aug. Deorum preciosissima simulacra mercatus ex summa eius
pecuniæ, quam ex strenâ collegerat sibi absentij in Capitolio data
Cal. Ianuarijs ab omnibus ordinibus. Ibidem.
- Ea simulacra uicatim dedicata. Ibidem.
- Apollinis sandaliarii Simulacrum. num. eodem.
- Iouis Tragoedi simulacrum. Ibidem.
- Mos faustis ominibus prosequendi Imp. reuertentem ex prouin-
cia. num. eodem.
- Iuxta Aesculapij signum medico statua statuitur. num. 59.
- Victimæ prælato titulo in Capitolium ducebantur. num. eodem.
- Votum hæredes ex testamento soluebant, & uictimas mactabant in Ca-
pitolio iussu patrum familias, qui morientes Aug. Imperatorẽ super-
stitem reliquissent. num. eodem.
- Templa, & aræ extruebantur in honorem Imp. num. 59.
- Templum Iouis olympici antiquitus Athenis inchoatum destinantur
perficere Græci cõmuni sumptu, & dicare Aug. genio. num. 60.
- Genius Augusti. num. eodem.
- Gallus matris Deum tympanizans. num. 68.
- Cœna duodecim deorum secretior turpis, & obscena. num. 70.
- Apollinis habitu discumbebat Aug. num. eodem.

12

COLONIAE ET

MVNICIPIA: REGIONES ET GENTES.



N Municipales agros milites ueterani mitti præmii ergo' ab Imp. solebant. num. 25.

Aegrè ferentibus municipalibus.

Bononienses antiquitus in clientela Antoniorum fuisse. num. 16.

Aquileiam, Rauennam, Mediolanum usq; ab urbe progressus est Aug. cum per legatos bellum gereret aduersus Pannonas, & Germanos. num. 20.

Sueui, & Sicambri Germaniæ populi dedentes se Aug. ab eo traducti sunt in Galliam, atq; in proximis Rheno agris collocati. num. 21.

Cantabria.

Aquitania.

Pannonia

Dalmatia.

Illyricum omne.

Rhetia.

Vindelici.

Salassi.

Hæ prouinciæ & gentes ab Augusto

uictæ.

num. 21.

Dacorum incursiones repressit.

Germanos ultra Albim summouit fluiuium.

Indi & Scythæ per legatos amicitiam ipsius, & Po. Ro. ultro petierunt. num. eodem.

Philippense

Siculum.

Dalmaticum.

Aethiacum.

Alexandrinum.

ouatio.

Bella confecta ab Augusto:

num. 22.

Triumphus.

Ex Alexandrino triumpho in urbem inuenta regia gazæ renumariæ tam copiâ effecit, ut scœnore diminuto, plurimum agrorum præciis accesserit. num. 41.

Rauennæ altera classis collocari solita ad tutelam infermaris. num. 49.

Miseni altera ad tutelam superi.

Ibidem.

COLONIAE ET MVNIC.

- Tibur. } Oppida non longe ab urbe, quo secedebat
 Præneste } Aug. num. 71
 Lanuvium }
 Capreae insula Campaniae, in quam secedebat Aug. num. eodem.
 Apollonia, ubi Graecis disciplinis opera dabatur. num. 89.
 Neapolitanorum resp. num. 92.
 Capreae insula in ditione Reip. Neapolitanorum. Ibidem.
 Capreas permutauit Aug. cum Rep. Neapolitanorum data Aenaria. Ibidem.
 Decuriones municipiorum & coloniarum. num. 99.
 Duo detriginta Coloniae ab Aug. per Italiam deductae. num. 46.
 Coloniae frequentandi regionem aliquam causa deducebantur. nu. eod.
 Coloniae operibus, ac Vectigalibus publicis instructae. Ibidem.
 Ius ac dignatio Coloniarum fere urbi Ro. adaequata. num. eodem.
 Coloniae ius habebant ferendorum suffragiorum cum Romae in comitiis creabantur magistratus. Ibidem.
 Decuriones Colonici. Ibidem.
 Institutum ut Decuriones Colonici in sua quisque colonia suffragia ferrent, & sub die comitiorum Romam obsignata mitterent. nu. eod.
 In Colonijs ius habebat ferendi suffragia tantum Decuriones, qui etiam olim Romam ad comitia ueniebant, antequam Aug. aliter sanxit, ut ante annotauimus num. eodem.
 Ex oppidis, si quis commendatione pub. approbatus esset, ordinabatur in equestrem militiam, hoc est, in numerum equitum referebatur. Ibidem.
 Mos ut oppidani equestrem militiam peterent, & ab Imp. ordinarentur. Ibidem.
 Ex hoc est factum, necubi honestorum soboles deficeret. Ibidem.
 Urbium quaedam foederatae dicebantur num. 47.
 Foederatae urbes liberae erant. num. 47.
 Priuabantur libertate interdum urbes foederatae ob nimiam licentiam. Ibidem.
 Latinitas dabatur urbibus ob merita erga pop. Ro. Ibidem.
 Ciuitas itidem. num. eodem.
 Latinitas a ciuitate differt. Ibidem.
 Tributario Gallo denegatur ciuitas, sed datur immunitas. num. 40.
 De

LEGE S



DE Ergastulis recognoscendis num. 32.

Et deinceps omnia usque ad num. 33.

De stationibus per urbem disponendis ad gra-
satores inhibendos.

De collegiis nouis tollendis.

De antiquis tantum, & legitimis retinendis.

De tabulis ueterum ararii debitorum coburendis.

De locis in urbe publicis iuris ambigui possessori adiudicandis.

De diuturnorum reorum nominibus abolendis.

Lex, si quem quis rem repetere uellet, per periculum poenae subiret.

Lex de accommodandis actui rerum triginta amplius dies, qui ho-
norariis ludis occupabantur.

De IIII. decuria iudicium addenda ex ducenariis, unde Decuria

Ducenariorum dicta ex censu, qui omnium erat minimus.

De minoribus, ac leuioribus summis, ut iudicaret quarta decuria.

De iudicibus tricesimo aetatis suae anno allegandis, idest quinquen-
nio maturius, quam ante.

Ut singulis decuriis per uices annua uacatio esset.

Vires solitae agi Nouembri, ac Decembri mense omitterentur.

Lex Cornelia de falso testamento num. 33.

De Appellationibus urbanorum litigatorum quotannis praetori ur-
bano delegandis.

De appellationibus prouincialium Consularibus uiris, quos singu-
los cuiusque prouinciae negociis praeponi erat mos, delegan-
dis. num. eodem.

Leges retractantur. num. 44.

Leges ex integro fanciuntur. num. 34.

Leges emendantur, Vide an idem sit retractare. Ibidem.

Lex sumptuaria. Ibidem.

De Adulteriis. Ibidem.

De pudicitia. Ibidem.

De Ambitu. Ibidem.

De maritandis ordinibus lex proferri non potuit, nisi adempta, & le-
nita parte poenarum. num. eodem.

L E G E S.

- In lege de maritandis ordinibus uacatio triennii dabatur, & præmia aucta. Ibidem.
- Lex aliquando præ tumultu recusantium proferri non poterat: num. eodem.
- Abolitionem legis petit eques in theatro. Ibidem.
- Lex de maritandis ordinibus eludebatur immaturitate spōsarum, & matrimoniorum crebra mutatione. num. eodem.
- Lege coarctatum tempus habendi sponsas, & diuortiis modus est impositus. num. eodem.
- Lex de ambitu. num. 40.
- Lex de manumissione seruorum. num. eodem.
- Lex de ciuitatis iure, ne ipsum adipisceretur ullo libertatis genere seruus unquam uinctus, aut tortus. num. eodem.
- Lex uestiaria, de togis retinendis in foro, & circo. num. eodē.
- Lex de cēsu senatorio. num. 41.
- Lex de ciuitate non danda peregrinis, aut ijs, qui ex seruili sanguine essent orti. num. 40.
- Senatus decretum, ut primus ordo subselliorum uacaret Senatoribus. num. 44.
- Itē, ut ne in orchestra considerent legati liberarū, sociarūq; gentiū, quod multi libertini generis missi deprehensi fuerunt. nu. 44.
- Vide ibi reliqua, quæ spectant ad legem theatralem.
- Lex de coercione in histriones uetere lege magistratibus in omni tempore, ac loco permissa adimenda. num. 45.
- Lex de histrionum licentia compescenda. num. eodem.
- Lex de gladiatoribus non edendis sine missione. num. eod.
- Lex de priuilegiis athletarum conseruandis. num. eodem.
- Lex de famosis libellis. num. 54.
- Lex ut cognosceretur de iis, qui libellos, aut carmina ad infamiam cuiusquam sub alieno nomine edidissent. num. eodem.
- De inhibenda testamentorum licentia ne S. C. fieret intercessit Imp. num. 56.
- Lex curiata, per quam adoptari aliquis solebat. num. 65.
- Mos.

MILITARIA



MOS donandi militaribus donis aliquem post uit
toriam. num. 8.

C. Caesar donauit Octauium donis militaribus
cum ageret XVI. annum, etsi nondum attri
gisset rem militarem.

„ Nam XVII. anno militare incipiebant
Ro. Vide Plut. in Gracch.

Cum essent Coss. cum exercitu, proprætor alius mittebatur extra
ordinaria potestate data, qui exercitui præficeret. num. 10.

Paludamento, equoq; relicto fugere turpe erat Imperatoribus,
& Coss.

Honorificum erat si Imp. aliquando militis munere fungeretur, &
perempto aquilifero aquilam ipse humeris gestaret. num. 10.

Aquilam humeris subire, diuq; portare. num. 10.

Nota ut magnitudinem cognoscas. num. 10.

Aquilifer legionis unius. num. 10.

Perempti in acie ciues humabantur cum hoc elogio, ut dicorentur
pro libertate occubuisse. num. 12.

Castris exui. num. 13.

Dux fuso suo cornu ad alterius cornu euadere conatur. num. 13.

Veterani ob eorū promerita in remp. in municipiis collocabantur.

& agros accipiebant uiritim. num. 13.

Gregarii militis nulla dignitas. num. 14.

Gregarius miles pellitur de theatro, cum intra XIII. ordines
infederet. num. 14.

Seruos prius manumissos dabant ad remos, cum bellum nauale
esset gerendum. num. 16.

Turpe in ducibus sub tepus pugnae somno deuictis iacere. num. 16.

Antequam remiges cum classe irent, ad bellum nauale exerceban
tur hyeme in semoto aliquo loco, & lacu ad id parato. num. 16.

Seditio militum præmia, & missionem poscentium. ibi.

dem. num. 16.

Militari opere detergantur fossæ Nili. num. 18.

dem. D. ii.

MILITARIA.

- Lixæ in exercitu. num. 19
 Legatorum opera utebatur Imp. in bello gerendo, cum ipsi non intererant. num. 20.
 Ductu suo uincere gehren aliquanti, cum ipse Imp. bellum administrabat dicebatur. num. 21.
 Auspiciis suis gentem aliquam debellare cum Imp. per legatos in bellum administrabat. num. 21.
 Iusiurandum per principes barbarorum petentium pacem se in fide permanuros in templo Martis Ultoris. num. 21.
 Obsides a barbaris fortuna exiguntur, quod marium pignora ne gligerent. num. 21.
 Penam rebelles, ut captiuos uenundaret sub lege, ne in uicina regione seruirent, ne ue intra tricesimum annu liberaretur. Ibidem.
 Mos reposcendi ab hostibus signa amissa per alios duces. num. 21.
 Horatius Lib. 3. ode. ode. V. num. 21.
 Quatio. num. 22.
 Quia fortasse de ciuibz ducere triumphum nō licebat. Ibidem.
 Triumphus Curulis per triduum. Ibidem.
 Post cladem acceptam magnam excubie per urbem indiceban. num. 23.
 Imperium prouinciarum praesidibus prorogabatur ut ab assuetis, & peritis populi containerentur. num. 23.
 Antiquus militandi mos probatus. num. 24.
 Disciplina militaris seuerissime regenda. Ibidem.
 Militibus grauate permittebant duces, ut suas interuiseret uxores, quidq; hibernis tantum mensibus. num. 24.
 Sacramentum militare detrectari poterat a mutis, & captis aliquo timemebro. num. 24.
 Decima legio. num. 24.
 Tota legio simul, quod contumacius pareret Imperatori, ab ipso cum dignominia dimitti solebat. num. 24.
 Mos petendi missionem. Ibidem.
 Similiters postulassent contumacius missionem, exauthorabantur ciuitra comoda praemioru illorum, quae ceteris dari solebat. Ibidem.
 Emeritis premia dari solita. Ibidem.
 Mos exauthorandi. Ibidem.
 Mos decimandi legiones, si cessissent loco. Ibidem.

Decimate

Decimatae legiones ordeo pasci consueuerant. Ibidem.
 Manipulares etiā, &] si stationem deseruissent, capite plecteban-
 Centuriones] tur. Ibidem.
 Centuriones, sicuti manipulares capitali animaduersione caeptum
 est punire. Ibidem.
 Variæ ignominia, quibus plecti milites solebant pro genere delicto
 rum, stare ante prætorium per totū diem, tunicatos, discinctosq;
 circumire, nonnunquam cū decē pedis, cespitē portare. Ibidem.
 Mos milites appellandi commilitones in concione. num. 25.
 Ut milites in concione, non cōmilites amplius uocaretur. Ibidem.
 In edictis etiam milites olim commilitones dicti. Ibidem.
 Sed milites tantū capite eos uocare Aug. Ibidem.
 Priuignis suis, & filiis imperauit Aug. ut milites non commilitones
 eos uocarent, cum in exercitu essent imperio præditi. Ibidem.
 Imperio præditi. Ibidem.
 Ratio militaris, temporum, quies maiestas Imperatoria non pati-
 tur, ut milites commilitones uocetur. Ibidem.
 Ergo in periculis uidetur inuāuisse usus, ut commilitones ab Im-
 peratoribus dici ceperint milites. Ibidem.
 Libertino milite, id est, ut ego interpretor, libertis militibus non ute-
 bantur olim, præterquam in urbe incendiorum causa, & propter
 merum tumultus in grauiore annona. num. 25.
 Augustus bis usus est milite libertino, tum ad præsidium coloniariū
 contingentium illyricum, tum ad tutelam ripæ Rheni amnis.
 num. 25. Ibidem.
 Quotiescunq; seruorum opera uti uolebant in bello, prius eos ma-
 numittebant. num. 25. Ibidem.
 Si Imp. uti decreuissent milite libertino, indicebant quos uolebāt
 uis, & foeminis pecuniosioribus, ac sine mora manumitti ui-
 debant. Ibidem.
 Libertinorū militum ex seruis manumissis conscriptoriāciem sub
 di priori uexillo habere, erat mos separatam ab ingenuis. Ibidem.
 Manumissi serui militantes non commiscebantur ingenuis. Ibidem.
 Manumissi serui militantes non eodem modo armabantur, quo
 ingenui. Ibidem.
 Vexillum prius. Ibidem.

Dona militaria { Torques
phaleræ.
coronæ { murales.
uallares.

Inter dona militaria facilius dabantur torques, & phaleræ, & quicquid auro, & argento constabat, quàm coronæ murales; aut uallares, hæ enim honore præcellebant. Ibidem.

Milites caligati. num. eodem.

Mos cœruleo uexillo donandi ducem ob naualem uictoriâ. Ibidem.

Viris triumphalibus socijs expeditionum dona militaria dari non solebant. Ibidem.

Viris triumphales ius habebant etiam ipsi tribuendi dona militaria etiam, si socii erant expeditionis, non duces. Ibidem.

Vel Sic. Viri triumphales fuerant prætores, & Consules, atq; Imperatores, iusq; habuerant, cum essent præditi Imperio, dandi dona militaria. Ibidem.

Sagulum militare Centurionis. num. 26.

Centurio reiecto sagulo capulum gladii ostendit. num. eodem.

Tyröcinio suo quisq; solèni die deducebatur in forû Imp. filii. Ibid.

Senatorum filiis militiam auspicantibus non tribunatus modo legionum concessus; sed etiam præfecturæ alarum. num. 38.

Tribunatus legionum. Ibidem.

Præfectura alarum. Ibidem.

Tribunatus leg. inferior præfectura alarum. Ibidem.

Lati clauii luuene bini præpositi singulis alis, nequis esset expers castrorum. num. eodem.

Equitum turmæ frequenter recognosci solebant reducto more transuectionis. Ibidem.

Transuectio equitum post longum tempus reducta ab Aug. Ibidem.

Ne in transuectendo quisquam detraheretur ab accusatore cautum est. Ibidem.

Mos ante fuerat, ut in transuectendo ab accusatore detraheretur. lb.

In transuectione solebant singuli equites citari, & uenire ad respondendum. Ibidem.

Si quis eques senio impeditus fuisset, aut alia insigni labe corporis, ei permissum fuit, ut pedibus ueniret ad respondendum, quoties citaretur, præmissa in ordine equo. Ibidem.

Concessum

Concessum est ijs, qui maiores erant XXXV. annis, & retinere equum nollent, ut eum reddere possent. Ibidem.

,, Nam equus erat publicus. Ibidem.

Equites cogebantur suæ uitæ rationem reddere coram Aug. & alijs decem Senatoribus adiutoribus ipsius. num. 39.

Equites improbatii alii poena afficiebantur, alii ignominia notabantur. num. eodem.

Alij admonitione corripiebantur, & ea quidem uaria. Ibidem.

Leuissimum genus admonitionis fuit, traditio pugillarium coram, quos taciti, & ibidem statim legerent. Ibidem.

,, Illis pugillaribus erant inscriptæ, opinor, leges militares equitum. Equites etiam aliqui notabantur, quod pecunias leuioribus usuris mutuati grauiore scœnore collocassent. num. 39.

Milites in theatro dum spectarent secretis populo. num. 44.

Mos legiones, & auxilia prouinciarum distribuendi. num. 49.

Militares copiae legiones, & auxilia. Ibidem.

Glassis duplex ætate Imp. Aug. altera Miseni ad tutelam superi, altera Rauennæ ad tutelam inferi maris collocari solita. num. eod.

Militum certus numerus allectus ad custodiam urbis. num. eod.

Ibidem ad custodiam corporis Augusti. Ibidem.

Calaguritani milites ad custodiam corporis Aug. allecti usq; ad Antonium deuictum. num. 49.

Germani uero usq; ad cladem Varianæ. Ibidem.

Tres cohortes, nec plures in urbe, & eæ sine castris. Ibidem.

Reliquæ omnes in hyberna, & æstiuâ dimittebantur circa finitima oppida. num. eodem.

Hyberna, & æstiuâ militum. num. eodem.

Omnes milites ad certam stipendiorum, præmiorumq; formulam redacti. num. eodem.

Definita sunt tempora militiæ, & commoda missionum pro gradu cuiusq;. Ibidem.

Missiones militum non erant sine commodis pro gradu cuiusq;. Ibidem.

Præmia post missionem militibus data, ne ob inopiam sollicitari possent ad res nouas. Ibidem.

Ætatis in missionibus est habita ratio, ut uergente ætate milites sollicitari ad arma non possent. num. eodem.

Ætærium militare institutum cum uestigalibus nouis, ut perpetui

MILITARIA.

- ac sine difficultate sumptus suppeteret militibus alendis.
num. eodem.
- Via militares : Ibidem.
- Per militares uias dispositi iuuenes modicis interuallis, ac uehicula, ut sciri posset, quid in prouinciis ageretur, & cōmodius interrogari possent ij, qui a loco unde ipso primum discesserant prouincia, & literas afferebant. num. eodem.
- Miles scutarius euocatus Aug. num. 56.
- Milites pratoriani. num. 99.
- Euocatus miles. Ibidem.
- Veterani pecuniā conferunt sponte ad restitutionem domus Aug. quæ incendio fuerat absumpta. num. 57.
- In castris apud Mutinam Aug. ter bibere solitus. num. 77.
- Postea in conuiujs, & si quando largissime potabat, senos tamen sextantes non excessit unquam. num. 77.
- Fiebant exercitationes campestres equorum, & armorū. num. 83.
- Mos etiam in castris, ut Impp. legerent, scriberent, & declarent. num. 84.

Mos

17

M O R E S' E T

CONSVETVDINES.



MOS inhumata cadauera proliciendi inimico-
rum, ut a uolucris depascerentur. nu. 13.
Mos pellendi gregarios, & plebeios ex XIIII.
ordinibus, & gradibus in theatro per appa-
ritorem. num. 14.
,, Demosth. in or. in Midia ait. dū aliquis, cui nō
liceret, sederet, nō potuisse pelli. sed ante; &
multari solitos praefectos ludorum, si non praecauissent, uide
Mos multandi captiuos, ac dedititios ueluti hostias ad aram ul-
tionis causa. num. 15.
Mos manumittendi multa millia seruorum, & dādi ipsos ad remos,
cum bellum nauale erat gerendum. num. 16.
Ludorum circensium solennis pompa. num. 16.
Simulacra Deorum circensibus in pompa circumferebantur.
num. 17.
Mos clientelarum publicarum. num. eodem.
Habita ratio clientelae publicae. num. eodem.
Ius clientelae publicae. num. eodem.
Permissum Bononiensibus ab Aug. ob ius clientelae, ut Antonij par-
tes sequerentur. num. 17.
Liburnicae naues.
Psylli uenenum exugebant ē uulneribus. Ibidem.
In natalibus alicuius notabantur Coss. hora, locus. num. 5. 23.
Mos, ut locus nutrimentorum Aug. oñderetur, ueluti sacer. nu. 6.
Mos cognomina indendi pueris a populis uictis a patre. nu. 7.
Consueuerant ueteres Impp. assertuare imagunculas aetas ueterē
maiorum inter cubicularia ornamenta. num. 7.
Cognomen testamento assumebatur. num. 7.
Cognomen ex S. C. interdum dabatur. num. 7.
Augusti cognomen quale. Ibidem.
Mos, ut nobiles adolescentes laudarent foeminas defunctas suę gen-
tis. num. 8.

M O R E S, E T

- Aug. XII. annum agens auiam suam Iuliam laudauit. num. 8.
 XVI. anno toga uirilīs sumebatur. num. eodem.
 Mos cognomina indendi ex testamento adoptatis. num. 7.
 Mos uacandi studijs Apolloniæ. num. 8.
 Ludi ob uictoriam Imp. fieri soliti. num. 10.
 Largitio ad corrumpendos ueteranos. num. 10;
 Mos in scribendi tumulis peremptorum in acie ciuium, pro liberta-
 te eos occubuisse. num. 12.
 Mos tumuli publicè extruendi in municipiis ciuibus, qui in acie in-
 terempti fuissent. num. 12.
 In ulciscenda mortē Cæsaris, ut caput Bruti percussoris Ro. mit-
 teretur, & eius statua summitteretur. num. 13.
 In triumpho honorificum erat Regem, reginamue deducere. num.
 Mos commune sepulcrum ædificandi uxori, & uiro. Ibidem.
 Mos in periculis confugiendi ad statuas. Ibidem.
 Mos abripiendi a statuis aliquem, & perimendi abreptū. num. 12.
 Ad simulacrum Diui Iulii aufugit Antonius maior de duob. ex Ful-
 uia genitis M. Antonij filius, sed abreptus inde peremptus
 fuit. Ibidem.
 Conditoria corporum regum in penetralibus asseruata. num. 18.
 Mos flores aspergendi super conditoria Regum cadaueris, hono-
 ris causa, & imponendi ipsis auream coronam. num. eodem.
 Mos redigendi regiones deuictas in formam prouinciæ. nu. eod.
 Nili exæstuatio. Ibidem.
 Mos fossas faciendi ad excipiēdas Nili aquas post exæstuationē. Ibi.
 Deterguntur oblimatæ fossæ, ut regio feracior sit, & habilior ara-
 tioni. Ibidem.
 Annona Romam ex Aegypto uehi solita. Ibidem.
 Ut uictoriæ Actiæ extarent monimenta. Ibidem.
 I. Nicopolis urbs ab Actium promontorium exædificata.
 II. Ludi quinquennales instituti.
 III. Ampliatum Apollinis templum.
 IIII. Locus castrorum exornatus spoliis Naualibus hostium, &
 Marti, atq; Neptuno dicatus.
 Serui nomenclatores. num. 19.
 Mos iurandi in templo Martis Vltoris. num. 21.

Mos

- Mos obfides foeminas dandi, quod pignora marium negligere.
 num. 21.
 Mos in luctu, & dolore ob cladem barbam summittendi, ac capil-
 lum. num. 23.
 Solemnis moestitia quotannis eodem die ob cladē acceptā. nu. 25.
 Mos deducendi adolescentes filios suos in forum per consules, &
 in Imp. tempore sui tyrocinii. num. 26.
 Mos colendi tutores suos, & collegas. num. 27.
 Siquis tutores suos, & collegas patris sui esset infectatus immanis
 habebatur. num. 27.
 T. Iunius Philopoemen nomen liberti, & quale. num. 29.
 Officium salutationis, quo fungebantur praetores, & Coss. erga
 Imp. num. 29.
 Publica opera Imperatores extruebant in urbe. num. 29.
 Forum cum aede Martis Ultoris. extruxit Aug. Ibidem.
 Templum Apollinis in palatio. Ibidem.
 Aedem Iouis tonantis in Capitolio. Ibidem.
 Porticus, & bibliothecae extruendarum mos. Ibidem.
 Bibliotheca latina, & Graeca. num. 29.
 Imp. etiam sub alieno nomine quaedam opera publica extrue-
 bant sub uxoris s. nomine, & nepotum, ac fororis. Ibidem.
 Hinc porticus Liviae, & Octaviae. Ibidem.
 Hinc Basilica Lucii, & Caii. num. 29.
 Hinc theatrum Marcellum. Ibidem.
 Principes viri pro facultate quisque monumenta noua extruere sole-
 bant, uel reficere uetera. num. 29.
 Theatrum extruxit Cornelius Balbus. Ibidem.
 Amphitheatrum Scatilius Taurus. Ibidem.
 Monumenta complura, & egregia M. Agrippa. Ibidem.
 Mos laxandi, & repurgandi alueum Tiberis propter inundationem.
 num. 30.
 Mos muniendi uias publicas per uiros insignes triumphales expe-
 cunia manubiali. num. 30.
 Via Flaminia Arimino tenus munita ab Aug. ut facilius adiretur.
 num. 30.
 Viam munire. Ibidem.
 Viam sternere. Ibidem. considera an differant.

Mos eos menses notandi, quibus aut magistratus, aut uictoria ali-
 qua contigisset, si præsertim plures eodem mense. num. 31.
 Menses, quibus nati erant Imp. p. notari soliti. ibidem.
 Item ij, quibus primum consulatum adepti erant. Ibidem.
 Mos, ut menses à cognominè Imp. p. uocarentur. Ibidem.
 Mos colendi, & proximum honorem à Dijs immortalibus habendi
 dijs ducibus, qui imperium auxissent, & ex minimo maximum
 reddidissent. ibidem.
 Mos titulos apponendi operibus, ut à quo essent constructa sciret
 poster. num. eodem.
 Opera bello ciuili (ut opinor) sublata, remanentibus tamen titu-
 lis. ibidem.
 Opera restituta ab Aug. singulis titulis. ibidem.
 Statuæ ducum, qui imperium auxerant, triumphali effigie. ibidem.
 Statuæ in utraq; porticu fori Augusti posite. Ibidem.
 Statuæ summorum uirorum ideo dedicantur, ut exemplar ueluti
 quoddam sint bene uiuendi. num. eodem.
 Statuas dedicare solebant ueteres. num. eodem.
 Pompeij statua translata e curia, in qua fuerat occisus C. Julius
 Caesar. ibidem.
 Pompeij statua contra regiam eius theatri posita. num. eodem.
 Regia eadem (opinor) quæ basilica. num. eodem.
 Ergastula habendi mos. num. 32.
 Liberos, seruosq; sine discrimine, grassatores rapiebant, & in ergastu-
 la tradebant, ibiq; suppresserant. num. 32.
 Ergastulorum possessores. num. eodem.
 Mos collegiorum nouorum instituendorum. ibidem.
 Plurimæ factiones oriebantur titulo collegii alicuius noui. ibidem.
 Sub collegiorum titulo inhiant olim societatem omnium facinor-
 rum. ibidem.
 Mos disponendi stationes per urbem ad grassatores inhibendos. ibidem.
 Ergastula recognosci ceperunt, ne liberi eo à grassatoribus traherentur.
 Mos distribuendi frumenti plebi per tesseras. num. 34.
 Vetus mos erat, ut suo cuiq; mense frumentum daretur. ibidem.
 Institutum ab Aug. ut quaternum mensium tessera darentur. ibidem.
 Sed uetus consuetudo in gratiam plebis reuocata. ibidem.
 Censui

Census populi uicatim actus. num. eodem.
 Pullatos uetat Aug. Romanos incedere per urbē. num. eodē.
 Lacernarum usus Romanis interdicitur. num. eodem.
 Tógatos coegit Romanos in foro, & circo esse Aug. ibidem.
 Tributarius: Gallus. ibidem.
 Hinc elice Gallos tributarios fuisse, quos Cicero ueſtigales ſolet uo-
 care.
 Clientes Græci. ibidem.
 Immunitas datur cum detrimento ſiſci. ibidem.
 Agrorum precia aucta. cur? num. eodem.
 Copia rei numaria unde? num. eodem.
 Fœnus diminutum. cur. num. eodem.
 Mos dandi congiarium populo. num. 41. eodem.
 Congiarium tricenum; quadrigenum; ducenum etiam numo-
 rum. num. eodem.
 Congiarium accipere ſolebant nō niſi undecimū annum agētes. ibid.
 Etiam pueris nondum agentibus XI. annum congiarium dedit
 Aug. ibidem.
 Mos in difficultate annonæ, ut frumentum leiſſimo precio, ſæpe
 etiam nullo uiritim admetirentur populo Imp. ibidem.
 Teſſeræ numariæ duplicatæ. ibidem.
 Mos aquæ ductuū ſtruendorum, ut populo ſitis leuaretur. num. 42.
 Ingenuis tantum, & liberis, ac ciuibus dabatur congiarium. nu. eodē.
 Quo tempore erat propoſitum congiarium ab Imp. multi ſeruos
 manumittebant ſuos, ut acciperent; inſerti poſtquam erant
 numero ciuium. num. eodem.
 Mos in magnâ ſterilitate, & caritate annonæ familias uenaliſi-
 tas, & lanifſtas urbe expellendi; itidem ſeruitorum partem, peregrini-
 ſq; omnes, præter medicos, & præceptores. ibidem.
 Familiaz uenaliſiæ. num. 42.
 Has eſſe opitior familias ſeruatorum, quas equites alebant, & uen-
 debant, de his ſæpe meminit Cicero.
 Itidem familias lanifſtarum, ideſt gladiatorum, quos equites curabāt
 inſtituendos, & poſtea uendebant; hinc illud Cic. Gladiatores
 audio recte pugnare, & Cæſar lib. primo de bello ciuili ait, Pom-
 peium gladiatorum familias, quæ erant Capuz, armaſſe. uide.
 Frumentarię largitionis fiducia cultura agrorū ceſſarat. nu. eodē.

Cur frumentatio publica non fuerit sublata. num. eodem.
In spectaculis laudatur assiduitas, uarietas, & magnificencia. num. 43.
Impp. Ro. ludos faciebant tum suo nomine, tum pro alijs magistratibus, uel quia abessent, uel quia non sufficerent. num. eodem.
Mos ludos uicatim faciendi. num. eodem.

Ludi fiebant in foro. num. eodem.
In Amphitheatro. num. eodem.

In Circo. num. eodem.
In septis. num. eodem.

In campo martio etiam extructis sedilibus. num. eodem.
Ludi facti pluribus scenis, ac per omnium linguarum histriones. num. eodem.

Venatio dari solita. num. eodem.
Athletarum pugna data in Campo Martio extructis ligneis sedilibus. num. eodem.

Item nauale prælum circa Tiberim cautato solo. num. eodem.
Calarum nemus ubi. num. eodem.

Mos, cum ludi fiebant, custodes in urbe disponendi, ne raritate remanentium grassatoribus esset obnoxia. num. eodem.

In circo Aurigæ certabant, & cursores. num. eodem.
Aurigæ producti interdum ex nobilissima iuuentute. num. eodem.

Vide etiam Asc. in com. Or. in competitorēs. num. eodem.
Cursores, & confectores ferarum etiam producti ex nobilissima iuuentute. num. eodem.

Troia ludus editus, magnorum, minorumq; puerorum delectu habito. num. eodem.

Troia ludus editus, ut innotesceret claritas stirpis Iuliorum, & Romanorum, quia Trojanis orti. num. eodem.

In ludō Troia puerum C. Nonium Aspranatem debilitatum lapsu aureo torque donauit Aug. num. eodem.

Torquati cognomen ipse tulit, & posterī permissu Imperatoris. num. eodem.
Cognomen permissu Imperatoris datum, & transmissum ad posterōs. num. eodem.

Troia ludus non editus postea ob periculum. num. eodem.
Ad scenicas, & gladiatorias operas aliquando adhibiti equites Ro. S. C. postea cautum, ne adhiberentur. num. eodem.

Mos. num. eodem.

Mos pomiliones exhibendi in theatro, quamuis honeste natos ex equitibus. ibidem.

Adolescensculus minor bipedali, librarum septemdecim, ac uocis immentis. num. 1. eod.

Mos obsides hostium collocandi in theatro, sub sellio secundo supra Imp. num. 1. ibidem.

Arena in theatro. ibidem.

Per mediam arenam inducti obsides ad spectaculum. num. 1. eod.

Mos dandi obsides. num. 1. eod.

Dies muneris. ibidem.

Mos publicandi ante spectaculorum dies. num. 1. eod.

Mos nominatim publicandi extra ordinem genus animalium exhibendum in ludis, & quo loco. num. 1. eod.

Rhinocerotem apud septa. ibidem.

Tigrim in Scena. hic erat modus publicandi.

Anguem L. cubitorum pro comitio. num. 1. eod.

Ludi Circenses uotui. num. 1. eod.

Mos dedicandi theatra. ibidem.

Theatrum Marcelli dicatum ab Aug. num. 1. eod.

Ludorum commissio. ibidem.

Spectandi ludos mos confusus, ac solutus, rursus ab Augusto correctus. ibidem.

Iniuria putabatur, si quis senatorem consensu quamlibet frequenti non recepisset. ibidem.

Ei in municipiis, & colonis idem spectandi mos, eadem leges, & quæ & Romæ. num. 1. eod.

Vide ubi de Puteolis sit mentio. ibidem.

Mos ante fuit, ut legati sociarum, liberarumq; gentium in orchestra sederent. num. 1. eod.

Postea quam libertini multi legati missi deprehensi sunt, cautum ut in orchestra sederent. num. 1. eod.

Maximus honos legatis sociarum, & liberarum gentium habebatur Romæ. num. 1. eod.

Requirebatur in legatis nobilitas. ibidem.

Continebantur Romæ legati exterarum gentium, si libertini essent. ibidem.

Libertini parui fiebant. num. 1. eod.

In Orchestra sedebant, qui maxima erant dignitate; & Imp. ipse hie
 puto. ibidem.

Maritis e plebe hic honos habitus in lege theatri, utiis proprii as-
 signarentur ordines. num. eodem.

Prætextatis pueris cuneus suus assignatus; itidem & paedagogis
 proximus. ibidem.

Mos ut prætextati pueri ducerentur a paedagogis. num. eodem.

Prætextati pueri. ibidem.

Pullati media cauea ne sederent. num. eodem.

Gladiatores olim solenne erat promiscue spectandi. ibidem.

Sed postea cauit Aug. ne nisi ex superiore loco spectaretur. nu. eod.

Forminis non licebat igniustas uiris spectare ludos. num. eod.

Solis Vestalibus separatim locus in theatro assignatus contra præ-
 toris tribunal. ibidem.

Forminæ submotæ sunt athletarum spectaculo. ibidem.

Quod si una cum alijs dabatur; non prius ueniebant mulieres,
 quam certassent athlete. ibidem.

Athletæ omnes uidentur dicti, quod nudi certabant; nam etiam pu-
 giles ne spectarent erat interdictum forminis illis. num. eodem.

Postulabant in ludis quod magis spectare cupiebant. ibidem.

Cum athlete certaturi essent mane edictum est, ante horam quintam
 in theatrum ne mulieres uenirent. ibidem.

Par pugilum postulat. num. 44. eodem.

Mos coenaculorum extruendorum. num. 45. eodem.

Mos spectandi Circenses etiam ex coenaculis. ibidem.

Ex coenaculis amicorum, & libertorum spectabat Aug. nu. eod.

Mos spectandi ludos e puluinari, sedendo cum coniuge, & libe-
 ratis. num. eodem.

Mos ut Imp. non nisi petita uenia spectaculo abesset. ibidem.

Recedens a spectaculo idem. Cæsar commendabat aliquem, qui
 suam uicem præsidendo fungeretur. num. eodem.

Imp. præsidebat spectaculo, & ludis. num. eodem.

Mos fuit Cæsaris Iulij inter spectandum ludos epistolas, libellosq; le-
 gere; ac rescribere ad literas amicorum, uel prætorum; & pro-
 consulis. num. eodem.

Mos epistolarum, & libellorum dandorum Imperatori. ibidem.

Corollaria.

Corollaria, & præmia in ludis dari solita. ibidem.
 Augustus etiã alienis muneribus corollaria, & præmia grandia, atq;
 crebra de suo offerebat. ibidem.
 Imperator non modò suis, sed etiam alienis ludis, ac muneribus spe
 ctatum ueniebat. num. eodem.
 Pugiles latini. } ibidem.
 Pugiles græci. } ibidem.
 Latini pugiles cum græcis cõmissi. ibidem.
 Pugiles legitimi, & ordinarii. num. eodem.
 Pugiles cæteruarii oppidani. num. eodem.
 Hi temere, ac sine arte pugnabant. num. eodẽ.
 Imperator Augustus etiam oppidanos spectauit pugiles inter angu-
 stias uicorum. num. eodem.
 Athletis conseruata, & ampliata priuilegia. num. eodem.
 Non licebat Gladiatores edere sine missione. ibidem.
 Græca certamina Romę fiebant. num. eodem.
 In Græcis certaminibus pro merito omnes honorari certantes sole-
 bant. ibidem.
 Non licebat histriõibus, quamuis à spectatore aliquo exhibaren-
 tur ipsũ digito monstrare, & conspicuũ reddere. num. eod.
 Mos ut Imp. regiones urbis reuiferet. num. 47.
 Imperator regiones urbis reuifens ijs, qui ipsi filios filiaue approba-
 rent, singula numorum milia per singulos diuidebat. nu. eodẽ.
 Vide ibi diligenter. An Regiones pro urbis uicis accipi
 debeant. ibidem.
 Mos ut Imp. ciuitates ære alieno laborantes leuaret, & terræmotu
 subuersas denuo conderet. num. eodem.
 Mos ut Imp. prouincias omnes adiret. ibidem.
 Mos literas mittendi ex prouincijs per iuuenes dispositos modicis
 interuallis. num. 49.
 Mos, ut Imperator circa se armigeros haberet Germahos, & Hi-
 spanos. num. eodem.
 Mos signandi Epistolas formis animalium, ut sphinge. num. 50.
 Mos signandi Ep. imaginibus hominum, & sua cuiq;. ibidẽ.
 Romæ templa non decernebantur procoffi, aut Impparib; ad hanç
 ætatem in prouincijs tantum. num. 52.
 Mos argenteas statuas ponendi. num. 52.

F Sed

M O R E S, E T

- Sed uix recipiebantur. ibidem.
- Mos Imp. deprecandi pop. ne aliquid decerneret, genu nitendo,
deiecta ab humeris toga, & nudo pectore. num. 52. eodem
- Mos sculptores imaginum præclaros nominandi, cum de ipsa ima-
gine fit mentio. num. 50.
- Argentæ statuæ reiectæ ab Imp. & conflatæ in honorem Deo-
rum. num. 52.
- Dominum Imp. ueteres solebant appellare. num. 53.
- Domini appellatio reiecta ab Aug. tanquam maledictum, & op-
probrium. num. eodem.
- Mos in theatro acclamandi Imperatori, siquid mimus in recitando
protulisset, quod illi competere. num. 53.
- Mos in theatro, ut Imp. manu, & uultu indecoras adulationes po-
puli reiceret, ac reprimeret. num. 53.
- Promiscuæ quædam erant salutationes, in quibus etiam plebem ré-
cipiebat Augustus. num. eodem.
- Mos salutandi Imp. ibidem.
- Mos libellos porrigendi Imp. num. eodem.
- Mos, ut Imp. Senatores singulos nominatim salutaret. nu. eodē.
- Die senatus nunquam nisi in curia patres salutauit Augustus, & qui-
dem sedentes. ibidem.
- Itidē senatu discedens Imp. singulis sedentibus uale dicebat. ibidē.
- Mos frequentandi dies amicorum solennes, ut pote sponsalia.
num. eodem.
- Mos erat in salutando habere aliquem submonentem, nomen cla-
torem scilicet. num. eodem.
- Discedentes in salutando uale dicebant. num. eodem.
- Famosi libelli spargi soliti. num. 55.
- Imp. forum suum angustius fecit, non ausus extorquere possessori-
bus proximas domos. num. 56.
- „ Hoc uelim diligenter perpendant nonnulli Italiæ principes,
„ qui tam facile in ducunt in animum, ut priuatorum domos solo
„ æquandas curent, quò forā, & uias latiores faciant, quod etiam
„ esset æquo animo ferendum, si possessoribus precium domorū
„ persoluerent.
- Mos, ut Imp. populo filios suos commendaret cum hac clausula,
si merebuntur: num. eodem.
- Mos

- Mos assurgendi Imperatori, & uiris dignitate præditis in theatro
num. 1. eodem.
- Prætextatis suis filijs in theatro assurgere nolebatur a populo; nec plau-
di Aug. num. 1. eodem.
- Prætextati pueri dicti. ibidem.
- Prætextatis nullus honor habebatur propter ætatem. 2. ibidem.
- Reuertentem Imperatorem ex prouincia in urbem Romani pro-
sequebantur omnibus faustis, & modulatis carminibus. nu. 57.
- Mos stipis iaciendæ quotannis in lacum curtiū ex uoto pro salu-
te Imp. num. 57. 1. eodem.
- Mos calendis Ianuarii strenam dandi etiam absenti Imp. nu. eod.
- Cum palatina domus Imp. arsisset, & incendio absumpta fuisset in
restitutionē ipsius, ueterani, decuriæ, tribus, & reliquū omne
genus hominū pro facultate spōtē cōtulerunt pecuniā. nu. eod.
- Imp. ex tanta summa, & acervo pecuniarum tantum ex singulis de-
narium unum accepit. num. 2. eodem.
- Quotiescūq; in urbem Imp. ingrediebatur, de nullo supplicium su-
mi solebat. num. eodem.
- Mos ut laureata plebs spectaculo interesset. num. 58.
- Mos cognomen patris patriæ deferendi Imp. per plebem, mox per
senatum. num. eodem.
- Mos statuam sponte ære collato alicui statuendi, qui Imperatorem
seruasset. num. 59.
- Mos conferendi pecuniam ad statuā alicui statuendam. ibidem.
- Statua medici Aug. Ant. Musæ, quod Aug. ex ancipiti morbo
liberasset, statuta. num. 59.
- Mos, ut initium anni nonnullæ ciuitates facerent illum diem, quod
ad se uenisset Aug. num. 59.
- Mos in prouinciis, ut Imp. templa, & aras extruerent. num. eodē.
- Quinquennales ludi in prouinciis oppidatim in honorem Augi
institui soliti. num. eodem.
- Vrbes Cæsareas omnes reges, atq; socij, singulī in suo regno in ho-
norem Imp. condere solebant. num. 60.
- Reges honoris causa Romæ, & in prouincijs Imp. officia quoti-
diana præstare soliti sunt togati more Romanorum. num. 60.
- Reges quasi clientes officia quotidiana Imp. præstabant. ibidē.

M O R E S, V E T O

Reges deposito regio insigni officia præstabant imp. ibidem.
 Clientes patronis officia quotidiana præstabant. ibidem.
 Defunctæ matri, aut forori, aut aliis consanguineis honores tribuere magna laus censebatur. num. 61.

Honores meritis Augusti habiti.

1 S. C.

2 Celebratio natalis.

3 Stipis proiectio in lacum Curtium.

4 Strena Cal. Ian.

5 Palatinæ domus resectio ære collato.

6 Fausti omnis precatio, & carminum modulatio cum ad urbem redibat.

7 Patris patriæ cognomen.

8 Ut ne quo die in urbem introiret de quopiam supplicium sumeretur.

9 Satua ex ære collato medico, qui ipsum seruauit, statuta.

10 Testamentariæ uictimæ ab hæredibus in Capitolio mactatæ, quod superstes esset.

11 Initium anni in quibusdam Italiæ urbibus factum a die quo ad se uenisset.

12 Tempia, & aræ in prouinciis.

13 Ludi quinquennales.

14 Aedes inchoata Athenis, & destinata Ioui olympico, illius genio dicata.

15 Reges depositis insignibus regiis more clietum togati quotidiana officia præstantes.

Mos facienda diuortii ob morum uxoris peruersitatem. num. 62

Mos abducendi ab aliquo marito uxorem etiam prægnantem, & sibi in matrimonio collocandi. num. eodem.

Mos dimittendi uxorem quamlibet prægnantem, ut aliam ducere posset. num. eodem.

Oratur a quopiam aliquis, ut cum filia sua a marito diuortium fieri patiatur, quo sibi esset gener. num. 63.

Priugno utricus collocat filiam in matrimonium. num. eod.

Mos filios emendi a patre per æs, & libram, quos aliquis sibi adoptaret. num. 64.

Emancipatio filiorum, ut ab alio adoptari possent; per æs, & libram. num. ibidem,

Mos

Mos adoptandi priuatim domi.	num. eodem.
Mos adoptandi publice in foro lege curiata.	num. 65.
Mos, ut qui aliquem adoptassent; eundem postea ob peruersitate morum, & ingenium ferox abdicarent.	num. eodem.
Instituiebantur etiam nobiles foeminae lanificio.	num. 64.
Mos referendi omnia dicta, & facta propalam in commentarios; qui diurni uocabantur.	num. eodem.
Mos filias prohibendi extraneorum coetu;	num. eodem.
Baias ire salutarum mulieres probro datur.	num. eodem.
Illud Cic. in Ep. ad Att. Lib. primo: ad Baias fuisti.	num. eodem.
Mos, ut nobiles pueri natate discerent.	num. eodem.
Rudimenta puerorum litera, narratio, & alia.	num. ibidem.
Mos coenandi recumbendo lectis.	num. 64.
Mos, ut cum Imp. filii, & nepotes coenantes imo lecto assiderent.	num. eodem.
Iidem, si Imp. faciebat iter, uehiculo anteibant, aut circa adequitabant.	num. eodem.
Mulieres uinum bibebant.	num. 65. ubi relegata.
Iuliae usum uini interdictum.	num. 65.
Mos habendi liberos a manu, qui epistolas, scriberent.	num. 67.
Liberti dispensatores Imp.	num. eodem.
Pædagogi numero ministrorum censentur.	num. eodem.
Mos, ut adolescentes pædagogos haberent.	num. eodem.
Dies uirilis togæ solennis.	num. 66.
Dies nuptiarum.	num. ibidem.
Populus sæpe in theatro uersus prolatos alio detorqueus cū plausu excipiebat, & assensu.	num. 68.
Matres familias, & uirgines adultæ ad adulterium, & stuprum quæsitæ denudabantur, ut perspicui possent ab amicis, in quo reprehensus ab inimicis Aug.	num. 69.
Mangones uendebant uirgines, & fæminas.	num. eodem.
Coenæ secretiores.	num. 70.
Coena Aug. in qua conuiuiz Deorum, dearumq; habitu discumbebant.	num. 70.
Acclamatio populi aduersa, in probum Imp.	num. eodem.
Pretiosæ nimium supellestilis audi homines notabantur.	num. 71.
Vasa corinthia magno emebantur.	num. 71.
Calices	

Calices myrrhini. num. eodem.
 Vasa aurea. num. eodem.
 Lautitiarum contemptor ut uideretur Augustus uasa aurea con-
 flauit omnia. num. eodem.
 Vasa aurea assiduissimi usus. ibidem.
 Alea probro dabatur. ibidem.
 Decembri mense Romani sine probro ludere alea soliti. ibidem.
 Festis, profestisq; diebus alea indulgere solitus Aug. num. eodem.
 Ludus talorum. ibidem.
 In ludo talorum iactus canis, & senionis, ac Veneris. num. eod.
 Iactus Veneris felix in ludo talorum. ibidem.
 Qui Venerem iecisset, omnes denarios tollebat. ibidem.
 Mos in ludo talorum, ut qui senionem, aut canem iecisset is in sin-
 gulos talos, singulos denarios in medium conferret, quas omnes po-
 stea tollebat qui uenerem iecisset. ibidem.
 Viginti milia numum perdidit Augustus in talario cōfessu. nu. eo.
 Mos ludendi inter se inter cœnam talis, uel par impar. ibidem.
 Ludebant par impar ueteres denariis. ibidem.
 Conuiuiis distribuere solitus Aug. de suo denarios, ut se oblectaret
 ludendo, si uellent inter cœnam. ibidem.
 Denarii ad C C L. distributi conuiuiis, ut inter se luderet. ibidē.
 In suburbana alicuius libertinorum secedebat Imp. num. 72.
 Mos secedendi in maritima, & insulas Campaniæ. ibidem.
 Item in proxima urbi oppida Lanuium, Prænestē, Tibur. nu. eod.
 Mos ædificandi ædes tum laxitate, tum columnis marmoreis con-
 spicuas. num. eodem.
 Columnæ Albani non ita pretiosæ censebantur. num. eod. 72
 Mos ornandi prætoria statuis, & tabulis pictis. num. eodem.
 Conclauia in ædibus insigni pavimento fieri solita. num. eodem.
 Domus cum porticibus. num. eodem.
 Prætoria cum xystis, & nemoribus. num. eodem.
 Ornari solitæ ædes, & prætoria rebus uetustate, ac raritate notabi-
 libus. num. eodem.
 Iidem ferarum, & immanium belluarum membris prægrandibus,
 quæ uulgo gigantum ossa dicuntur. num. eodem.
 Item armis Heroum dictis. num. eodem.
 Mos, ut uxor, soror, filia, & neptes conficerent uestes Imp. nu. 73.
 Lecti,

Lecti, & mensæ Imper. Augusti uix priuatæ elegantia.	num. eod.
Torus humilis, & modicè instratus.	ibidem.
Mos cubandi toris.	num. eodem.
Vestis domestica.	num. eodem.
Toga restricta.	ibidem.
Toga fusa.	num. eodem.
Toga neq; restricta, neq; fusa.	ibidem.
„ Hor. in Epod. irridens libertum ait.	
„ Cum bister uulnarum toga. fusam significans.	
Calciamenta Aug. altiuscula.	num. eodem.
Latusclauus nec angustus, nec latus.	num. eodem.
Mos in cubiculo semper habendi forensia, & calceos subitos ad repentinosq; casus.	num. eodem.
Mos conuiuandi habito magno hominum, ordinumq; delectu.	num. eodem.
Libertini nō adhibebantur cœnæ ab Imp. sed ingenui cātū.	ny. 74.
Mos conuiuandi recta.	num. eodem.
Toga utebantur Imp.	num. 73.
Lato clauo utebantur Impp.	num. 74.
Mos in conuiujs discumbendi.	num. 74.
Conuiuæ sape ab Imp. inuitati ante conuiuium inibant, & permanebant etiam post, eo digresso.	num. eodem.
Conuiuia ternis ferculis, aut cū abundantiss. senis præbebantur.	num. eodem.
Nō nimius in sumptus cōuiuij }	ibidem.
Summa comitas in conuiujs. }	
Mos adhibendi in conuiujs acroamata, histriones, triuales ex circo ludos, & Arætalogos frequentissime.	num. eodem.
Mos iisdē saturnalib. sortes in æqualissimarum rerū, & auersas picturarum tabulas in conuiuio uendicare, ut incerto casu mercantium spem uel superare, uel frustrarentur.	num. 75.
Ideo licitatio ueluti quædam per singulos lectos a discumbentibus fiebat.	num. eodem.
Numi uariæ notæ	num. eodem.
Numi ueteres, ac regij.	num. eodem.
Numi peregrini.	ibidem.
	Secundarius

M O R E S, T E T M O S

Secundarius panis.	
Pisiculi minuti.	
Cafeus bubulus.	
Fici uirides biferae.	hoc genere ciborum utebatur
Dux buccæ.	Augustus. num. 76.
Palmulæ.	
Duracinæ uuæ acini.	
Panis uncia una.	
Vesci consueuerat Augustus ante cœnam, quocunq; tempore, & loco, quo stomachus desiderabat.	
In esedo.	
In balneo.	num. eodem.
In lectica.	
Mos Augusto fuit, ut demum post horam noctis primam buccas duas manducaret in balneo, antequam ungeretur statim post lauationem.	num. 76.
Mos ungendi se in balneo.	num. eodem.
Mos Augusto peculiaris, ut pleno conuiuio sæpe nihil tangeret, post dimissum uero, aut ante initū cōuiuii solus cœnaret. ibidem.	
Hæc est Ratio uictus Augusti.	num. 77.
Interdium non temere bibebat. pro portione sumere solitus est panem aqua gelida persusum, aut cucumeris fructū, aut lactuculæ thyrsum, aut recens, aridum uē pomū suci uinosi; oris cib. meridianus sumebatur; post meridianū cibū uestitus, calceatusq; conuiescebat paulisper.	num. 78.
Mos sumendi cibi meridiani.	num. eodem.
Mos a cœna se recipiendi in lecticulam lucubrationiam, ubi confici multa solebant, quæ ad actus diurnos pertinebant.	num. 78.
A lecticula in lectum ibatur.	num. eodem.
Mos Augusto peculiaris adhibendi lectores, & fabulatores noctu post interruptum somnum.	num. eodem.
Mos extruendi cœnacula.	num. 78.
Lectica deportari mos erat per urbem.	num. 78.
Mos adhibendi tonsores.	num. 79.
Mos radendi barbam.	num. eodem.
Statura Augusti breuis V. pedum, & dodrantis.	num. eodem.
Digitus salutaris.	num. 80.
Mos strigilum ad detergendum in balneo sudorem.	num. eodē.
Observatum	

Obserua quo uestitu hye-	Tunicæ.	
me uti solebant Ro. ex	Toga pinguis.	
Augusti uestitu.	Subuculæ. Thorax laneus.	
	Fœminalia.	
	Tibialia.	num. eodem
Petafatus sub dio ambulabat.		num. eodem.
In ædibus erat peristylum.		num. eodem.
Mos lauandi se.		
Mos ungendi.		num. eodem.
Mos perfundendi se aqua egelida.		num. eodem.
Mos perfundendi se aqua sole concalefacta.		ibidem.
Marinis aquis uti mos neruorum causa.		ibidem.
Item aquis Albulis.		ibidem.
Ligneū quoddā folium Hispanico uerbo Dureta uocabatur.		nu. eo.
Mos exercendi se pila, & folliculō.		num. 83.
Mos uectandi se, & deambulandi.		num. eodem.
Mos piscandi hamo etiam Imp. animi relaxandi causa.		num. 83.
Mos ludendi nucibus cum pueris minutis.		num. eodem.
Mauri, & Syri pueri in delitijs erant.		num. eodem.
Pumilij, & distorti ludibria naturæ, & mali ominis censebātur ab Au-		
gusto, ideo eos abhorrebat.		num. 83.
Phonasco dabatur opera propter pronounciationem.		num. 84.
Mos recitandi orationem scriptam in senatu apud Imp. & apud mi-		
lites, ne ediscendo tempus absumeretur.		num. 84.
Mos concionandi ad pop. uoce praconis ob infirmatas fauces.		num. 84.
Mulieres etiam se in scribendo, & dicendo exercere solebant, seque-		
banturq; optimum loquendi genus.		num. 85.
Ratio scribendi hæc fuit obseruata a multis, ut nec uerba diuideret,		
ne ab extrema parte uersuum abundantes literæ in aliū transfer-		num. 87.
rentur.		
Mos scribendi per notas, ne reliqui intelligerent, ut b. poneretur		
pro a. & c. pro b. & sic deinceps. pro x. autē duplex aa.		nu. 89.
Romani adolefcentes olim contubernia inibant Apolloniæ Græco		
rum philosophorum.		num. 89.
Comœdia uetus sæpe exhibita publicis spectaculis.		num. eodē.
Mos emēdicādi stipē quotānis die certo ob nocturnū uisum.		nu. 91.

- Mos, ut etiam foeminae uterentur publicis balneis. num. 94.
 Mos prandendi in itinere. num. 94.
 Prætextati pueri dicti. T. num. 94.
 Mos sumendi uirilem togam. num. eodem.
 Tunica lati clauis ordinis erat Senatorij. num. eodem.
 Mathematici ex genitura hominum futura prædicunt. num. 94.
 Mos percutiendi numos argenteos nota aliqua. ibidem.
 Numus argenteus percussus nota Capricorni. ibidem.
 ,, Hinc Hor. ait. Tyrannus hesperiae Capricornus undæ. ibidem.
 Lustrum conditum ab Imperatore Augusto in cæpo Martio. nu. 97.
 In lustris condendo conscribebantur tabulae. num. eodem.
 ,, Tabulas has opinor fuisse in quibus nomina ciuium describebantur. de his. Cic. pro Archia.
 Statuarum inscriptiones. num. 97.
 Nautæ candidati, coronati, thura libantes fausta omnia precantur illac præteruehenti Augusto. num. 98.
 Aurei quadragenarii. num. eodem.
 Alexandrinæ merces. num. eodem.
 Mos in secessu munera distribuendi, & magna cum hilaritate uiuendi. num. eodem.
 Togæ, & pallia dantur, lege proposita, ut Ro. Græco. Græci Romano habitu, & sermone uterentur. num. eodem.
 Mos spectandi exercentes ephebos. ibidem.
 Epheborum magna copia Capreis ex uetere instituto. ibidem.
 Epulum datur ephebis in conspectu Imp. permissa iocandi licentia. num. eodem.
 Mos in conuiujs iocosus diripiendi poma, & obsonia. num. eodem.
 Certamen Gymnicum quinquennale Neapoli institutum in honorem Aug. num. eodem.
 In morte Imp. annotare solebant.
 Locum.
 Annum.
 Diem.
 Horam.
 Aetatem ipsius enumeratis annis.
 Mensibus, ac diebus. num. 100.
 Cadaver Imp. Romam deportatum à decurionibus municipiorum, coloniarum

- coloniarum Bouillas usq; num. 100.
 Omnia oppida basilicam habebant. num. eodem.
 Cadauer Imp. urbi illatum in uestibulo domus ipsius collocaba-
 tur. num. eodem.
 In ornando funere, & honoranda memoria Imp. hæc decernere sole-
 bat senatus, tum uero per se erant in more posita.
 1. Triumphali porta ut funus duceretur.
 2. Præcederet uictoria, quæ erat in curia.
 3. Næniam canerent principum liberi utriusq; sexus.
 4. Exequiarum die deponerentur anuli aurei.
 5. Ferrei anuli sumerentur.
 6. Ossa per sacerdotes summorum collegiorum legerentur.
 7. De appellatione mensis etiam actum.
 8. Ut omne tempus a natali Augusti usq; ad mortem, seculum
 Augustum uocaretur.
 9. Vrid in fastos referretur.
 10. Bifariam laudaretur, tum pro rostris subueteribus, tum pro
 æde diui Iulij.
 11. Senatorum humeris deferretur in campum.
 12. In Campo cremaretur cadauer.
 13. Primores ordinis equestris legerent reliquias tunicati, & discin-
 sti pedibus nudis.
 14. In Mausoleo conderetur ad id extructo.
 15. Viri prætorii testimonium cum iureiurando, uidisse se effigiem
 cremati Imp. euntem in coelum.
 16. Templum dicatur.
 Mos cremati cadauera in Tibid. num. 100.
 Mos reliquias colligendi, & condendi sepulcro. num. eodem.
 Mos laudandi Imp. mortuum dum cadauer efferretur, & quidem
 ab eis.
 Mos, ut proximi quique ex consanguineis laudarent. num. eodem.
 Mos canendi næniam in funere.
 Mos publicandi syluas, & ambulationes in usum populi circa Mau-
 soleum.
 Gij Gens

FAMILIAE.



GENS Octavia Velitris oriunda car. 22. nn. 1.
Octavia gens a Tarquinio Prisco allecta in Sena-
tum, mox a Seroio Tullio traducta in patri-
tias. num. 2.

Ego ambigo, quomodo allecta primum in se-
natu, mox dicatur inter patritias constituta.

Familia interdum ex patritiatu procedente tem-
pore labeantur ad plebem. ibidem.

C. Octavius Rufus uir quaestorius.

Cn. C.

Ab hoc prognati fun-
ti sunt summis honori-

Ab hoc prognati fuerunt
equites seu fortuna, seu
uoluntate.

In familiis notabant, qui primus magistratum suffragio populi ca-
pisset. ibidem.

Item honores militares notabant, ut proauus Aug. sub Aemy-
nilio Papo Imp. tribunus militum stipendia fecit in Sicilia. ibidem.

Item municipales honores notabantur.

Item si quis ex aliqua familia ex municipiis Romae magistratus
ingressus, poterat eius filij ad municipia redire, ut proauus Aug.

qui Romae tribunus militum fuit, auus postea ipsius Aug. in muni-
cipio permansit contentus honoribus municipalibus.

Insigne erat, & honorificum familia equestri, & uetere nasci, nunc.

Ex equestribus familiis senatores deligebantur, & signabantur qui
primi in qua familia fuissent electi.

In familiis exprobrabantur proau libertini. num. 2. ibidem.

Horatius libertino patre natus, uide in satyris.

Quem rodunt omnes libertino patre natum.

In familiis probro dabatur, si quis diuisor fuisset.

In familia Augusto exprobratur auus argentarius. num. 3.

Octavia { maior. num. 4.
minor.

Senatorias

Senatorias imagines in familia aliquis habebat.

Accius Balbus ex Aricia oriundus, senatoria familia Romæ ortus.
num. 4.

Exprobratur Augusto, quod Afrigenis proauus matris ex Accio-
rum familia esset. num. 4.

Et quod unguetariâ tabernâ Ariciæ, & pistrinum exercuisset. nu. 4.
Sæpe aliquis adoptatus cognomen accipiebat, cuius, a quo fuisset
adoptatus ex testamento. num. 7.

Cognomina in senatu indidolita Imperatoribus ex sententia ali-
cuius. num. 7.

Martius Philippus uictoricius Augusti. num. 9.

Aliquis erat patritius, necdum tamen senator. num. 10.

De XIIII. gradibus in theatro assignatis patritijs, & equitibus, in
his plebis sedere non licebat. num. 25.

In clientela alicuius gentis patritiæ solebant esse ciuitates. nu. 16.

Libertini cõtenebantur, si legati uenirent ab exteris gẽtibus. nu. 44.

P. Serulii Isaurici filia uxor Augusto adolescenti adhuc despon-
detur. num. 62.

Claudia filia P. Clodij ex Fuluiâ priuigna M. Antonii trium-
uiri. num. eodem.

Ea nupsit Augusto post primam discordiam, cum Antonio esset
reconciliatus. ibidem.

Claudia ea uix dum nubilis. ibidem.

Fuluiâ socru Augusti.

Intactam, & uirginem Fuluiâ filiam dimisit Augustus, & discor-
dia exorta cum Fuluiâ socru. num. eodẽ.

Scribonia ante duobus consularibus nupta, & ex altero mater.
num. eodem.

Hanc dimisit Augustus ob mori peruersitatem. num. eodẽ.

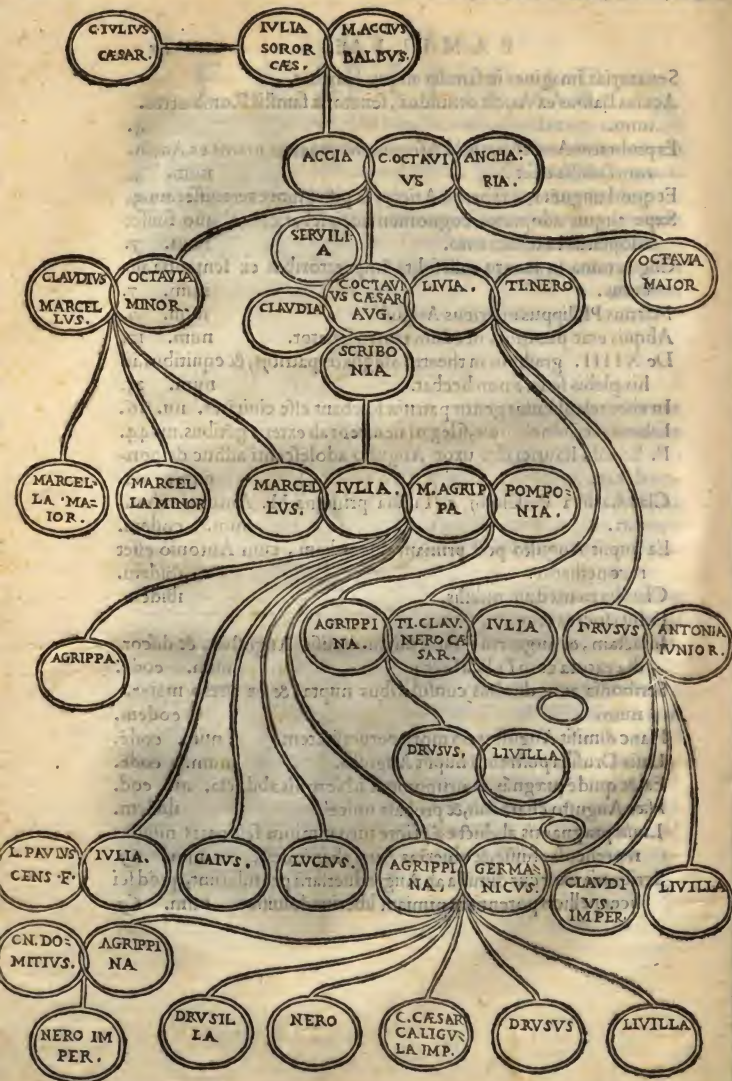
Liuiâ Drusillâ postremo nupsit Augusto. num. eodẽ.

Ea, & quidẽ prægnas, matrimonio Ti. Neronis abducta. nu. eod.

Hæc Augusto chara fuit, & probata unice. ibidem.

Liuiâ prægnantis abductæ a priore uiro nimium festinatas nuptias
reprehenfas fuisse, & obiectas Aug. ab inimicis. num. 69.

Scribonia uxor cur dimissa ab Aug. aduersarii protulerunt, quod sci
licet pellicis potentiam nimiam liberius doluisset. num. 69.



Terentia uxor Mecenas.	num.	66
Saluidienus Rufus usq; ad consulatum prouectus ab Imp. nu. eod.		
Cornelius Gallus ad praefecturam Aegypti.	ibidem.	
Licinius Encladus libertus.	num.	67.
,, Notanda nomina huius, ut etiam ante dixi.		
Cosmus seruus.	ibidem.	num. 67.
Diomedes seruus, seu libertus dispensator.	num.	eodem.
Proculus libertus.	num.	eodem.
Thallus libertus.		ibidem.
Drusilla.	} Fœminarum nomina, & qua lia sint nos alio loco decla- rauimus.	
Tertulla.		
Terentilla.		
Rufilla.		num. 69.
Salua Citiseenia		
Mallia	Ibidem	in Epigrámate.
Hortensii ædes modicæ in palatio, in quibus postea habitauit Augu- stus Imp.		num. 72.
Calui oratoris domus iuxta Romanum forum supra scalas anula- rias, in qua priuatus cum esset habitauit Aug.	num.	eodem.
Mecenas domus, in qua æger cubabat Aug.	num.	eodem.
Julius Marathus libertus Augusti.	num.	79.
,, Notanda nomina huius, ut etiam ante diximus.		
Cimber Annius	}	num. 86.
Verrius Flaccus.		
Crispus Salustius.		ibidem.
L. Nigidus mathematicus.		num. 49.
Asclepiades Mendes scripsit libros.		num. 94.
Apollodorus pergamenus rhetor Aug. magister in dicendo.		nu. 89.
Sperarchus Philosophus.	} Apolloniæ floruerunt.	
Dionysius, & Nicanor eius filij.		num. 80.
C. Mettelli oratio de prole augenda.		num. eodem.
Rutilij oratio de modo ædificiorum.		ibidem.
Drusi filia.		num. 99.
Drusus Tiberij filius laudat Augustum mortuum pro rostris.		nu. 100.
L. Planeus.	} Coss.	
C. Silius.		num. 101.
		Polybius

FAMILIAE

Polybius.	}	Liberti Augusti.	num. 101.
Hilarion	}		
L. Antonius triumviri frater.			num. 9.
Brutum Cassiumq;	}	Obserua, quam mos obtinuit, ut hæc	
Hircium, & Panlam	}	nomina proferrentur. alterius scilicet	
		cognomen. alterius uero gẽtile.	
A. Hircius.			num. 68.
Nota ut in hoc apponatur prænomẽ. in altero sæpe non addatur,			
sed sine eo proferatur.			
D. Brutus.			num. 10.
M. Fauonius Catonis ille æmulus.			num. 13.
C. Sossius		Coss.	num. 16.
T. Domitius	}		
Aemilius Paulus.			num. 16.
Antonius iuuenis maior de duobus è Fulvia genitis.			num. 17.
Varronis Muræna.	}	Nota hæc cognomina quomodo iungã	
Fannii Cepionis.	}	tur.	num. 19.
Et rursus hoc nomen gentile cum cognomine non suo.			
Plautius Rufus.			num. eodem. 19.
L. Paulus progener Augusti.			
L. Andasius.			num. eodem
M. Crassus	}	Nota etiam in his usum proferendi,	
M. Antonius	}	ut ante	
Themasius Epicadus ex gente parthica hybrida.			num. 19.
Hybridam etiam quendam uocat Horatius.			
Telephus seruus nomenclator.			num. eodem.
Horatius L. primo Ep. nil admirari.			
Mercemur seruus, qui dicitur nomina.			
Quintilius Varus			num. 23.
Caius, & Lucius filij Augusti.			num. 26. 65. 67.
T. Iunius Philopoemen.			num. 27.
Liberti nomen. in quo obserua, nam patronum habuit T. Iunium,			
unde & ipse ita dictus, postquam liber est factus; cognomen uẽ			
seruile retentum est.			
Sic etiam Licinius Enceladus.			num. 67.
Pinarius eques Ro.			num. eodem.
			Q. Gallus

Q. Gallus prætor	num.	eodem.
Tedius Afer Cos. designatus.	um.	eodem.
L. Cornificius.		
Afinius Pollio.		
Munatius Plancus.		
Cornelius Balbus.	num.	eodem
Statilius Taurus.		
M. Agrippa.		
Efernius nepos Afinii Pollionis.	num.	43.
C. Nonius Asprenas.		
Torquati cognomen unde.	num.	eodem.
Hylas Pantomimus.	Nomina histrionum, & cognomina a	
Stephanio Togatarius.	in genere comcediarū desumpta. n. 45.	
Pylades nomen histrionis.	num.	eodem.
Valerius Messala Senator.	num.	58.
Iunius Nouatus.		
Cassius Patavinus e plebe.	num.	51.
Dioscorides nomen sculptoris.	num.	50.
Antistius Labeo Senator.	num.	54. II
Gallus Tertinius Senator.	num.	53.
Gallus cognomen est, Tertinius gentile nomen.		

DE BELLIS EXTERNIS AB

Augusto confectis.

- I. Dalmaticum. de quo Suetonius num. 20. L. Florus Illyricos; I nominat. ubi vulnus accepisse Augustū scribit. Vide lib. 4. cap. 12. nam etiam Suetonius in Dalmatico de eodem Aug. vulnere loquitur, itidem de ponte; de quo etiam Florus ibidem. Sed ipse Florus eodē capite aliquantū post de Dalmatis loquens, ipso urbem metropolin Delminium vocat.
- II. Bellum Dacicum. de Dacis, qui nunc Transylviani vocantur. Vide Dionem lib. 51. pag. 311. ubi narrat triumphum Aug. post Actiacam. uictoriā Dacia descivit postea, sed uicta rursus a Traiano, Dion. in Traiano. & Sex. Rufus in sua Epitome, his uerbis, Traianus Dacos sub rege Decebalō uicit, & Daciam trans Danubium prouinciam fecit, quæ in circuitu habuit decies centena millia passuum. Sed sub Galieno Imp. amissa, & per Aurelium

deinde recepta. Idem ibidem. Dux Daciae, & Moesia facti sunt, ^{et} ~~legati~~ legendum. in diuisione Illyrici ibidem obserua XVII. T. prouincias. Pannoniorum duas. Noricorum duas. Valeriam prope Drauum, sed eis. Sauiam eis Draui, & inter Drauum, & Sauum, Seruiliam. Dalmatiam. Moesiam. Dacias duas. est namque mancus ibi contextus. Moesia inferior, Bulgaria nunc dicitur trans Danubium. Moesia superior cis Danubium, & Sauum. nunc Seruia. Bubalia inter Drauum, & Sauum. Dardania, Regni Bosniae, & Sauum. Pannonia Amantina, uel Sirmionensis. Pannonia Interanensis inter Drauum, & Sauum. Dacia Ripensis. Daciae alpestris hanc ego diuisionem ex recentioribus, qui perit regionum illarum, & ipsas descripserunt, conferens singula cum antiquis, appositus. Sed quid Illyricum sit declarat Suetonius in Tiberio Caesare num. 16. his uerbis. Toto Illyrico, quod intra Italiam, regnumque Noricum, & Thraciam, & Macedoniam, interque Danubium flumen, & sinum maris Adriatici patet. Vide App. in Illyrico, & Rufum in Epitome cap. de prouinciis a Traiano uictis.

II. Bellum Cantabricum. Hinc Horatius lib. 3. odarum. Cantaber seras domitus cathena. Vide L. Florum lib. 4. cap. eodem. In Hispania dux ualde summae gentes inimices imperi agitabant, Cantabri, & Astures. Cantabris altior, & magis pertinax animus, qui non contenti libertatem suam defendere, etiam proximis imperare tentabant. Hoc bellum est ab Agrippa, & Antistio legis confectum, cum ipse Imp. Tarracone hybernaret.

III. Bellum gestum contra Rheros, Vindelicos, & Salassos gentes alpinas. Rheri nunc Trisonenses dicuntur. Vindelici his finitimi sunt. Salassi supra Augustam flatoriam. hoc bellum confectum a Druso Tiberii fratre. Vide Linium in Epitome extremorum librorum, & Horatius lib. 4. od. de eo meminit. Videte Rheri bella sub alpihus Drusum gerentem. Tiberius Velleius in post. uolumine, pag. 122. & Sex. Rufus in Epist. pagella 443. in Gryphia nisi. Quas gentes uicerit Augustus, refert etiam Verg. lib. 8.

V. Bellum contra Germanos gestum, auspiciis Augusti, a Druso gestum priuiguo ipsius. Lii. in epist. postreminorum librorum. Velleius autem sic. Germanici bellum gessit Drusus, sed in medio cursu obiit. Tiberius igitur confectus. pag. 24. in post. uolumine. ibidem haec sunt uerba, atque sic eam perdomuit, ut in formam pene stipendia-

storici. Verba ipsius hæc sunt, quæ rem satis demonstrant. Cle-
 mentia multa signa dedit. &c. Subijcit enim omnes actiones ad
 id genus spectantes, & enumerat ea, quæ clementem illum fuisse
 demonstrant, sed adhuc magis explico seriem illam in narran-
 do, & demonstro artificium, quo mihi uidetur constare. Quo-
 niam ætas est aut puerilis, aut prouectior, & puerilis prior, ge-
 nus, indolem, pueritiæq; cursum omnem narrat, mox res ab eo
 gestas, cum esset prouectior. Res autem gestæ necesse est aut
 foris sint, aut domi; si foris, bella, quæ aut ciuilia sunt, aut ex-
 terna. bella ciuilia in Aug. narrantur à num. 10. usq; ad 20. Bel-
 la externa à num. 20. usq; ad 24. & quoniam bella foris geri non
 possunt sine rei militatis peritia, instituta, ac disciplinam omnem
 illius militarem explicat. Et quoniam res domi geri non pos-
 sunt, nisi cum potestate aliqua, magistratus enumerat, & sacer-
 dotia. Et quoniam qui magistratus gerunt, in primis ius dicunt,
 & leges sanciunt, leges ab eo tum correctas, tum latas recenset,
 & iurisdictionem persequitur. Et quoniam administratio reip.
 duplex, aut urbana, aut prouincialis. de prouinciarum admini-
 strandarum ratione, & distributione ab eo facta loquitur, Et quo-
 niam utraq; administratio eget copiis, & præsidii militum,
 de legionibus, de classibus, & numero legionum, & na-
 uium agit. Et quoniam omnis, qui publicam gerit per-
 sonam cum laude, honoribus affici solet, magniq;
 refert, qualibus quisq; moribus præditus sit
 in publicis rebus gerendis, de honori-
 bus, & honorificis ipsius cogno-
 minibus, & appellationi-
 bus loquitur. atq;
 de moribus
 simul agit perspectis in uita publica. Postremo uitam
 interiorem, & priuatam explicat, ac mortē
 eaq; quæ mortē præcesserunt,
 & consecuta sunt.

FINIS.

FRANCISCI
ROBORTELLI
VTINENSIS,
DE VITA, ET VICTV

POPULI ROMANI, I

SVE IMPR. CALSIS. AVOG. II

Liber Tertius.

Secta. III

Coloniz, & Municipi- III

TI. CLAVDIVS. CAESAR. V

Ex Suetonio. VI

Mores, & construct. VII



COLONIZ.

ALTO.

BONONIAE,

Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum, &
Ioannis Rubei sociorum. 1559.

TITVLISIVE

CAPITVL.

- I Magistratus, ac Potestates, tam in urbe, quam extra urbē.
- II Forensia, seu Iudicialia.
- III Sacra.
- IIII Coloniarum, & Municipia, simul & Prouinciæ.
- V Leges, ac Constitutiones.
- VI Militaria, & Castrensia.
- VII Mores, & consuetudines tam in uictu priuato, quam in publicis negocijs.
- VIII Familiarum, Affinitates, & cognationes ipsarum. Libertorumque, & seruorum nomina.

MAGISTRATVS.



TITVS Tatius confors Romuli in Regno. primo.
 numero.
 Patres cooptabant in patritios aliquem. ibidē.
 Decemuir legibus scribendis. num. 2.
 Plebs secessit à patribus. num. 2.
 Senatus iubebat Cos. dicere dictatorem. nu. 2.
 Illicias nomen uiatoris. num. 2.
 Optimates, assertoresq; dignitatis potentix patritiorum. ibidem.
 Magisterium equitum. num. 3.
 Censores tribus notabant nomine leuitatis. num. 3.
 Proprator in Gallia prouincia. num. 3.
 Senatus patroni. num. eodem.
 Præpositus classi. num. 4.
 Insignia retenta ultra iustum tempus à prætore. num. 4.
 Prohiberi usu fascium solitus, qui ultra tempus iustum ipsos retineret. num. eodem.
 S. C. publicari solita simulacra. num. 5.
 In fastos, & acta publica referebantur consulatus, & dies natalis Impp. num. 5.
 M. Gallius Senator. num. 6.
 Principatus initium. num. 7.
 Ciuiliū officiorum rudimenta in causis agendis. num. 8.
 Ad Senatum afflictæ ciuitates confugiebant. num. 8.
 Cura annonæ. num. eodem.
 Cura repurgandorum ergastulorum. num. eodem.
 Ius Imperatorum, & eorum qui bellum gerebant restituere regnū Regibus, & imponendi diadema pro tribunali. num. 9.
 Rector comatæ Gallix. num. eodem.
 Dedititij. num. eodem.
 Ornamenta triumphalia dari solita honoris causa. num. eodem.
 Magistratus maturius inchoari soliti ab Impp. num. eodem.
 Ordo magistratuum quæstura, prætura, consulatus; & interposito tempore rursus consulatus alter, postremo tribunatus plebis, seu tribunicia.

MAGISTRATVS.

- tribunitia potestas per quinquennium Imp. dabatur.
num. 9. eodem.
- Sine licetore, & uiatore priuatâ uitâ egit Rhodi in secessu Tib. nu. 10.
- Ius tribunitiæ potestatis. num. eodem.
- Pro iure tribunitiæ potestatis prodit Tiberius in publicum cum apparitoribus. num. 10. eodem.
- Idem conuiuiatorem rapi iussit in carcerem citatum uoce præconis pro tribunali. num. eodem.
- Legatus ab Imp. missus in provincias ibat. num. 12.
- Cum Imperio, & magistratu aliquo ire. num. eodem.
- Præpositus Orienti Imp. filius. num. eodem.
- Cæsarum potestas sine regio insigni. num. 14.
- Data rursus potestas tribunitia in quinquennium. num. 16.
- In senatu decernebantur triumphus, & alii honores. num. 17.
- Cognomina Imp. ex S. C. dabantur. ibidem.
- Pannonicus.
- Inuictus.
- Pius.
- Rei ciebat, uel nō recipiebatur interdū cognomina ab Imp. ibi.
- Triūphare, si ciuitas mœsta fuisset ob aliquâ cladē nō licebat. nu. 17.
- Imp. redeuntes ex provincia in urbem ingrediebatur, prætextati, & laurea coronati. num. 17.
- Tribunal pro septis positum conscendit Tiberius ē provincia uiator rediens. num. eodem.
- Medius sedit inter duos Coss. simul cum Aug. num. eodem.
- Atq; cum populum cōsalutasset circum templa deductus est. ibidē.
- Triumphus et si dilatus postea agebatur. num. 20.
- Cōsules legem ferunt, ut Imperatoris filius una cum patre Augusto communiter provincias administraret. num. 21.
- Legatis triumphalia ornamenta impetrata a Tiberio. num. 20.
- Census actus, & conditum lustrū ab Imp. una cū Tib. num. 21.
- Augusti cubicularii. num. eodem.
- Iure tribunitiæ potestatis coactus senatus a Tib. num. 23.
- Senatorii ordinis signatores testamenti. num. eodem.
- Natalis dies Imp. honorari solitus. num. 26.
- Mos iurandi in acta Imp. num. eodem.
- Ab Imp. nominibus appellati menses. num. 26.
- recusabant

- Recusabant honores sibi delatos a senatu Imperatores. ibidem.
 Prænomen Imperator, cognomen pater patriæ. ibidem.
 Augusti nomen datum a senatu recusat Tiberius, præterquam
 in Epistolis ad Reges, & dynastas. ibidem.
 Augusti nomen hæreditarium Tiberio. ibidem.
 Consulatum gerebant Imp. pro arbitratu duobus, tribusue mensi-
 bus, etiam paucis diebus. ibidem.
 Consulatus absenti Tiberio datus. ibidem.
 Senatores non admissi ad lecticā, ut puto propter dignitatē, nu. 27.
 Consulari uiro non permittitur orare per genua Imp. ibidem.
 Domini appellatio reiecta ab Imp. Tib. ibidem.
 Sacras suas occupationes dici per adulationē nō est passus Imp. ibi.
 Imperator se authore aliquem senatū adiisse dici noluit, sed se sua-
 lore. ibidem.
 Imp. honorifice appellare solitus senatum, & eius dignitatis ratio-
 nem habere. num. 28. & 29.
 Senatui, & magistratibus conseruata pristina maiestas, & potestas.
 num. eodem. & num. 30.
 Imp. de omnibus rebus ad senatum referre solitus. ibidem.
 De his referre ad senatum solitus Imperator.
 De uetigalibus.
 De monopolis.
 De extruendis, reficiendisue operibus.
 De legendo, & exauthorando milite.
 De legionum, & auxiliorum descriptione.
 De Imperio alicui prorogando.
 De extraordinarijs bellis alicui mandandis.
 De rescribendo, & forma rescribendi literis Regum
 externorum. num. 30.
 In senatu causæ ab reis dictæ interdum, num. eodem.
 Imperator in curiam solus intrabat. num. eodem.
 Aduersus sententiā Imp. licebat in senatu aliquid decernere. nu. 31.
 Libera legatio suscepta a prætore design. etiam contra sententiam
 Imp. ex S. C. ibidem.
 Senatusconsultum per discessionem factum. num. eodem.
 Imp. etiam ibat in alteram partem. num. eodem.
 Iure ordinario omnia agi, ac non nisi per magistratus solita nu. eod.
 Legati

- Legati exterarum gentium Coss. adibant. ibidem.
 Imperator ipse legatos ad Coss. misit. ibidem.
 Assurgebat Consulibus Imp. honoris causa. num. eodem.
 Decedebat etiam uia. num. eodem.
 Praetores honore inito ex antiqua consuetudine maiores suos lau-
 dabant pro concione. num. 32.
 Imp. aliquando illustrium uirorum exequias frequentabat usq;
 ad rogum. ibidem.
 Magistratus reprehenduntur; quod literas sine subscriptione misis-
 sent ad Imp. & iubentur subscribere. num. eodem.
 Praesides provinciarum suadent Imp. onerandas tributo provin-
 cias. ibidem.
 Imper. ius habet rescindendi constitutiones Senatus. num. 33.
 Imp. magistratus pro tribunali cognoscentibus plerunq; se consilia
 rium offerebat. num. eodem.
 Imperator magistratibus pro tribunali assidebat mixtim, uel ex ad-
 uerso in parte primori. ibidem.
 Imp. si iudices parum constantes in iudicando esse audiret, statim
 accurrebat, & e plano, aut ex quaesitoris tribunali, eos admo-
 nebat legum, & religionis. ibidem.
 Imperator corripiebat publicos mores, si desidia, aut mala consue-
 tudine labarent. ibidem.
 Imp. Senatus arbitratu quotannis temperari uolebat annonam
 macelli. num. 34.
 Senatus annonae curam demandabat aedilibus. ibidem.
 Aediles inhibebant popinas, & ganeas. ibidem.
 Imperator edicto prohibebat aliquid. ibidem.
 Ius, ac dignitas matronalis. num. 35.
 Solui oportebat iure matronali si quae lenociniū profiteri uellet. ibi.
 Senator latumclauum gestabat. ibidem.
 Senatori poena irrogata, adimendo lato clauo. ibidem.
 Imperator latumclauum adimit Senatori. ibidem.
 Senatores in hortos migrabant animi causa. ibidem.
 Decuriones in municipijs. num. 27.
 Cuius R. o. haberi rationem uolebat Imp. num. eodem.
 Populis, & ciuitatibus concedebatur libertas. ibidem.
 Iisdem publice adimebatur ab Imp. irrogata poena. ibidem.
 Regna

Regna adempta Regibus ab Imp. redigebantur in formam provinciarum. ibidem.

Imperator secedens ab urbe edicit, ne quis se adiret. num. 40.

Equitum decuriæ supplebantur ab Imp. num. 41.

Tribunos militum, & præfectos mutabat pro arbitratu Imp. ibidem.

Prouinciarum præfides ab Imp. mutabantur. ibidem.

Consulares legati in Hispania, & Syria. ibidem.

Præfectura urbis. num. 42.

Imp. libidinosos, & prodigos ignominia notabat. ibidem.

Imperator apud Senatum aliquem increpabat. ibidem.

Quæsturæ candidatus. Ibidem.

Quæsturæ candidatus ignotiss. præpositus aliis nobiliss. ab Imp. ibi.

Nouum officium institutum, a uoluptatibus. ibidem.

Imp. suos comites expeditionum, & peregrinationum sustentabat cibarijs; interdum etiam salarium dabat. num. 46.

Salarium dari solebat. num. eodem.

Cibaria interdum solum, non salarium. ibidem.

Comites Imp. in expeditionibus diuisi in tres classes pro dignitate cuiusq. ibidem.

Primæ classi distributa sexcenta sestertia. ibidem.

Secundæ classi quadringenta. ibidem.

Tertiæ classi ducenta. ibidem.

Ciuitates multe immunitatem habebant;

Ius metallorum.

Ius uestigalium.

num. 49.

Ciuitatibus iura hæc interdum adimebantur ab Imp. num. eodem.

Tituli Imp. num. 50.

Titulis Tib. Imp. additum. Liuiæ filius, ex S. C. ibidem.

Etiã Imp. matri honoris ergo cognomenta ex S. C. dabantur. num. eodem.

Imp. Tib. non permisit matri, ut reciperet cognomentum hoc, - parens patriæ.

Ciuitate donati in decurias poterant allegi. num. 51.

Allecti in decurias inscribebantur albo. num. eodem.

Imp. post mortem consecrabantur. num. eodem.

Imp. Tib. uetuit, ne Liuiæ mater consecraretur. ibidem.

Imp. in luctu suo iustitium indicebat ob mortem filii. num. 52.

Lugens

Lugens Imp. a negocijs abstinebat per aliquot dies. *ibidem.*
 Ad Imperatorem ob luctum in morte filij legati ab exteris nationi-
 bus, & ciuitatibus consolandi causa mittebantur. num. 52.
 Imp. se inconsulto nulli permittebat senatori ire Alexandriā. nu. eod.
 Dies natalis Imp. & affiniū notari soliti, ac referri inter fastos. nu. 53.
 Dies natalis eius, cui notam inurere uolebat. Imp. referri iubebatur
 inter nefastos. *ibidem.*
 Gratia ex publico decreto Imp. ob aliquā rē agi solebat. nu. eod.
 Imp. filiorum dies tyrocinij publice celebrari solitus dato populo
 Ro. congiario. num. 54.
 Pro Imp. salute uota publica ex S. C. suscipiebantur. num. eodē
 Imp. uetat, ne S. C. suscipiatur uota pro salute filiorū, quod is honos
 Imp. tantum, & prouectioribus competeret. *ibidem.*
 Ex Senatus authoritate carnifex ad damnatum missus cum laqueis,
 & unco. *ibidem.*
 XX. consiliarios ex principibus ciuitatis sibi in negociis publicis
 adiecit Imp. num. 55.
 Imp. reprehensus quod legata, quæ plebi reliquerat Augustus, no-
 dum reddidisset. num. 57.
 Imperatores ipsi, aut filios, aut nepotes, aut alios ad successionē im-
 perij confirmabant, ex S. C. tamen. num. eodem.
 Prætores consulebant Imp. quid agere deberent. num. 58.
 Notabatur dies in fastis, quo Imp. honores fuissent decreti. *ibide.*
 Consularibus uiris prouincias dabat Imp. num. 63.
 Ii, quibus prouinciæ dabantur, si eos alia de causa uoluisset Imp. in
 urbe remanere, sub eo officii titulo prouinciam per legatos admi-
 nistrabant. num. eodem.
 Imp. iisdem plurima delegabat. *ibidem.*
 Imp. iisdem, post aliquot annos, presentibus successores dabat. *ibid.*
 Imp. absens consularum suscipiebat. num. 65.
 Imp. aliquē sibi assumebat collegam in consulari. num. eodem.
 Mos in acta Imp. iurandi. num. 67.
 Imp. uetat ne in acta sua iuretur, et Nota cur? num. eodem.
 Senatus sese obligabat in acta Imp. si in ea iurasset. num. 67.
 Imp. moriens extractum sibi anulum alicui dabat. num. 73.
 Patris patriæ cognomen reiectū, Cur? num. 67.
 Vicorum magistri. num. 76.

IUDICIALIA

AC FORENSIA.



RE I capitis apud populum uestem murare soliti,
& deprecari. num. 21.

Leuitatis nota inusta tribubus a censore. nu. 3.

Tribus in comitiis condemnabant aliquem; &
multam irrogabant. Rep. uiuente. ibidem.

Dicere causas soliti Imp. filii pro ciuitate aliqua
cognoscente causam ipso Imp. num. 78.

Tiberius reum maiestatis fecit apud iudices Murenam; quod con-
spirauerat in Augustum. num. eodem.

Pro iure tribunitiæ potestatis Tiberius habet apparitores, & conui-
tiatorem citatum uoce præconis rapi iubet in carcerem; & hæc
quidem Rhodi acta. num. 111.

Exulum eorum capita referri solita in urbem; & præmia dari ijs;
qui retulissent. num. 13.

Abdicati filii. num. 15.

Damnatus per codicillos, quos Imp. moriens reliquerat, occidi-
tur. num. 22.

Sepositi, & relegati. num. 15.

Cognitio conuictorum, malorum rumorum, & famosorum carmi-
num senatui flagitanti non concessit Imp. num. 28.

Reus de ui, & rapinis alæ præfectus causam in Senatu dixit. num. 30.
Iudices ab Imp. religionis, & legum, & noxæ ad moniti, ut sancte
iudicarent, nec reum elabi sinerent. num. 33.

Quæstoris tribunal. ibidem.

Matronæ prostratæ pudicitia a propinquis coerceri poterant. nu. 35.

Matronæ prostratæ pudicitia accusabantur uel ab accusatore pu-
blico, uel a propinquis de cõmuni sententia coercerentur. nu. eod.

Propinqui de more maiorum ius habebant in foeminas famosas
num. eodem.

Iureiurandi gratia alicui fieri solita ab Imp. ibidem.

Qui uxorem iurauerat se nunquam dimissurum, dimittere non po-
terat, nisi solutus iureiurando fuisset. ibidem.

Poenæ

IVDICIALIA

Poenæ à legibus irrogabantur foeminis famosis. ibidem.
 Ad euitandas legum poenas,iure,ac dignitate matronali soluebant
 se, ut quæstû corpore facerêt impune, & famosa esse possent. ibi.
 Senatusconsultum in eos nobiles, qui scenæ, & Arenæ operam
 nauarent. ibidem
 Famosi iudicij nota. ibidem.
 Ut impune senatusconsulto tenerentur famosi iudicij notam spon-
 te subibant. ibidem
 Exilio affecti ab Imperatore. ibidem.
 Exilij poena. ibidem.
 Poena irrogari solita senatoribus ab Imp. adimendi clauis. ibidem.
 Poena alia, mouere magistratu. ibidem.
 Poena irrogari solita ijs, qui temere ducerent, & temere repudiaret
 uxores. ibidem.
 Poena irrogata ijs, qui externos ritus, & ceremonias receperant, ut
 religiofas uestes cum omni instrumento comburerent. nu. 36.
 Poena irrogata Iudeis, ut incolerent loca, in quibus grauius esset
 coelum. num. 36.
 Poena, urbe submouere. ibidem.
 Poena, perpetua seruitus. ibidem.
 Poena, relegare. num. 37.
 Capita factionum, & ij, propter quos dissidebant, relegati. nu. cod.
 In Theatro si cedes fiebat, grauius uindicari solita. ibidem.
 Poena, in perpetua uincula conicere. ibidem.
 Poena, libertatem adimere ciuitatibus. ibidem.
 Poena in Regulos parum fideles, uocatos Romam non remittere
 in regnum. ibidem.
 Poena iisdem irrogari solita. Regnum adimere, & illud in forma su-
 prouinciæ redigere. ibidem.
 Mulier rea nobilis delatoribus obiecta. num. 45.
 Relegata conditio, ut uno oppido clausa teneretur, & domo egre-
 di, ac cōmercio hominum frui ueretur. num. 46.
 Poena principibus uiris in prouincijs irrogata, confiscare. nu. 49.
 Poena irrogari ciuitatibus solita. ibidem.
 Adimere immunitatem. ibidem.
 Adimere ius metallorum. ibidem.
 Adimere ius uectigalium. ibidem.

Peculium

Peculium a patre concessum, & præbita annua crepta relegatæ lilia, quod testamento nihil de his cauisset Augustus. num. 50.
Mulier nobilis, quæ arguebatur ueneni in maritum comparari, daturatur. num. 49.

Vir uxorem prius dimittebat, postea accusabat, siquid in se commisisset. num. 49.

Immunitates priuatis eripi solitæ. num. eodem.

Matrem consecrari uetuit Tiberius Imperator. num. 51.

Pœna, in Latomiam condemnare. ibidem.

Testamentum pro irritum habitum. num. 51.

Ad statuum Augusti miseri, & rei confugiebant. num. 53.

Relegatio in insulam. ibidem.

Pœna irrogata interdum ijs, qui e familia Cæsarum erant orti, ut dies natalis inter nefastos referretur. num. 53.

Pœna, laqueo strangulari, in gemonias abiici. num. eodem.

Pœna, ludicare hostem. num. 54.

Pœna, fame necare. ibidem.

Laquei, & unci a carnifice ostentantur. ibidem.

Pœna. Necatorum reliquias dispergere. num. eodem.

Relegatio in insulam. num. 56.

Pœna ab Imp. irrogari solita, cõtubernio remouere. num. eodem.

An iudicia maiestatis cogi uellet, consulit prætor Imperatorem. Is respondit exercendas leges. num. 85.

Ad simulacrum Aug. seruum cadere.

Capitalia crimina esse coeperunt sub Tiberio. { Vestem mutare.

{ Numo uel anulo impressam efficiem

{ Aug. lupanari aut latrinæ inferre.

{ Dicto, factoue aliquo eius existimatio

{ ne lædere. num. 58.

Diebus religiosis, & sacris cessare a pœna solitum. num. 67.

Ineunte anno nouo animaduerrere in aliquem nefas. num. eod.

Damnati multi cum liberis, & uxoribus suis. num. eodem.

Nemini delatorum fides abrogata. ibidem.

Delatoribus fides abrogari solita. ibidem.

,, Crimina leuia pro capitalibus recepta.

,, Quod poeta in tragoedia Agamennonem probris lacessisset.

,, Quod idem Brutum, & Cassium ultimos Ro. dixisset. nu. eod.

K ii Pœna

I V D I C I A L I A

Poenairrogata poe^{ta}, ut is capite plecteretur, & scripta eius aboleretur. num. 61.
 Mos citandi reos ad causam dicendam. ibidem.
 In Gemonias abiici. Vnco trahi. ibidem.
 Etiam pueri, & foeminae in Gemonias abiiciebantur, & unco traherantur. num. eodem.
 Strangulari uirgines erat nefas. num. eodem.
 Virgines a carnifice prius uitiatae, ut strangulari possent. ibidem.
 Custodias recognoscere solitus Imperator. ibidem.
 Custodias accipe pro ijs, qui in uincula erant coniecti. num. 61.
 Interdictum, ne propinqui capite damnatos lugerent. num. 61.
 Accusatoribus praemia decreta. ibidem.
 Aliquis ex necessariis aderant quaestioni, id est cum aliquis torquebatur. num. 62.
 Damnari post longa, & exquisita tormenta. ibidem.
 Poena praecipitari in mare. ibidem.
 Notum genus cruciatus excogitatum a Tib. ut larga mari portione aliquis se oneraret, mox ueretris deligatis, discruciaretur, urinaeque tormento dissenderentur. ibidem.
 Nurus, ac Nepotes damnatos Imp. iussit cathenatos, & obsuta lectica semper loco moueri, prohibitis per militem uiatoribus obuiis respicere. num. 64.
 Vncus, & Gemoniae. num. 75.
 Cadauera unco trahi probri causa. ibidem.
 Et abiici in Gemonias. ibidem.
 Senatus consulto cautum fuit, ut poena damnatorum in decimum diem differretur. num. eodem.
 Poena strangulari, & abiici in Gemonias. ibidem.
 Testamentum manu sua Imp. scribere soliti. num. 76.
 Item testamentum faciebant manu liberti. ibidem.
 Testamentum duplex eodem exemplo. num. eodem. 76.
 Testamentum obsignari solebat multorum signis. num. eodem.
 Imp. testamentum obsignatum humillimorum hominum signis. ibi.
 In testamento haereditas institutio, substitutio haereditum inuicem. Legata plerisque. Militibus. Vestalibus. Plebi Romanorum. Vicorum magistris separatim. Mos

S A C R A .



- OS aspiciendi pastu pullorum? num. 2.
 Si nō pascere pulli, aduersum auspicium erat. ibid.
 Pulli per contemptum religionis proiecti in mare. ibidem.
 Ante pugnam pascendis pullis auspicabantur Romani. ibidem.
 Sacra matris Idæ. ibidem.
 Sacra matris Idæ Romam uecta. ibidem.
 Vestalis uirginis pudicitia. ibidem.
 Per eam uestales precari solitæ. ibidem.
 Vestali præsentē Tribb. pleb. uetare, nec interdicerē poterāt. ibid.
 Vestalis triumphantis currum conscendit; ne, cum iniussu populi triumpharet, aliquis Trib. ipsa præsentē uetaret. ibidem.
 Pontifex in locum alterius substitutus. num. 3.
 Simulacrum felicitatis publicatum ex S. C. ibidem.
 Mos publicandi simulacra. ibidem.
 Pontifices simul sacrificabant interdum. num. 25.
 Secespita ad perimendas uictimas. ibidem.
 Natalis dies Imp. incurrens plebeiis Circensibus. num. 26.
 Ludi Circenses plebei. ibidem.
 Tempa, Flamines, sacerdotes Imp. decernebantur. ibidem.
 Flamines, sacerdotes. ibidem.
 Statuæ Imp. collocari solitæ inter simulacra Deorum. ibidem.
 Mos compescendi externas ceremonias; Aegyptios etiam, & Iudæi
 cos ritus. num. 36.
 Iudæorum iuuentus omnis per speciem sacramenti militaris emissā
 ex urbe in prouincias grauiorē cœli. ibidem.
 Nouam religionem sectantes submouit urbe, poena proposita perpetuæ
 seruitutis. ibidem.
 Vota suscipi solita pro itu, & reditu Imp. num. 38.
 Ministri in sacris acerram præferre soliti. num. 44.
 Res diuina peracta. ibidem.
 Iustitium indici solitum ob funera cognatorum, & filiorum Imperatoris.
 Incunte num. 52.

S A C R A.

Ineunte anno a senatu uota suscipi solita pro salute Imp. & filiorum.
num. 54.

Natalis dies Augustorum inter fastos referebatur. num. 53.

Ignominie causa uetabatur Imp. ne inter fastos referretur. ibidem.

Capitolino Ioui donum ex auro sacratum ob felicem rei euen-
tum. num. 53.

Aruspices, cautum, ne secreto, aut sine testibus cōsuleretur. nu. 63.

Oracula uicina urbi disiecta. Cur? ibidem.

Prænestinarum sortium maiestas. ibidem.

Sortes prænestinas obsignatas in arca Romam deuehi iussit
Imperator. ibidem.

Sed non inuenta, nisi cum arca esset Præneste relata. ibidem.

Corona laurea ab Imp. gestari solita domi, cum extimesceret toni-
trua, & fulmina. num. 63.

Laurum putabant non pati aliquem afflari fulmine. ibidem.

Apollinis Temenita statua dicata in bibliothecæ nouo tēplo. 74.

Execrationis in mortuum genus. orare terram matrem, & Deos
manes, ne illi mortuo sedem ullam, nisi inter impios, darēt. 75.

Arclate,

C O L O N I A E;

EIT M V N I C I P I A.

R E L A T E, & Narbona coloniz quo tem
pore, & a' quò deducta. num. 4.

Laodicea. num. 4. terramotu afflicti opem

Chii. num. 4. Implorabant ab Imp.

Thyatitena. num. 8.

Cantabrica expeditio. num. 9.

Armeniz regnum restitutum Tigrani. num. 10.

Comatam Galliam, antio uno rexie Tiberius; ut tueretur ab incur
sionibus Barbarorum, ac sedaret discordias principum, num. eodẽ.

Rheticum. num. 11.

Vindelicum. num. 11.

Pannonicum. num. 11.

Germanicum. num. 11.

Illyricum. num. 16.

Hostia. num. 11.

Ora Campaniz. num. 11.

Rhodus insula magna amœnitate, & salubritate.

Cappadocia crepta Archelao Regi redacta in formam provinciz.

num. 37.

Mœsia à Dacis, & Sarmatis. num. 41.

Armenia à Parthis. num. 42.

Gallia à Germanis. num. 42.

Syria provincia. num. 42.

Lcx

IN LEGES



EX per consules lata, ut Tib. Claudius cum Augusto communiter provincias administra-

ret. num. 21. Idem, ut censum ageret, Et lustrum conderet. } ibidem.

S. C. per discessionem. num. 31

Edicto prohibita oscula quotidiana. num. 34.

Item edicto prohibitum, ne strenarum comercium exerceretur ultra Cal. Ianuarias. num. 34.

Permissum propinquis, ut more maiorum, de communi sententia coercerent prostratae pudicitiae matronas. num. 35.

De repurgandis tota Italia ergastulis, quorum domini in inuidiam uenerant. Vide reliqua. num. 6.

Auspicia

num. 16.

num. 17.

Quidam in ista magna ciuitate habitant.

Capitulum hoc est de rebus Regi relictis in formam provinciarum.

num. 37.

occidit ac iussit

num.

41.

42.

Lex

MILITARIA

ET CASTRENSIA.



VSPICIA. ex pastu pullorum ante prælium. num. 2.

Ex Ducis hostium cæsi notum cognomen partum. num. 3.

Serui ad pileū uocari soliti, ut liberi postquam essent, dare nomina possent. num. 4.

Sacramenti. merus multos ad latebras compellebat. num. 8.

Stipendia prima quo tempore fieri solita notabant ueteres. num. 9.

Stipendia prima tribunus militum fecit Imp. Tiberius adhuc adolescens. num. 9.

Pro suo iure qui bellum consecerant, etiam potestatem habebant regna restituendi, & reges declarandi, siue diadema pro tribu-

nali imponendi. num. 9.

Recipere signa ab hostibus ante adempta Ro. erat perthonorificum. num. 9.

Signa adempta hostibus seruari solita. ibidem.

Duces tum primū ornamentis triumphalibus ornari ceperūt. ibid.

Deditici erant in potestate Imp. qui eos uicerat, & poterat eos traducere habitatum, quō uellet. ibidem.

Ornamenta triumphalia, nouus honor nulli ante tribus. ibidem.

Centuriones beneficii sui. num. 12.

Hi Beneficiarij olim dicebantur. extat in Hetruria in ciuitate, quæ uulgo dicitur Burgi S. Sepulcri in ditione Florentinorum

Ducis, talis inscriptio, quam ad me, dum hæc imprimerentur, misit eruditissimus uir Hieronymus Magius, quem ego multis

de causis plurimi facio; in ædicula Diui Martini.

L D. M.

MILITARIA.

D. M.
Q. VOLCACIO Q. F.
CELERI. MILITI
COH. VITI. PR.

BENEFLICARIO
TRIBUNI. ATTICI
MILITAVIT ANNIS VLE
VIXIT ANNIS. XXV

Sacrata ante obuictoriam a uicticibus legionibus. num. 14.
In bello Imp. autu quibus erat demandatum bellum, nihil agere
solebant, nisi de consilii sententia. num. 18.

Dux suscipit curam commeatus. ibidem.

Laboriosi & strenui ducis erat sedentem super nudo cespite cibum
capere. sine tentorio saepe pernoctare. praecepta sequentis diei
dare per libellos addita monitione, si quis dubitaret de aliquo
praecepto, se uel inuicempesta nocte adiret, nec ullo ueretur inter-
prete. ibidem.

Animaduersionum, & ignominiarum militarium plura genera usi-
rata apud Ro. num. 19.

Legatus legionis. num. 19.

Legatus legionis ignominia notatus, quod paucos milites cum suo
liberto trans ripam misisset uenatum. ibidem.

Post uictoriam Duces. construebant, & dicabant aedes suo nomine
in scripto; de manubiis.

Sacramentum militare. num. 18.

Multi metuentes sacramentum delitescabant. ibidem.

Ex quo nota, quam inuici multi militarent.

Prætorianis singula millia denariorum data ob fidelitatem. num. 48.

Itidem legionibus Syriacis. ibidem.

In castris inter signa erat imago Imp. quam milites honoris ergo co-
lebant. num. 48.

Siquis per tumultum, aut coniurationem Imperator fieri uolebat,
inter prætorianos milites collocabat suam imaginem, si forte
ipsam colere uellent; id enim erat certum indicium se Imp. a mi-
litibus factum. num. 48.

Missiones ueteranorum fieri solite. ibidem.

Mos

CONSVETVDINES TVM

publicæ tum priuata.

V E S T I T V S.



OS, adolescentes ut sumerent uirilē togā, nū-
Deposito patrio habitu, sumpsit Tiberius Rho-
di, quo fecerant uiuente uirico Augusto,
pallium & crepidas. num. 13.
Patres suos filios deducebant in forum. nu. 15.
Hoc idem est, quod ante uirilē togam dare:
Anulum eximere solebat sibi ex digito, cum non
longe abesset a morte Imp. & ei tradere, quem sibi succedere in
Imperio statuerat. num. 73.

L V D.

Munus gladiatorium datum in memoriam patris mortui. itidem
alterum in memoriam aui diuersis locis, ac temporibus. nu. 7.
Itidem de Gladiatorio munere in honorem mortui. num. 37.
Etiam absentes ludos dabant pop. Romæ magna cū impesa. ibid.
Ludi Aetiaci. num. 6.
Præsidere ludis solebant Impp. filij adolescentes. ibidem.
Itidem ductores esse turmæ puerorum. num. eodem.
Mos edendi spectacula, & hoc non tantum licebat Imp. sed etiam
alijs. num. 47.
Rudiarum Gladiatores. num. 7.
Rudiarum gladiatores reuocabantur interdum grandi auctoramentum.
ibidem.
Auctoramentum C. millium. ibidem.
Mos dandi populo publicè prandium pluribus mensis, interdum
mille. num. 20.

L ii Itidem

M O R E S, E T

Idem congiarium, uirum tricenos, denos, uicenos, aut plures numos. ibidem.

S C H O L A E

Rhodi scholæ erant, & auditoria. num. 11.
Anti sophistæ cum iurgio inter se disceptabant. ibidem.

S T R V C T V R A E.

Imp. solabant, Romæ magnifica opera facere. }
Templa restituere. } num. 47.
Theatra edificare. }

V I C T V S, C O N V I V I A, E T D O N A.

Signum parsimonie, in cœnis solennibus apponere pridiana obso- num. 34.
nia, & semela. ibidem.

Vasa Corinthia magni fiebant, in q. qualis imp. num. 61.

Nani uoluptatis causâ mensis adhiberi solita ab Imp. ibidem.

Multi etiam. ibidem.

Quotidiana oscula prohibita. ibidem.

Idem strenarum commercium, præterquàm calêdis Ian. ibidem.

Imp. strenam dabant. ibidem.

Comites aulicos secum peregrinâtes distribuebant olim in classes,

ac pro dignitate cuiusq. pecunia dabatur. num. 46.

Salarium non dabatur, sed cibaria tantum. num. 46.

Confectores graculi uitio dantur Imp. num. 56.

Esse in contubernio Imp. ibidem.

Remoueri a contubernio Imp. ibidem.

Mos priuata scribendi commentaria breuia de sua uita. num. 61.

I T E R.

Cum Imp. iter faceret, præibat explorator uia. num. 68.

Et quidem hoc munus Centurioni primarum cohortium deman-

datum. ibidem.

Mos, ut Imp. interdum lectica ueheretur. ibidem.

N V P T I A E.

Mos dimittendi uxores secum non bene congruentes. nu. 7.

Grauidas

Grauidas etiam dimittebant num. 7.
 Diuortium. ibidem.
 Mulieres ob adulteria, & libidines dimittebantur. num. 11.
 Repudium missum a socero nomine generi. ibidem.
 Amittebant dotem. ibidem.
 Bloq elice ex illis uerbis, oras, ut quicquid dono dedisset, ut eunq;
 merita uellet concedere. ibidem.
 Notatus, qui uxorem fornicione duxisset, & postridie dimiserat.
 num. 35.

SEPULTURA.

In externa regione mortui fratris, honoris ergo, Tiberius etsi non
 du Imp. praegeiebatur pedibus corpus toto itinere Romam
 usq; num. 7.
 Corpus Imp. Romam per milites deferatur, & publico funere cre
 marur. num. 75.

SALVTATIO.

Mos, ut uenirent, honoris ergo, salutatam Imp. etiam ex longin
 quis locis. num. 12.
 Venienti Imp. prodibant obuiam Ro. num. 72.
 Imperator interdum prodeuntes obuiam sibi submouebat. ibide.

TRIUMPHVS.

Mos in triumphis Imp. ut filii, aut nepotes impuberes insiderent in
 equis, alter quidem in sinistro, funali, alter in dexteriore;
 num. 6.

Quod in ueterum numismatis saepe spectatur. Claudia

FAMILIAE



LAUDIA gens } patricia.
plebeia.

Claudia gens plebeia nec dignitate, nec potetia minor, quam patria. ibidem.

Familia in patritios a patribus cooptabantur. ibidem.

Claudia gentis princeps Ap. Claudius. ibidem.

Claudia gens VI. anno post Reges exactos in urbem commigravit. ibidem.

Familia uarijs praenominibus ac cognominibus distinguebantur. ibidem.

Praenotien. La. consensu gentis totius repudiatum. ibidem.

Repudiabantur praenomina a gente aliqua, si quando aliquis eo praenominis uocatus aliquod scelus patrasset. ibidem.

Nero cognomen Claudia gentis. ibidem.

In gentibus, ac familiis mos fuit enumerare magistratus, honoresque omnes, ac triumphos. ibidem.

Gentiles duo. ibidem.

In Gente Claudia XXVIII. consulatus. V. Dictatura. VII.

Censura. VI. Triumphus. ibidem.

In familia numerus magistratuum, & honorum notari solebat. ibidem.

Clientes gentis, & familiae alicuius. ibidem.

Familiae Claudiae in urbem Ro. uenienti locus publice ad sepulchram datus sub Capitolio. ibidem.

Patronus Senatus dictus cognomine unus ex gente Claudia, Quis, & Cur. num. 3.

L. Clodius ex Claudia gente sese in adoptionem dedit plebei homini, atque etiam nato minori. num. 2.

Liuiorum familia. num. 3.

Liuiorum familia plebeia. ibidem.

In familia Liuiorum consulatus VII. Censura. II triumphus. II.

Dictatura. I. Magisterium equitum. I. ibidem.

Salinator. } cognomina Liuiorum familiae. ibidem.

Drusus. }

Cognomina etiam ad posteros transeunt. ibidem.

Ordo

- Ordo magistratuum patris Imp. Tib. Caesaris. }
 Quæstor. Pontifex. }
 III Vir deducendis coloniis: } num. 4.
 Prætor. }
 L. Antonius Cof. Triumviri frater. } ibidem.
 Livia Drusilla uxor patris Imperatoris Tiberij. } ibidem.
 Tiberius, ac Drusus Neronis filij Tib. Imp. patris ex Livia. ibidem.
 Fundana fuit auia mater Tib. Imperatoris. } num. 5.
 M. Aemilio II. }
 L. Munatio Planco. } Cof. num. 5.
 Hircius. } Cof. Suetulius Isauricus. } Cof.
 Panfa. } Antonius. } num. 5.
 In Claudiorum tutela erant Lacedæmonii. } num. 6.
 Quod in Claudiorum tutela essent Lacedæmonij, ipsis à patre fugiē- }
 te Tib. Claudij infans demandatus. } num. 6. eodem.
 Pompeia Sex. Pompeij soror. } ibidem.
 M. Gallius senator adoptauit testamento Ti. Cæsarem. } ibidem.
 Sed Tib. abstinuit nomine adoptantis Gallij, quod fuerat aduersarū }
 partū Aug. adita tamen hereditate. } ibidem.
 Marcellus Octauiae filius. } ibidem.
 Drusus auus Tib. Cæsaris. } num. 7.
 Agrippina M. Agrippæ filia, ex Pōponia Attici Pōponij sorore. } ibi.
 Pomponius Atticus Ro. eques. } ibidem.
 Iulia Augusti filia, dimissa Agrippina, nubit Ti. Claudio. } ibidem.
 Iulia infantem peperit Aquileiæ, qui mortuus est. } ibidem.
 Drusi Tib. Claudij fratris mors in Germania. } ibidem.
 Fannius Capio. } num. 8.
 Varro Muræna. } num. 8.
 C. & L. filij Augusti. } num. 11.
 C. Priuignus Ti. Claudij. } num. 12.
 M. Lollius rector Caij. } ibidem.
 Scribonius mathematicus. } num. 14.
 Thrasyllus mathematicus. }
 Quintilius Varus. } num. 17.
 Batio Pannonius dux. } num. 20.
 C. & L. intra triennium ambo defuncti. } num. 15.
 Post C. & L. mortē Ti. Cæsar ab Augusto adoptatus, ita, ut ille ado- }
 prates

FAMILIAE.

ptaret Germanici fratris filium.	num.	eodem.
Clemens Agrippæ seruus.	num.	25
Drusus filius Ti. Claudij.	ibidem.	
L. Scribonius Libo, uir nobilis.	num.	25.
Imperator erat prænomen.	num.	26.
Pater patriæ erat cognomen.	num.	42.
T. Cæsonius præseus eques.	ibidem.	
Pomponius Flaccus	combibones Tib. Claudii.	ibidem
L. Piso.	ibidem.	
Asellius Sabinus.	num.	47.
Ortalus Q. Hortensii nepos permodica re familiari.	num.	48.
Cælius mons iussus est dici Augustus.	num.	49
Cn. Lentulus augur.	ibidem.	
Quirinus uir consularis diues, & orbus.	ibidem.	
Lepida Quirini uxor.	ibidem.	
Drusus Imp. Tib. Claudii filius naturalis.	num.	52.
Germanicus eiusdem filius adoptiuus.		
Imp. Claudius habet	Neronem	
nepotes tres.	Drusum.	ex Germanico.
	Caium	
Vnum autem Tiberium ex Druso.	num.	54.
Nero, & Drusus ex tribus Germanici liberis maiores natu, senatui	num.	54.
commendatur a Tib. Cæsi. Imp.	num.	56.
Seleucus Grammaticus	num.	57.
Theodorus Gadereus Rhetor.	num.	67.
Tiberium nepotem, cum cum tãquam ex adulterio conceptum	num.	67.
suspectũ habebet, contemnebat.	ibidem.	
Itidem, & Caium.		
Caius ex Germanico	nepotes instituti testamẽto, & sub	
Tiberius ex Druso.	stituti inuicẽ ab Imp. Tib. nu.	76.
Actius Comædus manumissus ab Imp. Tib.	num.	47.
Agrippina nurus Tib. Claudii Imp.	num.	53.
Agrippa iuuenis iussu Tib. Imp. paulo post Augusti mortem	num.	62.
peremptus.		
Liuiilla Drusi Tib. Claudii Imp. filii uxor.	num.	62.

FRANCISCI
ROBORTELLI
VTINENSIS,
DE VITA, ET VICTV

POPVLII ROMANI, I

SVE IMPERII CAESS. AVGG. II

Liber Quartus.

Coloniae, & Municipia, & Provinciae. III

C. CAESAR CALIGVLA. V

Ex Suetonio.



BONONIAE,

Ex Typographia Io Bapt. & Alexandri Benaciorum, &
Ioannis Rubei sociorum. 1559.

TITVLIS

DE VITA, ET MORIBUS

- I Magistratus, ac Potestates, tam in urbe, quam extra urbem.
- II Forensia, seu Iudicialia.
- III Sacra.
- IIII Coloniz, & Municipia, simul & prouinciz.
- V Leges, ac Constitutiones.
- VI Militaria, & Castrensia.
- VII Mores, & consuetudines tam in uictu privato, quam in publicis negocijs.
- VIII Familiz, Affinitates, & cognationes ipsarū. Libertorumq; & seruorum nomina.

Ex Typographia Io. Bap. & Alexandri Benschiorum, &
Ioannis Rupellociorum. 1779.

MAGISTRATVS.



M P P . xrate licebat magistratus ante tempus
lege annali præscriptum gerere. num. 1.

Idem Consulatum post questuram præterita
ædilitate, & prætura. num. eodem.

Questura data quinquennio ante. ibidem.

Syriz præpositus. num. 2.

Senatus habebat potestatem dānnandi aliquem

capite.

Impp. filii causas orare soliti, etiam si essent triumphales. num. 3.

Triumphales uiri. ibidem.

Sine licitoribus mos adeundi liberas, & fœderatas urbes. num. 3.

Senatus iudicabat aliquem hostem. num. 7.

Actorum autoritas. num. 8.

Actorum, & publici instrumenti autoritas. ibidem.

Consensu senatus, & turbæ irruptentis in curiam imperiū permit-

titur nouo Cæsari. ibidem.

Eques Ro. adhuc, & ex equite Cos. factus Claudius. num. 15.

Princeps Iuuentutis filius Imp. dici solitus honoris ergo. num. 15.

Consulum relationes fiebant cum hac præfatione. Quod bonum,

felixq; sit Imp. ibidem.

Rationes Imperij ab Impp. scribi solitz, & proponi, ac publica-

ri num. 16.

Magistratibus data libera iurisdictio, & sine appellatione Imp. nu. 16

Equites recognoscendi mos. ibidem.

Equitibus adimebatur equus, quibus inesset aliquid probri, aut

ignominiz. ibidem.

Siqui equites minori culpa tenerentur; nomina tantum eorum in

recitatione præterbantur. ibidem.

Sub Caligula actum de reuocando pristino mare comitorum, & de

reddendis populo suffragiis. ibidem.

M ii Primus.

AVTAR

Primus ex Cal. Ian. per II. menses.

Alter ex cal. Ian. per XXX. dies.

Consularis Caligulae III. fuerunt.

Tertius usque in Idus Ianua

Quartus usque in VII. idus

aut easdem.

Tertium consulatum iniit Lugduni solus, quod nō licebat. nu. 17.

Non enim rescuerat sub ipsum calendarum diem collegā perisse.

Cogitauit de sumendo diademate. num. 22.

Idem speciem Imperii in formam regni conuertere. ibidem.

Imperatoria dignitas omnium maxima. ibidem.

Successor Imperii. num. 23.

Coss. solebant edicere de Natali Imp. num. 26.

Quæstor Imperatoris. ibidem.

Coss. Imp. ætati senatum conuocabant in curiam Iuliam. nu. 60.

Cogitatum est de abolenda Cæsarum membra, & templis diruen-

dis odio Caligula. ibidem.

Rescendenti

Magistratus

Edictum

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

Idem

IUDICIALIA

AC FORENSIA.



RESCINDENTI sua decreta, & uexati suas clientelas Imperator ob leuitatem nullum supplicium irrogauit. num. 3.
 Beneficiis, ac deuotionibus se impugnantem Germanicus (adeo lenis ab initio fuit) non aliam irrogauit poenam; præter hanc, quod more maiorum renūciauit ei amicitiam, & domesticis ultionem mandauit, siquid sibi accideret. num. 3.

Iustitium. num. 3.

In crucem actus libertus. num. 16.

Spiritu urbe summo. num. 16.

Scripta multorum S. C. abolita. ibidem.

Adimere equum poena equitibus irrogari solita. ibidem.

Ducensuma auctio num. Italiz remissa. ibidem.

Mulier libertina, quod ex cruciata grauissimis tormentis de subere patroni reticuerat octoginta HS. donauit. num. 16.

Si quibus regna restituebantur, mos etiam fuit restituere fructum omnem uectigaliorum, & reddituum mediū temporis. ibidem.

Coss. abrogatus magistratus, quod obliui fuerant de natali Imp. edicere. num. 26.

Quæstor suspectus coniurationis, tantum quia nominatus fuerat, flagellari iussus. ibidem.

Deformati multi prius stigmatum notis damnati ad metalla.

Pœnæ	{	Damnari ad metalla.	
		Damnari ad munitiones uiarum.	
		Quadrupedem more belluarum cauea includere.	
		Medios ferra secare.	
		Verberatum, & insulatum uerberari, ac præcipitari exaggere.	num. 26.
		Graphiis confodi, ac lacerari.	num. 26.

Pœna, uetera familiarum inſi- } Torquaro Torquem
gnia cuiq; adimere. } Cincinnato crinem.
A I I N } Pœpeio magni cognome } nu. 35

Diplomata Imp. num. 38.

Teſtamentorum reſciſſio. ibidem.

Hæredes palam nuncupati. ibidem.

Auctionis forma inuſitata. ibidem.

Cognoſcebat cauſas ipſe Imp. ibidem.

Vectigalia noua, iniqua, & inaudita. num. 40.

1 Ex lenociniis, & ſcortationibus.

2 Ex matrimoniis.

3 Ex Lupanariis.

4 Ex luſu alex.

5 Pro eduliis.

6 Pro litibus, & iudiciis ubicunq; conceptis quadrageſima

ſummæ de qua litigabatur.

7 Ex gerulorum diurnis quaſtibus pars octaua.

Damnatarum mulierum ornamenta, ſupellex, & ſerui uendeban-

tur. num. 39.

Litigatores, ſi non occurriffent ad uadimonium, quod abſentes

effent, cauſa cadebant. num. 39.

Codicillos mittebat Imp. ſuos ad externos Reges. num. 55.

Prætoriana

MILITARIA

ET CASTRENSIA.



PRÆTORIANÆ cohortes. num. 4.

Castrensi ioco inditum cognomen Caligula. num.

Manipularius habitus. ibidem.

Bataui milites stipabant latus Imp. num. 43.

Prætorianæ cohortes contra morem iussæ signa in expeditione, dum iter facerent, imponere iumentis; & subsequi. num. 43.

Datum probro Imp. proficiscenti ad bellū, quod octophoro uehere tur. & iuberet uerri sibi à plebe propinquarum urbium uias. num. 44.

Legati cum ignominia dimissi, quod serius auxilia adduxissent. 44.

Mos recensendi exercitum. ibidem.

Primos pilos Imp. ademit iā maturis, & post paucissimos dies consummaturis. ibidem.

Causæ adimendi {
Senium.
Imbecillitas.
Cupiditas.

Commoda emeritæ militiæ. num. 44.

Imp. absens, & occupatus bello gerendo literas mittebat ad senatum de sua uictoria. num. 44.

Prandium in castris. num. 45.

Equites prætoriani. ibidem.

Truncatæ arbores, & in modum trophæorum ornatæ. num. 45.

Coronæ nouo nomine exploratoriæ dictæ quales, ac quibus & cur datæ. ibidem.

Exploratoriæ coronæ solis, lunæ, ac syderum specie erant distinctæ. num.

Loricatos discumbere milites iussit Imp. 45.

Loricatos discumbere milites iussit Imp. ibidem.

Ballistæ, & aliz machinæ. num. 46.

Ad

24

46.

ibidem

num. 47.

48.

ibidem.

num. 56.

num. 56.

eratore quod

num. 56.

17. Lapidatio

• 117

During the 1970s, the

• 100/100

כצאן ליונה

Elisabeth Gifford

1000

10

3

... ..

...
...
...

www.elsevier.com

11/10/1967

025125448

[illegible]

2010

Lab

Exploitation

111111

10. *Alumina*

143, 211, 212

S A C R A



APIDATIO templorum.

Subuerſæ aræ Deorum.

Lares familiares in publicum abiecti.

Indicia mortis Germanici ante, & poſt. nu. 5.

Per feſtos Decembris dies luctus publicus inhi-
beri ſolebat. num. 6.

Aræ inſcribebantur ad indicandum locum, ubi
natus eſſet Imperator.

OB AGRIPPINAE PVERPERIVM.

Augur in locum fratris deſtinatus, priuſquam inauguraretur ad pō-
tificatum traductus Caligula. num. 12.

Augures inaugurari ſolebant.

Effigiem aliquam uiri, aut mulieris habitu alicuius Dei, aut Deæ
dicare ſolebant ueteres. num. 7.

Romam ex proximis oppidis transferri cineres ſoliti, & condi in
urnis. num. 15.

Ferculis cineres deportabatur in urbē frequenti, & medio die. ibid.

Mauſoleo deinde inferebantur. ibidem

Inferiæ quoq; annua religione inſtitutæ. ibidem

Nauibus ſubuecti Romam cineres matris & fratris Imp. ibidem

In illis nauibus inſixum in puppe uexillum. ibidem

Perleſtiſſimos autem equites deportabantur. ibidem

In honorem matris Circenſes inſtituit Imp. ibidem

Itidem carpentum, quo in pompa traduceretur. ibidem

Imp. honoris ergo a Senatu decretus Clypeus aureus, quem quo-

tannis certo die collegia ſacerdotum in Capitolium ferrent, Sena-

tu proſequente, & nobilibus pueri, ac puellis modulantibus car-

men; quo laudes ipſius continebantur. num. 16.

Decretum ut quo die Imperium cepiſſet, diceretur Palilia. nu. eod.

Quaſi eſſet argumentum rurfus condita urbis. nu. 17.

Saturnaliſus adiectus dies, & dictus Iuuenalis. num. 17.

Iatialis Iuppiter dictus a nonnullis Imp. num. 22.

Lex

N

Templum.

S A C R A .

Templum , Sacerdotes, & hostiæ institui solebant numini Imp. 22.
Magisteria eius sacerdotii ditiss. quisq; & nobilissimus ambiebat.
num. 22.

Imp. medium suum simulacrum inter Castorem , & Pollucem præ
buit adorandum. ibidem.

Olympici Iouis statua dempto capite, caput Imp. impositum. ibid.

Imp. cum Capitolino Ioue quotidie secreto fabulabatur, modo in-
fusus, modo autem præbens. ibidem.

Solennes feriæ. num. 23.

Defunctæ auæ cum nullum haberet honorem Imp. eius rogum ar-
dētem prospexit ē triclinio. num. 27.

In fans adhuc Iulia Drusilla per omnium Dearum templa circum-
ferri iussa ab Imp. & Mineræ gremio imponi. num. 25.

Natalis dies Imp. quotannis edici solitus à Coss. num. 26.

Dedicatio pontis. num. 32.

Poparum habitus succinctus. } ibidem.

Malleo mactabantur uictimæ. }

Olympiæ Iouis simulacrum Romam transferri iussit Imp. nu. 52.

Imp. habitum deorum sumere interdum solitus,

Iouis cum aurea barba fulmen tenentis. }

Neptuni tenentis fuscinam. num. 51.

Mercurii cum caduceo. }

Itidem Veneris. }

Romæ cella palatina atriensis tacta de cœlo. num. 52.

Ex sepulcro, & conditorio Alexandri thorax desumptus, quem sibi

Imp. adaptabat. ibidem.

Sortes Antiatiæ. num. 57.

Somnium Imp. paulo' antequā perimeretur, se in cœlo stantē iuxta

solum Iouis, impulsū ab eo pollice pedis præcipitatum fuisse

in terram. num. 52.

Sacramenti formula. num. 51.

Sacrificans Imp. resperfus est phœnicopteri sanguine, quod pro-

digium fuit eius cædis futuræ. num. 57.

Aegyptii & Aethiopes explicabant inferorum religionē. num. 57.

Vota pro reditu Imp. suscipi solebant. num. 14.

SALEIGES



EX Luciana de apparatu Circi. num. 18.

Constitutio de rationibus imperii publican-
diarum. Quibuslibet. C. i. T. xiii. num. 16

De libera iurisdictione magistratuum, sine appel

latione de Imp. ibidem.

De equitibus recognoscendis. ibidem.

De quinta decuria indicum. ibidem.

De ducesima auctionum Italiae remittenda. apud A. x. p. v. ibidem.

De edicendo quotannis per consules natali Imp. num. 26.

De statu uirorum illustrium, quæ in Campum Martium ab Augu-

sto ex Area Capitolina translatae fuerunt subuertendis. nu. 34

De non ponendis statuis aut imaginibus alicui uiuentium, nisi con-

fulto Imp. & ipfo authore. I } 221m 221T num. 34

De iureconsultis, quasi scientiæ eorum omnem usum aboliturus

lape iactavit, se effecturum, ne. quid respondere possent prater

æquum. .zucibidem

Lex de uectigalibus nouis indictis proposita. num. 70 40

Edictum, quo Imp. inuitabat equestrem ordinem ad audiendas

... suas oraciones. ... as. Ingle. C. num. 97. 53

Edictum Imp. de strenis recipiendis; nigrino A basellinum. 42

Germanicus

17. num.

Tipografia del Capitolo.

Le Cabinet.

Cordis Creatura.

Ca. 1800

Ambrosius Aurelius Augustinus

Syllis *capitata*.

Fig. 2. *Phragmites australis* (1) and *Scirpus atrovirens* (2) in the marshes of the Krasnodar Territory.

1. *Staphylococcus aureus* (100%)

James C. Cannon

A person's behavior is determined by his

.

Callus Chert tribune columnar texture.

17. *Chrysomelidae* (17 species)

Mr. Nelson's testimony.

7100

F A M D L I I A E.



GERMANICVS	Drusi, & Antoniz iunioris	
	filius	num. 1.
Imp. Ti. Claudius Germanici,		ibidem.
Germanicus a patre adoptatus.		ibidem.
Germanicus Imp. Ca. Caesaris Caligulae pater.		ibi.
Agrippina M. Agrippae & Iuliae filia.	num. 7.	
Agrippina uxor Germanici.	ibidem.	
Germanicus ex Agrippina suscepit liberos.	num. 6.	
	Agrippinam.	
Tres sexus foem. superstites nouem	Drusillam.	
	Liullam.	
	Neronem.	
Tres mares	Drusum.	
	C. Caesarem.	
Reliqui infantes adhuc perierant.	num. 7.	
Germanicus.		
C. Fonteius Capito.	Coff.	
Liua Augusta proauia Caligulae.	num. 10.	
Antonia auia Caligulae.	ibidem.	
Augusti Epistola ad Agrippinam neptem.	num. 8.	
Iunia Claudilla M. Syllani filia uxor Caligulae.	num. 12.	
Claudius patruus Caligulae.	num. 15.	
Tiberius frater Caligulae.	ibidem.	
Titi Labieni.		
Cordi Cremutij.	} scripta. S. C. abolita	num. 16.
Cassii Seueri.		
Aufidius Lurco Romae honoribus functus.		num. 23.
Syllanus focer Caligulae.		ibidem.
Liua Orestilla uxor Caligulae intra paucos dies repudiata.		nu. 25.
Ptolemæus Iuba regis filius M. Antonij nepos & Selene filia; conso-		
brinus Caligulae.		
Aponius Saturninus praetorius uir.		num. 38.
Cassius Cherea tribunus cohortis praetoriae.		num. 56.
Cassius Longinus Asiae proconsul.		num. 57.
M. Nestor Pantomimus.		

Vicus

C O L O N I A E.

ET M V N I C I P I A.



ICVS Ambiatinus in Treuiris supra Cõfluen-
tes. num. 8.

Parthorum Rex amicitiam Imp. ultro petiit, &
transgressus Euphratem uenit ad colloquium

Legati consularis, atq; aquilas, & signa Ro. Ca-
sarumq; imagines adorauit. num. 14.

Tales Reges socii, & amici Imp. Ro. dicebãtur

Transmarinæ provinciz. num. 15.

Syracusarum collapsa uetustate mœnia refecta. num. 16.

Baiarum, & Puteolorum interuallum medium trium millium, &
sexcentorum passuum. num. 17.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 18.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 19.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 20.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 21.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 22.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 23.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 24.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 25.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 26.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 27.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 28.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 29.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 30.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 31.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 32.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 33.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 34.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 35.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 36.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 37.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 38.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 39.

Anticyræ secessus ualetudinis causa peti solebat. num. 40.

CONSVETVDINES

L V D I.



M V N E R A	gladiatoria in amphitheatro	
Tauri.		num. 18.
Eadem edebantur in septis.		ibidem.
Pugiles Afri, & Campani lectissimi.		ibidem.
Spectaculis Imp. præsidebat.		ibidem.
Amicis etiã iniungebat præsidendi munus.	ibid.	
Scenici ludi uarii generis fieri solebant.		num. 18.
Mos spargendi in scenam missilia uariarum rerum populo.	nu.	18.
Populo uiritim panaria cum obsonio diuidi iubebat Imp.	nu.	18.
Hæc erant, opinor, prandia.		
Partem etiã sibi reseruabat Imp.		ibidem.
Equiti hilarius epulanti, & uescenti partem suam misit Imp.		ibide.
Circenses ludi.		ibidem.
Interijci solebat in ludos Circenses uenatio aliqua.		ibidem.
Venatio Africanarum.		ibidem.
Troicæ decursio.		ibidem.
Circus consterni solebat minio, & chrysocollo.	num.	eodem.
Aurigabantur iubente Imp. uiri ex ordine senatorio.		ibidem.
Mœniana, ex quibus spectari ludi solebant.		
Imp. spectacula edebant etiã peregre.	num.	29.
Attici ludi.		ibidem.
Ludi miscelli.		ibidem.
Certabant etiã græca, & latina facundia inter se.		ibidem.
In circo uel de media nocte gratuita loca aliqui occupare studebāt.		
num.		26.
Non gratuita in circo dabantur loca.		ibidem.
Mos scenicis ludis dare decimas.	num.	26.
Velis tegebatur scena, siue circus ad arcēdum solem æstate.		ibide.
Nonnulli uota faciebant pro salute Imp. se gladiatorio munere		
uelle fungi.	num.	27.
Imp. poterat exigere talia uota.		
Idem dimittere in medio certamine, si libuisset.	num.	27.
Curatores munerum, & uenationum.		ibidem.
Arena Amphitheatri.	num.	27.
In media		

In media arena amphitheatrici comburi iussit Imp. poetam ob ioci
ambigui uersum. ibidem.

Tunicati retiarii. } num. 30.

Secutores. }
Vtebatur fuscina. }

Retiarii V. numero contra V. secutores gregatim pugnabant. ibid.

Effedis etiam pugnabant. num. 35.

Lusus alex. num. 41.

Thrax, & auriga. } munia in ludis. num. 54.

Cantor, & saltator. }

Hoplomachus. num. 35.

Desaltari cantica solebant. num. 54.

Mirmillones. num. 55.

Nestor Pantominus excellebat in arte sua. ibidem.

Prasina factio aurigarum. ibidem.

Agitatores factionis prasinae. ibidem.

Ludi Palarini. num. 57.

VESTITVS, ET HABITVS CORPORIS.

Manipularius habitus. num. 9.

Mos in luctu apud externos Reges barbam deponere. ibidem uxo-

rum capita radere, quod erat indicium maximi luctus. nu. 5.

In luctu solebat Rex Regum exercitatione uenandi abstinere. ibid.

Prætextatus Caligula defunctam proauiam suam laudauit. nu. 10.

Togam sumere, & barbam ponere. ibidem.

Lugentis Imp. habitus. num. 13.

Falciæ purpuræ ac conchilii. num. 17.

Iconium aureum in templo Iouis amiciebatur quotidie ueste, quali

ipse Imp. utebatur. num. 22.

Senatores iussi cœnati Imp. stare ad pedes succincti linteo. nu. 26.

Popæ succincti inter sacrificandum. num. 32.

Penulæ depictæ, & gemmatæ. num. 52.

Vestitus, calceatus, & reliquus habitus } Ciuilis, patrius,

Palla tunica talaris. num. 54. } non uirilis.

Manuleatus. Sericatus. Cum crepidis. } num. 52.

Armillatus. Cycladatus. Cum cothurnis. }

Cum focco muliebri. cum caliga speculatoria. ibidem.

Publicum.

VICTVS.

Publicum epulum Romæ, in quo cœtus erant discumbentium le-
tis, qui ornati erant laminis argenteis. num. 32.

Inusitata delitæ. { Margaritas acetō liquefactas sorbere.
Panes, & obsonia ex auro apponere.
Calidis, frigidisq; unguētis lauari. 37.

Balneorum usus. ibidem.

Meridiare ueteres solebant, id est sub meridiem dormire. num. 38.

77 Sic etiam Catullus locutus est. eamus meridiatum. 40.

Meritoria uehicula. num. 39.

Pistrinensia iumenta.

Vocatores, quorum erat munus ad conuiuium Imp. nomine uoca-
re, quoslibuerat. num. 39.

Magnus honos putabatur uocari ad conuiuium a uocatoribus no-
mine Cæsar. ibidem.

Comessatio in apophoretis uicies HS.

Vfus tricliniorum. num. 36.

LARGITIONES, SIVE MVNERA.

Strenæ dabantur ineunte anno. num. 42.

Numos fuit mos spargere in plebem. num. 47.

Strena etiam à populo interdum dabatur Imp. num. 42.

Congiarium trecentum sesteriorum, intellige sesterios. ibidem.

Epulum Senatui, & equiti, ipforumq; liberis ac coniugibus. ibidem.

Mos dandi forensia uiris, pueris, ac foeminis, iudem falcia purpuræ, ac concluij. ibidem.

SCHOLAE, SIVE LITERARIA CERTAMINA.

Certamen editum Græcæ, & Latinæ facundiz. num. 40.

Oratio Senecæ dicta similis arenæ sine calce ab Imp. num. 53.

Premium in eo genere certaminum, ut uicti uictores laudarent. ibidem.

Pœna irrogata iis, quorū scripta maxime displicuissent, ut spōgia ipsa, aut lingua eclerēt. ib.

Alioqui ferulis uapulabant. ibidem.

Mos apponendi imagines præclarorum uiroꝝ pictas, ut Vergiliū. iudem historicorum, ut Luuiū bibliothecis. num. 344.

LVCTVS.

Mos ob mortem eorum, qui cari essent Imp. indicendi iusticiū. num. 34.

Mos in luctu alendi barbam, & promittendi capillum. ibidem.

Prodiat ob luctum Imp. cum barba, & capillo. ibidem.

FVNIS.

FRANCISCI
ROBORTELLI

VTINENSIS,
DE VITA, ET VICTV
POPVLII ROMANI,

SVS IMPER. CAESS. AVGVSTVS

Liber Quintus



D. CLAVDIVS CAESAR.

Ex Suetonio.



BONONIAE,

Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum, &
Ioannis Rubefociorum. 1559.

ROBERTUS TITIVS

DE VITA ET MORIBUS

ROMANI

- I Magistratus, ac Potestates, tam in urbe, quam extra urbem.
- II Forensia, seu Iudicialia.
- III Sacra.
- IIII Coloniz, & Municipia, simul & prouinciz.
- V Leges, ac Constitutiones.
- VI Militaria, & Castrensia.
- VII Mores, & consuetudines tam in uictu priuato, quam in publicis negocijs.
- VIII Familia, Affinitates, & cognationes ipsarū. Libertorumq;
& seruorum nomina.



Ex Typographia Io. Baptistae Alexandri Bononiensis,
Ioannis Rubergerii, 1774.

MAGISTRATVS



IN honore quaesturae, & praeturae datur laudi
 Druso, quod dux fuerit Rhetici, & Germanici
 belli, & primus Ro. ad oceanum septemtrio-
 nalem nauigauit. num. 1.
 Ius ouandi.
 Triumphalia ornamenta decerni solita. nu. eod.
 Municipiorum, & coloniarum primores, ibide.
 Scribarum decuria. ibidem.
 Ornamenta consularia delata Claudio petenti consulatum, sed ipse
 non accepit, quia legitimos sibi dari uolebat honores. nu. 5.
 Patronus equitum in legatione. num. 6.
 Idem in aliis publicis muneribus obeundis. num. 7.
 S. C. ut alicui ius esset dicendae sententiae inter consulares. ibidem.
 Consules cum fascibus in forum ueniebant. num. 7.
 Consules locandas, & ponendas curabant statuas publice. ibide.
 Nouissimum omnium consularium sententiam dicere. num. 9.
 Interrogari post omnes ignominiae causa. ibidem.
 Edictum praefectorum aetario. num. 9.
 Tribb. pl. una cum Coss. & senatu asserere communem libertatem
 conati sunt, occupato foro, & capitolio urbanis cohortibus post
 mortem Caligulae. num. 10.
 In nomen Imperatoris, cum primum creabatur, iurare soliti sunt
 pro concione milites armati. num. 10.
 Eximi solita memoriae acta aliquorum dierum. num. 11.
 Imperator sancit ueniam omnium dictorum, & factorum, atque obli-
 uionem in perpetuum. num. 11.
 , Hæc est *ars ueniendi* lex olim dicta.
 Iurabat Imperator Claudius per Augustum. ibidem.
 Augustæ cognomen recusat Liuiæ. ibidem.
 Imp. prænominē abstinuit. num. 12.
 Consules dabant ius nundinarum in priuata prædia. ibidem.
 Magistratuum cognitionibus interesse solitus Imp. O. ii. Vt

MAGISTRATVS

Ut essent rata, quæ sui procuratores in iudicando statuerent, uoluit
 imp. num. 12.
 Coss. edentibus spectacula Imp. assurgebat, & uoce, ac manu eos
 uenerabatur. ibidem.
 Tribb. pl. adeuntibus se excusat Imp. quod præ turba nõ nisi stantes
 audire posset. num. 12.
 Consulatus V. gessit Imp. Claudius. num. 14.
 Vnum, antequam Imp. crearetur, cum Caio Imp. num. 14.
 Duos alios per interuallum quarto quoq; anno, & quidem bime-
 stres. ibidem.
 Tertium gessit suffectus in locum demortui, quod nunquam ante
 ab Imp. factum fuerat. ibidem.
 Suffici in locum demortui non datur laudi. ibidem.
 Imp. dum Cos. esset ius dixit laboriosè. ibidem.
 Imp. in consulatu, dum laboriosè dicit ius, ne solennes quidē suos,
 aut suorum, nec festos, aut religiosos dies antiquitus factos exi-
 mebat. mun. 14.
 In dicundo iure non semper Imp. præscripta legum sequebatur, sed
 multa statuebat ex æquo, & bono. ibidem.
 Imperator Claudius Censuram gessit intermissam diu post Paulū,
 Plancumq; Censores. num. 16.
 Cenfor Imperator edicta proponebat. ibidem.
 Edictū Imp. ut uberi uinearū prouētū dolia bene picarētur. nu. 17.
 Alterum edictum. Nihil æque ad uiperæ morsum facere, quàm taxi
 arboris fucum. ibidem.
 Ornamenta triumphalia sibi à senatu decreta reiicit Imp. quod ar-
 bitraretur illum esse titulum minorem dignitate principali. ibid.
 Iusti decus triumphī sibi decerni uolebat. ibidem.
 Triumphauit de Britānia Imp. Claudius. ibidem.
 Imp. triumphus cum magno apparatu. num. 17.
 Præsidibus prouinciarum permissum commeare Romam ad spectā-
 dum apparatum, & pompam triumphī Imp. ibidem.
 Imp. palatina domus. ibidem.
 Imp. triumphantis currū Messalina uxor carpento secuta est. ibid.
 Imperatoris currum triumphantis mos ut omnes sequerentur, qui
 ornamenta triumphalia erant adepti.

Hi pedibus sequebantur in prætexta.

Qui cum honorem iterasset, sequebatur uetus equo phalerato,
& in ueste palmata. ibidem.

Urbis cura. } suscepta ab ipso Imp. num. 18.
Annorum cura. }

Magistratus iussu plebis ex omnibus uicis plebem conuocare sole-
bant ad arcendum incendium. ibidem.

Imp. positus ante se cum pecunia fidei hortabatur ad arcendum in-
cendium. ibidem.

Annorum procuranda modus, ac ratio hæc inita ab Imp. ut nego-
ciatoribus certa lucra proponeret, suscepto in se dano, si cui quid
per tempestates accidisset. num. 18.

,, Hoc uulgo in Italia dicitur. assicurare se nauis.

Et naves mereaturæ causa fabricantibus magna commoda. ibid.

,, Id etiam nostra ætate fieri solet Veneriis.

Senatoribus propria constituit Imp. loca in Circo Max. cum ante
promiscue spectare solerent. num. 21.

Prætor aduocata concione indicebat ferias, quoties terra in urbe
mouisset. num. 21.

Imp. de maiore negotio acturus medius sedebat inter Coss. sellas
subsellio tribunio. num. 23.

A' Senatu commeatus peti ante soliti, cæperunt peti ab Imp. eos
enim uoluit esse sui beneficii. num. 23.

Procuratores ducenarii. num. 24.

Procuratoribus etiam ducenariis data ab Imp. ornamenta consu-
laria. ibidem.

Senatoriam dignitatem si quis recusasset, ipsi etiam equestrem adi-
mere solebat Imp. ibidem.

Senator ut ne legeretur nisi ciuis Ro. abnepos. ibidem.

Senator tamen factus semel libertini filius, hac conditione, ut prius
ab equite Ro. adoptaretur. ibidem.

In Senatum olim ab Appio Censore etiam libertini lecti. ibidem.

Libertini olim uigente rep. dicti, non qui manumitterentur, sed in-
genui ex iis procreati. ibidem.

Quæstorum collegium. ibidem.

Quæstoribus reddita cura ærarii Saturni, ibidem.

Quæstoribus

MAGISTRATIVS. M

Quæstoribus detracta Hostiensis, & Gallica provincia. *ibidem.*
 Curam æriarii Saturni ante sustinuerant medio tempore prætores,
 & prætura functi. *ibidem.*

Triumphalia ornamenta ab Imp. sponso suæ filia adhuc puberi
 data. *ibidem.*

Triumphalia ornamenta nimis facile cui vis data ab Imp. *ibidem.*

Triumphalia ornamenta dabantur iure, bello tantū cōfecto. *ibide.*

Candidatos ipse Imp. commendabat, & causam suæ suffragationis
 exponēbat aliquam. *num. 40.*

Quæsturæ candidatus. *ibidem.*

Causa suffragationis, quod pater eius sibi egrotanti frigidam tem-
 pestiue dedisset.

Ovationem Duci decrevit Imp. & ipse ingredienti urbem obuiam,
 progressus est; atq; in Capitolium eūnti, & inde reuertenti eidē
 latus textit. *ibidem.*

Decuriaz

IUDICIALIA
ET FORENSIA

- DECVRIAE scribarum. num. 1.
 Cohæredem filius ab Imp. institui. ibidem.
 Etiam post tutelam receptam alieni arbitrij esse,
 atq; sub pædagogorum. num. 2.
 Hæredem scribi inter tertios, ac pene extraneos
 num. 4.
 In tertiis hæredibus ex parte tertia aliquem hæ-
 redem nuncupare. num. 6.
 Cognitio falsi testamenti recepta, in quo Claudius signauerat sub
 Caio. num. 9.
 In uacuum lege prædiatoria uenalem pendere sub edicto præfecto
 rum. num. eodem
 Acta rescindebat Imp. alterius Imp. num. 12.
 Ro. ciuis, quod comes Regis in prouincia fuisset, maiestatis accu-
 satus. num. 16.
 Imp. neminem exulum restituit, nisi ex Senatus autoritate. ibidem.
 Ius nundinarum. num. 12.
 Plus petendo apud iudices aliquis excidebat formula, nec nisi ab
 Imp. illi restituebatur actio. num. 14.
 Vacatio data iudici beneficio liberorum. num. 15.
 Intellige propter ius trium liberorum. num. 15.
 In fraude conuictos, & damnatos supergrediens poenam Imp. dam-
 nabat ad bestias. num. 14.
 Non esse cognitionis rem, sed ordinarii iuris. num. 15.
 Damnari ad bestias. num. 14.
 Interpellari ab aduersarijs de propria lite. ibidem.
 Cum femina non agnosceret filium suum, dubia utrinq; argumen-
 torum fide, compellitur ad confessionem, indicto ipsi matri-
 monio iuuenis. num. 15.
 Falsario manus præciuntur. ibidem.
 Peregrinitatis reus cum causam esset dicturus, quæsitum an rogatus,
 uel palliatus causam deberet dicere. num. 15.
 Iustus

IVDICIALIA.

Iussus est crebro mutare habitum, prout accusaretur, aut defenderetur. num. 15.

In iudiciis interdum ex tabella pronuntiabat Imp. num. 15.

Aduersus reum obscenitatis in mulieres non licet audiri pro testimonio scorta meritoria. ibidem.

Eradi ex albo iudicum. num. 16.

Redigi ad peregrinitatem. num. 16.

Imp. relegauit Senatorem prætura functum, quod in ædilitate inquilinos prædiorum suorum contra uetitum coacta uendentes multasset. 38.

Vt nemo suæ uitæ rationem redderet per patronum, sed ipsemet, ut cumq; posset, uerba faceret. num. 16.

Censoria nota multi notati, quod Imp. inscio, & sine commeatu Italia excessissent. num. eodem.

Ob Coelibatum notabantur. num. eodem.

Propter orbitatem. ibidem.

Propter egestatem etiam. ibidem.

Scriba quaestorius relegatus ab Imp. quod in se priuatum intemperantius egisset. num. 38.

Essedum argenteum sumptuose fabricatum, ac uenale, ad sigillaria redimi, concidique coram iussit Imp. ibidem.

Scriba quaestorius. num. 38.

XX. uno die ab Imp. proposita edicta. num. 16.

Edictum ab Imp. propositum, ut ubeti uinearum prouentu eo antea bene dolia picarentur. ibidem.

Aliud edictum Imp. ad uiperæ morsum nihil æque facere, quam caxi arboris sucum. ibidem.

Hæc edicta si quis consideret, facile perspiciat Imp. humanitatem singularem, qui cum picari dolia iubebat, seruari in multos

annos uolebat, si forte ubetior postea non fuisset prouentus.

Altero autem consulere populi commoditati cum cuperet, id quod

ipse ab alijs didicerat, libenter cum omnibus communicauit.

Iuuenem plenum probri in recognitione equitum Imp. ideo non notauit,

quod pater suo testimonio affirmaret eum esse probatissimum. 16.

Censoria nota qualis fuerit, quomodo in tabulis signari, ac de

lexi soleret elice ex eo loco, ubi ait. Et cum orantibus familiaribus

deposisset euidam appositam notam, licura tamen, inquit, extet.

num. 16.

num. 16.

num. 16.

S A C R A



- VS sacerdotum subrogātorum a collegiis ad
pop. transtulit Domitius. num. 1.
In campo Martio sepultum Germanici cada-
uer. ibidem
Honorariū tumulū mortuis Ducibus excitabat
exercitus, circa quem milites statō die decur-
rerent, & publice populi supplicarēt. nu. eod.
Honores habiti mortuo Germanico. qui ideo hoc loco omnes no-
tabuntur, quia multi cum religione coniuncti sunt, quæ ad ri-
tus sepeliendi spectat.
1. Honorarius tumulus.
 2. Decursio militum circa tumulum.
 3. Supplicatio ciuitatum publica.
 4. Romæ ex S.C. arcus marmoreus cum trophæis uia Appia.
 5. Germanici cognomen ipsi, posterisq; eius.
 6. Ut castra, in quibus mortuus erat, Scelerata dicebantur.
 7. Corpus eius delatū per primores municipiorū, & coloniarū.
 8. Idem ab obuīs decurijs scribarum ad urbem deuectum.
 9. Sepultum postea in campo Martio.
 10. Laudatus pro concione in funero ab ipso Augusto.
 11. Elōgium tumulo eius uersibus ab eodem Augusto scriptis
modi insculptum.
 12. Vita quodq; eiusdem ab Augusto prosa oratione scripta.
 13. Cohæres semper filiis ab Augusto institutus. num. eodem.
- Augusto aræ dicari solitæ in provinciis. num. 2.
Ludi Martiales. num. 4.
Curatio triclinij sacerdotum ludis Martialibus. ibidem.
Epuluinari Circenses spectare. ibidem.
Quod erat in prima parte spectaculorum conspici. ibidem.
Latinæ feriæ. ibidem.
In montem Albanum ire feriarum latinarum diebus. ibidem.
Auguralis sacerdotii honor. num. 4.
Saturnalia. num. 5.
Pecunia dari dono solita alicui in Saturnalia, & sigillaria. num. 5.
P Sodales

SACRA.

Sodales Augustales sorte ducti. num. 6.
Præteruolans aquila dexteriore humero confedit Claudij primitus
ingredientis forum cum fascibus.

Iusiurandum per Aug. num. 11.

Diuini honores habiti. Liuiæ. num. 11.

Circensi pompa currus decretus eidem, similis Augustino. nu. 11.

Imperj sacrificans ad Martis ædem. num. 13.

Dedicare theatrum mos erat. num. 21.

Pompeianum theatrum, quod ambustum restituerat, dedicauit

Imp. ibidem.

Ludi dedicationis Theatri. ibidem.

Seculares ludi legitimo tempore facti ab Imp. ex diligentis supputa-
tione. num. eodem.

Sacerdotes per collegia cooptabantur. num. 22.

Imp. ipse, & quidem iuratus nominabat cooptandos sacerdotes per
singula collegia. num. 22.

Ob terræ motum, ut ferie indicerentur a prætore sanxit Imp. ibidem.

Ob dira aut in urbe uisa, aut in capitolio, ut obsecratio haberetur. ib.

Ut pontifex Max. cōmonito pro rostris populo ipsam præiret. ibidem.

Utq; ab ea summo uerentur operarii, & serui. ibidem.

Druidarum religio in Gallia penitus deleta. num. 25.

Sub Aug. fuerat interdicta tantum. ibidem.

Sacra Eleusinia ex Attica Romā traducere conatus est Imp. nu. 25.

Templum Veneris Erycinæ collapsum uerustate refici iussit ex ara-
rio pop. Ro. ibidem.

Ædus ici uoluit Imp. in foro porci celsa, ex uetere spualium præ-
fatione. ibidem.

Lacinis.

C O L O N I A E,

MUNICIPIA, AC PROVINCIÆ.



L A T I N I S est datum, pro conditione cuiusq;
petentis, lus Quiritum. num. 19.
Puteolis, & Hostiæ singulæ cohortes ad arcen-
dos incendiiorum casus collocatæ. num. 25.
Romanam ciuitatē peregrinæ cōditionis homi-
nes si usurparent, plecti capite iussit Impe-
rator. ibidem.

Achaïam, & Macedoniam prouincias, quas Imp. Tiberius ad curā
suā transtulerat, Senatui reddidit Imp. Diuus Claud. nu. 25.
Lycijs propter exitiabiles inter se discordias libertas adēpta. ibidē.
Rhodijs ob poenitentiam ueterum delictorum reddita ab Imp. liber-
tas. ibidem.

Ilensibus, quod Ro. gentis essent authores, tributa in perpetuum
remissa. ibidem.

Ilenses consanguinei Ro. ab Imp. dicti. ibidem.

Britannia recepta intra paucos dies ab Imp. num. 17.

Seleuco Regi amicitia, & societas data ab Imp. ibidem.

Prouincia Iudæa. num. 28.

Ilenses ut immunes præstaret ab omni onere, Imp. petit a Rege
Seleuco. ibidem.

Iudæi, quod assidue tumultuantur, Roma expulsi. ibidem.

Germanorum legatis ob simplicitatem, & fiduciam in ipsis perspe-
ctam Imp. concessit ut in orchestra federent. ibidem.

Germani, quod uidissent Parthos, & Armenios sedentes in Senatu,
sponte etiam ipsi ierant sessum nihilo deteriore suam conditio-
nem esse prædicantes. ibidem.

Hostiensis, & Gallica prouincia detracta Quæstorū collegio. 24.

Hostiensibus quiddam publicè orantibus respondit Imp. nihil se ha-
bere, quare ipsos demereatur. num. 40.

P ii Rerum

LEGES; ET

CONSTITVTIONES.



R E R V M actum Imp. sanxit antea diuifum in
 hybernōs, & æftiuos mēfes debere eſſe con-
 iunctum. num. 23.
 De fideicommiſſis iurisdictionem delegari ſoli-
 tam magiſtratibus quōtannis tantum in urbe,
 in perpetuum aliquando, etiam per provin-
 cias potēſtatib. demādauit. num. eodem.
 Imper. obrogauit per edictum capiti papię poppę legis, quaſi ſexa
 genarij generare non poſſent. num. 23.
 Imp. ſanxit, ut pupillis extra ordinem tutores a' Coſſ. datētur. ibi.
 Imperator ſanxit, ut ii, quibus a' magiſtratibus interdicerentur pro-
 uincię, urbe quoq; & Italia ſubmouerentur. ibidem.
 Relegatio nouo quodam exemplo introducta ab Imp. ut ultra lapi-
 dem tertium ab urbe non liceret egredi. ibidem.
 Ut comiteatus, qui antē a' Senatu petebantur, non niſi ab Imp.
 peterentur. num. 23.
 De non legēdo Senatore, niſi ciuis eſſet Rom. abnepos. nu. 24.
 De libertinis, qui ſe pro equitibus Ro. agerent, publicādis. nu. 25.
 De Libertis ingratīs, & de quibus domini quererentur, reuocan-
 dis in ſeruitutem. ibidem.
 De mancipiis non exponendis in inſulam. Quod ſi expone-
 rentur a' dominis tādio medendi, ut eſſent liberi, ſi conua-
 luiffent. num. eodem.
 Quod ſi quis mancipia necare mallet, quā exponere, ut cādīs eri-
 mine teneretur. ibidem.
 Ne peregrinę conditionis hominibus liceret uſurpare Ro. nomi-
 na, duntaxat gentilitia. num. 25.
 Ne uiatores per Italię oppida niſi aut pedibus, aut ſella, aut ſelectica
 tranſirent edicto cauit Imp. num. 25.
 Legis papię poppę uocatio conſeſſa ab Imp. pro cōditione cuiuſq;
 ciuis. num. 19.
 Latinis ius Quiritum conſeſſum. ibidem.
 Fœminis etiam ius quatuor liberorum. ibidem.
 Equeſtris

MILITARIA.

ET CASTRENSIA.



EQUESTRIS, & pedestris militiæ gradus.
 cohors. post cohortem ala, post alâ tribunatus
 legionis ut daretur sanxit Imp. num. 25.
 Stipendia instituit. *num. 27.* ibidem.
 Imaginariæ militiæ genus, quod dicebatur super
 numerum institutum ab Imp. num. eod.
 Supernumerarii, uel super numerum illi dicebā
 tur, qui titulo tenus aliquo militiæ fungerentur munere. ibidē.
 S. C. cautum, ne milites salutandi causa domos senatorias ingre-
 derentur. *num. 27.* ibidem.
 Castra prætoriana. *num. 21.*
 Cohortibus, & alis præfecit Imp. libertū suū, quē amabat. nu. 28.
 Sacramento erant obstrictæ Imp. legiones. *num. 13.*
 Legiones, quæ mutarunt sacramentum coniurantes aduersus Imp.
 in poenitentiam religione conuersæ sunt. *num. 13.*
 Præfectus prætorio. *num. 12.*
 Imp. armatos milites pro concione iurare passus est in suum no-
 men, quia Senatus segnior erat in exequendo, propter dissen-
 sionem. *num. 10.*
 Hasta pura, donum militare. *num. 28.*

CONSVETVDINES.

ALPHABETICO



SPECTACVLARIA usitata, ac solitis locis edita. num. 21.
Commentitia, & ex antiquitate repetita, & ubi ante nunquam. ibidem.
Ludi ob dedicationem Theatri Pompeiani re-
stituti, quod ambustum fuerat. ibidem.

Orchestra. ibidem.
Cauea. ibidem.

Secularibus ludis præco ita inuitare solitus: Venite ad ludos, quos nemo uestrum spectauit, nec spectaturus est. ibidem.

Circenses in Vaticano frequenter præter morem commissi. ibidem.
Interijciebatur in ludos uenatio per binos, ternos, quinos etiam interdum missus. ibidem.

Circum maximum marmoreis carceribus, & auratis metis, quæ utraq; ante tophina, & lignea fuerant, ornavit Imp. nu. eod. 21.

Quadrigarum certamina. ibidem.

Troxelusus. ibidem.

Africanæ datæ, quas conficiebant turmæ prætorianorum, ducibus Tribunis & ipso præfecto. ibidem.

Thessalos equites, qui feros tauros per spatia circi agebāt, ac postea defesso infiliebant, & ad terram cornibus detrahebant. nu. eodē.

Gladiatoria munera. ibidem.

Anniuersarium in castris prætorianis sine uenatione, & ullo apparatu. num. eodem.

Iustum, & legitimum in septis. num. eodem. 21.

Extraordinarium, & breue paucorumq; dictum, quod sportulā uocabat Imp. quia ueluti ad subitam, & condictam cœnulam edito prius populum inuitabat. ibidem.

Imperator ipse in spectaculo uictoribus prolata sinistra, pariter acclamante pop. aureos dinumerabat, atq; hilaritatis causa dominos uocabat. ibidem.

Essedario

Effedario iudem dedit Imp. deprecantib. pro eo quatuor filijs ibid.
Mos dandi iudem. ibid.
Expugnationes oppidorum, & direptiones edi solite Romæ in cā.
po Martio ad imaginem bellicam. ibidem.

His Imp. præsiderat paludatus. ibid.

Deditio etiam Britanniz Regum representata. ibidem.

Naumachia ante emissionem Fucini lacus. ibidem.

Naumachiarij. ibidem.

Naumachia commissa utrinq; duodenis triremibus Siculis, & Rho-
dijs, Tritone per machinā cum buccina educto ex aqua. n. eod.

Congiarā populo ab Imp. saepe distributa. ibid.

Bestiariis, & meridianis Imp. delectabatur. num. 34.

Mesidie dimittebatur interdum populus ē theatro ad pradiū. ibid.

Gladiationis in muneribus saepe Imp. iussit præsertim retiarios iu-
gulari, ut spirantium faciem uideret. ibidem.

Alea studiosē ludebat Imp. num. 33.

De Alex arte librum perscripsi Imp. D. Claudius. ibidem.

Alea ludere solebat in gestatione, adaptato alueo in effedo. ibidē.

STRVCTVRÆ.

Aqueductus inchoatus ante a Caio, perfectus a Diuo Claudio.

Fucini lacus emissarium confectum rogantibus Maris, & si ante ab

Augusto negatum. ibid.

Portus Hostiensis. ibid.

Emissarium Fucini lacus saepe destinatum a Diuo Iulio, sed ob diffi-

cultatem omissum. ibid.

Claudiz aquæ fontes in urbem perducti. ibid.

Fons ceruleus. Fons Curtius. Fons albudinus. ibid.

Riui Anienis nouo lapideo opere in urbem perducti. ibid.

Fucinum lacum priuato sumptu se nonnulli emissuros reppromitte-

bant, si sibi siccati agri concederentur. ibid.

Canalis factus partim effosso, partim exciso monte, per tria milia

passuum, post undecim annos, quamuis continuis XXX homi-

num millibus sine intermissione operantibus. ibid.

Portus Hostiz extructus circumducto brachio laua, & dextra, & ad

introitum profundo solo obiecta mole.

Super

CONSVETVDINES.

Super ea mole, quæ fundata fuerat naui demerſa, & obeliſco magno ex Aegypto aduecto, congeſtis pilis exdificata altiffima turris inſtar Alexandrini phari, ut ad nocturnos ignes nauigia dirigi poſſent.

„ Quales turres nunc ad eodem uſus ſpectantur Labrone in Tyrreno mari.

CONVIVIA.

Claudius Imperator agitauit conuiuia, & ampla, & aſſidua, & patientiffimis locis, adeo. ut ſexcenteni plerunq; ſiniſul diſcumberent.

Imp. omni cœnz adhibebat liberos ſuos cum pueris, puelliſq; nobilibus.

Filij Imp. more ueteri ad fulcra lectorum ſedentes una cum Imp. patre ueſcebantur.

„ Vide idem in Aug. num. 64.

SERVI, ET LIBERTI.

Spadonibus utebantur ſeruis olim. num. 28.

Libertus Imp. Poſides ſpado. ibidem.

Libertum ſuum donauit haſta pura Imp. ibidem.

Liberto datum ius uehendi per urbem lectica. ibidem.

Eidem liberto ius tributum edendi publice ſpectacula. num. 28.

Polybius libertus Imp. a ſtudijs. num. 28.

Narciſſus libertus Imp. ab Epiftolis. ibidem.

„ Horum libertorum officia ſæpe leguntur in antiquis inſcriptio-

nibus, quarum aliquot alio loco commodius apponam.

Pallas libertus Imp. a rationibus.

Quæſtoris, & prætoris ornamentis hunc ornari paſſus eſt.

Imp. ibidem.

Libertum a ſtudijs ſuum adeo dilexit Imp. ut etiam ſæpe inter duos

Coſſ. ipſum ambulare ſit paſſus. ibidem.

Reuocate

Reuocata libertates.

num. 23.

STVDIA LITERARVM, ET

Disciplinarum.

Historiam in adoleſcentia ſcripſit Diuus Claudius, hortante Tito Liuiο, & adiuvante Sulpitio Flauio. num. 51.

Frequenti auditorio hiftoriam ſuam legere ſolitus Imp. ibidem.

In principatū etiam ſcripſit multum, & recitauit per leſtorē. ibidē.

Post eadē C. Iulii Cæſaris orſus eſt hiftoriam ſuam. ibidem.

Cæpit etiam a pace ciuili. ibidem.

Idē ſcripſit deſenſionem Ciceronis aduerſus Aſinū Galli libros. ibi.

Imp. D. Claudius commentus eſt tres literas, & numero ueterū addidit, quaſi maxime neceſſarias. num. 41.

Ac de earum ratione uolumina edidit, cumq; princeps eſſet, obtinuit ut eſſent in uſu. ibidem.

Extat in pleriq; libris talis ſcriptura. ibidem.

Achaiaſi prouinciaſi gratam ſibi eſſe dicebat Imp. communium ſtudiorū cōmercio, & eo nomine ſenatuſi cōmendabat. nu. 42.

Perpetua oratione Imp. legatiſi græcē reſpondit. ibidem.

Splendidū uirū, Græciæq; prouinciæ principē & iudicum albo eraſit, & redegit ad peregrinitatē, quod eſſet latiniſi ſermonis ignarus.

Sæpe proferre ſolitus uerſus Homericos.

Excubitori tribuno de more ſignum poſcenti non temere, ſed aptē prolatū, & accommodatum ad rem dedit Homeri uerſum. ibid.

Hiftorias græcas ſcripſit. ibidem.

Muſæum uetus Alexandræ. ibidem.

Inſtitutum ut hiftoriæ ab Imp. ſcriptæ ueluti in auditorio illic recitarentur. ibidem.

Q. Liui

F A M I L I A E.



IVIA grauida nupsit Augusto.

Tres menses post peperit Drusum.

Drusus ante prænominē Decimus;

Postea prænominē Nero dictus.

Germanici cognomen inditum Druso, & eius posteris.

Drusus pater Claudii.

Drusus uxorem habuit Antoniam minorem.

Liberos suscepit treis ex ea.

{ Germanicum.

{ Liuiam.

{ Claudium.

Claudius natus est

num. 1.

Coss.

{ Iulio Antonio.

{ Fabio Africano.

Claudius prænominē ab initio dictus est Tiberius. sic Tib. Claudius Drusus.

Frater maior Drusi Tiberius Claudius in Iuliam familiam adoptatus fuit ab Augusto, & tunc Claudius Germanici cognomen assumpsit.

num. 2.

Antonia mater Claudij.

Liuiā Augusta auia Claudij.

Liuiā soror Claudij.

Augustus maior auunculus Claudij.

num. 3.

Tiberius patruus Claudij.

num. 5.

Claudius patruus Caii Caligulæ.

num. 7. & 9.

Claudius frater Germanici.

num. 7. & 11.

Nero

Drusus.

} fratres Caligulæ. num. 9.

Lepidi, &

Getulici cōiuratio.

} num 9.

Asinius Gallus Pollionis oratoris nepos.

Statilius Coruinus Messalæ oratoris nepos.

} num. 13.

Furius Camillus Scribonianus.

ibidem
Paulus

Paulus } Censores num. 16.
 Plancus. }
 A. Plautius } num. 24.
 Gabinius secundus à Caucis gente Germanica superatis, Caucci
 cognomento dictus approbante Imp. num. 24.
 Vxores habuit Claudius.

1 Aemiliam Lepidam Augusti proneptem.

2 Liuiam Medullinam cognomento etiam Camillam,
 dictam, e genere Camilli dictatoris.

3 Plautiam Herculaniillam.

4 Valeriā Messalinā Barbatī Messalæ consobrini sui filiā.

5 Loliam Paulinam, quæ C. Cæsari nupta fuerat.

6 Agrippinam Germanici fratris filiam.

Incesta usq; ad id tempus Romæ erant iusta coniugia, quale ultimū
 fuit. ideo se in senatu purgauit, & causam artulit. quasi reip. ma-
 xime interesset. num. 26

Repudium. } Cum Aemilia Lepida, quia parentes eius Au-
 & causæ. } gustum offenderant. & uirginem quidem
 adhuc repudiavit.

Disiunctio mor- } Cum Medullina, quæ ipso die, qui erat desti-
 tis causa. } natus nuptiis, ualitudine periit.

} Cum Herculaniilla. ob libidinum probra, & suspi-
 cionem homicidij.

Diuortium. } Cum Petina ex leuibus offensis.

& causæ. } Cum Messalina, quā quia comperit præter cæte-
 ra flagitia nuplisse C. Silio, dote inter auspi-
 ces consignata, supplicio affecit. num. 26.

Ius osculi inter Claudium, & Agrippinam Germanici fratris filiam,
 antequam ipse esset uxor. ibidem.

} ex Herculaniilla { Drusum,
 } & Claudiā.

Imp. Diuus Claudius }
 liberos tulit. } Ex Petina { Antoniā.

} Ex Messalina } Octauiam.
 } Germanicū, qui
 postea Britannicus dictus est. num. 27.

Q ii Drusum

FAMILIAE.

Drusum iā puberem amisit piro hiatu oris excepto strāgulatū. 27.
 Claudiam ex liberto suo quod rescuerat esse conceptā, quamvis iā
 quintum mensem ali esset capta; exponi iussit ad ianuam ma-
 tris, cum qua fecerat diuortium, & nudam abijciturum. 27.
 Britānicus natus in II. Consulatu Claudii Imp. patris uigesimo
 Imperii die.

Antoniam filiam Diuus Claudius } Cn. Pompeio
 Imperator collocauit. } deinde Fausto Syllæ.

Octauiam. { Syllano ante despondit.
 Sed postea Neroni priuigno suo collocauit.

Ex generis adoptauit Neronem Agrippinæ suæ uxoris Germanici
 fratris ipsius filia, quæ ante nupta fuerat Domitio patri ipsius Ne-
 ronis. ibidem. sed non tam exquisitè.

Pompeium } alios generos.
 Syllanum } peremit. ibidem.

Appius Syllanus confocer Imp. Claudij. ibidem
 Confoceri dicuntur pater sponsæ, & pater sponsi.

Asinius Marcellus
 Acilius Auiola.

F. I. N. I. S.

FRANCISCI
ROBORTELLI
VTINENSIS,
DE VITA, ET VICTV

POPVLI ROMANI,

SVB IMP. CAESS. AVGG.

Liber Sextus.

NERO CLAVDIVS CAESAR,

Ex Suetonio.

DEMISSVS



BONONIAE,

Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum, &
Ioannis Rubeciorum. 1559.

TITVLISIVE

CAPITVLVS

- I Magistratus, ac Potestates, tam in urbe, quàm extra urbem.
- II Forensia, seu Iudicialia.
- III Sacra.
- IIII Coloniz, & Municipia, simul & prouinciz.
- V Leges, ac Constitutiones.
- VI Militaria, & Castrensia.
- VII Mores, & consuetudines tam in uictu priuato, quàm in publicis negocijs.
- VIII Familiz, Affinitates, & cognationes ipsarũ. Libertorumq; & seruorum nomina.

MAGISTRATVS.



EDILIS coegit Censorem sibi uia decedere. num. 4.

,, Sed contra omne ius & fas. num. 7.

Iurisdicção præfecti urbis difficilis ob postulatio-

nes plurimas patronorum. num. 7.

Pro palatii gradibus Imperator consalutatus est

Nero Claudius Cæsar. num. 8.

Mox lectica delatus in castra, & appellatis raptim militibus in Sena-

rum delatus. num. 8.

,, Nota I. a populo. II. a militibus. III. a senatu Imp. factum.

Imp. patris patriæ nomen recusat propter ætatem, nam XVI. tan-

tum annos erat natus. num. 8.

Imp. matri summam omnium rerum priuatarum, & publicarum

permisit. num. 9.

Imp. pollicetur se ex præscripto Augusti imperaturum. num. 10

Senes consulares

Imp. gessit consulatus quatuor.

- | | |
|---|------------------|
| { | 1 Bimestrem. |
| | 2 Semestrem. |
| | 3 quadrimestrem. |
| | 4 Semestrem. |

,, Medios duos. reliquos inter annua spacia uariavit.

Imp. in iurisdicçãoe postulatoribus non temere, sed sequenti die per libellos respondebat. num. 15.

In senatu Imp. cum consultandi gratia sedebat, non deliberabat

quicquam in commune, aut propalam, sed conscriptas ab una-

quoq; sententias tacitus, ac secreto legens, quod ipsi libuisset,

perinde atq; pluribus esset uisum pronunciabat. num. 15.

Imp. in curiam libertinorum filios diu non admisit, & admissis an-

te ab aliis honores denegauit. ibidem.

Candidati, qui supra numerum essent, in solatium dilationis, & mo-

re legionibus præpositi ab Imp. ibidem

Imperator Consulatum in senos plerunq; menses tantummodo

dedit. ibidem.

Defuncto Cos. Cal. Ianuarii neminem substituit. ibidem.

R ii Improbaturum

MACISTRATVS:

Improbatur uetus exemplum Caninii Rebuli uno die Con-
sulis. ibidem.

Triumphalia ornamenta concessa etiam uiris quaestoriis, & nonnul-
lis ex ordine equestri. ibidem.

Quaestoris officium erat recitare in senatu scripta, & orationes mis-
sas ad Senatum; uel Imp. ipsius. ibidem.

Imp. praeterito quaestoris officio saepe per Coss. recitari orationes
iussit in Senatu. ibidem.

Propraetor Galliae. num. 40.

Ad senatum missi legati a Parthorum Rege de instauranda fo-
derate. num. 57.

Damnatus

IUDICIALIA, ET FORENSIA.



DAMNATVS lege Pedia inter confcios Cæsarianę cædis. num. 3.

Emptor familię, & pecunię in testamento alieni. num. 40.

Translatiçe postulationes, & breues patronorum. num. 7.

De supplicio damnatorum subscribere solitus Imp. num. 10.

Imp. in cognoscendo eum morem tenuit, ut continuis actionibus omisiss singulatiim quęq; per uices ageret. num. 15.

Litigatores pro patrociniiis ut certam darent mercedem, & iustam. num. 17.

Pro subselliis ut nullam mercedem darent, cum ante dare soleant. num. 17.

Ab aulario causa ad forū, & da Recuperatores miserebatur. ibidem.

Omnes appellationes a iudicibus ad Senatum fiebant. num. 17.

Aerarium caput prębere litigatoribus subsellia gratuita. num. 17.

Damnatorum poenę subscribebat Imp. num. 10.

Indices in criminibus detegendis. num. 35.

Mos ē uinculis causam dicendi. num. 36.

Premia delatoribus dabantur ex lege. num. 10.

Imp. Nero post mortem a Senatu hostis iudicatus; & decretum ut puniretur more maiorum. num. 59.

Illud genus poenę erat tale, ut nudi hominis ceruix furcę infigaretur, & corpus ante uirgis cederetur. ibidem.

Cooptatio

S A C R A



COPTATIO pontificum. num. 2
 lus pontificum subrogandorū a collegiis transla-
 tum ad populum. ibidem

Dies infantum lustricus, quo ipsis nomen impo-
 nebatur. num. 6.

Ob diritarem dierum uix aliqui horæ unius, aut se-
 mihoræ legitimū dabatur spatiū auspicādi. nu. 8

Supplicatio leui & inuitata de causa ob adulationem a senatu decre-
 ta in honore Imp. ob recitationem carminum in theatro. nu. 10.

Buthysæ apparatus. num. 12.

Virginēs Vestales inuitatæ ab Imp. ad spectaculū Athletarum, quia

Olympiæ quoq; Cereis sacerdotib; spectare cōcedebatur. num. 12.

Ianus geminus clausus, tam nullo, quam residuo bello.

Christiani afflicti suppliciis. num. 16.

Imp. circuitis templis in æde Vestæ resedit. num. 19.

Ad Aram Iouis Cassii cantat Nero. num. 22.

Solēpnia Quinquatrum. num. 34.

Post cædem matris Imp. Nero confessus est se agitari uerberibus, ac
 cædis furiarum ardentibus. num. 34.

Mos euocadi manes, & exorandi facto sacro per Magos. ibidem.

Sacris Eleusiniis submouebatur uoce præconis ipsi, & scelerati ibi.

Nero ijs sacris interesse non est ausus. ibidem.

Aedes uirgæ bello, ac dedicatæ postea. num. 38.

In Libitinæ templo asseruabantur tabulæ, quibus numerus mor-
 tuorum continebatur. num. 39.

Oraculum Delphis editum Neroni, ut septuagesimum tertium ca-
 ueret annum. num. 40.

Terror ex euidētib; sōniorū, & auspiciorū, & ominū portētis. nu. 46

Lares Cal. Ianuarii exornati. ibidem.

Votorum nuncupatio. num. 46.

Reliquias Neronis Imp. Eclogæ, & Alexandra nutrices ipsius una
 cum Acte concubina monimento condiderunt. num. 50.

Super monimēto porphyretici Lapidis erat extructa ara ex Lunensi
 marmore. circumseptū uero erat monimentū lapide Thasio. 50.

Mos dicandi thermas, & gymnasium. num. 12.

Antium

C O L O N I A E,



NTIVM colonia deducta, adscriptis uetera
nis è prætorio, additisq; per domiciliũ transla-
tionem ditissimis principularium. num. 9.
Pontus, ubi ante reges fuerant, redacta in formã
provinciæ, mortuo Polemone. num. 18.
Alpium etiam tractus omnis Coctio mortuo in
provinciæ formam redigitur. ibidem.

Hispaniæ descuerunt ab Imp. num. 42.

Galli defecerunt. num. 40.

Fatale erat Gallias non posse nisi à Consule, & susceptis quidem fa-
scibus debellari posse. num. 43.

Aegypti præfectura. num. 47.

In Armenia, quæ descuerat legiones Ro. sub iugum missæ. 39.

Britannica clades, & Britannicæ defectio. ibidem.

Syria provincia uix retenta. ibidem.

Romam Neropolin appellare destinauerat Imp. num. 55.

Vologesus Parthorum Rex legatos mittit de instauranda societa-
te. num. 57.

Constitutio

LAETIGES, ET

CONSTITVTIONES.



CONSTITVTIO Imp. Neronis Claudij
 de grauioribus uectigalibus, aut abolendis, num 10.
 aut minuendis.
 De præmijs delatorum papie legis ad quartas
 redigendis. ibidem.
 De modo adhibendo sumptibus. num 16.
 De publicis cœnis redigendis ad sportulâ. ibid.
 Nequid cocti in pœpinis præter legumina, aut olera ueniret, ante
 enim omne genus obsoniorum uendi solebat. ibidem.
 De efficiendis supplicio Christianis. ibidem.
 De quadrigariorum lufibus tollendis, quib. inueterata licentia erat
 uagantibus per iocum furari, & fallere. num. 16.
 De Pantomimorum factionibus una cum ipsis relegandis. ibidem.
 De non obfignandis tabulis nisi pertusis, ac ter lino per foramina
 traiecto, ob falsarios. num. 17.
 Vt in testamentis primæ duæ ceræ testatorum tantum nomine in-
 scripto uacue signaturis ostenderentur. ibidem.
 Vt nequis alieni testamenti scriptor legatum sibi ascriberet. ibid.
 Vt pro patrociniis litigatores certâ & iustâ mercedē darent. nu. 17.
 , , Talis lex etiam ante tres annos, aut quatuor, lata Venetiis ad-
 , , uersus auaritiam patronorum.
 Vt ne litigatores ullam mercedem darent pro subsellijs, sed gratui-
 ta præberentur ab ærario. num. 17.
 Vt ab ærario ad forum, & recuperatores causæ trāsferretur. ibidem.
 De appellatione ab omnib. iudicib. ad senatum faciēdis. ibidem.
 Vt de libertorum bonis pro semisse dodrans cogeretur ei, qui sine
 probabili causa eo nomine essent, quo fuissent illę familiæ, quas
 ipse contingeret. num. 32.
 De testamētis ingratorum in Imp. ut ad fiscum pertinerent, nec im-
 pune esset ijs, qui ipsa scripsissent, uel dictassent. num. 32.
 Vt omnia dicta, & facta in Imp. tenerentur lege maiestatis. ibidem.
 Interdictus usus amethystini, & Tyrii coloris. ibidem
 Tribuno.

MILITARIA



RIBVNO excubanti Imp. Nero signum de
dit prima Imperii sui diē hoc.

OPTIMAM MATREM. num. 9.

Prætorianis cohortibus frumentum constituit
Imp. mestruumq; gratuitum. nu. 10.

Ianus clausus. num. 14.

Triumphalia ornamenta tributa nulla de causa

militari. num. 15.

Exercitus in Britannia commorabatur, ut in fide contineret, et offi-
cio Britannos. num. 18.

Ex Italicis conscripta noua legio tironum, qui essent statuta
senum pedum. num. 1.

Hæc dicta Phalanx Alexandri Magni. ibidem.

Currus, quo Augustus olim triumphauerat. num. 25.

Secures & peltæ Amazonicæ, quibus suas concubinas instruebat

Imp. profecturus ad bellum gerendum in Galliam. num. 44.

Imp. tribus urbanas citauit ad sacramentum. num. 44.

Nullus idoneus ex tribubus cum responderet urbanis, indixit certū

numerum seruorum dominis, & probatissimos quosq; delegit

etiam ex anagninensibus, & dispenatoribus. ibidem.

S Domini

CONSVETVDINES.

L. V. D. I.



DOMINI factionum. num. 4.
 Præmia interdum in posterum repræsentantur. ibidem.
 Aurigarii fraudari mercede palmarum. ibidem.
 Indicere erat mos decursionem, & quidem miliibus. ibidem.
 In decursione Nero adolescens adhuc sua manu scutum prætulit. ibidem.
 Campestris exercitationes. num. 10.
 Admisit Nero ad suas campestris exercitationes etiam plebē. ibidem.
 Spectaculorum varia genera. { Iuuenales.
 Circensēs.
 Scenici ludi.
 Gladiatoria munera.
 Iuuenalibus senes etiam consulares, & anus matronæ receptæ ad lulum. num. 11.
 Circensibus loca equiti secreta à cæteris tributa. ibidem.
 Commissi quadrigæ, quæ à Camelis ducerentur. ibidem.
 Ludi pro æternitate Imperii suscepti uoluit Imp. ut dicerentur maximi. ibidem.
 Interdum nobiles ex utroq; ordine, & sexu partes ludicras sustinebant. ibidem.
 Elephanto eques Ro. insidens decucurrit per catadromū. ibidem.
 Mulsilia spargi solita in Theatro ipsi populo. num. 11.
 1 Multa millia auium.
 2 Multiplex penus.
 3 Tessera frumentariæ.
 4 Vestis.
 5 Aurum, & argentum.
 6 Gemmæ, & Margaritæ.
 7 Tabulæ pictæ.
 8 Mancipia, & iumenta, feraq; mansuetæ.
 9 Naues etiam, insulæ, & agri.

Ego

;; Ego puto tesseras, quibus erat inscriptum hæc dono dari, spar-
;; gi solitas eo modo, quo interdum in Italia a principibus lætitiæ
;; causa pecunia spargi solet.

Ludos spectabat Imp. Nero è fastigio proscenij. *ibidem.*

Amphitheatrum ligneum intra anni spatium extructum in campò

Martio ab Imp. *ibidem.*

Munus gladiatorum ibi datum, & coacti pugnare etiam Senatores
integre fortunæ, & existimationis. *ibidem.*

Itidem conficere feras, & uaria obire aræ ministeria. *ibidem.*

Exhibuit Imp. naumachiam, marina aqua innantibus belluis. *ibidem.*

Exhibuit etiam pyrrhicas quasdam epheborum, quibus post per-

etiam saltationem diplomata obtulit ciuitatis Ro. *ibidem.*

Pyrrharum argumenta. *Taurum cum pasiphae. ibidem.*

Raro præsidebat ludis Imp. Nero, sed spectabat paruis foraminib.

deinde toto podio adaperito. *ibidem.*

Quinquennale certamen tunc primum Romæ institutum.

Triplex more græco. *Musiciniq. Gymnæum. ibidem.*

Equestre. *ibidem.*

;; Hoc triplex quinquennale uocauit Imp. Neronia.

;; Credo ut imitaretur appellationem. olympiorum.

Indicatione Thermarum, & gymnasi præbitum oleum ab Imp. Se-

natui, & equitibus. *ibidem.*

Magistros certamini toti consulares sorte præponere solebat Imp.

sepe prætorum. *ibidem.*

Athletarum spectaculum. *ibidem.*

Neroneus agon, in quo cantare ipse Imp. solitus.

Iuuenes diuini in factionem plausum dant Imp. canenti in thea-

tro. *num. 21.*

Plausuum genera ita uocata. *Bombi. Imbrices. num. 20.*

Testæ.

Nioben cantare erat mos. *num. 21.*

Canacen etiam parturientem.

Oresten matricidam.

Oedipodem excoecatum. *Herculem insanum.*

S ii Prasini

CONSVETVDINES.

Praefini agitadores. num. 22.
 Palmarum numerus amplius. ibidem.
 Multiplicatis missilibus spectaculum in serum protrahabatur. ibide
 Domini factionum. ibidem.
 Mos mittendi mappam. ibidem.
 Magistratus ex eo loco, ubi sedebant, mappam mittebant. nu 22.
 Musici agones publice edi soliti. ibidem.
 Citharædorum Coronæ. ibidem.
 Musicus agon commissus Olympiæ ab Imp. ibidem.
 Tragici hiltriones baculum gestabant. ibidem.
 Turpe erat, si baculus excidisset. ibidem.
 Pronunciabantur uictores in musicis agonibus, & alijs. ibidem.
 Poni solitæ imagines, & statuae publice Hieronicarum. num. 24.
 Currum decemiugem Olympijs agitauit olim Mithridates, itidem
 & Nero. ibidem.
 Hieronicæ in urbem albis equis ingredi soliti erant disiecta muri
 parte. num. 25.
 Corona olympica, & pythia. num. 27.
 Sacræ coronæ in certaminibus partæ asseruabantur. num. 25.
 Puluis Alexandria uetus, quo luctatores utebantur. num. 44.
 Brabeutæ in stadio humi assidentes certamina gymnica spectabant
 in Græcia. num. 53.
 Hydraulæ, Choraulæ, Vtricularii. num. 54.
 Histriones saltabant Vergiliani operis partes, ut Turnû. nu. 54.

STVDIA DISCIPLINARVM.

Mater auertit Neronem à philosophia, monens imperaturo esse
 contrariam. num. 52.
 Seneca præceptor ipsum auertit à cognitione ueterum oratorum,
 ut diutius ipsum in sui admiratione detineret. ibidem.
 Pugillares, ac libelli cū uersibus ipsius Neronis chirographo scriptis,
 in quibus multa inducta, deleta, & superscripta erant. ibidem.

SVPELLEX NVMI, ET VESTITVS.

Numus asper.	}	
Argentum pustulatum.		num. 44.
Aurum obryzum.		

Statuz

Statuz Citharœdico habitu.	num. 25.
Numus percussus ea nota.	num. 25.
Pileo arrepto post crepusculum, uel galero popinas inibat Imp.	num. 26.
ludibundus.	ibidem.
Laticlavius uir.	num. 26.
Sella gestatoria delatus Imp.	num. 28.
Flammeum in nuptiis.	num. 28.
Plebs pileata discurrit per urbē prae letitia post mortē Neronis.	num. 30.
Imp. nullam uestem bis induit, tantus erat in eo luxus.	num. 30.
Carrucis iter fieri solitum.	ibidem.
Mularum soleæ argenteæ.	num. 41.
Organa hydraulica noui generis.	ibidem.
Muliones canufiati.	ibidem.
Funes nexi purpura, & cocco.	ibidem.
Retē auratum.	ibidem.
Currus, quo Augustus olim triumpharat.	num. 25.
Armillata, & phalerata turba amaxicorum, & cursorum in itinere comitabatur Imp.	num. 30.
Vestis purpurea. Chlamys stellis aureis distincta.	num. 25.
Penula diuulsa sentibus.	num. 48.
Penula obsoleti coloris.	ibidem.
Culcitra modica super lecto.	num. 48.
Aurea pyxis.	num. 47.
Duo scyphi gratissimi usus Homerici dicti ob cœlaturam carminum Homeri ab Imp.	num. 47.
Scrinium Imp. in quo scripta seruare solitus.	ibidem.

CONVIVIA, ET BALNEA.

A' media die ad mediam noctem protractæ coenæ.	num. 27.
Resouere se solitus Imp. sæpe calidis piscinis.	num. 27.
Aestate uero' niuatis.	ibidem.
Balinez aquis marinis, & Albulis fluentes.	num. 31.
Coenare solitus interdum Imp. in publico, naumachia conclusa, uel campo Martio, uel Circo Maximo.	num. 27.
Imp. indicebat sæpe suis familiaribus coenas.	ibidem.
Mellita in una coena constiterunt ei, cui Imp. coenam indixerat, quadragies HS.	ibidem.
	Rosaria

CONSVETVDINES.

Rofaria alteri aliquanto' pluris .

ibidem.

LARGITIONES, ET PROFVSIONES.

Oſtingenta millia numum diurna erogata ab Imp. in Tyridatem Regem. num. 30.

Quadrigenis HS. in punctum aleam luſit. Imp. ibidem.

Abeunti Tyridati dono data ſuper milles HS. ibidem.

Spargi per vias ſolebat a pop. crocus incedenti Imp. nu. 27.

STRUCTVRÆ.

Domus a palatio uſq; in Eſquilias ab Imp. facta. num. 137.

Ea domustranſitoria primum dicta, mox aurea. ibidem.

Coloſſus in ueſtibus CXX. pedum. ibidem.

Coloſſus Imp. Neronis erat effigie. ibidem.

Porticus triplices miliaræ. ibidem.

Stagnum inſtar maris circumſeptum ædificiis. ibidem.

Rura cum aruiſ, uinetis, paſcuis, & ſyluis, in quibus uaria genera pecudum, & ferarum. ibidem.

Coenacula laqueata tabulis eburneis. ibidem.

Parietes, & alia diſtincta gemmis, & conchis unionum. ibidem.

Verſatilia laquearia in coenaculis, ex quibus flores ſpargi poſſent.

Idem fiſtulata ad ſpargenda unguenta. ibidem.

Absoluta domus dicata ab Imp. ibidem.

Piſcina a Miſenio ad Auernum inchoata, conteſta, & conſeſa porticibus. ibidem.

Forma noua ædificiorum urbis ab Imp. excogitata, ut ante inſulas, & domos porticus eſſent, de quarum ſolariis incendia arce-

rentur. num. 16.

Gentiſ.

FAMILIAE.



ENTIS Domitiae duæ familiæ maxime insignes, Calvinorum, & Aenobarborū. nu. 1.
 „ Nota familias has differre inter se cognomine.
 Aenobarbi cognomen inditum, quod æri simile
 capillum, & barbam gemini fratres Dij malas
 permulcentes ipsius, similem reddidissent
 idest nigro tutilum. ibidem.

Aenobarborum familia habuit consulatus VII. Triumphum I.
 Allecti fuerunt inter patritios, sed retinuerūt idē cognomē. ibidē.
 Prænomen duo tantū usurparunt Aenobarbi L. scilicet & Cn. ibid.
 Cognomina eadem interdum in eadem familia per ternas perso-
 nas continuari solita. ibidem.

Interdum cognomina per singulas personas alternari solebāt. ibid.
 „ Ut fere nostra ætate etiam fit; nam nepotes auorum nomina
 „ habent.

„ Hoc modo. L. Domitius Cn. F. L. N. Aenobarbus. aliud exem-
 „ plumerit. L. Domitius L. F. L. N. Aenobarbus.

„ Itidem. Cn. Domitius Cn. F. Cn. N. Aenobarbus.

Cn. Domitius, qui legem tulit de pontificibus creandis in comitiis
 a pop. cum ante cooptarentur a collegio Pont. atavus Imp.
 Neronis. num. 2.

Filius eius Domitii aduersatus est Cæsari abeunti e cōsulatu. ibid.
 Idem Cōs. Cæsarem Imp. in Gallijs retrahere ipsum Romam tenta-
 vit, & egit de mittendo successore. ibidem.

Ad Corfinium captus sub initium belli ciuilis. acie pharsalica oc-
 cubuit. &c. ibidem.

Filius illius partes Cassii, & Bruti secutus est. num. 3.

M. Antonio postea se dedit sponte, & restitutus est. ibidem.

Postea transiit ad Augustum. ibidem.

Filius huius Domitius, qui emptor familiæ, pecuniæq; fuit in te-
 stamento Augusti. num. 4.

Hic ex Antonia maiore procreauit Neronis patrem. num. 5.

Qui ex Agrippina Germanici filia Neronē Imp. filiū sustulit. ibid.

Nero Imp. natus est I X. menses ante mortem Ti. Claudii. nu. 6.
 Agrippina

F A M I L I A E.

Agrippina mater Neronis, soror C. Caligulae Imp.	ibidem.
D. Claudius patruus Caligulae.	ibidem.
A. Diuo Claudio Imp. adoptatus Nero Imp.	ibidem.
Imp. Nero trinuus patrem amisit	ibidem.
Crispus Passienus uiricus Neronis Imp.	ibidem.
Lepida amita Imp. Neronis, apud quam est nutritus. nam trimu-	
lus patrem amisit.	num. 6.
Crispus Passienus uiricus Neronis.	ibidem.
Nero XI. anno etatis adoptatus a Claudio.	num. 7.
Anneius Seneca iam tum senator praceptor electus Neronis.	num. 7.
Britannicus frater Neronis.	num. 7.
Britannicus adoptatus Neronem continens ipsum Aenobarbum uocabat eodem nomine suae gentis.	ibidem.
Ostia uxor Neronis.	ibidem.
XVII. annos natus Nero Imp. factus.	num. 8.
Cluius Rufus uir consularis.	num. 21.
Rubria uirgo uestalis.	num. 28.
Aelia liberta Neronis.	num. 28.
Sporus libertus, & catamitus Neronis.	num. 28.
Doryphorus libertus.	num. 29.
Menecrates Citharedus.	num. 30.
Specillus Mirmillo.	num. 30.
Poppaea Sabina uxor Neronis altera.	num. 35.
Britannicus ueneno sublati a Nerone.	num. 35.
Poppaea quae florio patre nata, & ante equiti Ro. nupta.	num. 35.
Ostia, quam dimisit ut sterilem, & relegauit, postea occidit.	
Poppaea, quam XII. die duxit post diuortium Ostiae, grau-	
damq; istius talis occidit.	
Vxores Neronis	
Ex ea filiam tulit Claudiam infantem, quae statim periit.	
Post Poppae eadem cupit ducere Antoniam filiam Claudii, sed cum	
recusaret, ipsam perire iussit, ut moluricem rerum nouarum.	num. 35.
Rufius Crispinus Poppae filius, priuignus Neronis.	ibidem.
Hic perimitur a Nerone, quia dicebatur ludere dyceum, & Imperium.	ibidem.
Babillus Astrologus.	num. 36.
Pisoniana coniuratio.	ibidem.
Viniciana coniuratio.	ibidem.
Saluidienus Orphitus.	num. 37.
Cassius Longinus Iureconsultus, luminibus orbatus.	num. 37.
Mos retinendi imagines maiorum omnium in uetere stemate gentili.	num. 37.
Proscriptorum, & inimicorum Caesaris imagines retinere in uetere stemate gentili non li-	
cebat.	ibidem.
Petrus Thrasea.	ibidem.
Iulius Vindex.	num. 40.
Seius Galbae libertus.	num. 49.
Eclogae, & Alexandra nutrices Neronis.	num. 59.
Aelia concubina Neronis.	ibidem.
Vologesus Parthorum Rex.	num. 57.

F I N I S.

FRANCISCI
ROBORTELLI

VTINENSIS,
DE VITA, ET VICTV

POPVLI ROMANI,

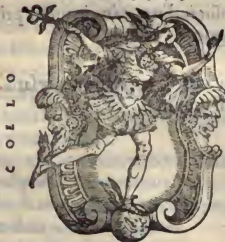
SVE IMP. CAESS. AVGG.

Liber Septimus.

IMP. SER. GALBA:

Ex Suetonio.

DEMISSVS



BONONIAE.

Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum, &
Ioannis Rubei sociorum. 1559.

TITVLISIVE

CAPITVLVS

- I Magistratus, ac Potestates, tam in urbe, quam extra urbem.
- II Forensia, seu Iudicialia.
- III Sacra.
- IIII Coloniz, & Municipia, simul & prouinciz.
- V Leges, ac Constitutiones.
- VI Militaria, & Castrensia.
- VII Mores, & consuetudines tam in uictu priuato, quam in publicis negocijs.
- VIII Familiz, Affinitates, & cognationes ipsarũ. Libertorumq; & seruorum nomina.

MAGISTRATVS.



HONORES ante legitimū tēpus initi. nu. 6.
 Prætor ludos facit Florales. ibidem.
 Proprætor prouinciz Aquitaniz. ibidem.
 Consulatus sex mensium ordinarius. ibidem.
 Africæ proconsul. num. 7.
 Extra sortem electi ad ordinandas prouincias
 interdum mittebantur. ibidem.
 Ornamenta triumphalia dabantur ob res præclare gestas. nu. 8.
 Legatus Hispaniz Tarraconensis. ibidem.
 Prætores in prouincijs conuentus agebant. num. 9.
 Legatus Aquitaniz. ibidem.
 Quotiescunq; Imp. aliquis creabatur, iurabant in illius uerba. nu. 11.
 In prouincia Tarraconensi legatus Imp. num. 10.
 Legatum se Senatus appellat, non Imp. num. 10.
 Ius, & usus anulorum aureorum. num. 10.
 Iuuenes equestris ordinis, qui manente usu aureorum anulorum
 euocati dicti sunt, & excubias agebāt circa cubiculū Imp. Galbæ
 in prouincia, antequam tamen esset consalutatus a Senatu
 Imp. num. 10.
 Præfectus prætorio Romæ. num. 11.
 Imp. ciuitatem Romæ raro dedit. num. 14.
 Assessor Imperatoris. ibidem.
 Ex Assessore factus præfectus prætorio. num. 14.
 Anuli aurei ius datū libertis, & cognomine Martiani idē ornatus. 14.
 Summæ equestris candidatus. ibidem.
 Imperator ius trium liberorum tribuit uix uni, aut alteri atq; ne his
 quidem nisi ad præfinicum tempus. ibidem.
 Imperator Galba in animo habuit, dēterminare officia senatoria, &
 equestria, nec dare nisi recusantibus. num. 15.
 Imp. edicto populum increpat. ibidem.
 In Imper. etiam absentis uerba milites, & populus iurabant, cum
 ipsum absentem crearent. num. 16.
 Senatus Imperatori statuam decernit. num. 23.
 Cæsaris appellatio. num. 11.

T ii In

FORENSIALI ET

IVDICIALIA



N. testamento Liuiæ Augustæ Tiberius hæres, num. 5.

Sûma legata legatario, quia notata, nõ perscripta erat, non est ipsi ab hærede persoluta. nu. 5.

In iure dicendo cum de proprietate iumenti quaereretur; nec satis testibus, aut argumentis probari posset, decretum, ut ad quem is ante

te obuoluto capite scorsum ductus ad lacum, ubi ad aquari solebat, sedisset, eius esset. num. 7.

Numulário non ex fide uersanti pecunias manus amputatæ, & mensæ eius affixæ. num. 9.

Tutor, quod pupillum, cui substitutus erat hæres, ueneno necauerat, cruci affixus. num. 9.

Imploranti leges, & ciuem Romæ se esse clamitanti honoris causa crux est dealbata aliquantô altior, quàm cæteræ. num. 9.

Pœna cruci affigi. num. 9.

Prætores, & procoss. in prouinciis tribunali uocabant manumissioni. num. 10.

Prætores, & procoss. in prouinciis pro tribunali manumittebant. num. 10.

Iustitium indictum ob conscribendum exercitum. Ibidem.

Edicta in prouinciis proposita, quibus prouinciales incitarentur ad defectionem. Ibidem.

Pœnæ irrogatz ciuitatibus. } grauiora tributa.

} murorum destructio.

} præpositorum supplicium capitis,

} cum coniugibus, & liberis.

Præcûratores

S A C R A



- P**ROCVRATORES fulminum per extispicium. num. 4.
 Aquila rapiens extra de manu procurantis fulmen & conferens in frugifera quercu. abidem
 Obscenum ostentum habitum his uerbis. cum mula pariet. ibidem.
 Somnium. Fortunasti dicentem stare se ante fores defessam, & nisi, statim reciperetur, se cuiq; obuiio præde futuram. ibidem.
 Simulacrum ex ære in parte ædium consecratum. ibidem.
 Peruigilium anniuersarij. } eadem fortunæ. num. 4.
 Menstruæ supplicationes. }
 Quindecimuirorum. }
 Sodalium Titiorum. } Sacerdotium.
 Sodalium Augustalium. }
 Minister in sacris acceram tenens. num. 8.
 Ostentum imperium portendens, dum sacrum fieret, puero acceram tenenti capillus toto capite repente canus factus. nu. 8.
 Interpretatio, ostenti successurum iuueni senem, uel futuram rerum mutationem. ibidem.
 Ostentum aliud imperium portendens. Fulmen in lacum cadens, & paulo post reperta XII. secures. ibidem.
 Sacerdos Iouis Cluuiæ ex penetrati somnio monitus carmina quædam, in quibus erat uaticinatio, eruerat. num. 9.
 Secundissimis auspiciis, & ominibus confirmari. ibidem.
 Virginis honestissimæ uaticinatio. ibidem.
 Fatidica pùella. ibidem.
 Portendentia mortem. num. 18.
 Taurus securis ictu consternatus rupto uinculo effedum inuasit Imp. & cruore ipsum resperxit. num. 18.
 Imp. facienti iter dextra, sinistraq; cædebantur uictimæ. nu. 18.
 Motus terræ mugitui similis. num. 18.
 Monile margaritis, gemmisq; ornatum dicatum Fortunæ ad ipsius simulacrum ornandum, itidem Veneris Capitolinæ. nu. 18.
 Somnium

17
 Somnium Imp. de fortuna conquirente, & minante se omnia esse
 ereptura, quæ dederat. ibidem.
 Mos expiandi somnia. ibidem.
 Rei diuinæ apparatus. ibidem.
 Tepida in ara fauilla inuenta. portendere crede
 Atratus senex { in catinò uitreo thus tenens, batur exitium.
 circa aram. { & in calice fistili merum. ibidem.
 Sacrificanti si corona excidisset. Sinistra erāt omi-
 Auspicianti si pulli euolassent. na. ibidem.
 Si sella curulis peruerse in Senatu posita fuisset. ibidem.
 Aruspex sacrificantem monet Imp. ut caueat periculum. ibidem.
 In priuatis hortis uiæ Aureliæ Argius dispensator corpus Imp. cæsi
 dat sepulture. num. 20.

C O L O N I A E,



QUITANIA provincia. num. 6.
 Prouinciæ prius præfuit, postea Romæ consula
 tum gessit.
 E' prouinciæ plebe legiones cōscriptæ. nu. 10.
 Carthagine noua conuentus agebatur. nu. 9.
 Aquitanie legatus. num. 9.
 Ciuitatibus in Hispania nonnullis, & in Gallia,
 poena irrogata, ut muri destruerentur. num. 12.
 Alijs grauiora tributa imposita. ibidem.
 Superioris Germaniæ exercitus. num. 16.
 Aurelia uia. num. 20.
 Lacus Curtii. num. 20.

Vc

L E G E S.



T Ciuitas raro daretur, idq; ipsum Imp. Galba
seruauit. num. 14.

De iure trium liberorum paucis concedendo, &
quidem tantum ad præfinitum, & certum tem-
pus. ibidem.

De sexta decuria iudicum adiicienda. num. 14.

Ne hyeme, & initio anni euocarentur ad iudicā-

dum, beneficium concessum a D. Claudio sustulit Galba. nu. 14.

Cogitauit etiam senatoria, & equestria officia biennii spatio deter-
minare, atq; dare nihil inuitis, & recusantibus. num. 15.

Constitutiones de uestigialibus tollendis, de immunitatibus, & de
impunitate noxiorum, & aliis rebus. ibidem.

,, Verius ista fortasse priuilegia dicas, aut indulta principum, quo
,, modo nonnulli uocarunt.

Data

M I L I T A R I A



DAT A tessera militibus, ne plauderent, sed manus penulis continerent. num. 6.
 Interdictum, ne commeatus à militibus peteretur. ibidem.
 Veteranus miles, ac tiro opere assiduo corroboratus. ibidem.
 Iustitium indici solitum ad conscribendum exercitum. num. 10.
 Exercitus ex provincialibus, legio una, ala duæ, & cohortes tres. 10.
 Equites euocati dicti, qui excubias agebant circa cubiculum du-
 cis, uice militum. ibidem.
 Ob poenitentiam mutati sacramenti, ducem deserere milites co-
 girant. ibidem.
 Postquã populus, & milites in uerba ipsius iurauerat, Cæsar aliquis
 consalutabatur. num. 11.
 Lorica lintea. num. 19.
 Mos decimandi contumaces milites. num. 12.
 Classarii remiges non erant iusti milites. ibidem.
 Ex classariis iustos milites fecit Imp. Nero. ibidem.
 Hos ad pristinum statum redire iussit postea Imp. Galba. ibidem.
 Germanorum cohors olim instituta ad custodiam corporis Cæsarũ
 fidelissima semper fuit. ibidem.
 Ea in patriam sine ullo commodo dimissa ab Imp. Galba. ibidem.
 Causa fuit hæc, quod pronior Dolabellæ esset. ibidem.
 Milites in uerba Imp. Galbæ absentis iurati sunt. num. 16.
 Donatium ab Imp. militibus promissum. ibidem.
 Ex assessore prætorii præfectus. num. 16.
 Milites irati Imp. Cal. Ianuarii. recusarunt adigi sacramento, nisi
 in nomen Senatus. ibidem.
 Imp.

FAMILIAE



M. P. Galba nullo gradu contingebat Cæsarum domum. num. 2.

Imp. Galba nobiliss. uetere ; & magna pro- sapia. ibidem.

Imp. Galba in statuarum titulis profitebatur se pronepotem C. Catuli Capitolini. ibidem

Imperator Galbæ paterna origo relata ad Iouem. ibidem.

Veteres stemmata in atrio suæ familiæ proponebant. ibidem.

Imagines, & elogia familiarum, & singulorum hominum. ibidem

Galbæ cognomen a' galbano illitis facibus, uel a' galbeo, idest remediis lana inuolutis ob inuالتudinem diuturnam. num. 3.

Galbam Galli pinguem uocant. ibidem.

Vel a' Galbis animalibus, quæ in æsculis nascuntur, & sunt exilia admodum. num. 3.

Ser. Galba uir consularis, & eloquentiss. ibidem.

Is Lusitanorū XX V. millia cecidit ob perfidiam, quia Viriati- ni belli causa fuerant. ibidem.

Eius nepos insensus C. Iulio Cæsari ob repulsam in petitione consulatus, & si ipse in Gallia fuerat legatus. ibidem.

Conspirauit cum Cassio, & Bruto, & lege Pedia dānatus est. ibidē.

Auus Imp. Galbæ uir pratorius. ibidem.

Habuit pater Galbæ uxores duas. { Mmumiam neptem Catuli.

Ex Mūmia tulit liberos duos { Caiū. et proneptē L. Mūmii, qui

{ Sergiū. Corinthum excidit.

Liuiam Ocellinam. ibidem.

Caius erat maior natu, & periit sub Tiberio. ibidem.

M. Valerio Messala } Coss. natus est Serg. Galba Imp.

Cn. Lentulo. } IX. Cal. Ianuarii. num. 4.

Sergius Galba adoptatus a' nouerca sua Liuii nomen, & Ocellæ cognomen assumpsit. num. 4.

Lucii prænomen pro Sergio usurpauit usq; ad imperii tem- num. eodem.

pus. V Lepida.

F A M I L I A E.

Lepida uxor Galbæ.	num. 5.
Ex ea tulit duos filios, & remansit in cœlibatu.	num. 5.
Liuiæ Augusta Galbam dilexit, & legatarium ipsum nominauit in testamento.	num. 5.
L. Domitius pater Neronis.	num. 6.
Sylluius Otho pater Imp. Othonis.	num. 6.
T. Iunius legatus ipsius in Hispania.	} Quorum consilio omnia administrabat Imper. Galba. nu. 14.
Cornelius Laco assessor, & præfectus prætorii.	
Icelus libertus Martiani cognomine donatus & anulis aureis.	
Piso Frugi Licinianus nobilis, & egregius iuuenis adoptatus à Ser. Galba Imp. & ascitus in bona, & nomen.	num. 17.
Mos erat, ut cognomen aliquod donaret Imp. libertis.	num. 14.
Mos	

CONSVETVDINES.

STRVCTVRÆ, ET STATVÆ.



in foro ex S. C.

OS erat statuis titulos subscribere, in quib.
cognatio demonstraretur usq; ad proauū,
& pronepotem. siue etiam affinitas eo-
dem modo. num. 2.

Mos erat in atrio Stemmata, Imagines, &
elogia cum statuis seruare. num. eod.
Imp. Statua rostratæ columnæ superstans
num. 22.

VESTITVS, ET ARMATVRA.

Virilis toga. num. 4.

Paludatum iter ingredi, ac dependente a' ceruicibus pugione ante
pectus. num. 11.

Non prius rediit ad togam, quàm oppressis iis, qui res nouas mo-
liebantur.

Anulus opere antiquo sculptura gemmæ uictoriam cum trophæo
exprimente. num. 30.

SALVTATIONES.

Antiquus mos, ut liberti, & serui bis die frequentes adessent, ac ma-
ne saluere, & uesperi ualere singuli dicerent patronis. nu. 4.

SERVI.

Imp. dispensator Argius. num. 20.

Ordinarius dispensator Imp. offert breuiarium rationū. nu. 12.

LVDI.

Campestrem decursionem scuto moderari datur laudi. nu. 4.

Atellanæ fabulæ. num. 13.

Canticum in ijs. ibidem.

Scenica, & Xystica. num. 15.

F I N I S.

FRANCISCI
ROBORTELLI

VTINENSIS,
DE VITA, ET VICTV
POPVLI ROMANI,

SVE IMPP. CAESS. AVGG.

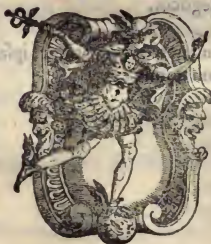
Liber Octauus.



IMP. OTHO SALVIVS.

Ex Suetonio.

D I M I S S V S



C O L L O

A B A L T O .

BONONIAE,

Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum, &
Ioannis Rubei sociorum. 1559.

T I T V L I, S I V E

CAPITULA

- I Magistratus, ac Potestates, tam in urbe, quam extra urbem.
- II Forensia, seu Iudicialia.
- III Sacra.
- IIII Coloniae, & Municipia, simul & provinciae.
- V Leges, ac Constitutiones.
- VI Militaria, & Castrensia.
- VII Mores, & consuetudines tam in uictu privato, quam in publicis negocijs.
- VIII Familia, Affinitates, & cognationes ipsarum. Libertorumque, & seruatorum nomina.

MAGISTRATVS.



EQUES Senator factus / I num. 1.

Vrbani honores. ibidem.

Extraordinaria Imperia. M A ibidem.

Senator allectus inter patritios ab Imp. ibidem.

Priuatus aliquis qui fieri a militibus credebatur, primum ab ijs honoris causa succollabatur, & sic procedebat inter faustas militum ac-

clamations usq; ad principia pertentans illorum uoluntate. 6.

Deinde in Senatum ueniebat, ut a Senatu comprobarentur mili-

tum electio. num 7.

Postea ibat in Palatium. ibidem.

In eius, qui creabatur Imp. uerba iurare solebant milites. nu. 8.

Præsides prouinciarum. num. 8.

Imp. literas, & diplomata mittebat ad præsides. ibidem.

Observatum in diplomatibus, quibus nominibus; & cognomini-

bus se ipsum appellaret Imp. ibidem.

Imp. Neronis cognomen ex acclamatione populi desumpsit sibi,

8 & usus est eo in diplomatibus.

XL ii Dánatus

FORENSIALI ET

IUDICIALIA



AMNATVS repetundis. num. 2.
 Damnari si restituebantur gratias agebant Imp.
 in Senatu. num. 2.
 Lis inter uicinos orta cum esset de parte finium,
 dabatur arbiter. num. 4.
 Arbitri insignis liberalitas ad litem tollendam, ut
 sua pecunia agrum redimeret, & emanciparet. ibidem.

SACRA



ACRA Isidis in lintea ueste fieri solita. 12.
 Imp. ipse propalam sacra Isidis in lintea ueste ce-
 lebrauit. ibidem.
 Expeditio sine religionum cura suscepta parum
 prospere cessit. num. 8.
 Antiquitus & quidem semper infaustum habi-
 tum, si mouerentur, nec dum conderentur

Ancilia. num. 8.
 Inter sacrificandum prædicebat quidam Aruspex. num. 6.
 Expeditionem inchoare, quo cultores matris Deum lamentari, &
 plangere incipiebant, infaustum erat. ibidem.
 Victimæ Diti patri cæxæ. ibidem.
 Pro egressu retardari inundatione Tiberis infaustum credebatur
 omen in expeditione. num. 8.
 Contraria exta potiora uisa in litando. ibidem.
 Ad euenta bellorum perspicienda obseruabant, cōtraria exta essent
 ne potiora. ibidem.
 Manes cæsorū pauorem iniicere noctu credebantur ipsorum pe-
 remptorib. si per uim, & insidias peremissent immerētes. 7.
 Piacula adhiberi solita ad placādos manes. ibidem.
 In augurādo si orta esset tempestas, infaustū credebatur. ibidem.
 Prouinciarum

C I O L A O N I A E M



ROVINCIARVM præfides. num. 7.
 Africa regebatur à proconsule. num. 1.
 Placentia. boup. 2ETIJI num. 9.
 Brixellum. ibidem.
 Locus, siue vicus, Castoris dictus. ibidem.
 Bebricum. ibidem.
 Dalmatia, Pannonia, Mœsia. ibidem.
 Veliterna. num. 11.

L E G E S, E T

CONSTITVTIONES.



T procuratoribus, & libertis Neronis Imp. pri-
 stina officia restituerentur. num. 7.
 Vt imagines, & statuae Neronis ante sublatae repo-
 nerentur permisit. num. 7.
 Vt Aurea domus Neronis perageretur, sub-
 scripsit Imp. quingentes festerium. nu. 7.
 Diplomata, & Epistolæ Imp. ad præfides pro-
 uinciarum. Ibidem.

MILITARIA;

ET CASTRENSIA



MILITES, quod occidissent suos duces, capi-
te puniti in castris; & quidem ante principia,
coram ipso duce, num. 1.
Gradus erant militum; ad quos subinde maiores
ordine promovebantur. num. 1.
Cohorti excubanti pro Imp. dum apud se coena-
ret, Otho uirum aureos diuidebat, ut sibi ea

deuinciret. num. 4.

Cohors excubabat pro Imp. in palatio. num. 6.

Statione excubatis alicuius cohortis, si perimeretur Imper. erat ipsi
turpe. num. 6.

Iurabant milites in uerba eius, quem Imper. esse uolebant. 8.

Prætorianorum fides. num. 8.

Arma per classiarios transsata, & remissa nauibus iussu Imp. Ibidem.

Colloquium fiebat inter duces exercituum. num. 9.

Tribunus legionis. num. 10.

Manipularis miles. ibidem.

Milites mortui Imp. pedes exosculantur. num. 12.

Milites mortuum Imp. laudantes fortiss. uirum uocant, & unicum
Imperatorem. ibidem.

Milites nonnulli præ dolore se ad rogum Imp. mortui iugulât. ibid.

Milites alii præ dolore ita inter se pacti, ob mortem Imp. inter se cõ-
currerunt usq; ad internecionem. ibidem.

Serui

CONSVETVDINES.

SERVI.



ERVIS suis Cæsar mandabat dispensationem, & dispensatores hi dicebantur. 5.

Lecticarii. num. 5.

Procuratores, & liberti reuocati ad officia. 7.

SALVTATIO.

Mane Otho Galbam Imp. salutauit, & exceptus est ab eo osculo. num. 6.

Codicilli consolatorii exarati ab Imp. ad sororem.

HABITVS CORPORIS.

Mos quotidie rasitandi faciem seruatus ab Imp. Othone. 12.

Munditiæ mulieres in Othone. ibidem.

Caluus. num. 12.

SUPELLEX, ET VESTITVS.

Muliebres sellæ. num. 6.

Laxatus calceus in cursu effecit, ut desisteret currere. num. 6.

Galericulum capiti aptabat Otho propter raritatem capillorum. 12.

LOCA, ET STRUCTVRÆ.

Miliarium aureum in urbe, ubi ædes erat Saturni. num. 5.

Palatium, ubi habitabat Imp. num. 7.

Palatium petebat Imp. ubi aliquis erat consalutatus. num. 7.

Aurea domus Neronis. num. 7.

Imp. Otho ubi primum pro potestate licuit, subscripsit quingentes

sestertium ad peragendam auream domum. num. 7.

Triclinium in intimis ædibus. num. 8.

CONVIVIA.

Cœna comitatis dari solita iratis inter se, ut deponerent odiū. 3.

Amici Imperatoris priuatim cœnam parabant apud se. num. 4.

HONORES.

Rarissimus honor, ut ex S. C. alicui statua in palatio poneretur. 1.

Saluii

FAMILIAE



ALVII. Othonēs orti oppido Ferentino, familia uetere, & honorata. num. 1

Familia Othonū ex principibus Hetruriae. ibidē.

M. Saluius Otho auus Imp. Othonis, natus patre equite, matre humili, incertum an ingenua. ibidem.

Perpende liceret ne ex non ingenua tollere liberos equitibus. licebat utiq; ex libertinis.

Atius Imp. Othonis Senator factus per gratiā Liviae Augustae. ibid. Non excessit gradum praeturae. ibidem.

Pater Othonis Imp. L. Otho materno genere nobili ortus. ibidē.

Ob uirtutem a D. Claudio Imp. affectus inter patritios. ibidem.

Obserua Senatorem differre a patritio, & quomodo tum Senator, tum patritius aliquis fieret.

Albia Terentia uxor L. Othonis. ibidem

Filij ex ea duo. { L. Titianus ibidem.
M. Otho.

Obserua illum adoptatum fuisse, & ideo Titianum ab adoptante dictum.

Alerum filium cognominem sibi habuit. ibidem.

quomodo cognominem? respōde, omnibus nominibus, praenōmine, nomine gentiliō, & cognōmine.

Imp. Otho IIII. Cal. Maii natus est. { Camillo Aruntio. Coss.
Domitio Anobarbo.

Poppaea Sabina abducta a uiro, & nuptiarū specie recepta ab Othone, antequam esset Imp. ibidem.

Suetonius Lenis pater Suetoni Tranquilli. num. 10.

Messalinam Neronis destinauerat sibi uxorem Imp. Otho, si uixisset in Imperio. num. 10.

F I N I S

HONORES

FRANCISCI
ROBORTVELLI
VTINENSIS;

DE VITA, ET VICTV

POPVLII ROMANI,

SVA IMPR. CAESS. AVGE

Liber Nonus.

AVLVVS VITELLIVS.

Ex Suetonio.



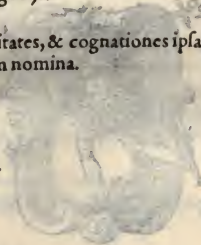
BONONIAE,

Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum, &
Ioannis Rubei sociorum. 1559.

TITULI, SIVE

CAPITULA.

- I Magistratus, ac Potestates, tam in urbe, quam extra urbem.
- II Forensia, seu Iudicialia.
- III Sacra.
- IIII Coloniz, & Municipia, simul & provinciz.
- V Leges, ac Constitutiones.
- VI Militaria, & Castrensia.
- VII Mores, & consuetudines tam in uictu priuato, quam in publicis negocijs.
- VIII Familiz, Affinitates, & cognationes ipsarū. Libertorumq̃, & seruorum nomina.



T E G I S T R A T V S .



P R A E T V R A E honos.

num. 2.

Inter patritios allegi familiam aliquam. nu. 1.

Ordo senatorius. num. 1.

Duo fratres eodem anno Coss. num. 3.

Proconsulatus Africæ. num. 5.

Curatio operum publicorum. num. 5.

Comitia ab Imp. in decem annos ordinata. 11.

Imp. se perpetuum consulem ordinavit. ibidem.

Aureos anulos liberto dat Imp. super cœnam. num. 12.

Equestris ordinis macula ea est existimata. ibidem.

Imperatoris quæstor. num. 1.

Eques Ro. factus, qui ex muliere uulgari furnaria erat genitus, &

in patre sutore. num. 2.

Eques Ro. & Imp. procurator. ibidem.

Senatores interdum ab Imp. quod minus idonei essent, semoue-

bantur. num. 2.

Ordinarii consulatus duo, & censura. ibidem.

Proconsulatus Africæ. num. 5.

Prætorio patre nata mulier. num. 6.

Y ii Filius.

FOR ENSIA, ET

I V D I C I A L I A.



ILIVS hæres à matre hac conditione institu-
tus, si de potestate patris exisset. num. 6.
Pater manu emisit filium, ut posset adire hæredi-
tatem. ibidem.

Formula iniuriarum. num. 7.

Intendere formulam iniuriarum alicui. num. 7.

Sordes rerum demebat Imp. num. 8.

Imp. pro tribunali iura reddit in provincia Viennæ. num. 9.

Libertus ob contumaciam ab Imp. circumforaneo lanista ven-
ditus. num. 12.

Eundem Imp. paulo antequam esset sub finem muneris pugnatu-
rus manumisit. num. 12.

Coeneratores, stipulatores, publicani. num. 14.

Portorium exigebatur in uis. ibidem.

Imp. ægre ferens se à quodam institutum coheredem cum libertis,
ipsum unum cum libertis peremit. ibidem.

Priati homines in suis testamētis hæredem instituēbāt Imp. ibid.

Vernaculæ, & mathematici inuisi Imp. & capite puniti. nu. 14.

Edictum Imp. quod iuebantur mathematici urbe, & Italia exce-
dere. ibidem.

Mos, ut noxii per totum viæ Sacræ spatium, reducta coma à capite,
ad supplicium ducerentur. num. 17.

Apud Gemonias excarnificatus. num. 17.

Vincto trahi solebant fontes, & mitti in Tiberim. ibidem.

Capite

MEAS IANCOR IAO C



ABIT. Et uelato Deos adorare uiri olim soliti
erant. num. 2.
Circunuerentes sole, & max procubetes. ibid.
Lares domi coli solebant. ibidem.
Gratulatio adularia ob seculares ludos ab Imp.
factos. Sæpe facias. num. 2.
Inscriptio statuæ posita pro rostris.

PIETATIS IMMOBILIS ERGA PRINCIPEM.

Arma in delubris Deorum appendi solebant. num. 8.

Lætum auspiciū per aquilam. num. 9.

Sinistra ostenta. { Si statuæ Imp. fractis corruerent cruribus. nu. 9.
Si laurea Imp. excidisset in flumen. ibidem
Si gallus gallinaceus pro tribunali iura reddenti
supra humerum astitisset. num. 9.

Allienſi die, quod Imperator pontificatum cepit, infaustum
fuit. num. 11.

Pugio, quo se occidit Imp. Otho, missus in Agrippinensem colo
niam, ut dicaretur Marti. num. 10.

Inferiæ Neroni Imp. datæ ab Imp. Vitellio medio campo Martio,
adhibita frequentia publicorum sacerdotum. num. 11.

Lapides mortuorum memoriæ inscribi soliti. num. 10.

Peruigilium actum ab Imp. in Apennini iugis. num. 10.

Vestales uirgines cum legatis mitti solitæ ad exorandam pacem. 16.

C O L O N I A E



BORIGINES in Latio.	num. 1.
Nuceria in Appulia.	num. 1.
Syriae praepositus.	num. 2.
Parthorum Rex Artabanus.	num. 2.
Inferior Germania.	num. 7.
Exercitus Moesiarum, & Pannoniae.	num. 15.
Exercitus ex transmarinis Iudaicus, & Syriacus.	num. 15.

L E G E S, E T
CONSTITVTIONES.

DICTVM Imp. de pellendis urbe, & tota Italia ma- thematicis.	num. 14.
Comitia ut ordinarentur in decem annos, & Imp. effec- Cos. perpetuus.	num. 11.
Colloquium	

MILITARIA.

ET CASTRENSIA.



- OLLOQVIVM** inter duces. num. 2.
Externi Reges legionum signa Ro. ueneraban-
tur. num. 2.
 ,, Et hoc erat societatis, & amicitia signum.
Duces in exercitu ius habebant demendi notas
ignominiosis. ibidem.
Demebant etiam reis militibus sordes. ibidem.
Caligati milites. num. 7.
Conciliantur milites a duce exosculando. ibidem.
Itidem sciscitando, an ientassent. ibidem.
Diui Iulii gladius tenetur manu a Vitellio, dum circumfertur a mili-
tibus per uicos in Germania, postquam fuerat consalutatus
Imp. ab ipsis. num. 8.
Gladius D. Iulii detractus delubro Martis.
Milites suo consensu Imp. in prouincia, & castris cognomen in-
dunt Germanici. num. 8.
A' milinbus inditum sibi cognomen recepit Imp. num. 8.
Cæsar's cognomen in perpetuum recusauit Imp. Vitellius. ibide.
Augusti cognomen distulit. ibidem
Exercitui eunti, & iter ingredienti lætum auspicium a parte dextra
aduolans, & signis lustratis sensim antecedens. num. 9.
Prætorianæ cohortes exauthoratæ ab Imp. uno edicto. num. 10
Cohortes exauthoratæ iussæ sunt tribunis dare arma. num. 10.
Exauthoratio quomodo fieret. ibidem.
Milites præmia poscunt per libellos ab Imp. num. 10.
Per medias ciuitates ritu triumphatium uectus Imp. num. 10.
Epulum militibus publicè præbitum. num. 10.
Delectus ea conditione habitus in urbe, ut uoluntariis non mo-
do missionem, sed etiam commoda ueteranorum, & iussæ mi-
litæ pollicerentur. num. 15.
Milites uoluntarii. ibidem.
Missio. ibidem.
Veteranorum

Veteranorum, iustæq; militiæ erant certa, & præfinita com-
moda. ibidem.

Imp. ad classicum urbem introire uoluit, paludatus, ferro succin-
tus, inter signa & vexilla, sagularis comitibus, & detectus co-
militonum armis. num. ii.

Classicum. ibidem.

Sagulari comites Imp. ibidem.

Signa. ibidem.

Vexilla. ibidem.



Caligula. ibidem.

Concordia. ibidem.

Industria. ibidem.

Disciplina. ibidem.

Tempus per nos in Germania, postquam fuerat conclusum.

Imp. ab ipse.

Cladius D. Julius Augustus de libro Martis.

Militia in conspectu Imp. in provincia, & castis cognoscitur in-

que Germania.

A. multiplex in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

Tempus cognoscitur in conspectu Imp. in provincia.

CONSVEVDINES

HABITVS CORPORIS, ET VESTITVS.



CAPITE uelato, & circunuertentes se, mox procumbentes olim Rom. Imperatorem adorare soliti. num. 2.

Socculus dexter Messalinæ gestatus adulationis causa inter togam, & tunicas in sinu a L. Vitellio. num. 2.

Pedem præbuit excaleiandum pro maximo munere petenti Vitellio Messalina. num. 7.

Caligati milites. num. 15.

Solutus a latere pugio. num. 16.

Gestatoria sella. num. 16.

Zona aureorum plena. num. 16.

Mos foeminiis gestandi unionem in auricula. num. 7.

S T A T V AE.

Mos adulationis causa imagines principum, aut eorum, qui ualerent gratia apud principem aureas domi inter lares colere. 2.

Statuæ equestres. num. 9.

LVDI, ET LVSVS.

Certamen Neroneum, in quo cirharœdi certabant. num. 4.

Alex studium ingens. num. 4.

Studium aurigandi. num. 4.

Neroniana cantica. ibidem.

Veneta factio. num. 14.

CONVIVIA, ET AEDES.

Coenaculum meritorium. num. 7.

Cellula ianitoris. num. 16.

Mos ientandi in castris. num. 7.

Z

Posca.

CONSVETVDINES.

Posca. num. 12.
 Videntes poscam. ibidem.
 Ientaculum, prandium, coena, comestatio, epula quadrifariam, si
 ue trifariam diuise abijs, qui gula erant dediti? num. 13.
 Conuiuia ab Imp. indicta priuatis, apparatu quadragenis millibus
 numum constante. num. 13.
 Conuiuium, in quo duo millia genera piscium lectissimorum, &
 septem millia auium. num. 13.
 Dedicatio patinae per iocum, quae clypeus Mineruae ob magnitu-
 dinem dicta. num. 13.
 Scarorum iocinora. num. 13.
 Phasianorum, & num. 13.
 Conuiuii, in quo. } Pauonum, & cecchella num. 13.
 Murzarum lactes. num. 13.
 linguae phenicopterym. num. 13.
 Datum probro, uersari circa popinas uiarum. num. 13.
 Obsonia. } Fumantia num. 13.
 Prisdiana, & semela. num. 13.
 Elogium

EA V T A T S

Mos adulationis causa iungitur principum, antea non iungitur.
 tunc gratia apud principem antea dimittere lares colere.
 Status depellere.

LADI ET LASVS

Carmina Neroneum, in quo circiter edicere parant.
 Alia librum ingens.
 Studium augendi.
 Neroneum carmina.
 Vincta scio.

CONVIVIA ET VEDES

Caraculum metronum.
 Colla tantum.
 Metronum tantum.
 Toler.

C. ANINIUS C. F. POM. GALLVS
 DOMO ARRETIO. E. LEG. IIII.
 SCYTH. MILITAVIT IN
 PR. AN. XVII.
 EVOC. AN. CLII.
 E. IN LEG. IIII. SCYTHIC.
 AN. XVIII. VIXIT.
 AN. LX. MERV. AN. XXXVIII.
 H. S. E. ATIMETVS
 EX TESTAMENTO F. C.



P. Vitellius domo Nuceria; eques Ro; & procurator Augusti.

P. Vitellii filii quatuor.

A. Vitellius in consulatu obiit, & collegam habuit Domitium Ne-
 ronis Caesaris patrem.

Q. caruit ordine; cum a Tib. Imp. secreti sunt minus idonei Se-
 natores.

L. vir optimus, & magno ingenio carus Caio, & Claudio Imp. ibi.
 Huius filius A. Vitellius Imp.

L. Vitellius. A. Vitellius Imp.

P. Vitellius. Q. Vitellius.

P. Vitellius. A. Vitellius.

A. Vitellius Imp. Petronii viri confucidi.

uxores habuit. Petronianū hēre-

Petroniam. laris filiam, ex qua sū-

stulit. num. 6. patricidii a patre.

Et Galeriam Fundaniam patre pretorio, ex qua sustulit liberōs,

quorum nomina, quia infantes perierunt, nō traditur. num. 6.

Imp. A. Vitellius VII. idus Septem

bris natus. Druso Cesare

Flavius Sabinus Vespasiani frater. Norbano Flacco. Coss.

F I N I S.

FRANCISCI
ROIBORVELLI

VTINENSIS,

DE VITA, ET VICTV.

POPVLI ROMANI,

SVS IMPER. CAES. AVGV.

Liber Decimus.

IMP. D. FLAVIVS VESPASIANVS:

Ex Suetonio.



BONONIAE,

Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum,
& Hannis Rubei sociorum. 1559.

DE RE PUBLICA
TITULI, SIVE
CAPITULA

- I Magistratus, ac Potestates, tam in urbe, quam extra urbem.
- II Forensia, seu Iudicialia.
- III Sacra.
- IIII Coloniz, & Municipia, simul & prouinciz.
- V Leges, ac Constitutiones.
- VI Militaria, & Castrensia.
- VII Mores, & consuetudines tam in uictu priuato, quam in publicis negocijs.
- VIII Familia, Affinitates, & cognationes ipsarum. Libertorumq;, & seruorum nomina.

MAGISTRATVS.



PRAEFECTVRIA urbis. num. 1.
 Tribunus militum ter, & praefectus castro-
 rum. num. eodem.
 Senator praetoriae dignitatis. ibidem.
 Quaestores provinciae sortiebantur. num. 2.
 Quaestura. } Hoc ordine peti solebant
 Aedilitas. } a candidatis. ibidem.
 Praetura. }

Sine repulsa } Magistratum adipisci num. 2.
 Cum repulsa. }
 Consulares inopes sustentati ab Imp. num. 17.
 Quinto loco, quarto loco, sexto, praeturae adipisci. num. 12.
 Prima petitio. ibidem.
 Praeturae candidatus. ibidem.
 Praetor petit a Senatu ludos extraordinarios pro victoria Imp. num. 2.
 Praetores in edictis suis Imp. nominabant honorifice. num. 15.
 Quaestorius scriba. num. 13.
 Tribunitiam potestatem, & patris patriae appellationem Imp. sero
 recepit. num. 12.
 Legatus consularis. num. 4.
 Si praetores non nominassent in edictis suis Imp. puniebantur. 15.
 Triumphalia ornamenta. ibidem.
 Consulatus gestus per duos nouissimos anni menses. ibidem.
 Imp. censuram gessit. num. 8.
 Sortitio provinciarum. ibidem.
 Senatorius census expletus ab Imperatore. num. 17.
 Legatus Syriae consularis. ibidem.
 Praefectus Aegypti. num. 6.
 Praesides provinciarum. ibidem.
 Candidatus petens dispensationem ab Imp. num. 23.
 Consulatus nonus Imp. num. 24.
 Imp. etiam cubans legationes audit. ibidem.

AA ii Recuperatorio

FORENSIALI ET

IUDICIALIA



ECUPERATORIO iudicio mulier pronun-
ciata ingenua, & ciuis Romana, afferente
patre. num. 3.

De iurgio ita pronunciauit Imp. Non oportere
maledici Senatoribus, remaledici ciuile, fasque
esse. num. 10.

Centumuiralia extra ordinem. num. 10.

Sorte lecti, qui centumuiralia iudicia extra ordinem diiudicarent, re-
digerentque ad breuissimum numerum. ibidem.

Iudices lecti, per quos rapta bello restituerentur. ibidem.

Si quis se alieno seruo iunxisset, ancilla habebatur. num. 11.

Pœna { redigi in ordinem } num. 11.
 { relegari. } num. 11.

Imp. libertatem gratuitam denegauit suo bubulco seni. num. 16.

Libertus diues, ob subterfugendum ius fisci, ingenuum se mutato
nomine experat efferre. num. 17.

Fœneratores, & mercatores agētes publicū quadragesimæ. num. 1.

Pœna irrogata ab Imp. { prohiberi contubernio Imp. } num. 1.
 { prohiberi publica, & priuata sa- } num. 4.
 { lutatione Imp. } num. 4.

Opinio

Imp. centumuiralium

Sortitio provinciarum

Senatores centumuirales ad subterfugendum

Leges & ius consularis

Procurator Aegypti

Procurator provinciarum

Compturarius centumuiralis ad sub-

Compturarius centumuiralis ad sub-

Compturarius centumuiralis ad sub-

Imp. centumuiralium

Imp. centumuiralium

Imp. centumuiralium

Imp. centumuiralium

Imp. centumuiralium

Imp. centumuiralium

Imp. centumuiralium

Imp. centumuiralium

Imp. centumuiralium

Imp. centumuiralium

S A C R A



- PINIO esse in fatis, ut Iudæa profecti eo tem-
pore rerum potirentur. num. 4.
Quercus antiqua Marti sacra. ibidem.
Ostenta imperium significantia. num. 5.
Ostenta. ibidem.
1. Per tres partus matris Imp. quercus antiqua
singulos, repente ramosa frutice dedit pri-
mum exilem. Secundum præualidum, & prolixum. tertium
instar arboris. do. idu. m. n. m. m. m. m. m. m. num. 5.
2. Prævalente eo canis extrarius triclinio intulit manum huma-
nam, & subiecit mensæ. num. 5.
3. Bos arator, dum cœnarent, irupit in triclinium, & procidit
ad pedes ipsius. num. 5.
4. Cupressus euulsa radicitus in agro auito, in sequenti die firmiter
resurrexit. num. 5.
5. Sónium de initio felicitatis suæ, eo tempore quo dens esset Ne-
roni, qui tunc imperabat, exemptus. num. 5.
6. Carmelus Deus in Iudæa confirmavit omnia illi euentura, quæ
cogitabat. num. 5.
7. Statua Diui Iulii ad Orientem sponte conuersa. num. 5.
8. Conflictus duarum aquilarum, cui superueniens tertia ab ortu
solis ambas fugavit. num. 5.
Præfagia ex monitu per quietem. num. 5.
Thensa Iouis. ibidem.
Serapidis templum Alexandria. num. 7.
Verbenæ, Coronæ & panificia offerri solita in templo Serapidis. ibid.
Orbatus luminibus recepit oculos, illinente ipsos luto Imp. ibid.
Captus pedibus calce Imp. recepit firmitatē crurū, & pedū. ibid.
Hæc asserunt illusionē Dæmonum fieri nostri Theologi.
Genesin Imperatoriam credebantur quidam habere. num. 14.
Saturnalibus Imperator uiris dabat Apophoreta. num. 19.
Cal. Martii foeminis. ibidem.
Funeris pompa constans centies sestertium. num. 19.
De

L E A G E S; A E T

CONSTITVTIONES:



Classarii, qui ab Hostia, & Puteolis Romā pedibus per uicos cōmealant, cum peterent aliquid sibi nomine calcearii, ut omnino exalciati cursitarent respondit Imp. num. 8. Ut uacuas areas quilibet occuparet, si uellet edificare cessantibus arearum dominis, ad tollendam deformitatem urbis ob ruinas, & incendia factam ante. num. eodem.

De restitutione Capitoliij.

Plébiseita & S. C. de societate, de foedere, & priuilegiis cōcessis singulis Regibus, populis, & ciuitatibus in æreis sculpra tabulis seruabantur in Capitolio. num. ibidem.

Ob intercapedinem iurisdictionis manentibus antiquis litibus, & superuenientibus nouis, negocia, & iudicia transigi non poterat, ideo sanxit Imp. extra ordinem legendos iudices. num. 10.

De iudicibus legendis sorte, qui centum uiralia iudicia extra ordinem diiudicarent. num. ibidem.

De iudicibus, qui de bello raptis iudicarent, & restitui ueretur. ibid. S. C. iubente Imp. factum, ut si quis alieno seruo se iunxisset, ancilla haberetur. num. 11.

Ne filiorum familias foeneratoribus exigendi crediti ius unquam esset. num. ibidem.

De Vectigalibus sub Galba Imp. omiſſis reuocandis. num. 16.

De nouis uectigalibus. num. 16.

De tributis augendis. num. 16.

De uectigali ex urina. num. 23.

Centurio. num. 23.

De. num. 23.

MILITARIA,

ET CASTRENSIA.



ENTVRIO missione impetrata argentaria
factitauit num. 1.

Primipilares. ibidem.

Ductor ordinum. ibidem.

Sacramento solutus propter ualitudinem. ibidē

Tribunus militum ter. ibidem.

Præfectus castrorum. ibidem.

Triumphalia ornamenta dari solita ducibus. num. 4.

Legiones duz. } additz. num. 4.

Alæ octo. }

Cohortes decē. }

Milites per licentiam grassati sibi timent. num. 6.

Castrorum disciplina correctā. num. 4.

Legio III. sub exitu Neronis translata ex Syria in Mœsiā. nu. 6.

Milites illius, quē appellabant Imp. nomē uexillis inscribebāt. 6.

Legiones adigebantur in uerba Imp. qui creatus fuerat etiam ab-
sentis. ibidem.

Iudaicus exercitus iurat in uerba Imp. præsentis. ibidem.

Hyberna legionum interdum permutabantur. ibidem.

Germanicæ legiones ut transferrentur in orientem. ibidem.

In oriente mollior militia, & securior. ibidem.

Syriacus exercitus. ibidem.

XL. millia sagittariorum pollicetur Imp. se misurum subsidio
ibidem.

Rex Parthorum. ibidem.

Triumphus de Iudæis actus. num. 8.

Præmia militum extra ordinem. num. 8.

Præmia legitima. ibidem.

Milites exauthorauit Imp. ibidem.

Milites coercuit Imp. ibidem.

Prouincijs

COLONIARUM



PROVINCIA his ad
mitlibertatem Imp. &
easdem redegit in for-
mulam.
Thracia.
Cilicia.

- 1 Achaia.
- 2 Lycia.
- 3 Rhodus. nu. 8.
- 4 Byzantium.
- 5 Samus.

Comagene.

Quæ usq; ad id tempus ditionis regie fuerant, redactæ in formam
prouinciarum. num. 8.

Cappadociæ propter assiduas incursiones barbarorum additæ le-
giones. num. 8.

Eidem consularis rector impositus pro equite Ro. ibidem.
Italicorum, & prouincialium honestissimus, quisq; allectus in Se-
natu ab Imp. num. 9.

Alexandria. num. 7.

Cremona. num. 7.

Tegea in Arcadia. num. 7.

Prouinciæ, ciuitates liberæ, Regna. num. 8.

Insula Vecte proxima Britannicæ in ditionem redacta. nu. 4.

Prouinciæ prædes. num. 6.

Africa prouincia sorte data. num. 4.

Adrumetum urbs in Africa. num. 4.

In prouincia in proconsulē per seditionem in urbe excitatam rapa-
coniecta. ibidem.

Prouincia cum exercitu data. num. 4.

Iudæi rebellauerunt. ibidem.

Nursia. num. 1.

Spoleum. num. 1.

Ex Umbria in Sabinos quotannis operæ multæ ad culturam agro-
rum commeari solitæ. num. 1.

In prouinciis scenerari soliti Romani. num. 1.

Creta, & Cyrene prouincia quæstori obtigit. num. 2.

Statuæ

CONSVETVDINES.

STATVÆ.



IVITATES in provinciis ponebant publice
ce' imagines alicui ex publicanis, hoc titulo.

κελευς πλωσιων.

num. 1.

Statua Diui Iulii.

num. 5.

Monimentum Herculis exabat uia Salaria.

12.

VESTITVS.

Togæ uirilis sumendæ mos.

num. 2.

LVDI.

Extraordinarii ludi pro uictoria Imp. referente prætoris facti.

nu. 2.

Tragœdis, & citharœdis præmia data.

num. 19.

Vetera acroamata reuocata.

num. 19.

Archimimus imitans facta, & dicta.

num. 19.

STRVCTVRAE.

Templum Pacis foro proximum conditum a Vespasiano.

nu. 3.

Idem Templum Diui Claudii in monte Cælio caprum ab Agrippina, postea destructum a Nerone.

ibidem.

Statua Colossea Imp. posita.

num. 23.

Amphitheatrum urbe media.

ibidem.

Scena Marcelliani theatri restituta, & dedicata.

num. 19.

SALVTATIO.

Mos erat, ut publice Imperatorem salutarent.

num. 4.

In salutando cōsuetudinē scrutādi omisit Imp. Vespasianus.

nu. 12.

Officium admissiois datum alicui ab Imp.

num. 14.

CONVIVIA.

Poculo argenteo auiz solennibus diebus portare solitus Imp. honoris causa.

num. 2.

BB Imp.

CONSVETVDINES.

Imp. conuiuabatur dapſile, ut macellarios iuuaret. num. 19.

SERVI.

Liberta Antoniz à manu. num. 3.

Mangonici quæſtus. num. 4.

HONORES.

Magnus honos alicui habitus, ſi ab Imp. uocaretur ad cœnam, & de eo interdum Imperatori publicè gratiæ actæ, quòd ſe honore cœnæ eſſet dignatus. num. 2.

DISCIPLINAE, ET ARTES.

Vesp. Anip. primus Romæ è ſiſco propoſuit Rhetoribus latinis, & græcis annua centena. num. 18.

Itidem præſtantes poëtæ artifices coemit. ibidem.

Coloſſi reſector inſigni congiario, & mercede donatus. ibidem.

VICTVS IMP; VESP.

Mos in Sphæriſterio deſtricandi corpus. num. 20.

Inedia unius diei per ſingulos meſes interpoſita ob ualeitudinem. num. 20.

Maturius, & bene mane Imp. epistolæ ſolebat perlegere, & breuiaria omnium officiorum. ibidem.

Poſtea admittebat amicos, & ſalutabatur. ibidem.

Poſt deciſa negocia quæcunq; obueniſſent, uacabat geſtationi, mox quieti. num. 21.

Comis inter cœnandum, & dicax. num. 22.

In contiuiuo ne prætextatis quidem uerbis abſtinere ſolitus. ibid.

Curyliis, & in Reatina uilla æſtiuare ſolitus quotannis. num. 24.

Valetudo, & inteſtina uiriata aquæ frigidæ potu. num. 24.

Cubans interdum Imp. legationes audiebat. num. 24.

Municipes

F A M I L I A E



Vnicipes Reatini. num. 1.
 Gens Flauia obscura, & sine imaginibus
 num.
 T. Flauius Petronius municeps Reatinus
 author gentis Flauiz. num. 1.
 Flauius cognomine Sabinus filius T. Flauij
 Vespasia Polla uxorem Sabini.

Ex ea tulit liberos duos { Sabinum maiorem natu.
 Vespasianus minorē natu. nu. 1.
 Sabinus processit usq; ad præfecturam urbis. num. 1.
 Polla orta Nursiæ honesto genere. ibidem.
 Pollæ pater fuit Vespasius Pollio. ibidem.
 Vespasiorum monimēta in agro Nursino Spoletū uersus. ibidem.
 Imp. Vespasianus natus in Samnio { Coss. Q. Sulpitio Camerino.
 in uico phalacrino ultra Reate. C. Poppæo Sabino.
 Quinq; annos ante mortem Augusti. num. 2.
 Tertulla auia paterna Vespasiani ipsum educauit in Cofanis præ-
 diis. num. 2.
 Vxor Vespasiani Flauia Domicilla Statilij Capellæ equitis Ro. fi-
 lia. num. 3.

Ex hac liberos tulit tres { Titum.
 Domitianum. ibidem.
 Domicillam.

Vxorem & filiam adhuc priuatus amisit. num. 3.
 Canis Antoniz liberta, & a manu habita ab Imp. penē iustæ uxo-
 ris loco. num. 3.
 A. Plautius legatus consularis. num. 4.
 Flauiorum suburbanum. num. 5.
 Ti. Alexander præfectus Aegypti. num. 6.
 Licinius Mutianus. ibidem.
 Vologesus Rex Parthorum. ibidem.
 Demetrius Cynicus. num. 13.
 Heluidius Priscus. num. 14.
 Merius

FAMILIAE.

Merius Pomposianus.

num. 14.

Terpnus } Citharœdi.
Diodorus. }

num. 19.

Fauo Archimimus.

ibidem.

Cerulus Libertus.

num. 23.

Iunia Caluina.

num. 23.

FLAVIAE GENTIS SERIES.

T. Flavius Petronius.

Flavius Sabinus, & ipsius uxor
Vespasia Polla Vespasii filia.

Flavius
Sabinus.

Flavius Vespasia
nus Imp. & ipsius
uxor Domicilla.

T. Domitia Fl. Domi Domi
nus Imp. tianus cilla.
Imp.

FINIS.

FRANCISCI
ROBORTELLI

VTINENSIS.

DE VITA, ET VICTV
POPVLII ROMANI,

SVA IMPR. CAISS. AVGA.

Liber Vndecimus.



IMP. D. TITVS. VESPASIANVS.

Ex Suetonio.



COLLO.

ALTO.

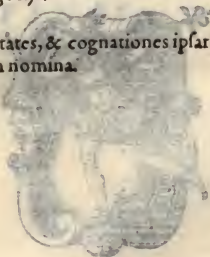
BONONIAE,

Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum,
& Ioannis Rubei sociorum. 1559.

TITVLVS

CAPITVLVS

- I Magistratus, ac Potestates, tam in urbe, quam extra urbem.
 II Forensia, seu Iudicialia.
 III Sacra.
 IIII Coloniar, & Municipia, simul & prouinciar.
 V Leges, ac Constitutiones.
 VI Militaria, & Castrensis.
 VII Mores, & consuetudines tam in uictu priuato, quam in publicis negocijs.
 VIII Familia, Affinitates, & cognationes ipsarū. Libertorumq;
 & leroorum nomina.



2 V S A C T R I A M



O S. dicandi statuas aureas, & ex ebores. nu. 2.
 Statuas præferebant in pompa circensis. ibidem.
 Paphia Veneris oraculum. num. 5.
 Consulebant ueteres oracula de navigatione, de
 Imperio, deq; omnium rerum exitu. nu. 5.
 Mos consecrandi apud Memphin bouem Apin.
 num. 5.

Imp. Alexandræ diadema gestans consecrat bouem Apin. 5.
 Mos erat theatra, thermas, & amphitheatra dicare, & simul die de
 dedicationis ludos facere. num. 7.
 Ornamenta suorum prætoriorum Imperator destinare templis. 8.
 Ad auerruncandam pestem quæsitum omne sacrificiorum ge-
 nus. num. 8.
 Pontificatum maximum accepit Imp. ut puras, & castas seruaret
 manius.

Quod sacrificanti hostia aufugisset. 10.
 Ostenta tristitia. } Quod te pestate serena tonuisset. nu. 10.
 Domesticus luctus. num. 17.
 Publicus luctus ob mortem Imp. num. eodem.

Delatores

FORENSIA; ET

IVDICIALIA



DELATORES, & mandatores in foro flagellis, ac fustibus caesi. num. 8.
 Idem in seruitutem tracti; & relegati in insulam. ibidem.
 Suspecti coniurationis seuerissime puniti. 6.
 Ex chiographo cum deprehendisset coniurationem; ipsius autorem confodi iussit praetor. num. 6.
 Mos relegandi in aliquam asperam insulam. num. 8.

ALIEGAETS, E ITM


CONSTITVTIONES.



Adversus mandatores, & delatores, qui multi in urbe erant ex licentia ueteri, Imp. sanxit, ut fustibus, & flagellis in foro caderentur, & per amphitheatrum arenam traducerentur, postea in asperam aliquam insulam relegarentur. num. 8.
 Ne de eade re pluribus legibus ageretur. num. 8.
 Ne de statu cuiusquam defunctorum quereretur ultra centos annos. num. 8.
 Vt curatores restituendae Campaniae consularium numero fore ducerentur. num. 8.
 Vt bona oppressorum in Veseuo, si non extarent haeredes, assignarentur restitutioni afflictarum ciuitatum. num. 8.
 Cum ex instituto Tiberii rata non haberent Imperiorum Imperii beneficia successores, si eadem ipsi non confirmassent, sanxit Titus Imp. uno edicto omnia debere esse rata. num. 8.
 Adversus in rebus Imp. solitus solari populum per edicta. num. 8.

In



 N prouincijs plurimæ imagines, & statuz cum
titulis poni solitæ in honorem Imp. aut ducû,
qui bellum gessimt. A. I. I. num. 4.
Iudæa perdomita à Tito Imp. Vespas. F. nu. 5.
Hierosolyma oppugnata, & capta à Tito. ibidẽ.
Hierosolyma capta die natali filiz ipsius Titi. ibi.
Alexandrea. ibidem.
Campania curatores e numero consularium. num. 8.
In Campania Vesulii montis conflagratio. num. 8.
Taricheæ, & Gamola urbes Iudææ ualidissimæ expugnatz. num. 4.

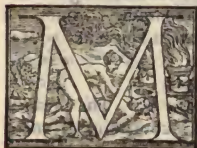
MILITARIA,
ET CASTRENSIA.



RIBVNVS militū in Germania, & Britannia. num. 4.
Post stipendia nobiles Romani foro operam dare soli-
 ti. ibidem.
 Praefectus cohortium praetorianarum. ibidem.
 Laudatur peritia sagittandi. num. 5.
 Praefectura praetorii demandata ab Imp. Vespasiani suo filio Tito.
 num. 6.
 Praefectura praetorii ante ab Imp. semper alicui Equiti Ro. dari so-
 lita. ibidem.
 Milites in gratulatione post uictoriam ducem suum Imperatorem
 consalutare soliti. num. 6.
 Sic Cicero se Imp. a militibus ad Issum in Cilicia appellatū scri-
 bit Libro secundo Ep. fam.

CONSVETVDINES.

L V D I.



Vnus editum ab Imp. apparatissimum, quo
die amphitheatrum dicauit. nu. 7.

Dedit Imp. prælium nauale in uetere Nau
machia. num. 7.

Ibidem & gladiatores, & uno die quinq;
millia uariarum ferarum. ibidem.

Imp. gladiatorum munus proposuit, non
ad suum, sed ad spectantium arbitrium. num. 8.

Thracum armatura. ibidem.

Ornamenta pugnantium gladiatorum prius in Theatro sedens spe-
ctabat Imp. num. 19.

S E R V I T.

Amanuenses, qui operam nauabant in scribendo. num. 3.

S T A T V A E.

Metoposcopi Statua aurea in palatio }
Statua ex ebore equestris. num. 2.

D I S C I P L I N A E.

Latinae, graecaeque linguae studium. num. 3.

In orando, & in poematibus promptus. ibidem.

Etiam usque ad extemporalitatem. ibidem.

Musica studium tum ad cantandum, tum ad psallendum. num. 3.

Studium imitandi, & exprimendi aliena chirographa. ibidem.

Mos excipiendi orationes, quae recitabantur, notis. ibidem.

S T R V C T V R A E.

Amphitheatrum dicatum. num. 7.

Thermae extructae. num. eodem.

V I C T V S.

Genituram suam olim cognoscere studebant. num. 10.

Familiari coenae amicos adhibebat Imp. num. 9.

I T E R.

Diuidi solebat iter ab Imp. in mansiones plures. num. 10.

Imp.

FAMILIAE.



M P. Titus cognomine paterno. num. 1

Titus est natus III. Cal. Ianuarii insigni anno

Caiana Cæde ad Septizonium. num. 2

Cum Britannico D. Claudii filio simul educa-
tus. ibidem.

Narcissus Claudii libertus. ibidem.

Arricidia Tertulli equitis Ro. filia præfecti
prætor. cohortium, & in locum huius defunctæ
duxit.

Vxores Titi

Martiam. Furuillam. splendidi generis cum qua,
sublata filia, diuortium fecit. num. 4.

A. Cæcinnia uir consularis. num. 6.

Berenice Regina. num. 7.

Domitianus frater Imp. Titi. num. 9.

Domitia fratris Titi, Domitiani scilicet, uxor. num. 10.

F I N I S.

FRANCISCI
ROBORTELLI
VTINENSIS)

DE VITA, ET VICTV

POPVLII ROMANI,

SVB IMP. CAESS. AVGO.

Liber Duodecimus.

IMP. FLAVIVS DOMITIANVS.

Ex Suetonio.

DE MISSV



COLLO

ALTO.

BONONIAE,

Ex Typographia Io Bapt. & Alexandri Benaciorum,
& Ioannis Rubei sociorum. 1559.

FRANCISCI
TITVLVS, SIVE
CAPITVLVS.

- I Magistratus, ac Potestates, tam in urbe, quàm extra urbem.
- II Forensia, seu Iudicialia.
- III Sacra.
- IIII Coloniae, & Municipia, simul & provinciae.
- V Leges, ac Constitutiones.
- VI Militaria, & Castrensia.
- VII Mores, & consuetudines tam in uictu priuato, quàm in publicis negocijs.
- VIII Familiae, Affinitates, & cognationes ipsarum. Libertorumq̃,
& seruorum nomina.

MAGISTRATVS.



CONSULATVS.	num.
Si modo mendosi non sunt libri, nam omnes habent Nono Cal. Nouembris, patre consule designato, & inituro mense inlequenti honorem, uel quidquid aliud sit, quod conabimur explicare in nostris commentariis.	1.
Prætorius uir.	num. eodem.
Honor præturæ urbanæ cum consulari potestate suscipi solita titulus tenus.	ibidem.
Domitianus in adolescentia Cæsar consalutatus, dum pater ipsius Vespasianus Imp. uiueret.	ibidem.
Urbana, & peregrina officia.	ibidem.
Distributio officiorum urbanorum, & peregrinorum à Cæsare, & Imp. fiebant.	ibidem.
Consulatus sex gessit Domitianus Imp.	num. 2.
Consulatus ordinarius præstantior extraordinario.	ibidem.
Imp. uxori suæ honorem hunc habere solitus, ut eam appellaret Augustam.	num. 3.
Quæstoria munera reuocata, cum ante fuissent omissa.	nu. 4.
Imp. ius dicere solitus in foro tribunali extra ordinem.	num. 8.
Tribuni plebis ius habebant accusandi.	num. eodem.
Aedilis repetundarum accusatus.	num. eodem.
Magistratus urbi.	ibidem.
Præsides prouinciarum.	ibidem.
Quæstorius uir motus Senatu.	num. eodem.
Vir prætorius	ibidem.
Quæstorii scribæ.	num. 9.
Legatus Britannicæ	num. 10.
Consularium comitiorum dies.	ibidem.
Coss. pronuntiabantur à præcone die comitiorum.	num. eod.
Tribunus laticlauus.	ibidem.
Vir consularis.	num. 11.
DD ii	Imp.

MAGISTRATVS.

Imp. interdum Senatus autoritate utebatur more maiorum ad puniendum. ibidem.

Imp. per acclamationem populi Dominus dictus. num. 13.

Imp. uxor Domina dicta. ibidem.

Imp. Epistolam dictans ita cæpit, **DOMINVS ET DEVS NOSTER.** num. eodem.

Consulatus **XVII.** cæpit Imp. quor ante eum nullus. ibidem.

Ex ijs septem medios continuauit, omnes autem penè titulo tenus gessit, nec ullum ultra Calendas Maii. plures usq; ad Idus Ianuarii. ibidem.

Imperatori licebat Consulatus continuare, uel non continuare, & gerere uel unum, uel duos menses, uel etiam quindecim dies, si libuisset. ibidem.

Senatusconsultum factum, ut equites Romani sorte ducti trabeati cum hastis militaribus præcederent Imp. cum esset Consul, inter hētores, & apparitores. num. 14.

Lictores, & apparitores Consulibus præibant. ibidem.

Honores à senatu delatos sibi Imp. pro suo arbitratu recusabat, uel recipiebat. ibidem.

Præpositus cubiculo Imp. num. 16.

Decurio cubiculariorum. num. 17.

Imp. censuram gessit. num. 8.

Fraus

FORENSIA, ET

IUDICIALIA.



- I**US *RAVS* testamento adhibita. num. 2.
 lus dicebat interdum pro tribunali extra ordinem in foro Imp. num. 8.
 Centumuii iudicabant. ibidem.
 Centumuiorum sententias ambitiosas rescindebat Imp. ibidem.
 Recuperatores Iudices. ibidem.
 Ne per suasiis assertionibus se accommodarent, eos monebat Imp. ibidem.
 Consilium Iudicum. ibidem.
 Iudices Numarii una cum suo quisque consilio notati. ibidem.
 Repetundarum accusatus Aedilis sordidus a trib. plebis. num. 8.
 Iudices a Senatu interdum in aliquem reum petebantur. nu. eod.
 Defuncti magistratibus siue in urbe, siue in prouincijs saepe rei agebantur. ibidem.
 Notati ignominia, qui scripta famosa siue in uiros, siue in foeminas edidissent. ibidem.
 Poena. mouere Senatu. ibidem.
 Causa quod gesticulandi, & saltandi studio aliquis nimium teneretur, quasi parum id deceret Senatorem. num. eodem.
 Poenae foeminis probrosis rogari solite { ne leuistica ueherentur,
 & ne capere possent legata, & haereditates. num. 8.
 Poena irrogata Equiti. eradi ex albo iudicum. ibidem.
 Causa, quod uxorem dimissam ob crimen adulterii in matrimonium reduxisset. ibidem.
 Iudicum album. ibidem.
 Damnati lege Scatinia. ibidem.
 Poena Vestalibus irrogata propter incestum { capitale supplicium cum primo deliquisset. ibi.
 Aliquando incesta ab Imp. punita more ueteri. ibidem.
 Reis damnatis interdum liberum permittebatur mortis arbitrium. ibidem.
 Corruptores

IVDICIALIA

- Corruptores uirginum Vestalium relegati. ibidem.
 Virgo uestalis maxima absoluta olim, deinde longo interuallo post
 damnata rursus defossa fuit. ibidem.
 Stupratores Vestalis uirgis caesi usq; ad necem in comitio. ibidē.
 Si quaestiones fuissent incertae, & tormenta, uel causa dubia, reus in
 exilium mittebatur. ibidem.
 Imp. institui heres à priuatis solitus. num. 9.
 Hereditates relictas sibi ab ijs, quibus erant liberi, Imp. non recipie-
 bat. ibidem.
 Legatum ex testamento cuiusdam, ut suus heres Senatoribus in cu-
 riam euntibus quotannis certam summam uiritim daret. ibidē.
 Rei multos annos interdum apud ærarium pendere soliti. ibid.
 Rei, qui pependissent apud ærarium ante quinque annos proximos,
 absoluti. ibidem.
 Rei interdum repeti soliti. ibidem.
 Repetendis reis præfinitum tempus intra annum. ibidem.
 Si accusator, qui reum repetiuerat, ipsum non conuicisset, in exi-
 lium mittebatur. ibidem.
 Scribis Quæstorii negotiari non licebat. ibidem.
 Reliquiæ agrorum, quæ superfuerant in diuisione, factæ ueteranis,
 ueteribus possessoribus concessa sunt, tanquam si fuissent usu
 capta. ibidem.
 Poena irrogata calumniantibus. ibidem.
 Fiscales calumniæ repressæ. ibidem.
 Delatores castigati. ibidem.
 1 Crucifigere.
 2 Canibus obijcere.
 Poenarū genera. 3 Vrbe, & Italia submouere.
 4 Quæstionis nouū genus immissū in his per obsecra.
 5 Manus amputare. num. 11.
 Maiestatis rei more maiorum damnati. num. 11.
 Sententiæ tristes contra damnatos cum præfatione clementiæ pro-
 ferri solitæ ab Imp. num. eodem.

Isiacus

S A C R A .



SIACVS habitus , siue sacerdotum Isidis
habitus. num. 1.

Isidem Rom. colebant. num. 1.

De Serapide, de Osiride, de Anubi, de Iside sæpe meminerunt historici. Dii enim hi omnes colebantur ab Aegyptiis, & de tota hac religione, siue ceremoniis, & mysteriis Plutar. copiose, & nominatim in quodam libello agit. Hæc sacra, quia externa erant, clam primò in urbe fiebant à nonnullis. postea palà

fieri cæperunt. Spartianus in Caracalli uita sub finem tem declarat his uerbis. Sacra Isidis Romam deportauit, & templa ubiq; magnificè eidè Deæ fecit. Sacra etiam maiore reuerentia celebrauit, quàm ante celebrabantur, in quo quidem mihi mirum uidetur, quemadmodum sacra Isidis per hunc Romam uenisse dicantur, cum Antoninus Commodus ita ea celebrauerit, ut et Anubim portaret, & Pausa federet, nisi forte iste addidit celebritati. Hæc ille. De Anubi siue Api boue ante est facta mentio à nobis in Tito, iudè in Vespasiano de Iside. Sed his omisiss, quæ à ueteribus historicis traduntur, apponam hoc loco uetustam inscriptionem, quæ Bononiæ extat adhuc, & uisitur sculpta in lapide in propylæo Diui Stephani, ad portam sinistram, qui quidem lapis in duas partes fractus pro columellis positus est in pariete ad portā constituendam. Erat autem illius calce, & picturatus, nunc uerò detectus uisitur. Inscriptio est huiusmodi.

DOMINAE. ISIDI. VICTRICI.

NOMINE. M. CALPVRNI. TIRONIS. ET. SVO. EX. PARTE.

PATRIMONI. SVI. SEXTILIA. M. LIB. HOMVLLA. PER ANICETVM.

M. LIB. SVVM. VT. FIERET. TEST. CAVIT.

Templum in Capitolio arsit. num. eodem.

Aedituus Templi. ibidem.

Isidis sacrificuli uanæ superstitionis. num. eodè.

Consecrationis honor habitus Imp. Tito. num. 2.

Ludi seculares facti, computata ratione temporum ab anno, quo

ediderat Augustus, non quo D. Claudius. num. 4.

Corona aurea cum effigie Iouis, lunonis, & Mineræ gestabatur

ab Imp. dum præsideret ludis. num. eodem.

Collegium Flauialium sacerdotum. ibidem.

Quinquatria in honorem Mineræ quotannis in Albano celebra-

ri solita. ibidem.

Collegium

S A C R A .

Collegium eidem Minerarum institutum, ex quo sorte ducti Magisterio fungerentur. ibidem.

Dialis sacerdos. ibidem.

Septimontiale sacrum. num. eodem.

Die septimontiali sacrorum Panaria, & obsonia senatoribus, & plebi distribui solita ab Imp. num. eodem.

Templum Flaviae gentis. num. 5.

Præfagium uictoriae. resolutus repente Rhenus inhibuit transitum hostium. ibidem.

Aliud præfagium. Quo die est dimicatum, insignis Aquila pennis circumplexa est statuam Imp. & edidit lætissimos clangores num. 6.

Vestales Virgines. num. 8.

Vestaliū Virgo maxima. num. eodem

Templum Iouis Capitolini. num. eodem

Monimentum constructum ē lapidibus templi Iouis Capitolini dirutum iussu Imp. quod religio contaminata uideretur, & ossa, atque reliquiae, quae inerant ei monimento, mari mersa. num. 8.

Caldæi futura prædicebant. num. 24.

- | | | |
|---|--|-----------------------------------|
| 1 | Capitolium de caelo tactum. | } Prodigia mortis
Imp. nu. 15. |
| 2 | Somnium de gibba sibi aurea enata. num. ultimo. | |
| 3 | Templum Flaviae gentis. | |
| 4 | Domus Palatina. | |
| 5 | Cubiculum Imp. | |
| 6 | Titulus ē basi statuae excussus. | |
| 7 | Prænestina fortuna tristem sortē reddidit. | |
| 8 | Somnium. Mineruā excessisse ex sacrario. | |

Imp. Cadaver popularis sandapila per uespilones exportatū. nu. 17.

In suburbanis sepulchra fieri solita. ibidem.

Imp. reliquiae Templo suae gentis inferri solitae num. eodē.

Cineres mortuorum cum aliis cineribus suorum misceri soliti. num. eodem.

De

LEGES. ET

CONSTITVTIONES.



- D**E Sportulis publicis tollendis, & reuocanda cō-
suetudine rectorum cœnarum. num. 7.
Vt histriionibus interdiceretur scena, & ipsis in
tra domum tantum exercendi artem ius con-
cederetur. num. eodem.
De non castrandis maribus. ibidem.
De preciiis Spadonum, qui residui erant apud mā-
gones, imminuendis. ibidem.
Ad frumenti inopiam tollendam, quod nimio uinearū studio arua
negligerentur, ne quis in Italia nouellaret, & ut in prouinciis ui-
neta succiderentur relicta (ubi plurimum) dimidia parte. ibidem.
De quibusdam ex maximis officiis inter libertinos, & milites Romi.
communicandis. ibidem.
De licentia theatri promiscue spectandi tollenda. num. 8.
Vt foeminis impudicis non liceret legata capere, & hæreditates, le-
gitime uti. ibidem.
De Reis, qui ante quinquennium proximum apud aerarium pe-
pendissent, reatu liberandis, ne ue repeti possent, nisi intra annū,
addita ea conditione, ut accusatori, qui causam non obtineret,
exilium poena esset. num. 9.
Ne scribæ quæstorii negotiarentur contra legem Clodiam. ibidem.
De subcisiuis agris, qui superfuerant ex diuisione, concedendis, tā-
quam si essent usu capta. ibidem.
De Fiscalibus calumniis reprimendis, & delatoribus castigan-
dis. ibidem.
De Iudaico fisco acerbe agendo, ad quem deferebantur, qui Iudai-
cam uitam uiuerent intra urbem, & ij, qui dissimulata origine nō
pendidissent tributa imposita genti Iudaicæ. num. 12.
Mandatū procuratoribus Cæsaris, uiderent, ne quis ex Iudaica
gente originem dissimularet uitandi tributi causa, & concessum,
ut inspiceret publicæ, an esset circumsectus. num. eodem.

E E Edi&i

Edicti de excidendis uineis propositi gratia facta ab Imp. nu. 14.
Contra libertos, siue seruos, qui patroni etiam uoluntariam necē
adiuuissent, cautum est capitali poena. num. eodem.

COLONIAE.



EXPEDITIO in Galliam & Germanias, mini
mē necessaria inchoata a Domitiano ambitio
nis causa. num. 2.

Parthorum Rex Vologesus aduersus Alanos
auxilia petit. ibidem.

In Catos sponte expeditio suscepta. nu. 6.

In Sarmatas necessario, quod legionem occi
dissent una cum legato. ibidem.

In Dacos duz. ibidem.

De Cartis, & Dacis triumphatum bis. ibidem.

De Sarmatis laurea Ioui Capitolino tantummodo oblatz. ibidem.

Superioris Germaniz praeses. ibidem.

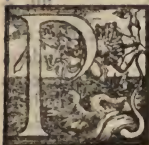
Iudzi Romae habitantes tributa persoluebant. num. 12.

Iudzi in urbe commorantes Iudaicam uitam uiuere poterant, si tri
butum persoluissent. num. 12.

Praefectus

MILITARIA

ET CASTRENSIA.



Rafectus cohortium pratorianarum. nu. 6.

Hyberna legionum. num. 7.

Milites Rom. olim suam pecuniam deponere in castris publicè apud signa solebant, ne ipsis esset impedimento, & ut liberius pugnarent, eā uero pecuniam uel ipsi, uel hæredes repetebant. num. eodem.

Imp. prohibuit, ne plus quàm mille numi ab ullo milite deponerentur apud signa, quod sensisset quendam legatū nouas res moliri fiducia depositorum. ibidem.

Cum antea stipendium militum esset triplex, auctum est, nam addidit Imp. quartum, hoc est ternos aureos. ibidem.

De his depositis, & stipendiis postea copiosius agemus, & singula aperte declarabimus.

Centurio, & Tribunus, ut uenia donarentur, propter commissā in bello ciuili, probauerunt se impudicos esse, & ob id neq; apud Ducem, nec apud milites ullius momenti esse potuerunt. 10.

Milites impudici nullius momenti esse censebantur. num. eod.

Britanniæ legatus, quod lanceas nouæ formæ a suo nomine Luculeas appellari esset passus, poena affectus. ibidem.

Ad releuandos castrenses sumptus numerum militum diminuerè cogitabat Imp. num. 12.

Ob quartum stipendium additum, & alios sumptus exhaustus est Imp. ibidem.

E E ii. Spectacula

CONSVETVDINES.

L V D I.



Pectacula edita { In Amphiteatro nu. 4
In Circo.

In circo fiebant solennes cursus bigarum, & quadrigarum. ibidem.

In eodem circo etiam equestre, ac pedestre certamen commissum. ibidem.

Nauale quoque certamen. ibidem.

Venationes, & gladiatores dabantur interdum etiam noctu perdurantibus certaminibus ad lychnuhos. ibidem.

Non uirorum modo, sed etiam foeminarum certamina edebantur. ibidem.

Quæstoria munera edi solita ab iis, qui quæsturam gerebant. ibid.

Quæstoriis muneribus intererat Imp. & potestatem faciebat populo bina paria petendi è suo ludo. ibidem.

Paria è ludo Imp. postulata nouissima inducebantur aulico apparatu. ibidem.

In spectaculis publice ante pedes Imp. stabat Pomilio coccinatus portentuosus, & paruo capite. ibidem.

Naumachia edita effosso, & circumstructo lacu iuxta Tiberim penè iustarum classium. ibidem.

Ludi seculares editi. ibidem.

Die ludorum circensium uiginti, triginta, quadraginta & plures missus fiebant. ibidem.

Centum missus eo die peracti. ibidem.

Mos, ut singuli missus septena conficerent spacia, à carceribus ad metam redeundo. ibidem.

Imp. ut plures peragerentur missus, septena spacia redegit ad quina, ibidem.

Certamen triplex { Musicum. } Institutum quinquennale Ioui Capitolino. ibid.
{ Equestre. }
{ Gymnicum. }

Mos ut publice etiam certarent prosa oratione græca, & latina. ibid.
Cytharædi.

CONSVETVDINES.

101

Gytharædi.	ibidem.
Chorogitharistæ.	ibidem.
Psalloicitharistæ.	ibidem.
Mos in stadio currendi.	

STRUCTVR AE.

Capitolium iterum incendiꝝ absumptum restitutum ab Imp. sub titulo tantum suo.	num. 5.
Novam ædem extruxit Imp. in capitolio Ioui custodi.	ibidem.
Forum, quod Neruz uocatum fuit.	ibidem.
Templum gentis Flauiz.	ibidem.
Stadium. odeum. Naumachia.	num. eodem.
Porticus, in qua spatiabatur Imp. parietes distincti lapide phengite, ut ex eius splendore per imagines prouideret, quicquid a ter go fieret.	num. 4.

DONA, ET LARGITIONES.

Congiarium populo ter datum, numum tricenorū.	num. 4.
Epulum largissimum inter munerum spectacula.	ibidem.
Panaria distributa senatui, & equiti.	ibidem.
Sportellæ cum obsonio distributz plebi.	ibidem.
Missilia uarii generis sparsa.	ibidem.
Quinquagenz tesserae in singulos cuneos equestris, & Senatorii ordinis pronuntiatae.	ibidem.

TRIUMPHI POMPA.

Iudaicum Imp. Vespas. patris, & Imp. Titi fratris triumphum Domitianus, nondum Cæsar, secutus est equo albo uectus.	nu. 2.
---	--------

I T E R.

Per urbem prodibat Imp. in sella.	num. 2.
Lectica mos uehendi per urbem.	num. 2. & 19.
Aliquando equo.	num. 19.

CONVIVIA.

Cœnarum rectorum consuetudo reuocata.	num. 7.
	Partes

CONSTITUTIONES

Partes de coena Imp. mittere solitus Imp. amicis. num. 11.
 Mos sedendi, & assidendi in thoro. ibidem.

DISCIPLINAE, SIVE LIBERA.

Bibliothecas absumptas reparavit Imp. num. 20.
 Exemplaria librorum undiq; petita. ibidem.
 Massi Alexandriam, qui describerent uetustos libros. ibidem.
 Epistolas, orationes, & edicta ipse Imp. formabat sermone non ineleganti, subijciebat tamen alieno iudicio. ibidem.
 Commentariis, & acta Tiberii Caesaris. ibidem.

VICTVS, ET HABITVS CORPORIS.

Mos alea se oblectandi etiam profestis diebus, & matutinis horis, quod tamen probro datum. num. 21.
 Mos lauandi se de die. num. eodem.
 Prandeant aliqui usq; ad facietatem, ita ut ferè nō cenarent. ibidem.
 Conuiuendi mos large, sed raptim, non ultra solis occasum, & sine comessatione. ibidem.
 Caluitium uitio datum. num. 28.

TERTIUM LIBRUM

TERTIUM

CONVIVIA

FAMILIAE



LAVIA gens.

num. 1.

Gentis Flauiae templum ædificatum ab Imp. Domitiano conuersa domo, in qua natus est, in templum suæ gentis.

num. 2. eodem.

Clodius Pollio uir prætorius.

num. 3. eodem.

Domitia Longina uxor Domitiani abducta ab

Aelio Lamia.

num. 4. eodem.

Vibius Crispus.

num. 5.

Domitia dicta, honoris causa, Augusta.

Domitiam repudiavit Imp. quod amore deperdita esset paridis histronis.

num. 6.

Iustam causam obserua repudiandi uxorem.

ibidem.

Metius Rufus.

num. 7.

Gens aliqua commune templum exædificabat, quod illius gentis dicebatur.

num. 8.

Oppius Sabinus.

num. 9.

Cornelius Fuscus.

ibidem.

L. Antonius.

ibidem.

Rufcius Cepio.

num. 10.

Paris Pantomimus.

num. 11.

Hermogenes Tarsensis.

ibidem.

Ciuica Cerealis proconsul Asiæ.

ibidem.

Acilius Glabrio.

Saluidienus Orphitus. } ibidem.

Aelius Lamia.

Saluius Cocceianus. } ibidem.

Metius Pōposianus.

Nomina insignium uirorum, ne barbarorum quidem, seruis imponere licebat.

num. 12.

Iunius Rusticus.

Petus Thrasea.

Eluidius priscus.

num. 13.

Germanici cognomen.

num. 14.

September,

FAMILIAE.

September, & October menses transnominati ex appellationibus
 Imp. alter Germanicus; alter Domitianus. num. 13.
 Causæ transnominatiōis erāt { Quod altero esset mense natus.
 { altero imperiū suscepisset. nu. 13.
 Flavius Clemens patruelis Imp. num. 15.
 Clodianus Cornicularius. }
 Maximus Parthenii libertus. } num. 17.
 Saurius decurio cubiculariorū. Imp. }
 Phyllis nutrix Imp. ibidem.
 Iulia filia Titi Imp. ab eadem educata. num. 17.
 Frateris Titi Imp. filia oblata in matrimonium Domitiano. nu. 22
 ,, Obserua qualia coniugia Imp. essent olim permissa, quamuis
 postea constitutione Neruz Imp. id fuerit sublatum.

FINIS.

FRANCISCI
ROBORTELLI
VTINENSIS,

DE VITA, ET VICTV. I

POPVLII ROMANI. II

SVE IMPER. CAESS. AVGG. III

Liber Tertius Decimus. IIII

IMP. NERVA COCCIVS. V

Ex Dionc. VI

DEMISSVS VII



BONONIAE,

Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum,
& Ioannis Rubei sociorum. 1559.

TITVLVS

CAPITVLVS

- I Magistratus, ac Potestates, tam in urbe, quam extra urbem.
- II Forensia, seu Iudicialia.
- III Sacra.
- IIII Coloniz, & Municipia, simul & prouinciz.
- V Leges, ac Constitutiones.
- VI Militaria, & Castrensia.
- VII Mores, & consuetudines tam in uictu priuato, quam in publicis negocijs.
- VIII Familiz, Affinitates, & cognationes ipsarū. Libertorumq̃, & seruorum nomina.

MAGISTRATVS



CONSVL uerba profert in Imp. nec iniquo
animo reprehensionem fert Imp. Dion. Lin. 14.
in uersione Merulz. & pag. 151.

Senatorii ordinis uiri delecti ab Imp. qui agros
emerent pecunia ab ipso erogata, & eos egenis
diuiderent. lin. 21. & pag. 152.

Imp. nihil unquā suo arbitrio statuit. linea. 30.

& pag. eadem.

In curia iurat Imp. se nullum Senatorem unquā occisurū. ibidem

Imp. principes uiros in consiliū semper adhibere solitus. ibidē.

Collega in consulatu Imp.

ibidem. lin. 3.

Præfētus prætorii.

ibidem. lin. 40.

Cæsar designatus ab Imp. uiuente adhuc.

ibidem. lin. 48.

Imperii iura, & insignia missa ab Imp. ad Cæsarem à se ante adopta
tum, & designatum.

ibidem.

Cæsar designatus postea Imperator factus.

ibidem.

FF ü Omnes



FORENSIA. ET

IUDICIALIA.



OMNES, qui rei erant impietatis in Deos, idest
Christianos, iussit Imp. absolui. pag. 151. lin. 6.
Exules ab Imper. in patriam reducti. lin. 7.
Serui, qui dominis insidias fecissent, omnes dā-
nati. ibidem. lin. 9.
Delatores qui falso accusabant. ibidē. lin. 12.
Sublata licentia accusandi. ibidem. lin. 16.

Bonā restituta spoliis sub alio Imp. quæ in aula fuissent reper-
ta. ibidem. lin. 19.

Auctioni subiecit Imp. uestes, uasa aurea, preciosamq; omnem sul-
plectilem tum suam, tum publicam. lin. 23. pag. 152.

Agros uendidit, & domos, atq; omnia, præter admodum necessariā,
ut iuuaret egenos, & amicos. lin. 25. pag. eadem.

Traianus genere Hispanus ob probitatem, & uirtutem adoptatus
ab Imp. Nerua. pag. 152. lin. 56.

S A C R A.



IUDAICA secta. pag. 151. lin. 7.
Rei impietatis in Deos agi solebent. ibidem.
Sacrificia multa, quæ magno cum sumptu fiebāt
propter compendium sublata. lin. 26. pag. 152.
Sacramentum Imp. inuiolatum. ibidem.
Iurat in Curia Imp., se nullum Senatorem occisu-
rum. ibidem.

Precatio solennis Imp. ante adoptionem, his uerbis.
,, Quod felix, faustumq; sit S. P. Q. R. & mihi.

Ne

LEGES; ET

CONSTITVTIONES:



E liceret seruis accusare dominos. lin. 10. pa. 15.
 Ne quis Iudaicæ sectæ reus ageretur. ibidem.
 Vt serui, & liberti, qui dominis insidias fecissent,
 occiderentur. ibidem.
 De bonis, si quibus per vim ablata ante fuissent
 ab aliis Imp. quæq; essent in aula, restituendis.
 lin. 20.

Ne mares castrarentur.

lin. 32. pag. 152.

Ne quis fratris sui filiam uxorem duceret.

ibidem.

MILITARIA,

ET CASTRENSIA:



O. legiones Imp. sæpe aliquem appellabant.

lin. 33.

pag. 152.

Prætoriani milites tumultuantur cōcitati, aduer-

sus Imp. pag. 152. lin. 40.

Prætoriani milites ob seditionem, tanquam ho-

stes Cæsaris deposcuntur ad cædem. ibidem

Præfectus prætorio idem sub Nerua Imp. qui an-

te sub Domitiano.

ibidem.

COLONIAE.



lin. 48.

VDAICA secta. pag. 151. lin. 9.

Quamuis ex Italia aliquis non esset oriundus, sed uel Hispanus, uel Dacus, uel cuiusuis alterius gentis, poterat Imp. creari, & ab Imp. adoptari. lin. 54. pag. 152.

Absens (præerat enim tunc Germaniæ) adoptatus Traianus ab Imp. & Cæsar appellatus. pag. 152.

CONSVETVDINES.

L V D I.



MOS, dum gladiatorii muneribus præficeret Imp. ut ipsi antequam pugnarent gladiatores, afferrentur gladij, ut dispiiceret, quales essent. pag. 152. lin. 37. Equorū, & alia certamina sublata, ne tam magni publicæ sumptus fieret. lin. 25.

STATV AE.

Statuæ aureæ, & argentæ constitui solitæ in honorem Imp.

pag. 151.

lin. 4.

Ne sibi ex auro, & argento statuæ fierent recusauit Imp.

lin. 17.

STRVCTVR AE.

Arcus in honorem Imp. alicuius, cum ipsius unius titulo extrui solitus. ibidem.

Mos

NOTAE INFAMIAE.

Mos evertendi arcus ante erectos in honorem Imp. post ipsius mortem, si malè de Pop. esset meritus. lin. 5. pag. 151.

Mos conflandi statuas aureas, & argenteas, si quæ ante positæ fuissent Imp. eandem ob causam. ibidem.

FAMILIAE.



RASSVS Calpurnius Crassorū nepos. lin. 35.

M. Vlpus Traianus natione Hispanus ob probitatem, & virtutē adoptatus ab Imp. Nerua. 48.

Rufus Verginius. lin. 33. pag. 152.

Aelianus Casperius præfectus prætorio. lin. 40.

Cocceius Nerua Imp. lin. 1. pag. 151.

Sura Philosophus. ibidem. lin. 13.

ibidem. lin. 15.

Fronto

FINIS.

FRANCISCI
ROBORTELLI

VTINENSIS,
DE VITA, ET VICTV

POPVLI ROMANI,

SVS IMPR. CAESS. AVGG.

Liber XIIII.



IMP. DIVVS TRAIANVS:

Ex Dione.

DEMISSVS



BONONIAE,

Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum,
& Ioannis Rubei sociorum. 1559.

TITVLVSIVE
CAPITVL.

- I Magistratus, ac Potestates, tam in urbe, quàm extra urbem.
- II Forensia, seu Iudicialia.
- III Sacra.
- IIII Coloniz, & Municipia, simul & provinciz.
- V Leges, ac Constitutiones.
- VI Militaria, & Castrensia.
- VII Mores, & consuetudines tam in uictu priuato, quàm in publicis negocijs.
- VIII Familiz, Affinitates, & cognationes ipsarũ. Libertorumq̃,
& seruorum nomina.

MAGISTRATVS.



IMPERATORIS edicta, quibus pollicetur
senatui, se nullum bonum uirum occisurum,
aut ignominia notaturum. pag. 153. lin. 8.
Imp. uxor in palatium ibat solenni more, cum
primum incipiebat esse Augusta. ibidē. lin. 15.
Pacem cum hoste factam comprobata Senatu
uoluit Imp. pag. 154. lin. 35.

Ius dicebat Imp. in foro Augusti, in porticu Liuiæ, & alibi pro tribu
nali. ibidem. lin. 43.

A' Senatu Rex hostis iudicatur. pag. 155 lin. 5.

Præfectus Syria. pag. 156. lin. 23.

S. C. factum, ut Imperator cognomento Optimus diceretur.
lin. 20. & 27. pag. 157.

Imp. Rom. insignia, & diadema dabat Regibus externis quibus-
dam. pag. 157. lin. 9.

Quod Rex Armeniorum a Rege Parthorum diadema, & cætera
regni insignia accepisset, atq; iura, non autem ab Imper. Ro. ho-
stis iudicatus. ibidem.

Senatusconsulto comprobatur cognomentum Parthici ante indi-
tum Imp. pag. 159. lin. 28.

Imp. Parthis uictis pro concione Regem dat. pag. 160. lin. 22.

FORENSIA, ET
IUDICIALIA.

Gnominiæ nota.

Delatores reiecti.

Ius dicebat pro tribunali Imp. in Augusti foro, & in porti-
cu Liuiæ. pag. 154. lin. 40.

Imp. senatui delegauit cognitionē cōiurationis. pag. 157. lin. 40.

GG ii Arz

S A C R A



R AE constituta ab Imp. in prouincia in honorem militum, qui in proelio ceciderant, ut ibi quotannis parentalia fierent. pag. 154. lin. 20.
Dies festi, & supplicationes decretae à Senatu in honorem Imp. pag. 159. lin. 28.
Prodigia.

1 Tonitrua.

2 Fulgetra.

3 Iris.

4 Grandines immensa.

5 Quoties Ro. cum hoste manus consererēt, ut ictu fulminis dirimeretur proeliū. pag. 16. lin. 36.

L E G E S, E T

CONSTITVTIONES:



E Iudæi in Cyprum irent. Quod si quis uel ui tempestatis actus eo appulisset, uel per errorem, ut statim capite plecteretur. pag. 161. lin. 2.

De alimentis largiendis & distribuendis in Italia pueris. pag. 153. lin. 15.

De numis adulterinis reiciendis, & conflandis. 156. lin. 32.

Expedio

COLONIAE,

ET PROVINCIAE.



EXPEDITIO in Dacos. pag. 153. lin. 18.

Ro. pendebant ante tributa Dacorum Regi. ibi.

A' Dacia uicta, Dacicus dictus Imp. 154. lin. 38.

Dacia redacta in formam provinciae uicto Rege
Decebal. pag. 156. lin. 15.Extant in Dacia (quæ nunc Trásyluania dicitur)
uetustæ inscriptiones, in quibus multa quæ

,, ad rem propositam spectant, cognosci possunt, quare ego hoc
,, loco apponendas duxi, quales apud me descriptæ sunt. Sunt
,, autem quam emendatissimæ. Nam fuerunt descriptæ Venetijs
,, ex libro Philippi de Chula præpositi Agræ, protonotarii Aposto-
,, lici, ac Serenissimi Vngariæ, & Boemiæ Regis Ludouici apud
,, Venetos oratoris à Ladislao Budensi Eccles. Colocensis, & Se-
,, pascensis Canonico. M D X X I.

In ruina antiquæ urbis Varelh.

ibidem.

IOVI STATORI

AUSPICIS CAE

HERCVLI VICTORI

SARIS DIVI NERVAE

M. VLP. NERVA TRA

TRAIANI AVGVSTI

IANVS CAESAR

CONDITA COLONIA

VICTO DECEBALO

DACICA PER

DOMITA DACIA

M. SCAVRIANVM

VOTVM SOLVIT.

EIVS PROPR.

ibidem.

COLONIAE

ibidem.

DIVO
SEVERO PIO
COLONIA
VLPIA TRA
IANA AVG.
DACICA SAR
MIZ.

ibidem.

VICTORIAE AVG
NONNE DIXI TIBI
DECEBALE
FVNESTVM EST
HERCVLEM
LACESSERE
NON RECTE FECISTI
TVA IPSE QVOD IACES
MANV
SED TVA VTCVNQ.
CAESAR NICIT.
TVLIT.
T. SEMPR. AVGV
ARGVSTALIS

FORTVNAE
AVG.
OMNIPOTENTI
VBI ERAS
RHAMNV
SIA
VBI ERAS
QVANTVM ABFVIT
NE ROMA LVGERET
SED VIVIT TRAIANVS
VE TIBI DECEBALE.
MILSS. LEG. VI. ET XIII. G.
DEVOT. CAPITIBVS.

ibidem.

DEO HERCVLI
PRO SALVTE IMP.
DIVV TRAIANI
AVGVSTI, ET
MARCIAE SORORIS
AVG. COLONIA
DAC. SARMIZ.

Satala, & Elegia Armenia oppida.
Armenia iusta ab Imp.

Armenia Reges in fidem, & societatem Imp. venerunt, T
Nisidis, Ecbatana, urbes Parthorum. pag. eodem. lin. 25,

Antiochia, cum ibi ageret Imp. terramotu vastata. ibidem.

Adiabeni subacti ab Imp. pag. 159.

Arbela oppidum captum. ibidem.

Babylon subacta ab Imp. ibidem.

Ad eam urbem est lacus bituminis, ex quo muri Babylonis extracti
fuerunt. ibidem.

Ctesiphon

Ctesiphon urbs expugnata ab Imp. cum iunxisset ponte Euphratem, quæ in paludes emissus miscetur Tygridi. *ibidem.* lin. 30.
 Insula Tygridis, in qua regnabat Atabalus, recepta ab Imp. *ibidem.*
 Rubrum mare nauibus circuiuit Imp. progressus usque ad Oceanum Indicum. *ibidem.*

Seleucia, & Edessa expugnata. *pag.* 160. *lin.* 15.

Iudæi circa Cyrenen habitantes. *ibidem.* *lin.* 40.

IVdæis interdictum, ne in Cyprum nauigarent. *pag.* *ibidem.*

Selinus urbs Ciliciæ, quæ postea dicta est Traianopolis. *ibidem.*

Non longe ab ea urbe mortuus Imp. Traianus ex intercute aqua.

MILITARIA

ET CASTRENSIA:



ilitibus, qui in prælio fortiter ceciderant, aræ erectæ, & annua paræalia instituta. *pag.* 154. *lin.* 20

Vulneribus militum cum deessent ligamenta, propriam uestem interfecindi iussit Imp. in laciniis. *ibidem.*

Tribb. militum Perizonio, tanquæ insigni dignitatis accingebantur ab Imp. tradito. *pag.* 156. *linea.* 45.

Transfugas, qui, siue Romani, siue socii fuissent, ad Dacos profugerant, Imp. dedi sibi uoluit. *pag.* 154.

Conditiones pacis cum Decebalo factæ hæ fuerunt.

1. Arma & bellica omnia instrumenta ut Imp. traderentur, una cum artificibus ipsorum.

2. Transfugæ dederentur.

3. Arces, & castella æquarentur solo. *pag.* *ibidem.*

4. Decederet Rex ex regionibus occupatis. *pag.* *ibidem.*

Nunquæ eodem modo instruebat aciem Imp. *pag.* 157.

Radi

CONSVETVDINES.

HABITVS CORPORIS, ET VICTVS.



Adi cōsueuerant etiam ipsi Imp. ex uetere instituto Romanorum. pag. 156. lin. 40.

Im. Adrianus præter morē, aliorū barbā nutrire cæpit. ib. Romani olim non accumbebant nisi prius loti. ibidem.

Imp. oculos inspiciendos medico præbebant. ibidem.

STRVCTVRAE

Bibliotheca extructa ab Imp. pag. 157.

Ingens columna in foro ab Imp. posita, ut esset pro sepulchro. ibid.

Pons, extructus miræ molis ad iungendum Dannubiū. pag. 155.

Extat huius pontis uetus inscriptio, quæ est.

PROVIDENTIA

A V G

VERE PONTIFICIS

VIRTVS ROMANA.

QVID NON DOMETTI

SVB IVGVMECCE

RAPITVR ET DA

NVVIVS.

HONORES.

Statuas, & imagines amicis, quos colebat peni iubeat Imp. pag. 157.

Cognomēta honoris causa S. C. Imp. indebantur. pag. eadem & 159.

Optimi.

Parthici.

Eidem honoris causa S. C. decernebantur dies festi, supplicationes, triumph.

Arcus triumphales. pag. 159.

Urbes à nomine Imp. felicto priore nomine cognominatæ. pag. 161.

LVDI.

Gladiatores in Theatro. pag. 154.

Mimi & saltatores. ibidem.

Venationes. pag. 153.

FAMILIAE.



Traianus à Nerua adoptatus, & ideo Neruæ nomen assumpsit, ut patet etiā ex inscriptionibus marmorum, quas superius apposuisti, & aliis, quas breuitatis causa prætermitto.

Plotina Traiani uxor. pag. 153.

Decebalus Dacorum Rex. ibidem.

Parthamasires Armeniorum Rex. ibidem.

Licinius Sura Medicus diuissimus, & charissimus Imp. pag. 156.

FINIS.

FRANCISCI ROBORTELLI

VTINENSIS,

DE VITA, ET VICTV

POPVLI ROMANI,

SvB IMPR. CAISS. AVCA

Libër, X V.



IMP. DIVVS HADRIANVS.

Ex Aelio Spartiano.

D I M I S S V S



BONONIAE,

Ex Typographia Io. Bapt. & Alexandri Benaciorum,
& Ioannis Rubei sociorum. 1559.

TITVLVS

CAPITVLVS

- I Magistratus, ac Potestates, tam in urbe, quam extra urbem;
- II Forensia, seu Iudicialia;
- III Sacra;
- IIII Coloniae; & Municipia, simul & prouinciae;
- V Leges, ac Constitutiones;
- VI Militaria, & Castraria;
- VII Mores, & consuetudines tam in uictu priuato; quam in publicis negocijs.
- VIII Familiae, Affinitates, & cognationes ipsarum. Libertorumque; & seruorum nomina.

MAGISTRATVS.



Enator primus qui esset in sua familia Romæ an-
notari solitus. pag. 170.

Vespasiano VII. } Coss. ibidem

Tito V. } ibidem.

Vir prætorius } ibidem.

Decemuir litibus iudicandis. } ibidem.

Traiano IIII. } Coss. ibidem.

Aurunculeio

Quæstura Adriani.

Actorum Senatus curatio post quæsturam. ibidem.

Candido. } Coss.

Quadrato II. }

Cursus honorum Adriani antequam esset Imp. sub Domitiano, &
Traiano.

1 Post quintum decimum annum militauit.

2 Decemuir litibus iudicandis.

3 Tribunus legionis.

4 Quæstor.

5 Actorum Senatus Curator. 170.

6 Tribunus Pl. 171.

7 Prætor, & ludos edidit. 171.

8 Consul. ibidem.

9 Legatus prætorius in Pannonia.

10 Legatus Parthicæ expeditionis. 171.

11 Legatus Syriæ ibidem.

12 Consul. II.

Tribunitia potestas perpetua dabatur Imp. tantum. 171.

Tribuni pl. penulis uti soliti pluuiæ tempore. 171.

Imperatores penulis non utebantur. ibidem.

Præfectura urbis. 171.

Senatus triumphum decernit Imp. 172.

Præpositus Syriæ ibidem.

Mauritanæ præfectura. ibidem.

Senatus

MAGISTRATVS.

- Senatus Imp. cognomentum decernit patris patriæ, sed recusat
 Imp. quod nondum meruisset, & sero olim dari solet. 172.
 Præfectura Aegyptiaca. 172.
 Titulus præfecturæ Aegyptiacæ datus ei, qui in Daciam mittebatur,
 ut esset maiore autoritate. ibidem
 Viri consulares. ibidem.
 Senator optimus quisq; ascitus in contubernium maiestatis Impe-
 ratoriæ. 172.
 Maiestatis Imp. contubernium.
 Coss. III. plurimi facti ab Imp. 173.
 Coss. II. infiniti facti. 173.
 Cos. III. ipse Imp. tantum fuit. 173.
 ,, Sed de his consulatibus diligentius differemus in nostris fastis.
 Senatui legitimo Imp. cum esset in urbe uel iuxta urbem semper in-
 teresse consueuerat. 173.
 Præfectus prætorio. ibidem.
 Ex præfecto prætorio ornamentis consularibus Senator factus. ibi.
 Senatoria dignitas maxima. ibidem.
 Imp. difficile faciebat aliquem Senatorem. ibidē.
 Senatoribus multum deferebat Imp. ibidem
 Senatores secundæ sententiæ. ibidem.
 Qui Cos. non fuisset III. erat adhuc secundæ sententiæ. ibidem
 Imp. Romæ prætorum, & consulum officia frequentauit. 173.
 Imp. domus aulica. 174.
 Epistolarum magister. ibidem.
 Imp. etiam in prouinciis, & municipiis magistratus municipum, &
 prouincialium gerebat. 176.
 ,, Vt etiam Milo Lanuuii, olim Cicero in or. pro Mil.
 1 In Hetruria prætor factus.
 2 per latina oppida. { Dictator.
 Aedilis.
 Duumuir.
 3 Neapoli Demarchus.
 4 In patria sua Quinquennalis.
 5 Adriæ quasi in alia patria, Quinquennalis. 176.
 6 Athenis Archon. 177.
 Fisci aduocatus primum institutus ab Imp. Adriano. 177.
 Equites

Equites Rom. primos Imp. Adrianus cepit habere ab Epistolis, &
a libellis. 178.
Aelius Verus statim post adoptionem ab Imp. Cæsar dictus. 178.
Cæsar adoptatus statim ornatus in honore præturæ, & Pannoniis
præpositus. 178.
Mox illi consulatus datus cum sumptibus. ibidem.
Postea Cos. II. designatus. ibidem.

FORENSIA. ET IUDICIALIA.



MP. iurauit se nunquā Senatorē nisi ex Sena-
tus sententia puniturum. 172.
Damnatorum bona in fiscum priuatum redigi
solita sanxit Imp. ut in ærarium publicum re-
digerentur. 172.
Priuatis debitoribus ingentem pecuniam, quā
fisco debebant, remisit Imp. ibidem.
Syngraphæ debitorum fisci in foro Traiani iussu Imperatoris in-
censæ. ibidem.
Equites Ro. iudicabant. 173.
Equites Ro. nec sine se, nec secum de senatoribus Imperator per-
misit iudicare. 173.
Mos erat, ut cum Imp. causas agnosceret, & senatores, & equites
Ro. in consilium adhiberet, & sententiam ex omnium delibera-
tione proferret. ibidem.
Quatuor consulares per omnē Italiā iudices ab Imp. cōstituti. 178.
Imp. Romæ, & in prouinciis frequenter causas cognoscere solitus
adhibitis consilio suo consulibus, prætoribus, & optimis Sena-
toribus. ibidem.
Iudicum sumptus ab Imp. constituti, & ad antiquum modum re-
dacti. ibidem.
Quod in sedili regio domi iuxta lectum posito sedisset Seruianus
quasi affectator regni dānarus. 178.
De

FORENSIA.

De iudicibus tamdiu scrutari solitus Imp. ut uerū inueniret. 177.
 Hereditates ignotorum reiecit Imp. nec notorum accepit, si libe-
 ros haberent. 176.
 Maiestatis crimina non admissa ab Imp. 176.
 In prouinciis procuratores suos, & præfides pro factis supplicio se-
 uerè affecit Imp. 175.

S A C R A.



IMP. Tarracone suo sumptu ædem Augusti re-
 stituit. 174.
 Eleusinia sacra suscepit Imp. ibidem.
 Pro Agonotheta in Græcia sæpe sedit Imp. ibid.
 Mos nomine Imp. consecrandi templa. ibid.
 Ara Imp. dicata. 174.
 Habeo inter Transyluanicas inscriptiones, &
 hanc quæ ad rem propositam spectat.

D. M.

M. COMINVS PONTIF.
 ET BIS QQ. COL. SARMIZ
 METROP.
 EQ. R. SACERDOS ARAE

A V G.

SORORI PIENTISS.

L. D. D. D.

Idem

SACRA:

114

Idem Alia Albz.

MARTI AVG.

PRO SALVTE IMP. CAES.

M. ANTONINI

GORDIANI PII FELICIS

A V G.

M. ANTONIVS

VALENTINVS

EQ. R. DEC. COL. APVL.

SACERDOS ARAE

A V G.

Mos ut ornaretur aliquis infulis.

172.

Sicuti ornatus ornamentis { consularibus } aliquis diceba-
 { triumphalibus } tur, qui & si
 non fuisset consul, aut non triumphasset, par tamen erat digni-
 tate consularibus, & triumphalibus uiris sic ornatus infulis. idest
 par dignitate Pontr.

Fulmen decidens hostiam, & uictimarium inter sacrificandum af-
 flauit. num. 175.

Pompeius tumultum magnificentium extructus ab Imp. in Aegy-
 pto ad Pelusium. ibid.

Antinous post mortem uolente Imp. consecratus. ibidem.

Antinous oracula dare creditus. ibid.

Propter Apin, qui post multos annos repertus dicebatur, Alexan-
 dria magna seditio orta inter populos, apud quos collocari de-
 beret. num. 174.

Sacra Romana diligenter curata. pag. 178.

Sacra peregrina contempta. ibid.

Pontificis max. officium ab Imp. peractum. ibid.

Antinous a Græcis uolente Imp. consecratus. pag. 175.

Ab Antinoe oracula dari credita. ibid.

Flamines & sodales, & multa alia instituebantur in honorem Imp.
 cum esset appellatus Diuus. pag. 180

LEGES,

LEGES. ET CONSTITVTIONES.



DE auro coronario Italix remittendo. pag. 172.
 De eodem in prouincijs minuendo. ibid.
 De damnatorum bonis in fiscum priuatum non
 redigendis, sed omni summa in ærarium pu-
 blicum recipienda. ibid.
 De alimentis augendis, quæ pueris, & puellis à
 Traiano fuerant delata. ibid.
 De patrimonio explendo senatoribus, qui non decoxerant suo ui-
 tio, pro numero liberorum, & dignitate professionis senatoriæ. ibi.
 De cursu fiscali instituendo, ne Magistratus eo onere grauaretur. ibi.
 De non puniendo senatore, nisi ex senatus sententia. ibid.
 Ne in ulla ciuitate domus aliquæ, ob transferendam materiem ad
 aliam urbem, diruerentur. pag. 176.
 De duodecimis bonorum liberis proscriptorum concedendis. ibi.
 Thefauros si quis in suo reperisset, ipse possideret, si in alieno, dimi-
 dium daret domino, si in publico, cum fisco æqualiter partire-
 tur. ibid.
 Ne serui à dominis occiderentur, sed, si digni essent, ut per iudices
 damnarentur. ibid.
 Ne lenoni, aut lanistæ seruum aliquis, uel ancillam uenderet, nisi
 præstita causa. ibid.
 Ut decoctores bonorum suorum, si suæ essent authoritatis ludibrii
 causa in Amphitheatro exhiberentur spectandi, & postea dimit-
 terentur. ibid.
 Ut lauacra pro sexibus separarentur. ibid.
 Si dominus in domo interemptus esset, non de omnibus seruis que
 stionem habendam esse, sed de iis tantum, qui per uicinitatem
 sentire poterant. ibid.
 Ne ante octauam horam aliquis in publico, nisi æger, lauaretur.
 pag. 178.

COLO

COLONIAE

ET MVNICIPIA.



NE Antiochia tot ciuitatum diceretur Metropo-
lis, Syriam à Phoenicia separauit. pag. 175.

Iudæi bellum mouerunt, quod uetabantur muri
lare genitalia. ibidem.

Regi parthorum recepto in amicitiam remissa
filia, quam coeperat Traianus, & promissa sel-
la, quæ itidem ab eo capta fuerat. ibidem.

A Cappadocibus mancipia accepta, quæ in castris usui essent. ibid.
Armenis, ut Regem haberent, permisit, cum ante sub Traiano ha-
buissent legatum Romanum. pag. 178.

Parthis detractus Rex, quem Traianus imposuerat. ibidem.

A Mesopotamiis non exactum tributum à Traiano positum. ibid.

Multæ Ciuitates Hadrianopolis dictæ, ut ipsa Carthago, & pars
Athenarum. pag. 177.

Limites in Prouinciis constitui solebant in hunc modum. stipites
erant magni in modum muralis sepi funditus iacti, & connexi,
atq; ijs, non fluminibus plerunq; barbari separabantur à regio-
nibus Ro. pag. 174.

Germanis Rex ab Imp. constitutus. ibidem.

Imp. multis ciuitatibus ius latii dare solitus. 177.

Ciuitatibus tributa remitti solita ab Imp. ibidem.

II. Causarii

MILITARIA.



AVSARII milites.

pag. 173.

Multi caulariis liberalitatibus subleuati ab Imp.

pag.

eadem.

Cibaria castrensia.

Laridum.

Cafeus.

Polca.

ibidem

Imp. in propatulo uesci solitus exemplo Scipionis, & Metelli, itidē, & Traiani patris sui.

ibidem.

Præmia militibus data, itidē honores, ut alacrius ferrent laborē. ibi.

Militaris disciplina retenta ordinatis officiis, & impendiis. ibidem.

Imp. nunquam patiebatur aliquem a castris iniuste abesse. ibidem.

Tribunū militum non gratia, sed uirtute facti.

ibidem.

Pedibus cum Imp. armatus ambularet etiā uicena millia passuum, suo exemplo milites confirmabat.

ibidem.

Triclinia de castris sublata.

ibidem.

Porticus, Cryptæ, & Topia diruta, ut nullus esset luxui locus.

ibid.

Humillimam uestem in castris frequenter accipiebat Imp.

ibidem

Baltheum sine auro gestabat.

Fibulas sine gemmis.

Vix spatiam habebat cum capulo eburneo.

ibidem.

Imp. milites ægros in suis hospitiiis inuisere solitus.

ibidem.

Vitem Imp. nulli dabat nisi bonæ famæ.

ibidem.

Nullum Tribunū faciebat, nisi plena barba, aut eius ætatis, quæ prædementia, & annis impleteret robur tribunatus.

ibidem.

Delitæ omnes sermone.

Arma, & suppellectilem militum correxit Imp.

De militum ætatibus iudicare solitus Imp. ne quis diutius, quàm pateretur humanitas, cōtra morem ueterum militaret, aut celerius, quàm oporteret.

Condicta militaria agnoscere studebat Imp.

pag. 174.

Legio prima Minerua.

pag. 171.

Mos fuit non tantum limitibus, sed etiam muris per quinquaginta, & octoginta millia passuum ductis barbaros a Romanis separare in prouincijs.

pag. 174.

SERVI

CONSVETVDINES.

SERVI ET MINISTRI.



Pistolarum magistri. pag. 174.

Libertos suos nihil apud se posse uoluit Imp.

pag. 177.

Dānati omnes liberti, qui se de eo iactauerāt. ibi.

Seruo Imp. quem ambulātem inter duos Senatores uiderat, colaphum dari iussit. ibidem.

LVDI.

In honorem Traiani patris balsama, & crocum per gradus Theatri fluere iussit Imp.

pag. 177.

In honorem socrus aromatica populo donauit. ibidem.

Fabulæ omnis generis more antiquo in theatro datæ.

Gladiatores frequenter dati.

In circo multæ feræ, & centum leones interdum interfecti. ibidē.

Ludi circenses propter adoptionem filii ab Imp. dati. pag. 178.

Donatium Populo, & mititibus datum eadem de causa. ibidem.

VESTITVS.

Semper pallio tectus, aut toga submissa discumbebat Imp. 178.

Senatores, & Equites Ro. in publico semper rogatos esse uoluit. ib.

STRVCTVRÆ.

Tyburтина Villa magno sumptu exēdificata ab Imp. pag. 179. & 180.

Aquarum ductus multi facti.

pag. 177.

Pantheum instauratum,

ibidem.

Septa, basilica Neptuni, Forum Augusti, lauacrum Agrippæ restituta, & ueterum nominibus consecrata, Pontem etiam fecit Imp.

Romæ sui nominis, Colossum quoq. ibidem.

CONVIVIA ET CIBARIA.

Tetrapharmacum cibus dictus ab Imp. ex phasiano sumine, perna, & crustulo. pag. 177.

In conuiuio Tragediæ, Comœdiæ, Atellanæ, Sambucæ, lectores, & poetæ adhiberi soliti.

FAMILIAE

MARILLINVS.

Senator.

Aelius Hadrianus cognomento Afer huius uxor
Domitia-Paulina Gadiibus orta.

Hadrianus Imp. & uxor
huius Sabina.

Paulina uxor.
Seruiani.

Imp. Aedidius consobrinus Traiani.
Marillinus primus Senator in sua familia.

pag. 170.

Imp. Adrianus Romæ natus Coss.

Vespasiano VII.
Tito V.

Vlpivs Traianus Prætorius uir consobrinus Hadriani, qui postea Imp. fuit, ipse tu-
tor relictus est.

Idem, & Cælius Tatianus eques Romanus.

ibidem.

Aelius Hadrianus patris magnus Imp. Hadriani.

Seruianus fororis Hadriani maritus.

Plotina uxor Traiani.

Coss.

Traianus IIII.
Arunculeius.

pag. eadem.

Coss.

Candidus.
Quadratus. II.

pag. 171

Sotius Papius.

Pletorius nepos ex senatorio ordine.

ibidem.

Neratius Priscus.

ibidem.

Laberius max.

Bebius Macer.

Frugi Crassus.

Luscus Quietus.

Catilius Seuerus.

Martius Turbo.

Septinius Clarus.

Suetonius Tranquillus epistolarum Imp. magister pulsus ab Imp. quod apud Sabinam
uxorem familiaris se egisset, quam reuerentia domus aulicæ postulabat.

ibidem.

Epictetus.

Eliodorus.

Fauonius.

Iulius Celsus.

Saluius Iulianus.

Neratius Priscus.

Philosophi Imp. carissimi.

pag. 174.

Iureconsulti carissimi Imp.

Ceionius Commodus Verus adoptatus ab Imp. Hadriano, & Aelius Verus Cæsar di-
ctus.

pag. 178.

FINIS XV. LIBRI.

FRANCISCI

ROBORTELLI

VTINENSIS.

*De prouincijs Romanorum, & earum distributione,**atq; administratione.*

CV M MIHI de prouincijs Rom. & earum distributione, atq; administratione sit dicendum, primum ex Varrone antiquam illam proferam diuisionem, quæ est lib. 4. de lingua Latina ex Augurum libris desumpta. Agrorum (inquit) ut Augures dicebāt, quinque sunt genera, Romanus, Gabinus, Peregrinus, Hosticus, incertus. Romanus dictus, unde Roma, a Romulo. Gabinus ab oppido Gabiis, Peregrinus ager Pacatus, qui extra Romanum, & Gabinum, quod non uno modo in iis feruntur auspicia, dictus Peregrinus a pergendo, id est progrediendo, eo enim ex agro Romanus primum progrediebatur; quocirca Gabinus, siue peregrinus secundū hos auspicia habent singularia. Ab reliquo discretus Hosticus dictus ab hostibus; incertus is dicitur ager. Hæc ille. Nec in præsentia diligentius exquiram, qui antiquissimi fuerint Italix fines, nam satis constat ad Rubiconem amnem, nec ultra protendi solitā, ut scribit Plinius. Iam uero Populorum appellationes sciendum uarias fuisse ratione iuris, quod obtinebant apud Romanos, nā alii socij, alii foederati, alii dedititij, alii Municipales, alii Colonici dicebātur. De quib. singillatim postea differemus. Prouinciæ dictæ, quod eas Populus Ro. prouicis, id est ante uicis, uel porro uicis. usq; ad exactos Reges uix ultra triginta milia passuum progressos fuisse Romanos scribit Eutropius, & aperte demonstrat, sed uide etiam Sex Rufum sub initium de eadem re loquentem. Prima igitur administratio Romanorum fuit **PRÆFECTVRÆ**; quæ autē præfecturæ dicerentur, decla-

K. K. rar

DE PROVINCIIS

rat, Sex. Pompeius lib. xiiii. Duo enim requirerentur ad præfecturam constituendam. Primo, ut eo loco ius diceretur, & nundinæ agerentur, uerba ipsius sunt hæc. Præfecturæ ex appellantur in Italia, in quibus & ius dicebatur, & nundinæ agebatur, & erat quædam earum Resp. neq. tamē magistratus suos habebat, in quas legibus præfecti immitterentur, qui ius dicerent quotannis. quarum genera fuisse duo; alterum, in quas ire Præfecti solebant, quattuor sexuirum pro populi suffragio creati erant in hæc oppida Capuam, Cumas, Casilinum, Vulturum, Liternum, Puteolos, Acerras, Suessulam, Atellam, Calatiam. alterum, quas prætor urbanus quotannis in quæq. loca miserat, Fundos, Formias, Cere, Venafrum, Alicas, Priuernum, Ananiam, Frusinonē, Reate, Saturniam, Nursiam, Arpinum, aliaq. quàm plurima. Hæc ille, quamuis iniuria temporum multæ dictiones corruptæ sint. De Præfectura mentionem facit Velleius Paternulus in posteriore uolumine pag. 76. his uerbis. Post annos circiter C L I I. quàm Capua in formam præfecturæ redacta olim erat. Distinximus præfecturas à provinciis, ac quæ, quotq. essent præfecturæ recensuimus, nunc de provinciis dicendum, & quando primum provinciæ appellari coeperunt. Videtur cum fuissent gentes aliquæ à Rom. aut reges ipsarum, regiones illas efficiebant Provincias, & hoc ita exprimebāt. REDIGERE in formam provinciæ.] Liuius lib. X L V. in Epit. Macedonia in formam provinciæ redacta est, & lib. 9 3. Pub. Serulius in Cilicia Isauros domuit, regnumq. eius in provinciæ formā redactū est, & lib. 102. Cn. Pompeius in provinciæ formā Pontū redegit, & lib. 104. Lege lata de redigēda in provinciæ formā Cypro. sic etiā Velleius pag. 69. quæ cuiusq. ductu gens, & natio etiā in formulam provinciæ, stipendia pacta sit. & pag. 70. Scipio Affricā in formā provinciæ redegit. ibidē. Cyprus Provincia facta est. Sic etiā Capitolinus in Antonino Philosopho pag. 197. Voluit Marcomaniā Provinciam, uoluit etiā Sarmatiam facere; & fecisset, nisi &c. Distinguebatur Provinciæ ita, ut aliz liberæ, aliz stipendiariæ dicerentur. De liberis, quæ & quomodo esset facta in Epit. Liui. lib. 59. Attalus restamēto legauit Asiā populo Ro. hac conditione, ut libera esse deberet. De stipendiaria Velleius in posteriore uolumine pag. 71. Ut has armis, ita autoritate Cappadociam populi Rom. fecit stipendiariā

diariam; & pag. 69. de Pompeio, ut Syria; quæ tunc primum facta est stipendiaria, itidem & ciuitates nonnullæ stipendiariæ dictæ. Cæsar lib. primo non longe ab initio ciuitates stipendiarias uocat. Stipendiarias non puto à tributariis differre. Hinc tributarium Gallum Suetonius in Augusto uocat. De tributariis ciuitatibus Galliæ, & exactorum tributorum mætio sit in uetusta inscriptione, quæ adhuc extat Bononiæ in marmore ad columnam lateritiam, quæ est ante fores templi Diui Petronij:

Q. MANILIO
C. F. CORDO. &
LEG. XXI. RAPAC.
PRAEF. EQVIT. EXACT.
TRIBVT. CIVITAT. GALL.
FAC. CVR.
CERTVS. PLIB.
IN. AGR. PXL. IV. IN FRO. PXL. IV.

Prouinciæ nonnullæ transmarinæ dictæ, & cur, satis patet. Velleius ubi de Bruto, & Cassio pag. 93. omnia transmarina Imperia eorum commissa arbitrio, & post pecunias, quæ ex transmarinis prouinciis Romam à Quæstoribus deportabantur. Et Lilius in Epit. lib. 12 §. C. Cæsar relicto Antonio (transmarinæ prouinciæ ex parte Imperium ei cessit) in Italiam reuersus. Distinguebantur etiâ prouinciæ alio modo in colonias, & in Oppida, quæ aut ciuium essent Romanorum, aut Latinorum ueterum, aut foederatorum, aut stipendiaria. Declarat hoc Plin. lib. 3. cap. 32. ubi loquitur de Hispania. Prouincia ipsa CCCXIII Oppida, continet, in his colonias XII. Oppida ciuium Rom. XIII. Latinorum ueterum XVIII. foederatorum I. stipendiaria CXXX. Idem Plinius lib. 3. cap. 14. de Betica. Oppida habet latio antiquitus donata XXIX. libertate VI. Foedere III. stipendiaria CXX. ex quo loco elicere possumus alia oppida etiâ libera fuisse dicta. Coloniarum habebat suffragij ferendi in comitiis magistratum Rom. id declarat Suetonius in Augusto num. 46. & quomodo ferrent suffragia per suos Decuriones colonicos ipse eo.

DE PROVINCIIS

dem loco explicat. nam Augustus per Italiam duodeviginti duxit colonias, ideo ius, ac dignationem ipsarum ferè adæquavit urbi Romanæ. De iure coloniarum multa Asconius in Côm. in orationem in Pisonem pag. 73. quæ ego breuitatis causa prætermitto, nam alibi commodius explicabuntur, cum de coloniis agemus. Oppidorum appellatio non contemnenda fuit: nam ex oppidis si quis commendatione publica approbatus esset, ordinabatur in equestrem militiam, id est, referebatur in numerum equitum. ut declarat Suetonius in eodem Aug. num. eodem. De fœderatis urbibus multa Cic. in oratione pro Balbo, & non nulla Suetonius in Augusto. num. 47. Fœderatas autem urbes liberas fuisse legere est apud eundem Suetonium nu. eodem. 47. Interdum contingebat, ut ob nimiam licentiam libertate priuaretur. ut ibidem cognosci potest. Cicero lib. 6. ad Atticum quosdam ex Cilicibus Ciliciæ populis Eleutherocilicas uocat, quasi liberos, & eosdem paulo post ^{ἀνελευθεροί} ~~ἀνελευθεροί~~, quasi suis utentes legibus. Latinorum nonnullæ dictæ, & quidem latinitas dabatur ob insignia merita erga Remp. Romanam. Aelius Lampridius in Hadriani uita. Latium multis ciuitatibus dedit: Nec latinitas tantum dari, sed & ciuitas, quod autem differant uide Asconium in oratione contra Pisonem pag. 73. Maius munus erat ciuitatem dare, quam ius latii. tributario Gallo denegatur ciuitas. Suetonius in Aug. num. 40. Sed eidem datur immunitas. Liuius sub initium lib. X. ab urbe condita; eodẽ anno Arpinatibus, & Trebulanis ciuitas data. Ciuitas, & ius Quiritum idem. Latinitas, & Latium, siue ius latii, idem. Vide Plinium in Ep. ad Traianum pag. 31. in Aldinis. Nec ad ius Quiritum, siue ciuitatem Romanam, aliquis poterat peruenire, nisi prius esset latinitatem, siue ius latii adeptus, sed de tota hac ratione latinitatis, & iuris Quiritum postea subtilius agemus. nunc redeo ad rem, & condiciones prouinciarum declaro. Nonnullæ in prouinciis urbes ea erant conditione, ut consilium publicum habere non possent, Dion id declarat lib. LI. ubi de Alexandrinis loquitur pag. 308. Aegyptum ait reductum in formam prouinciæ, & Alexandrinis interdictam omnem consultationem publicam, quamuis ab Imp. Seuero ius hoc illis redditum ait, & hoc est illud, de quo loquitur Plinius in Epistolis ad Traianum pag. 333. ubi de Buleutis agit. Persequor nunc alias

alias differētiās, quæ ad administrationē prouinciarum, & urbium pertinent. Plin. lib. 3. cap. 4. formulam uocat, ut Velleius: uerba sunt hæc. Adiecit formulæ Imp. Galba ex in alpinis Auenticos, atq; Ebroduntios, quorum oppidum Dinia, qui locus est perpendendus; quia solebāt ueteres Romani in formula prouinciarum describere populos omnes, quo iure essent singuli, & ea formula asseruari solita, atq; pro arbitratu Imp. uel Senatus, aliquid adici poterat, ut in prædicto Plinij loco patet. Præter alias differētiās, de quibus diximus, erat & hæc, in prouinciis erant interdū Coloniz Decumanorum appellatæ. De hoc autem genere Plin. loquitur lib. 3. Cap. 4. ubi de Narbonensi prouincia agit his uerbis. Narbo Martius Decumanorum colonia. X l l. m. passuum à mari distans. Mutari solitam prouinciarum formulam elicio ex Plinii eiusdem uerbis lib. 2. cap. 3. Citerioris Hispaniæ, sicuti complurium aliarum prouinciarum aliquantum forma mutata est. Erant nonnullæ in prouinciis coloniz etiā immunes dictæ. De iis idem Plin. lib. 2. cap. primo de Europa, sic; Huius conuentus sunt reliquæ coloniz immunes. itidem cap. 3. Cæsaraugustana colonia immunis. Nonnulli etiā uenales à Romanis dicti idem Plin. lib. 3. cap. 2. Oppidani latij ueteris Castulonēses, qui Cæsari uenales appellantur. Iam uero & non nullæ capita dicebantur, ut apud eundem cap. 4. lib. 3. Vocontiorum ciuitates foederatæ capita duo, Vasco & Lucus Augusti. Nonnullæ urbes in prouinciis, & si coloniz non erant, donabatur tamē iure coloniz. De hac re Plinius lib. 5. cap. 2. Cæsarea Iubæ Regia à diuo Claudio coloniz iure donata, eiusdem iussu deductis ueteranis. Nationes quædam in prouinciis dicebantur. Plin. lib. 5. cap. 4. Ex reliquo numero nō ciuitates tantum, sed pleræque etiā nationes iure dici possunt, ut Capsitani, Missulani, & post cap. 5. Tabidium oppidum, Niteris natio, Enipinatio, Bubeium Oppidum. Quid uero per nationem sit intelligendum, & quantum distet ab Oppido satis patet. In prouinciis erant & Tetrarchiz. Cicero Tetrarchas nominat in oratione pro Corn. Balbo. Plinius lib. 5. cap. 23. De Coelestria Tetrarchiam, quæ Mammisæa appellatur. & post; Leucadios præter Tetrarchias in regna descriptas barbaris nominibus XVII. & cap. 27. Datur & Tetrarchia ex Lycaonia ciuitatum tredecim. Erant & præfecturæ
in

DE PROVINCIIS

in Prouincijs, sicuti etiam in Italia dictæ. Plin. de his cap. 9. lib. 5. ubi de Asia. Diuiditur in præfecturas oppidorum, quas nouas uocant, & post; Regio habet iuxta Pelusium nomos quatuor. Pharbetitem, Hermothitem, Phanthuritem, Diospolitem. Diuidebantur prouinciæ in Dioceces. de his Cic. ad Attic. lib. 5. Ep. ultima. Plin. uocat conuentus cap. 29. lib. 5. ubi de Laodicea, Epheso, & Apamea. Alter conuentus à Synnada accipit nomē. cōueniunt Lycaonēs, Appiani, Cercopedi, Derolei, Midei. Tertius Apameam uadit. Ex hoc conuentu Metropolitæ, Dionysopolitæ; Itidem post; Conuentus Smyrnæus, quem frequentat magna pars Aeoliz. Dicitur in prouincijs etiam iurisdictione, ut lib. 5. idem Plin. cap. 27. in Asiaticam iurisdictionem, & post cap. 30. Pergamena uocatur iurisdictione, ad eam conueniunt, &c. In prouincijs nonnullæ urbes Metropolis nomē retinebant, Aelius Spartianus in Hadriano ait, ipsum Imp. Antiocheam, cum ante esset Metropolis, diuisis regionibus eo nomine ipsam priuare studuisse: extat inscriptio Transylvanica, huiusmodi.

DEAE ISIDI

PISCIANVS AVG.

COL. SARMIZ.

METROP. ET

AVRELIA FORTVNATA

LIBERTA EIVS.

Quamplurimæ etiam municipiorum appellationem retinebant; quæ summa erat dignitas. extat inscriptio antiqua in Lusitania in ponte, qui uulgo dicitur d'Alcantara, huiusmodi.

MVNICIPIA

PROVINCIAE

LVSITANIAE STIPE

CONLATA QVAE OPVS

PONTIS PERFECERVNT.

ICAEDITANI

LANCIENSES OPPIDANI

TALORI

INTERANNIENSES, TRASCVDANI

ARAVI.

MELDVBRIENSES

ARABRIGENSES.

BANIENSES.

PAESVRES.

Nunc

Nunc, postquam omnes urbium, & oppidorum, quæ in Prouinciis erant, conditiones, ac iura declarata sunt, reliquum est, ut ipsas Prouinciâs enumeremus, & quo tempore factæ sint, demonstramus: & primû in Europa, deinde in Africa, postremo in Asia.

IN EUROPA.

Sicilia primum Prouincia facta, & quidem prætoria. Cic. in III. in Verrem, & Velleius his uerbis; Primum in Siciliam exercitum traiecit Cos. Claudius, & eam prouinciâ post annos 52. captis Syracusis fecit Marcellus Claudius. Sex. Rufus quoque in suo libello cap. 8. ait; Prima prouinciâ facta Sicilia. Idem Sex. Rufus ex prætoria præsidalem postea factam ab Imp. demonstrat his uerbis; Deinde à Prætoribus recta Populi Ro. est commissâ præsidibus.

Sardiniam, & Corsicam Metellus uicit, ut Sex. Rufus scribit præter ceteros; & fuit prouincia prætoria; sed post a suis præsidibus singulæ regi cœperunt. De Sardis Liu. lib. 60. Aurelius Cos. Sardos subegit. Sed idē Liu. lib. 20. Sardi, & Corsi cum rebellassent subacti, & idem lib. 17. ait a L. Cornelio contra Sardos, & Corsos prospere pugnatum. Hæc ille. Sed in historijs obseruandum, quando prospere pugnatum, quando rebellatum, quando debellatum, tunc enim prouinciæ fiebant. Velleius de iisdem ita loquitur, inter primum, & secundum bellum punicum ductu Manlii Cos. Sardi uicti.

Macedoniam deuicit Paulus Aemilius, ut Velleius scribit pag. 70. Macedoniam Paulus, Mumius Achaia, Fuluius nobilior Aetolia, & Sex. Rufus in hunc modum, Macedonia ter rebellauit sub Philippo, hunc uicit Flaminius. sub Perseo, hunc uicit Paulus: de qua re uide & Liu. lib. 45. Sub pseudophilippo, hunc uicit Metellus, qui Macedonicus est dictus. In hac prouinciâ septem numerantur, Macedonia, Thessalonica, Achaia, Epirus, Prænalis, & Creta.

Hispaniam primum ingressi Romani, cum aduersus Astros per Scipiones ipsi Hispanis tulere suppetias. Sex. Rufus cap. 8. Victa primû

DE PROVINCIIS

primum a' D. Bruto, Celtiberi a' Syllano, Numantini a' Scipio-
ne minore, postea cum tota defecisset Sertoriano bello recepta
a' Pompeio, Cantabri, & Astures ab Augusto uicti. Velleius de
Hispania ita scribit. Hispania uarie possessa, postea ab Augusto
unuerſa stipendiaria facta. Sed uide Plin. lib. 3. in ea sex provincie
facte ætate Ruffi, Betica, & Lusitania consulares, Taracconensis,
Carthaginienſis, Gallœtia, Tingitania, id est Insule transſretanæ,
omnes hæ præſidales.

Illyrici uicto Rege Gentio in deditione tandem accepti a' L. Mani-
lio prætoris. L. lib. 44. Sex, autem Ruffus in hunc modum;
Leuius primum Adriaticum ingressus est mare, & Ionium, om-
nesq; obtinuit ciuitates.

Creta a' Metello deuicta, qui Creticus dictus. Vide Sex. Ruffum, iti-
de Velleium pag. 66. Creta Metelli ductu longissimæ libertatis
sine mulctata.

De Gallia nunc dicendum; Galli in Italia eam partem tenebant,
ubi Mediolanum est, usq; ad Rubiconem amnem: uide Sex. Ru-
f. cap. 9. uario euentu cum his pugnatum, & diu a' capta urbe
& ante ad aliam, usq; ad ætatem Marni, qui illos depulſi Italia po-
ſſeſſa a' C. Caſare uicti una cum Britannis, & Gallis, ac Britannia
tributarie facte. Sex. Ruffus. cap. eodem, in Gallia & Britan-
nia sunt provincie XVII. Alpès maritimæ, Narbonenſis, Vi-
nenſis, Nouempopulana, Aquitanie duæ, Alpes Graiæ, Sequa-
ni, Germaniæ duæ, Belgicæ duæ, Lugdunenſes duæ. In Britan-
nia Caſarienſis maxima, Britannia prima, Britannia ſecunda.

Dardania, & Mœſia a' Curio procos. uictæ, qui primus Romano-
rum Ducum usq; ad Dannubium peruaſit. Sex. Ruffus. Panno-
nia ſub Octauiano uicta per Tiberium. Velleius in poſteriore
uolumine. Vindelici, Rhœti, Norici, Iuliæ Alpes ſub Augusto
a' Druſo, & aliis Ducibus uicti. Idem Valeria, quàm Marco-
manni occupant, & regio omnis, quæ inter Sauum, & Drauū.
Sub Traiano Dacia uicta, & trans Dannubium prima prouincia
facta. Omnes hæ continebantur Illyrico, in quo Prouincie,
XVII. Noricorum duæ, Pannoniorum duæ, Valeria, Seruilia,
Sattia, Dalmatia, Mœſia, Daciæ duæ; & in Macedonia Septem,

ut ante. Hæ ſerè omnia ex Sex. Ruſo.

Thracia

Thracia post diuturnum tempus subacta à Didio, Druso, Lucullo, & alijs, in ea Prouinciæ sex. Vide. Sex. Rufum eundem.

IN AFRICA.

Cyrene, & Lybia tota ex testamento Ptolemæi Appionis peruenit ad populum Ro. ut Liu. etiam scribit lib. 64.

Aegyptus sub regibus fuerat amicis, sed uicta Cleopatra, & Antonio, in formam prouinciæ redacta. Dion. lib. 53. & Sex. Rufus.

Africa, ubi Carthago, à Scipione Aemiliano redacta in formam prouinciæ. Vide Velleium in posteriore uolumine.

Nunidia ante à regibus amicis administrata, sed postea uicto Iugurtha prouincia facta. Præter Salustium, uide Velleium, & Liurum lib. 62. 65. 66. itidem Plutarc. in Mario, & Appianum in Lybico.

Mauritania, quam diu Iuba Rex amicus populo Ro. rexit, sed ista postea bello civili à C. Cæsare uictus est, & tota regio redacta in formam prouinciæ. Vide Velleium, & Cæsarem lib. 5. de Bello Africo.

IN ASIA.

Asia testamento Attali accepta. Attalus autem Pergamenorum Rex Eumenis filius. Liu. in Ep. lib. 59. Asiam ante bello captam populus Ro. muneri dederat Eumeni. Sed Aristonicus Rex eam postea inuasit, quia M. Perpenna uictus. De Asia, quæ proprie dicitur, multa Cic. in Epist. ad Q. Fratrem, & lib. primo ad Atticum. nam ea obtigit fratri ipsius. ea continebantur Phrygia, Lydia, Caria, Hellepontus. De hac uide Plin. lib. 5. cap. 27. ubi leges postea ab Agrippa in duas partes diuisam.

Rhodus libera primum, tandem sub Vespasiano prouincia facta, Sex. Rufus cap. 12.

Pontus post diuturnum bellum cum Mithridate gestum annis fere XL. uel ut alii XLII. à Sylla, à Lucullo, cum postremo à Pompeio uictus fuisset, redacta in prouinciæ formam. Vide L. Florum lib. 3. cap. 52. & Liurum lib. 76. usque ad 101. in Ep. Appianum in Mithridatico. Plutarchum in Sylla, & Pompeio, & Sex. Rufum cap. 13. itidem & Velleium. Regnauit Mithridates annos LVI. Plin. lib. 25. cap. 2.

LL Syria,

DE PROVINCIIS

Syria, sed ante, uictō rege Antiocho prouincia facta, uictus autem fuit à L. Scipione Asiatico. Vide Appianum in Syriaco. Florū lib. 2. cap. 8. Liu. lib. 32. & deinceps. Velleium in posteriore uolumine, & Sex. Rufum cap. 13.

Aetolia postea in formam prouinciæ redacta, nam hoc bellum est consecutum Syriacum, quia Aetoli querebantur sibi non relatā gratiam à Romanis, quos iuuerant in eo bello, uicti autem fuerunt à M. Fuluiο nobiliore. Zacynthus, Cephalene, etiam aliæ insulæ hoc bello redactæ in potestatem populi Rom. Vide Liu. lib. 38. Appianum in Syriaco, Iustinum lib. 32. Plin. lib. 4. sub initium.

Gallogræcia, quæ est in medio Asiæ prouincia facta, hi populi à Mālio uicti, fuerunt autem in armis ferē IIII. m. Vide Liu. lib. 38.

Iustinum lib. 32. Sex. Rufum. cap. 12. ea deinde permissa Deiotaro Regi, sed postea ab Augusto in formā prouinciæ redacta.

Cilicia erepta Piratis à P. Seruilio, qui Isauricus dictus; post rursus à Pompeio. Vide L. Florum lib. 3. cap. 6. Liu. lib. 99. Plut. in Pompeio. Sex. Ruf. cap. 13. & Cic. in oratione pro lege Man.

Cyprus sine bello recepta lata lege à P. Clodio, eo missus Cato ad supellectilem Regis Romam traducendam, Rex Ptolemæus sibi mortem consciiuit. Plutarc. in Catone & Velleius in posteriore uolumine. Sex. Ruf. cap. XIII.

Bithynia ex testamento Nicomedis populi Rom. facta, uide L. Florum lib. 3. cap. 9. Liu. in Ep. lib. 104. Plin. lib. 3. cap. 3. & Sex. Rufum cap. 12.

Cappadocia Mithridati erepta, & restituta Ariobarzini, atq; à Regibus possessa usq; ad Archelaum, qui sub D. Claudio Romæ occubuit, & redacta in formam prouinciæ. Suetonius in D. Claudio. & Sex. Ruf. cap. 12.

Paphlagonia Regi restituta Philemeni amico populi Rom. eo mortuo prouincia facta. Sex. Rufus cap. 13.

Armenia, Mesopotamia, Arabia, Iudæa, Phœnicia Tigrani erepta à Lucullo primum, & Pompeio, rursus per Traianum Imp. erepto diademate illis Regulis prouinciæ factæ, & limes orientalis in ripa Tigridis amnis positus, quamuis postea Hadrianus ipsas regulis

egulis restituerit, & limitem statuerit ad Euphratem. Sed sub Diocletiano rursus ad Tygrin limes positus. Vide Sex Rufum. cap. 13.

His ita expositis, Prouinciarum nouam quandam distributionem, quæ facta est ab Imp. Augusto, postquam rerum potitus est, hic apponam, quam explicat Dion lib. 53. pag. 341. in Parisinis libris. Sanxitle primum ut prouinciarum alie essent senatorie, alie Imperatorie, & quidem senatorias uocauit, quæ a Senatoribus regerentur; Imperatorias autem, quæ ab ipso Imp. & ipsius præsidibus. Deinde suas ipse Augustus prouincias accepit in decennium, unam reseruauit equitibus; Aegyptum scilicet, & si comperio apud Suetonium num. 8. in Vespasiano, etiam Cappadociam equitibus reseruata fuisse. Idem Augustus magistratus annuos in prouinciis instituit, atque sorte duci iussit, exceptis ijs, qui plures liberos habebant, quod quidem satis pater ab eo factum propter iustitiam liberorum in lege, quam tulit de militandis ordinibus, de qua re nonnulla Suetonius in Augusto num. 47.

- | | |
|----------------------------|----------------------------|
| Imp. Prouincie | Senatorie prouincie |
| 1 Libertia reliqua omnis, | & Pop. Romanæ |
| 2 Tarracoenfis. | |
| 3 Lusitania. | 4 Africa. |
| 4 Gallia tota. | 5 Numidia. |
| Narbonensis. | 6 Asia. |
| Lugdunensis. | 7 Et Græcia in continenti. |
| Aquitania. | 8 Dalmatia. |
| Celtica, & qui ab iis ori- | 9 Macedonia. |
| ti usq. ad Rhenum, nam | 10 Sicilia. |
| Germani uocantur. | 11 Creta. |
| 5 Coele Syria. | 12 Libya Cyrenaica. |
| 6 Phœnicia. | 13 Bithynia cum ponto. |
| 7 Cilicia. | 14 Sardinia. |
| 8 Cyprus. | 15 Betica. |
| 9 Aegyptus etiam iunc. | |
- Postea Augustus concessit Populo has.
- | | |
|-----------|------------------------|
| 1 Cyprum. | 2 Galliam Narbonensem. |
|-----------|------------------------|
- & ipse pro hac recepit Dalmatiam.

DE PROVINCIIS

Adnotat Dion olim ante Augustum *οἱ ἑταῖροι καὶ οἱ φίλοι, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν ἑταίρων*

Alias, quæ liberæ erant, uel Regibus parebant, ideo se non nominare ait Dion. Hæc ex Dione. nunc ex Suetonio nonnulla profero, quæ cum iis, quæ dicta sunt, conferri poterunt. Prouincias Procoss. sortiri solitos, & annua ipsorum Imperia fuisse Suetonius declarat in Aug. num. 47. Augustum eas sibi reueruas-
se, quæ erant ualidiores, nec tam facile poterant administrari, minus autem ualidas, & quæ erant tutæ, ac pacatæ, reliquisse an-
nui Magistratibus, ac Procoss. idem eodem loco exponit. Im-
peratorias præterea prouincias, quæ postea dictæ sunt præsidiales,
ac proconsulares sæpe ab Augusto adiri solitas ibidem legere est.
nec non de præfecturâ Aegypti in eodem Aug. num. 66. Tre-
bellius quoq. Pollio non ignobilis historiz Augustæ author in
D. Claudio pag. 347. mentionem facit præfecturæ Aegypti, his
uerbis. Tantum salarii habet, quantum Aegypti præfectura, ex
quo loco patet certa salaria præsidibus, & proconsulibus dari so-
lita ab Imp. Quod innuit idem Trebellius in D. Claudio, ubi
ait, quantum proconsulatu Africano dedimus, & paulo post;
quantum accepit curator Illyrici, Præsidibus prouinciarum pro-
rogari Imperium solere pro arbitratu Imp. collige ex Suetonio
in Aug. num. 23. Prouinciarum Præsides ab Imp. mutari soli-
tos idem scribit Suetonius in Tiberio num. 41.

Nunc recensco quid sub Imp. actum, additum, uel immutatum sit
in iis, quæ ad prouincias spectant.

Sub Augusto Armenis Caius Augusti nepos adolescens iudices de-
dit ex instituto Pompeii Sex Rufus cap. 16. & Eutropius lib. 3.
Alexandrinis Imp. refert Spartianus pag. 230. ius Buleutarum
dedisse, qui sine publico consilio ita, ut sub Regibus ante, uiue-
bant, uno Iudice contenti, quem Cæsar dedisset.

Galatia sub hoc prouincia facta, cum ante sub regibus esset. Eutro-
pius lib. 7.

Sub Tiberio Cappadocia mortuo Archelao Rege prouincia facta
idem Eutropius lib. eodem.

Sub Traiano Armeniæ receptæ, quas amiserat Nero, cum Persæ Le-
giones duas Rom. sub iugum misissent, à Traiano hoc tunc im-
mutatum, Regi Armeniæ maioris Diadema ademit, Albanis
Regem dedit, Arabas, Adiabenos, Seleuciam, Ctesiphontem, &
Babyloniam

- Babyloniam debellauit usq. ad Indię fines, & Arabiam redegit in formam prouincię. Eutropius lib. 8.
- Orchades insulę Britannii adiectę sub Imp. D. Claudio. idem Eutropius lib. 7.
- Traianus Daciam redegit in formam prouincię uicto Rege Decebalo. Eutropius lib. 8.
- Seuerus Arabiam prouinciam refecit. ibidem. Vnde & cognomēta Arabici, & Adiabeni recepit. Eutropius lib. 8.
- Sub Nerone prouincię factę, Pontus Polemoniacus concedente Rege Polemonē, & Alpes Cottię defuncto Rege. Idem lib. 7.
- Ex eodem Eutropio lib. 8. elice Hadrianum glorię Traiani inuidentem, tres prouincias ab eo factas reliquisse Assyriam, Mesopotamiam, & Armeniam. Idem de Dacia facere cogitabat, sed amici dissuaserunt.
- Sub Vespasiano Iudęa cum Hierosolymis accessit Imperio Rom. ijs etiam Thraciam, Ciliciam, Comagenen, quę sub Regibus amicis erant, in prouinciarum formam redegit.
- Sub Domitiano Daci, & Catti uicti, atq. de ijs triumphū egit Imp. De Sarmatis solam Lauream usurpauit. nam Legio Romanorū est cesa in Sarmatia. Idem Eutropius lib. 7. sub finem.
- Sub Gallieno mira confusio prouinciarum amissa Dacia, Gręcia, Macedonia, Pontus, & Asia, uastata a Gothis, Pannoniæ a Sarmatis, & Quadijs, Germani usq. in Hispaniā irruerunt, & Taraconem expugnarunt. Parthi Mesopotamiam occupauere. Eutropius lib. 9. quomodo autem fuerint statim receptę a Ducibus Odenato, & Posthumo. Vide ibidem.
- Aurelianus Daciam prouinciam intermisit trans Danubiū, & collocauit in Męsia, & cur id sit factū explicat Eutropius lib. eodm.
- Probus Imp. Gallis, & Pannoniis prouincialibus uineas ut haberent permisit. In Pannonia consiti uitis montes Almon, Aornos, & Symius. Item Męsia. Eutropius ibidem.
- Carus Imper. aduersus Sarmatas bellū gessit, sed Persarum tumultu reuocatus destitit.
- Sub reliquis Cęsaribus tumultus magis adnotes deficientium prouinciarum, quā prouincias nouas subactas.
- Imp. M. Antonius Philotophus, ut scribit Iulius Capitolinus pag. 196. & 197. accepit in deditionem Marcomanos, & paulo post, Voluit Marcomaniam prouinciam, uoluit Sarmatiam facere,

DE PROVINCIIS

cere, & fecisset, nisi Auidius Bassus rebellasset in Oriente. reliquit
 igitur Sarmaticum, & Marcomanicum bellum. Siciliam procō-
 sularē, itēdē Pannōnias procōsulares appellat Spartianus pag. 225.
 His ita declaratis persequor nonnulla, quæ spectant ad ipsos pro-
 cōsules, qui in provincias ibant, & quidem omnia desumpta ex
 Dione, nā is copiose, & exquisitè de tota hac re loquutus est: san-
 xit Augustus, ut qui in provincias ibant senatorias, ne essent palu-
 dati, nec exercitum haberent, & propterea accingi gladio nō so-
 lebant, quod græcis uerbis ipse ita profert *ἵστος μὴ ἡπυλίσσιν εὐδοκεῖν*. statuit
 quoq; proconsules ut dicerentur non tantū qui Cōsules ante fue-
 rant, sed etiā prætores. numerū etiā lictorū præfinit, & alia in-
 gnia tradidit, iussitq; ut nō nisi extra Pomœriū cū Imperio essent,
 & insignibus, quæ quidē etiam ante florente Rep. seruari solebāt,
 ut Plutarch. in Cæsare nominatim explicat. In provincias Augusti
 qui ibant, ab ipso tantū eligebantur Imp. quod etiam Suet. decla-
 rat in Tiberio. num. 31. Voluit etiā Legatos omnes suos uocari
 Proprætores, quāuis ex consularibus essent, nā nomina prætoris,
 & Consulis in Italia tantū seruauit, sed provinciis addidit pro. ho-
 rū proprætorū in provincia Magistratus annuos esse uoluit, nec
 unquā Imp. suas provincias dabat nisi prætoris, & consularib. ui-
 ris. Hiq; proprætores in provinciam Imp. ibant paludati, & ense
 cincti. Senatus provincias dabat suas Africam, & Asiam Consu-
 laribus, alias autem Prætoris. Hoc etiam ab Augusto institutum
 ut nō nisi annos quinq; post urbanū magistratū sorte ducerētur
 ituri in provincias. itēdē sanxit, ut Senatores haberent ius gla-
 dii. Legatos ab ipsis proprætorib. & cōsularibus eligi uoluit, sed
 non insciente Aug. In suas provincias mittebat Imp. legiones ur-
 banas. Duces ipsarū ex uiris prætoris, uel quæstoris. Tribunos au-
 tē milicum ex equitib. Quæstores & procuratores, qui in provin-
 cias irent, deligi ex quæstoris uiris uoluit, & si interdū procura-
 tores fieri solebant Imp. liberti. Certus proventus proconsulib.
 assignatus est, nec imperare pecuniā ipsis ut liceret uoluit provin-
 cialibus sine mādato senatus, aut Imperatoris. atq; ut omnia certo
 ordine gererent, mādata Procoss. dari iussit. Præterea intra tres
 menses ut Romam redirent procoss. postquā successoris tradidif-
 sent provinciam. Hæc habui, quæ de provinciis, & ipsarū admi-
 nistratione breuiter dicerem.

F I N I S.

FRANCISCI
ROBORTELLI
VTINENSIS,

*De Iudicijs, & omni consuetudine causas
agendi apud Romanos.*



RATIO iudicandi olim Romæ tum Rep. florē-
re, tum Impp. ætate uaria fuit, & multiplex, sæ-
pe enim, ut cuiq; libitum est potenti, leges latæ
sunt, quibus potestas iudicandi his erepta, ad
alios translata fuit. Nec uero mirū, cum enim
in iudicando omnia summa sint posita, domina-
riq; omnes uelint, ideo factum est, & sæpe de iu-

dicandi potestate leges ferrentur. Ego ordine omnia exponere
conabor ordiens ab urbe condita, rem sane' difficilem breuiter,
& aperte pro uiribus explicabo.

Primum sub regibus Duumuiros uideo iudicasse de capitalibus.

Liu. lib. primo, ubi agit de Horatiano Iudicio, sed prouocabatur
ad populum. Vide ibidem. De iis, quæ capitalia non sunt, qui iu-
dicarint historici non narrant. Postea cum se in libertate uindi-
cassent Romani, Coss. ipsos uideo iudicasse de pecuniis credi-
tis, & iis quæ capitalia non sunt. Lii. lib. 2. pag. 15. Populum
autē in comitiis de capitalibus rebus, item de mulcta. Lii. lib. 2.
ubi de Volerone. Postea cum Coss. essent occupati bello, Præ-
tores Romæ duō Imp. creati, qui iudicaret. de priuatis iudiciis
intellige. Lii. lib. 19. in Epit. nam integrum non habemus. publi-
ca sunt Pop. referuata in comitiis, quale Coriolani, Cæsonis, Ca-
milli, & aliorum.

Zafus in suo libro de legibus Romanorum cap. de lege Iulia, sub
initium scribing patres iudicasse usq; ad Gracchi ætatem. ego id in
historiis

DE IVDICIIS

historiis ueterum nunquam obseruauī, nec ullus est, opinor, qui obseruari, aut obseruare possit, semper tamen publica iudicia accusantibus Tribb. aut adilibus apud populum exerceri solita in comitiis, ut Liu. lib. 6. belli punici ubi de Fului iudicio agitur. Accusante uero magistratu apud populum agebant, priuatos ea ætate accusasse nunquam reperio. Quod etiam ætate Ciceronis obseruatum est, ut in Scauri iudicio, qui a Domi. Trib. pl. accusatus est ad populum. Vide Asconium, qui ait per tributa comitia illud iudicium fuisse transactum. ut in Rabinii iudicio, ut in iudicio Iuniano, quod Cic. ad populum ait delatum accusante Trib. pl. L. Quintio in oratione pro Archita, sed ubi primū priuati accusare cæperunt, res delata est ad Prætorem, nam priuati cum populo agere non possunt. Prætor autem Iudices legere solitus ex Senatu, usq. ad tempora Græchi; sed auctorem non habemus, qui hoc asserat nominatim, & quando fieri ceptum. Tantum hoc, Gracchum legem tulisse, ut equites iudicarent, ex quo patet ante Senatum iudicasse. cum senatum dicimus iudicasse, intelligere debemus ex Senatoribus legi iudices consueuisse a prætore. nec enim in curia Senatus iudicabat.

- 1 C. Gracchus legem tulit, ut populo gratum faceret, ne Senatores iudicarent, sed equites; uerū hanc rē uideo diuersis modis narrari ab antiquis historicis, nam Plutarch. ait ad CCC. Senatores, electos C. C. C. equites, & communicata iudicia. Cicero aliter, sed Liui. in Epit. diuerso modo, sicuti postea explicabimus. nec debemus ullum ex ueteribus carpere, sed dicere alios auctores hunc esse sequutum alios illum ut sæpe uidemus in hoc genere antiquitatū. Halicar. de Tribubus aliter, quā Liuius. Quid tum? hic alios, ille alios sequutus est auctores, nec credendū est illos per inscitiā hoc fecisse, iudicārū aliquot annos, (puto quindecim,) equites ex lege Sempronia, Postea lex lata a Q. Seruilio Cæpione, quæ Seruilia est dicta, ut communicarent iudicia. Equitibus, & Senatui. Sed uix perlata creditur esse hæc lex, nam reus est factus. Liu. in Epit.
- 2 Ideo postea legem tulit Seruilius Glaucia, ut equites iudicarent, Cicero in Bruto. Iudicarunt usq. ad damnationem P. Rutilii, de quā Liu. in Epit. Ideo consequuta est lex Plōtia, ut quini deni ex singulis tribubus suffragio crearetur. ita etiam Senatores, quia in tribubus

in tribubus sunt, communicassent, sed uix locum habuit hæc, nā cōsequuta sunt bella ciuilia illa Syllana, Cinnana, & Mariana.

4 Confectis bellis Sylla legem tulit, ut Senatus iudicaret; ita equibus erepta iudicia. Plutarch. in Sylla. Asconius in Diui. in Ver-

5 rem. Decem annos iudicauit Senatus, sed cum corrupta essent illius iudicia post mortem Syllæ Aurelius Cotta prætor legem tulit, ut Senatores, equites, & Tribuni ærarii iudicarent. Liu. lib. 97. & Cicero lib. primo Ep. ad Atti. in iudicio Clodia nō hæc tria iudicium genera commemorat, item Asc. multis in locis. Tribuni ærarii non erat magistratus, sed ordo quidā Romanæ. Nam sciendum est, ut Liuius narrat lib. 10. Dec. 4. Cens. Aemiliū, & Fuluium Nobiliore mutasse suffragia, regionatimq; generibus hominum, causisq; & quæstibus tribus descripsisse. Nimirū in singulis Tribubus ex genere hominum, & quæstu iusserunt ferri suffragia.

Sic. Senatores.

Equites, siue publicani.

Tribuni ærarii. de his Varro. Item Plin. lib. 33. cap. 2.

Scribæ.

Agricolæ.

Lictores.

Præcones.

Fabri.

Tibicines.

Argentarii.

6 Subsequuta est lex Pompeia, sed non immutauit ordines tres, nā ex maximo censu legi iussit. Cic. in L. Pisonem, item multa alia, quæ ego postea considerabo.

7 Cæsar rerum potitus sustulit Tribunos ærarios. Sueto. in Cæs.

8 Post mortem Cæsaris Antonius consul tulit legem, ut in locum tribb. ærariorū subrogarentur ad iudicādum Cæturiones, & Alaudæ. Cic. in Philipp. 1. sed nō fuit perlata, quia hostis est iudicatus. Nunc uidendum est, quid additum sit, & explicanda omnis ratio iudicandi.

De numero iudiciū cū loqueremur, ex Asconio aliquot protulimus loca, ubi licet perspicere numerū in omnib. cōsiliis nō eundem semp fuisse. Quare nihil uidetur posse statui. Ad numerū iudiciū spectant DECVRIAE. non ideo dictæ quod X. continerēt,

MM

& V. id

DE IUDICIIS

& V. id propriè significat, sed quia decuriare est describere, & in ordinem redigere. Cicero pro domo sua. cum decuriatos, ac descriptos haberes exercitus perditorum. Idem pro Sest. cum uicatim serui conscriberentur, & decuriarentur. Decuriam senatoriam de iudiciis loquens appellat Cicero in Verrem pag. 123. hunc hominem iudicum numero habebimus, hic alteram decuriam senatoriam iudex obtinebit. Quare emendandus locus in comm. Asconii in I I. in Verrem. pag. 16. Necesse fuerat eos primum de curia senatoria conscribi, legendum est. ex decuria Senatoria describi. Patet ergo, cum iudicaret Senatus, Decuriam Senatoriam factam iudicum. Et nimirum C C Cilli Senatores, de quibus Plutar. in Gracchis, qui iudicabant, fuit hæc Decuria Senatoria. Iam uero alii C C C. equites additi, per legem Gracchi, ut Plut. scribit, fuit decuria equitum. Ita etiam cum per legem Cottæ additi sunt Tribb. ærarii, illa tertia Decuria fuit.

Sustulit C. Iulius Cæsar hanc tertiam Decuriam, ut Suetonius ait in Iulio, num. 41. his uerbis. iudicia ad duo genera iudicum redegit, equestris ordinis, & Senatorii; Tribunos ærarios, quod erat tertium, sustulit; relictæ igitur duæ decuriæ iudicum, senatoria, & equestris. post mortem Iulii Antonius legem tulit, de alauidis, & centurionibus, sed nō est perlata, quia hostis est iudicatus, ut ante diximus. ideo Cicero in Philippica I I. ait. lex est promulgata de I I I. Decuria iudicum, nam hæc fuisset tertia, ut ante erat Tribb. ærariorum, quam sustulerat Cæsar. Iam habemus tres iudicum Decurias, nunc dicendum de quarta. Hanc addidit ex inferiore censu, quæ ducenariorum uocaretur, iudicaretq; de leuioribus summis, & ante ait ipsum Augustum recognouisse Decurias iudicum, quia obrepebant in ipsas falsi iudices. Iam uero adnotanda illa uerba Suetonii. quartam addidit ex inferiore censu, quæ ducenariorum uocaretur, & iudicaret de leuioribus summis, nam noluit hanc Augustus commisceri aliis iudiciis. Sed si C. Iulius Cæsar sustulit Decuriā Tribb. ærariorum & M. Antonius non potuit perferre legem de illa sua tertia Decuria, quomodo quartam addidit Aug. cum non esset tertia. Responde credibile esse, fuisse postea restitutam illam tertiā Tribb. ærariorum, sed ego nō memini me hoc apud ullū legisse; coniectura tantum ducor; quia hoc loco Suetonius ait ab Aug. additam quartam: Sed quærat aliquis, qui numerus contineretur singulis Decuriis, Plin. lib.

33. cap. primo sub finem, uixq; singula millia in singulis Decuriis inuenta sunt, non dum prouincis ad hoc munus admissis: Seruatumq; in hodiernum diem, ne quis ex nouis ciuibus in his iudicaret, Vide ibi de Aug. nā ait, Diuo Augusto Decurias ordināte maior pars iudicum in ferreo annulo fuit, loquitur enim ibi de annulis. Decuriam .V. Caius adiecit, Plin. ibidem cap: 2. & cur uide ibi. nimirum ex censu, & diligenter lege Plin. nam exquisitē omnia declarat. Decuriam VI. addere, etiam si multi peterent, noluit Galba Imp. Suetonius in Galba. num. 14. iudicibus VI. Decuriam addi precantibus non modo negauit, sed etiam, &c. Mirabitur aliquis, quomodo millenarij essent Decuriz iudicum hz. Sed non mirabitur, si multitudinem iudiciorum, & causarum cogitet. primum enim singuli Prætores assignata habebant iudicia, ut ante dixi, & singuli sortiebantur iudices ad L. X. postea Prætor. XII. fuerunt Impp. xrate, ideo maiore iudicij cū numero opus fuit; adde quod alij minora iudicia exercebant, ut Aug. statuit in quarta Decuria Ducenariorum, de qua ante. Præterea centumuiui, Recuperatores, & alij ex eō numero a prætore deligebantur. Adde, quod aliqui uacationē habebant, nec omnes erant in urbe: quare mirandum non est tot fuisse. Declaratus fuit a me locus difficillimus de decuriis, & demonstratum quæ, quales, quotq; fuerint. Nunc alia persequor, quæ ad iudicia spectant. præter iudices, & prætorem in iudiciis erat & Quæsitōr dictus a Scōn, in 2. in Verrem. Iunius quæsitōr fuit in Cluentij causa Verre prætorē.

Sortiri iudices. Prætoris munus erat. I. Eligere iudices. Dare cognitionem facinorum.

Ascon. in secunda in Verrem explicans Verg. locum, ubi Minoem uocat Quæsitorem, dat sortitionem, ubi Vnam nominat. Dat electionem iudicium, cum ait, consiliūq; uocat. ego suspectū hunc locum habeo, & uereor ne sit corruptus. nam electio repugnat sortitioni, ideo lib. primo. ad Att. ubi Pompeius productus est in concionē a Tribuno. placeret ne ei a Prætorē iudices legi, nā nō sortiri uolebat, sed legere iudices. ego igitur legem, uocationem, uel citationem, nam ait id cōfirmans Vergiliū uersu. consiliūq; uocat, idem Asco. in altera pagellæ regio

DE IUDICIIS.

ne, ubi explicat uerbum, respondet. ait recte dictum est, respondet, nā apud ueteres, & iudices, & rei, & accusatores, & defensores citabantur à præcone Prætoris. Ciceronis ætate erant octo Prætores, ut tertio ad Attic. & in orat. pro P. Sestio, & si quæstio est de numero, nam Pomponius de origine iuris decem enumerat. duobus Prætoribus quæstio inter sicarios erat assignata, ut in loco ante recitato ex orat. pro A. Cluentio.

Item 2. Prætt. alii urbanus,	{ Vni Prætori quæstio peculatus.
& peregrinus.	{ Vni quæstio repetundarum.
	{ Vni quæstio de ambitu.
	{ Alii quæstio de ueneficio, Cic. ibid.
	{ Alii quæstio de falso.
	{ Alii de maiestate, & ui.

Multæ erant quæstiones, quæ proprium non habebant iudicem, ut de peregrinitate in oratione pro Archia, & pro Galba. Sic se habebat distributio criminum, & prætt. singuli autē Prætores sortiebantur iudices in singulis criminib. Cic. pro Cluentio. iubet ea lex, qua lege hæc quæstio constituta est, iudicem quæstionis, hoc est Q. Voconium cum iis iudicibus, qui ei obuenerint. (uos appellat iudices) querere de ueneno. Crimen uerò perduellionis unum excipiebantur, quod ad maiestatem imperii spectaret, nam qui hostili animo in Rempub. esset, ij perduelles, id est hostes dicebantur, ut satis est notum. Maiestatis crimen erat magistratui non parere. Cic. pro Cor. Balbo. magistratū pulsare. Perduellem uocat Liu. lib. 6. Dec. 3. de bello punico. in iudicio Fuluiano quod fugæ initium ab eo in exercitu fuerat. In iudicio igitur Rabiriano seruatus mos antiquus. Dion lib. 37. Suet. in Cæs. Iulio, nam diuimiri primū iudicarunt. mox prouocati ad populū. Nūc de numero iudiciū est dicendū, postea de sortitione, sub sortitione. deinde de Prætoris et Quæstitoris munere, ac iudiciū iuramento. Plutarch. in Græchis CCC. fuisse Senatores ait, additos postea alios CCC. equites, hic erat ueluti ordo iudiciū, ex quib. fiebat sortitio. in oratione pro Milōne in argumento Ascon. deinde rursus postera die sortitio fieret unius, & LXXX. sub finē cōdemnauerunt Senatores X. absoluērunt VIII. condūnauerunt Equites IX. absoluērunt octo: Tribb. ærarii X. absoluērunt. VI. cōdemnauerunt, & post graues habuit XIX. absolu.

II. & XXX. & pro Scauro sub finem. sententias tulerunt Senato
res duo & XX. Equites tres, & XX. Tribb. ærarii XX V.
Dicitur est accusante priuato prætorem cum consilio iudicum iudi
care solitum, accusante autem magistratu populum in comitiis.
Nunc sciendum est aliquando apud Ro. quæstiones quasdam fuisse
se perpetuas factas, & immutatam totam illam priorem iudicari
dilationem. nam anno DCV. Censorino, & Manilio Coss. bel
lo punico tertio constitutæ sunt quæstiones perpetuæ quædam,
ut Cicero in Bruto narrat, ex lege Calpurnia. dictæ autem perpe
tuæ, quod earum causa certi Prætores crearentur singulis annis,
nam ante hanc legem, nullus præerat certus prætor his quæstioni
bus, sed cum accidisset, creabatur ad id Quæstor, uel dic, (quod
ego magis uerū puto) populus iudicabat accusante magistratu,
non priuatis, nam priuatos ante nunquam reperio in historiis ac
cusasse, sed tantum Tribunos, aut. Aediles; notandū igitur tunc
primum cepisse priuatos accusare, ut ætate Ciceronis factum ui
demus, hæc enim uim uidetur habuisse illa lex Calpurnia, quam
uis miror Populum passum esse sibi eripi potestatem illam iudi
candi in comitiis, sed erat locus prouocationi, & ita non erepta
Pop. potestas. Locus est Ciceronis præclarus, ubi perspicere licet
quomodo hæc quæstiones perpetuæ esset diuise, in ora. pro A. Clu
entio. Quid M. Pletorii, & C. Flamini inter sicarios, Quid C. Or
chini peculatus, Quid mea de pecuniis repetundis, Quid C. A.
Aquilii, apud quē nunc de ambitu causa dicitur. Quid aliz quæ
stiones. Principem eundē iudicū uocat Ascon. in 3. in Verrem
sub finem. In iudicio Cluentii prætor Q. Naso. Quæstor Q. Vol
conius. In qua re errant nonnulli qui eundem putant esse
quæstorem, & prætorem. Nec est quod ullus obiiciat mihi Asc.
in argumēto Milonianæ, ubi Domitium uocat Quæstorē semper
per, item & Torquatum, Vide pag. 82. b. Nam Prætoris loco
sedebat Pompeius tunc Cos. solus, cum uacaret magistratibus
Resp. ob seditionem. Et idem per suam legem suffragio populi
creari quæstorem uoluit ex consularibus uiris Domitium. Ta
men me offendit, quod ibidem pag. 82. & 6. Tribunal Domitii
uocat, cum tamē Prætor pro Tribunali sedere soleret, non Quæ
stor. Responde cum Pompeius Cos. abesset, Domitium fun
ctum officio Quæstoris, & Prætoris. Nam Pompeius quo dies
exerccebatur

DE IUDICIIS

exercebatur iudicium illud, sedebat ad ærarium nō longe a foro ubi sedebant Iudices. Afc. 83. Sed in hoc iudicio Clodiano præter consuetudinem fuit, ut Quæstor a pop. crearetur. Munus Prætoris erat uidere, ne impediretur in ijs, quæ Imperii sunt. Quint. lib. 3. Quæstor in ijs, quæ ad causæ cognitionem. Quæstor quærebat de crimine, & sedebat in subselliis, ut differret a Prætorē, testes audiebat, dum interrogarentur. nam interrogabantur ab aduersariis. Vide in argumento Milonianæ, ubi ipse Milo interrogat testes Clodianos, & e' contrario.

De Sortitione Iudicum, & de urna Afc. in secunda in Verrem pag. 16. De reiectione concessa accusatori, & reo, & cur. Afc. ibid. De subfortitione in locum reiectorum, ut compleretur numerus legitimus. Afc. ibidem. Quod iudices iurarent, quod in diuinatione non iurarent. Afc. ibidem pag. 1. b. Quod Prætor nō iuraret. Afc. in secunda in Verrem pag. 16. b. Quod nomina iudicum tabellis consignabantur, & ubiq; habebantur, ne aliquis obreperet, ibidem. Quinos ex singulis ordinibus reiici solere ab accusatore, & reo, ita ut numerus relinqueretur iudicum LI. reiiciebantur, ergo XXX. hinc collige numerum Iudicum. Afc. in Milone, 83. b. De pilis, in quibus nomina iudicum erāt scripta una cum accusatore, & reo. 81. De duobus hōis datis accusatori per legem Pompeiā, & tribus reo, Cic. in Bruto, & Afc. in Mil. 81. b. Hora decima dimissum iudicium Afc. in Mil. Si meridie iudicatum erit, Cic. in prima Ep. lib. primi ad Att. Triumuiros capitales de seruis, & quisquiliis hominum iudicasse collige ex Afc. in Mil. 81. b. item ex Cic. in Diuinatione. ubi ait, Vestri ordinis reos. & Afc. ibi, pag. 10. ibidem de columna Menia. Hinc Hor. in odis. flagellis lectus triumphalibus. De ampliatione, & comperendinatione Afc. in Verrem pag. 30. qui locus tamen mutilus est, & corruptus, ut ego alibi. De notis, & tabulis absolutoriis, & damnatoriis. in Diuinatione Afc. pag. 6. b. De cētumuiris, & cētumuiralibus causis. Cic. li. primo de or. ubi de causis paruis. Centumuiros causas delegabat Prætor, si quærebat de iure. Si quærebat de facto, Prætor dabat aut Iudicem, ut pro Quintio, aut iudices, qui dicebantur Recuperatores, si neq; de iure, neq; de facto, ipse prætor suum interponebat decretū. ex Cicerone lib. primo de or. Aediles iudicabāt de

annona

annona, de uis, & de uenditione rerum. Appellationem a iudicibus ad se Aug. delegabat Prætori urbis. Suetonius in Aug. num. 33. his uerbis. Prouinciarum autem appellationes delegauit cōsularibus uiris, quos singulis prouinciarum negotiis prapofuit. Hæc ego de iudicijs hætenus summam dixi.

FRANCISCI ROBORTELLI
VTINENSIS.

De legionibus Romanorum ex Dione

Lib. LV.



VGUSTI ætate legiones erant 27. uel ut alii scripserunt 25. addit ibi Dion *παλιμῆ*, idest urbana, sed idem ait sua ætate (Seuero Imperante) tantum ex iis 16. reliquas esse.

Leg. prima Aug. quæ in Britannia superiore hyemabat.

Legg. III. Vna in Phœnicia, Gallica. altera in Arabia, Cyrenæica. item alia in Numidia, Augusta.

Leg. IIII. Scythica, in Syria.

Leg. V Macedonica, in Dacia.

Leg. VI. Dux; Altera in Britannia inferiore. Victrix. Altera in Iudæa. Ferrea.

Leg. VII In Mysia superiore, Claudia.

Leg. VIII Augusta. in Germania superiore.

Leg. X In Pannonia superiore, Gemella, & in Iudæa.

Leg. XI In Mysia inferiore, Claudia.

Leg. XII In Cappadocia *καταισφορος* idest Fulminatrix.

Leg. XIII In Dacia, Gemina.

Leg.

DE .LEGIONIBVS.

Leg. XIII. In Pannonia superiore. Gemina.
 Leg. XV. Apollinea, in Cappadocia.
 Leg. XX. Victoria in Valeria, & in Britannia superiore.
 Hæ reliquæ erant Dionis ætate legiones ab Augusto institutz, nam
 aliæ prorsus dimissæ fuerant, alię tum ab ipso, tum ab aliis com-
 missæ, unde & Geminæ dictæ.

CATALOGVS LEGIONVM AB ALIIS

Imp. conscriptarum post Aug. usq; ad Se-

uerum, ex Dione lib. eodem.

Imp. Nero conscripsit. Leg. Primam Italicam, quæ hyemabat in
 Mysia inferiore.

Galba. Primam Auxiliatricem in Pannonia in-
 feriore.

Item Leg. VII. in Iberia.

Vespasianus. Leg. II. Auxiliatricem, in Pannonia in-
 feriore.

Item Leg. III Flauiam. In Syria.

Domitianus. Leg. Primam Atheniensem. In Germa-
 nia inferiore.

Traianus. Leg. II. Aegyptiam.

Item XXX. Germanicam. quæ & Antoniana
 dicta post. a M. Ant. Imp.

Item II. in Norico.

Item III. in Rhætia. Italica.

Seuerus. Leg. Primam Parthicam.

Tertiam Parthicam. in Mesopotamia.

Item Leg. Secundam in Italia.

Hæ distinguuntur ab urbanis. i. quæ in urbe excubabant, quas ipse ap-
 pellat ætæ, & à prætorianis. ipse uocat *pretorianæ* & *seuerianæ*.

Prætorianorum Aug. ætate erant decem millia in decem cohor-
 tes diuisa, quarum singulæ mille continebant.

Urbanorum militum erant sex millia in quatuor partes diuisa præ-
 ter hos focii Equites, & pedites, classarii quoq;.

Itidem Equites externi Bataui.

Item Voluntarii quidam.

Nunc

Nunc explicanda sunt nonnulla, quæ Catalogo hoc legionum continentur. Ac primum sciendum est in historiis peripici numerum legionum, quibus bellum gerebant Ro. Liu. lib. 2. ab Vr. cond. pag. 16. Cū Volsci, Equi, & Sabini omnes in armis essent, ait legiones X. effectas, quarum ternæ Coss. datæ, quatuor Dictatori. Legiones idem. ait olim conscribi solitas quinis millibus peditum, trecentenis equitibus. lib. 8. pag. 72. Item decæ, sed quaternum millium peditum; CCC. equitum. lib. 7. pag. 67. Cū Latini defecissent ex urbana, & agresti multitudine. Ibi uide Liu. mirantem, & cōferentem suam ætatem cum illa propter luxum. Idem Liu. lib. 9. ubi confert Alexandri potentiam cum Romanis, ait, tunc in ciuitate per lustra censeri solita ducena, quinquagena millia capita. atq; urbano delectu. X. legiones scribi solitas, id est quaternos, quinosq; exercitus, nam duæ legiones unū cōficiunt exercitum. Punico bello II. ut idem Liu. lib. 4. pag. 131. ait, bellum est gestum legionibus duodeuiginti. binas Coss. dari. binis Galliam, Siciliam, ac Sardiniam tueri duabus in Apulia, duabus circa Lūceriam, unam in Piceno. una circa Brundisium ad classem, duas urbi esse præsidio. & lib. V. pag. 138. uigintitribus legionibus bellum gestum. Idem lib. 6. 2. belli pun. sub initium pag. 147. bellum gestū legionibus triginta tribus.

REGVLA.

Item sciendum primam, 2. 3. & 4. Legiones nominari apud Liu. florente Rep. sed nō eo modo, quo postea apud Impp. Liu lib. 2. quintæ dec. sortiri Coss. iusserunt. P. Licinio Macedonia, C. Cassio Italia obuēnit. Legiones inde sortiti sunt. Prima, & tertia ut in Macedoniā traiceretur. secunda, & quarta in Italia remanerent. & lib. primo V. Dec. M. Ebutius Trib. Mil. 2. Legionis. In quo errāt nonnulli, qui 2. 3. & 4. legg. ante constitutum Imperium purant ita appellatas, ut post, nam id uerum non est. Quale hoc sit cognosce ex Polybio lib. primo de Castram. Ro. nam ubi exponit, quomodo haberetur delectus ait, Tribb. primi primæ Leg. mox Trib. 2. deinde 3. postremo 4. rursus primi 2. leg. ibi uide 4. legiones, nam duo erant exercitus consulares.

REGVLA.

Item sciendum à legionibus oppida nominari solere, & Colonias.

NN Ptolem.

DE LEGIONIBVS

Prolem. lib. secūdo Gæogr. cap. 9. Tab. Eur. tertia: Tricesima Vlpia. Vetera Castra. Agrippina. tum Bonna, & Legio prima Traiana, inde Moguntiana.

R E G V L A:

Sciendum postea legiones ab Impp. appellari solitas. ab Antonino Antoninianas itidem Cōstantianas, Gratianenses, Valentinianas, Theodosianas, Honorianas. Vide Scotum lib. de præfecturis 18. Ante Impp. hæc nomina à ducib. non fuerunt in usu eodē modo. Quare miror nonnullos fuisse, qui has protulerunt legionū appellationes, ut Iulianas, Lucianas, quia App. lib. 5. Ciuil. bellorū Lucii legiones apud Albam dissidentes erant. Hæ quidem legiones dicuntur, quæ eum haberēt ducem, Iulium, Pompeiū, Antonium, Gabinium, sed non inter solennia cognomenta Legionum debēt referri, qualia fuerunt postea ætate Impp.

R E G V L A.

Legionum appellationes seu cognomenta, quinque generum sunt primum à numero. ut III. V. X. Alterum ut Rapax. Fulminatrix Auxiliatrix. ab effectu, & proprietate aliqua. Tertium à mistione, ut Gemina. Quartū ab Impp. ut Antoniniana, Honoriana. Quintum à regionibus, seu genere militum, ut Germanica.

Si quæras quo tempore primum appellari cognomentis cæperint Legiones. Respondeo ante Iulii Cæsaris ætatem me non obseruasse. Is igitur in suis Comm. lib. .2. de bel. Gall. ait. Cæsar cū septimam legionem, quæ iuxta constiterat, item urgeri ab hoste uidisset. Item sub initium lib. 3. Cæsar Ser. Galbam cum legione duodecima, & parte equitatus. & lib. eodem. L. Crassus adolescens cum legione septima, & lib. 4. Legione una ex consuetudine frumentatum missa, quæ appellatur septima, & lib. 5. At milites legionis septimæ. & Hircius lib. 8. de bello Gall. sub finem. nam Cn. Pompeius Legionem primam, & ibidem. Legionem XIII. in eius locum in Italiam misit. lib. 7. de bello Gall. Cæsar Germanos summittit, legionesq; pro castris constituit. Et sciendū Legiones tunc nō confici cōsueuisse ex externis, ideo ibi Legiones Ro. intelligere debes, & ob id separari à Germanis.

Postquam hæc à nobis declarata sunt, monitos uelim omnes antiquitatis studiosos, ut in sepulcris, & inscriptionibus militaribus Ro. quæ extant, animaduertant semper declarari, qui fuerit ille miles, cuius legionis, aut cohortis; duas enim in primis differē-

tias apponere solebāt, alterum ex legionibus, alteram ex cohortibus prætoriiis, quæ res tota qualis sit ex superiore distributione Dionis facile cognosci potest.

Tiferni hæc est inscriptio, de qua etiā ante.

C. ANINIVS C. F. POM. GALLVS
DOMO ARRETIO EQ. LEG. IIII.
SCYTH. MILITAVIT IN
PR. AN. XVII.
EVOCAT. AN. II.
EQ. IN LEG. SCYTHIC.
AN. XVIIII.

Ecce, ut hic primum militavit inter prætorianos, mox inter Evocatos, postea Eques meruit in legione quarta Scythica. Sic gradus militiæ facile perspicui possunt.

Est & Mutinæ hæc ad ædē Diui Geminiani.

Q. AMBILIVS T. F.
POL. TIRO MVTIN.
MILES COHORT. VII. PRAET.
T. GRAECINI. VIXIT AN. XXXII.
MILITAVIT AN. XII.
ARBITRATV
MYMMELIAE VERECVNDÆ
SORORIS

Est & hæc Transylvanica, Albæ Iuliæ, in qua mentio sit legionis XIII Geminæ.

P. AELIVS VETVSTINVS
MILES LEG. XIII. GEM.
STIP. V. VIX. AN. L.

Est & hæc ibidem, in qua mentio sit leg. ANTON.

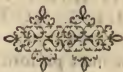
VICTORIAE
ANTONINI AVG.
L. ANNIVS ITALICVS
HONORATVS LEG.
AVG. LEG. XIII. GEM.
ANTONINIANAE.

Ac ne longior sim, iam facilis esse potest observatio antiquitatis huiusmodi.

FINIS.

NN ii

FRANCISCI
ROBORTELLI
VTINENSIS,
DE MAGISTRATIBVS
I M P P.



VETONIVS in Aug. de ipsius consulatib. num. 26. ita scribit. Secundum cōsulatum post annos ix. Tertium anno interiecto; sequentes usq; ad undecimum continuauit. multisq; mox cum deferretur, recusatis. Duodecimum magno idest septemdecim annorū inreruallo, & rursus tertium decimum biennio post ultro petiit, ut C. & L. filios amplissimo præditus magistratu suo, quenq; tyrociniū deduceret in forum. Cassiodorus quidem aliter Consulatus recenset in sua Chronologia, nec satis scio, quem secutus fuerit. Suetonii autem probabilior hæc est, & uerior ratio, nam cū marmoribus antiquis, & cum numismatis, ut ostendam, conuenit. De consulatu II. mentio est in numismatis. Vide in argenteis numis. numero 23. COS. ITER. ET III. DESIG. ubi lituum uideas, guturnium, pateram, & aspergillum sacrum. In his consulatibus Aug. considerandum, quid de more, quid cōtra morem maiorum sit. primum quod secundum consulatum gesserit post annos ix. sciendum hoc tempore interiecto fuisse illum Triumuirum Reip. cōstituendæ in annos V. mox in alios V. Quod etiam annotatum fuit in ipsis marmoribus Rom. item in numism. Arg. num. 9. Lepidus Pon. Max. III VIR. R. P. C. & in aliis. Et Reip. causa cōstituendæ, additum fuit, ut differret ab aliis triumuiris, qui erant A. A. A. F. F. nam & ijs licebat suum apponere nomen in numis. Legem sciendum fuisse olim
latam

latam a Cornelio Sylla de non continuandis magistratibus, ut ne quis Consul fieret, nisi post X. annos, Vide App. lib. primo. Ideo Marius solutus fuit lege, ut ante decennium petere posset, Vide Plutarc. in Mario. Sed multo ante etiam legi potest apud Liu. ab Vr. cond. lib. 7. continuari magistratum fuisse contra Remp. Idem lib. 3. pag. 25. 80. totidem uerbis, Tribuni resecti altero anno, hoc contra legem, & eodem lib. ac pag. Quintius Cos. se renunciari noluit contra S. C. cum plebs uellet illum reficere. De continuatione magistratuum Liu. lib. eodem. pag. 27. Sic enim ueteres loquebantur; De noureficiendis iisdem Coss. de non continuandis magistratibus. Cor. Tac. lib. primo non longe ab initio de Augusto iam mortuo ita ait. Numerus consulatuum etiam celebrabatur, in quo Valerium Coruinum, & Marium simul aequauerat, Velleius lib. posteriore. Consulatus tantummodo usque ad undecimum, quem continuare Cæsar cum sæpe obnitens repugnasset, impetrare non potuit. Ex quibus intelligi potest continuationem consulatuum fuisse contra morem in consulatibus Impp. illud etiam contra morem, quod consulatum gerebant, quam diu uellent, & alterum, pro suo arbitratu, suffici uolebant. Ideo Suetonius ait, cæteros Consulatus partim nouem mensibus tantum, partim quatuor, partim tribus, partim paucissimis horis cum gessisset, abiit magistratu. Hoc florente Rep. nunquam leges factum, nisi si aliquid incidisset, propter quod uitio diceretur creatus, sic enim abdicabat. Valerius Max. lib. primo de auspiciis multa exempla habet. itidem uide sæpe apud Lium, & in marmoribus Ro. annotatum. Quod si mortuus esset, itidem suffici solitus est alter, ut in primo Consulatu ab Vr. C. Liu. lib. 2. refert, & formula solennis est in marm. Ro. hæc. IN M. M. E. in E. L. F. E. Tertium contra leges ueteres & illud fuit, ut absens crearetur, & in prouincia iniret magistratum. Ne absentium haberetur ratio legem tulit Pompeius, Suet. in Iulio Cæsare. Plutarch. etiam in Cæsare, sed cum edictis iam comitiis ratio ipsius haberi non posset, nisi priuatus urbem introisset, & ambientem, ut legibus solueretur, multum contradicerent, coactus est triumphum, ne consulatu excluderetur, dimittere. Sed Impp. tempore hæc seruari solita non sunt, Vide Suet. in Caligula num. 17. Consulatus quatuor gessit, primum ex Cal. Ianuariis

DE MAGISTRAT.

121
 Ianuarii per duos menses; secundum ex Cal. Ianuarii per XXX dies. Tertium usq; in idus Ianuarii. Quartum usq; in VII. idus eiusdem. Ex omnibus duos nouissimos coniunxit. Tertium Lugduni solus iniit. Idem in Tib. num. 10. Magistratus & maturus inchoauit, & penè iunctim percucurrit. Quæsturâ, Præturam, Consulatum. Interpositoq; tempore Cos. iterum, etiam Tribunitiam potestatem in quinquennium accepit. Possem & alia afferre loca, sed omnia eiusdè sunt generis. Nunc breuiter explico, cur Trib. potestatè recipere uellent Impp. Præter alios magistratus, quos Impp. gerere uolebāt, erat tribunitia potestas, sic ipsi uocabāt .i. tribunatus Pl. Maxima autoritas in Rep. Ro. fuit Tribb. intercedendi, referēdi, accusandi, habēdi comitia tributa, ferēdi rogationes, & leges, de quib. omnibus singillatim alibi est a' me dictum. Ideo Sylla rerū poritus imminuit potestatem Tribb. Vide Plutarc. in Sylla, & Ascō. in Diuin. quam postea restituit Pompeius cum Crasso Cos. Hanc igitur Impp. sibi reseruarunt, ut summo essent iure in omnib. rebus agendis. Hinc innumismatib. Impp. uideas enumerari annos Trib. Pot. in Augusto ex ære num. 22. Trib. Pot. XXIII. Item & Pont. Max. Sed postea de hac re. Vide Suet. num. 11. in Tib. ubi ait, Rhodi cum esset, ius tribunitiæ potestatis exercuit in Antisophistam quendam, qui ipsum conuitio laceßere erat ausus, quod propè sior esset in alterum, & studiosior alterius partis, citatum enim pro tribunali iussit rapi in carcerem; & ibidem tamen ait, sine lictore ipsum, & uiatore prodiisse. Idem Suet. in Tib. num. 9. Tribunitiam potestatem recepit in quinquennium. & idem num. 16. data rursus potestas Trib. in quinquennium. Quod iure potestatis Trib. cogerent Senatum Impp. uide Suet. in Tib. eodè num. 23. Iure Trib. Pot. coactō Senatu, inchoatq; allocutione. Dion lib. 53. pag. 344 Trib. Pleb. noluerunt Impp. creari, quia ad plebem id pertinebat, sed ipsam potestatem tribunitiam retinuerunt. uide ibi multa, & una cum pot. Trib. cœpisse dinumerari annos ἀρχὴς αὐτῶν. quod quàm sit uerum quæro. nam Tiberius, (ut ex Suet. patet) ante mortē Augusti Trib. potestatè est adeptus. de Tribunatu Augusti loquitur Suetonius in uita ipsius num. 28. his uerbis, Tribunitiam potestatem perpetuam recepit, in qua semel, atq; iterum collegam sibi cooptauit per singula lustra.

lustra, qua quidem in re quatuor uideo præter consuetudinem, & noua. primum, quod perpetuam hanc recepit potestatem. Alterum, quod unus collega, nec semper. Tertium, quod per singula lustra. Quartum, quod ipse cooptauerit. Tribunos decem fuisse patet ex Cic. lib. 3. ad Att. & in or. pro P. Sestio. item ex Liuiolib. 3. ab Vr.cõd. pag. 27. bini. n. ex singulis classibus creati. Ac sanè cum Tribunitiam potestatem nominarent Impp. non ipsos dicerent tribunos Pl. argumento est ipsum Imp. solum tribunatus potestatem recepisse, & siego ex Suet. in Tib. nominari Trib. Pl. ostēde. Nimirum id fiebat, cum ipse Imp. eam potestatem non assumebat. Sed an. X. crearentur, non liquet, neq; enim id narrant historici. Tribuni florēte rep. erant annui, ut satis est notū, nec refici poterant in alterū annū. Vide Plut. in Gracchis. Sed refectos interdum legas per uim. Vide Liu. lib. 3. pag. 25. Cum uero Suetonius ait, per singula lustra Augustum recepisse potestatem tribunitiam, significat quinquennium. Sic in Tib. legas, numero. 9. illi tribunitiam potestatem datam in quinquennium. Quod autem ipse collegam sibi cooptasset, & hoc nouum, nam alio modo fieri cooptatio Tribb. solita. lex enim erat, ut creati quinq; alios collegas sibi cooptaret si propter dissensionē alii creati nō possent. Liu. lib. 3. pag. 32. lin. 50. Cēsūrā etiā gerebāt Impp. Dion id refert lib. 52. pag. 334. postquam rerū potitus est Aug. & Imperatoris nomen sibi assumpsit in V. Consulatu his uerbis.

μὴ τῶν πρὸς τὴν πρῶτην συνὲς τῶν ἀρχαίων ἀλλὰ καὶ τῶν νεωτέρων, καὶ τῶν βουλευτῶν ὅσοι πολλοὶ ἦν ἐκείνῃ, πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων βουλευτῶν.

Ibi uide ab ipso Cens. Senatum expurgatum. Senatores enim tūm mille fortē erant. Vide Suet. num. 35. de hac re loquentem.

Notam inuistam indignis Senatoribus, & patritios allectos permittēte Senatu. Consulares fecisse duos, qui Coss. non fuerant ante, καὶ αὐτὰς ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ οὐδὲν καὶ δὲ νόμῳ τῶν δελταίων ὡς ἔδει.

Suetonius etiam in Augusto num. 37. ait. Censores creati desitos lōgo interuallo creauit. Quare miror cur Censores huius ætatis, & lustra non apposuerint nonnulli in suis fastis, cum historici de ipsis faciāt mentionē. Cur autē sibi Censorū nomen, & potestatem assumerent Impp. refert Dion lib. 53. car. 344. his uerbis.

ἐν δὲ τῇ πρῳτῇ συνόδῳ ἀρχαίοι καὶ ἐς τῶν ἐκείνων καὶ ἐς τῶν βουλευτῶν. τὸς δὲ καὶ ἀπὸ τῶν φονεῶν ὅσοις ἀντίστοιχοι. Et ibidem, sed ante τὸς τῶν βίους καὶ τῶν ἰσθμίων ὡς ἔδει, καὶ ἀπὸ τῶν φονεῶν ὅσοις ἀντίστοιχοι. τὴν μετὰ τὴν συνόδον.

Ibidem

DE MAGISTRAT.

Ibideur 245. Dion scribit Imp. sua ætate (Seueri autem ætate scribebat historiam) Cens. nomen non assumere solitos, sicuti priores usq; ad Domitianum.

Οὐ μὲν ἴπ' αὐτῶν γινώσκουσι. & ὅτι ὅσοι αὐτῶν ἐχέοντες οὐκ αἰροῦνται ὑπ' αὐτῶν, οὐκ ἔτι πρόσκλησιν αὐτῶν πάλιν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις κτλ. Hæc ita refert Dion, sed nota non omnes usq; ad Domitianum ab Aug. nam Suet. in D. Claudio ait ipsum reuocasse in usum censuram: de Censura, quam gessit Claudius Imp. lege Cornelium Tac. lib. 7. car. 137. itidem in antiquis numismatibus Domitiani ex ære num. 34. uideas Victoriam cū hac inscriptione.

IMP. XXIII. COS. XVI. CENS. PP. P.

& 50.

Vbi palma est Imp. XXI. Cos. XVI. Cens. PP. P. S. C.

& 56.

IMP. CAES. DOMIT. AVG. GERM. COS. XV.

CENS. PERP. P. P. P.

Vide ut Censor perpetuus dicitur.

In Marmorum etiam inscriptionibus, & in Arcu Vespasiani & Titi F. qui adhuc Romæ uisitur.

Imp. Cæsar Diui F. Vespasianus Augustus Pontifex Max. Trib. Pot. V. Imp. XVII. P. P. Censor Cos. VIII.

De Censura Augusti uerba hac profert Suet. Morum regimen perpetuum recepit. quæ in re tria sunt annotanda, quæ præter consuetudinem, & noua uideri possunt. Primum, quod Censor dici noluit. alterum, quod perpetuam potestatem illam esse uoluit. Tertium, quod sine collega. nam morum regimen ad Censores spectasse satis constat, & si causa primum creandi Censores fuit, ut cum Coss. essent bello occupati, ipsi censum agerent, ut Liu. declarat lib. 4. ab V. C. pag. 35. & de primo censu in uilla publica actō idem loquitur lib. eodem pag. 110. Census autem differebat a lustro, nam sæpe census agebatur prætermisso lustro, ut ex Liuii uerbis lib. 3. ab V. C. cognosci potest. ubi ait. Census actus eo anno, lustrum propter Capitolium captum, Consulē occisum, condi religiosum erat. & Dionysius Halic. in secundo Consulatu mentionem fecit census, lustri autem non fecit propter mortem alterius Cos. Censuram uero non perpetuam fuisse, sed quinq; annorum declarat Liu. lib. 4. pag. 38. ubi etiā refert, Aemilium

lium Mamercuri legem ferre conatum, ut censura esset annua, & semestris. Sed a Censorib. ob id tribu motus fuit. Præterea Censores duos creari solitos ibidē cognosci potest. Intelligere iam qui libet potest, opinor, quo modo se cēsurā habuerit ætate Impp. & quando renouatum hoc fuerit nomen, nam quando desierit incertum est, tametsi coniectura facile quiuīs assequi potest. nam Cinnanīs, & Marianīs temporibus sublata de medio Censura fuit. Asc. in diuin. pag. 3. 4. multa refert de Censoribus, & cēsurā, quæ illic legi possunt. Hoc unum ad rem nostram spectat, quod ait illic Cic. in tanta libidine nocentissimorum hominum plebem tunc postulasse Censores, quod nomē tam triste (inquit Alconius) & seuerum Po. Ro. sic oderat, ut intermissum esset per plurimos annos. Crassus quidem de se Censore, cum Rhe-tores latinos expulit Roma, meminit lib. 3. de or. quo loco considerari tempus potest, quo Romæ adhuc erat censura. Augustus igitur tantō post ipsam renouauit, sed rursus intermissa est usq; ad D. Claudium. Vide Suet. in eius uita. num. 16. ubi ait, gessit & censuram intermissam diu post Paulum, Plancumq; Censores. Hæc a me hætenus de cēsurā Impp. dicta sint. Nunc alia quædā percurro, quæ ad illorum magistratus, & potestatem pertinent, Etiam soluti legibus (si quid hoc fortē ad magistratus ipsorum spectat) erant Impp. Vide Dionē lib. eodem L I I I. Pag. 345. in græcis Parisiis. *ἀλλὰ καὶ τὸ πρῶτον, ἐξ αὐτῶν πρὸς ῥήματα λατρινὰ λέγει. οὐτ' ἔστιν ἡ λένεθαι ἀπὸ πάντων ἀνεργασίας, πομπῆς εἰσι, καὶ οὐδοὶ τῶν γαργυρῶναι ἐν ἡρώεσσιν.* Nunc magistratus Tiberii ex Suetonio colligo ordine ita gestos, ut res ipsa perspicui possit. Quæstura, Prætura, Consulatus, interposito tempore rursus Consulatus alter. postremo Trib. pl. seu Tribunitia Potestate in quinquennium. Vide Suet. num. 9. in Tiberio. Idē designatus Prætor suscepit etiam liberam legationem, num. eodem. Nunc dicamus de Comitibus, qua fuerint potestate post euerſam Remp. C. Julius Cæsar ita statuit referente Suet. num. 41. Comitibus cum populo partitus est, ut exceptis Consulatus cōpetitoribus, de cætero numero cādicatorum pro parte dimidia, quos Populus uellet, pronunciarentur, pro parte altera, quos ipse dedisset, & edebat per libellos circum Tribus missos scriptura breui. Cæsar Dictator illi tribui. commendo uobis illum, & illū, ut uestro suffragio suam dignitatem teneat. A V G V S T V S u-

DE MAGISTRAT.

ro' etiam comitia retinuit, Suet. num. 56. quoties magistratuum comitiis interesset, Tribus cum candidatis suis circumibat, supplicabatq; more solenni, ferebat & ipse suffragiū in tribu, ut unus ē Populo. itidem num. 40. comitiorum pristinum ius reduxit, ac multiplici quidē pœna coercito ambitu. Dion uero lib. 53. pa. 346. nō ita libera fuisse comitia Aug. ætate significat, his uerbis. *ὅτι δὲ μὲν ἵς τῶν ἀρχαίων, καὶ ἐπὶ τοῖς ἀντιπάλαις, οὐ μὲντοι, καὶ ἐπὶ τῶν πρὸς τὴν πόλιν καὶ ἐνέων ἄρχων.* CAI VS autem Caligula de comitiis ita sanxit, ut Suet. testatur in eius uita. num. 16. his uerbis, tentauit, & comitiorum more reuocato, suffragia Populo reddere, quem locū ita puto intelligendum, ut non quidem sublata comitia fuisse ante dicat à Tiberio, sed non ita liberē suffragia ferri solita, ut declarauimus. VITELI VS autem in hunc modum statuit, ut cognoscere Suetonii uerbis potest, num. 2. Comitia in decennium ordinauit, seq; perpetuum Consulem. quod quomodo sit intelligendum, quia satis patet, plura non dicam. DOMITIANI etiam ætate comitia erant, ut elici potest ex Suetonii uerbis, num. 10. Comitiorum die consularium destinatum Flauium Sabinum perperam præco, non Consulem ad populum, sed Imperatorē pronunciauit. MARCI ANTONINI Philosophi Imp. ætate uideo comitiorum factam mentionem. Iulius Capitolinus pag. 191. ita scribit. comitiis præterea usq; ad noctem interfuit frequenter, nec unquam de curia recessit, priusquam Consul dixisset, nihil uos moramur. Cornelius Tacitus grauis author historiæ Augustæ lib. 1. contra omnium historicorum sententiam asserere uidetur à Tiberio sublata comitia, his uerbis. Tum primum ē campo comitia ad patres translata sunt, nam ad eam diem & si potissima principis arbitrio, quædam tamē tribuum studiis fiebant, neq; populus adeptum sibi ius questus est, nisi inani rumore. hæc ille. Præter Magistratus, etiam sacerdotia assumebant Imp. nam Pontifices max. in primis creati soliti sunt, Suet. in Aug. num. 31. idem in Tito num. 9. & in aliis, quod in numismatis antiquis apertē cognoscitur. Dion causā explicat lib. 5. his uerbis. *ὅτι πρὸς αὐτοῖς καὶ τῶν θεῶν, καὶ τῶν ἱερῶν νεύοντες.* Itidem procoss. dicti Imp. Sed extra pomerium. ibidē Dion.

Magistratus C. Caligulæ. ex Suet. num. 17.

Consulatus quatuor.

- | | | | |
|---|-----------------|---|-----------------------|
| 1 | Per duos menses | } | hunc Lugduni iniit. |
| 2 | Per XXX. dies | | |
| 3 | Per XIII. dies | } | Hos duos continuauit. |
| 4 | Per XII. | | |

Magistratus D. Claudii. num. 14

Consulatus super pristinum quatuor

- | | | | | |
|---|---|--------------------|---|--|
| 1 | } | iunctim. | } | per duos menses. |
| 2 | | | | |
| 3 | } | quarto quoque anno | } | in tertio suffectus est in locum demortui, quod in principe ante sex menses. |
| 4 | | | | |

VITELLIVS.

Comitia in X. annos ordinauit (ita loquitur Suet.) seq; perpetuum Consulem, Suet. in Vitell. num. 11.

TITVS VESP. F.

Censuram cum patre gessit. }
Eisdem fuit collega in Trib. pot. } Vide Suet. num. 6. in Tito.
Et in septem consulatibus.

DOMITIANVS.

Cæsar consalutatus honorè præturæ cum consulari potestate suscepit titulo tenus. Suet. nu. 8. Suscepta morum correctione author fuit Trib. pl. ædilem sordidum accusandi. num. 8. obseruasse aliquando Tribunos pl. etiam Impp. ætate. Ad Magistratus Impp. etiam hoc spectat, quod refert Aelius Spartianus in Hadriano pag. 176. ipsum in municipiis, & oppidis tum in Italia, tum extra Italiam magistratus gessisse, ait enim in Etruria præturam Imp. egit. per latina oppida Dictator fuit, Aedilis, Duumuir, apud Neapolin Demarchus, Athenis Archon fuit. Legem annalem seruare non solebant Impp. in magistratibus, quæ olim seruari cõsueuerat. Capitolinus in Antonino Pio. 186. id satis declarat, his uerbis. Verum Antoninum post quæsturam Consulem fecit, & si legas interdum, id factum impetrata uenia legis. Lampridius in Commodò id confirmat his uerbis. Venia legis annarum imperata Consul est factus, quod etiam florente Rep. interdum fieri cõsueuisse scimus; nam soluti hac lege ante tempus interdum Coss. fiebant. Hæc de Magistratibus Impp. à nobis dicta sint.

OO. ii

FINIS.

FRANCISCI
ROBORTELLI

VTINENSIS,
DE FAMILIIS
ROMANORVM.



E Familiis Romanorum, quomodoq; externi
solerent hoc ius adipisci dicendum est. itidē de
patritiis, & plebeiis, deq; patritiati, & quomodo
posset aliquis ipsum adipisci, postremo de Sena-
toribus, quiq; nobiles dicerentur. Sed priusquā
aliquid dicāmus, nonnulla uocabula nobis de-
claranda, ut res tota facilius intelligi possit; Gens,
Familia, Gentiles. Agnati, longe secus fortasse, ac a nonnullis ha-
ctenus declarata fuerunt. De gente Sex. Pompeius lib. 7. Gens
Aelia appellatur, quæ ex multis familiis conficitur. Idem lib. 11.
Manliæ gentis patritiæ decreto. Gentiles. Idem Festus lib. 7.
Gentilis dicitur ex eodem genere ortus, & ii, qui simili nomine
noscuntur, ut ait Cincius, Gentiles sunt, qui meo nomine appellā-
tur. Nomen uerò debet intelligi in ius desinens, quod familiā
denotat. M. Cic. in Top. ita definit gentiles. Gentiles, qui eo-
dem inter se nomine sunt, ex ingenuis orti, quorum maiorum
nemo seruitutem seruiuit. quo loco adnotandum est, seruiorum
non dici familiam, aut gentem, nullam enim habent, sed incipe-
re dici a libertis, & libertinis, ita enim intelligendus locus; nec
debet referri tantum ad patritios, sed etiam ad plebeios, & om-
nes ingenuos. Ideo Sex. Pompeius lib. 6. ait. Familia in liberis
hominibus, quorum dux, & princeps generis pater familie dici-
tur, & mater. hinc idem Cic. in lib. de uniuersitate, homines qua

si Deorum gentiles uocat, Gentiles igitur dicebantur, qui nomine conueniebant eo, quod in Ius desinebat, ut antè dixi. Hinc Cicero in Bruto. Tuus gentilis, Brute, M. Pennus. nam hic Iunius appellabatur, sed differebat cognomine; etiam idè Cicero in eodem Bruto Tullium Regem gentilem suum uocat. Ideo Valerii, quamuis cognomina diuersa haberent, ut Messala, Coruinus, & alia. dicebantur esse gentiles inter se. De familia Sex. Pompeius idem apertè ait lib. 7. Gens Aelia appellatur, quæ ex multis familiis conficitur. & Idem lib. 6. ut ante, & Suetonius in Augusto. Duplex Octauiorum familia. Agnati uero dicti, qui ex eadem erant familia, & ita intelligenda antiqua illa lex de furioso. AGNATORVM, GENTILIVMQ. EIVS. & Cicero lib. primo de or. Agnationum, & gentilitatū iura. Penni, & Bruti inter se gentiles sunt, sed non agnati. Messala, Publicola. Maximi. Coruini inter se gentiles sunt, sed non agnati, quia conueniunt nomine gentilitio. Agnati autem dicuntur, qui conueniunt cognomine (inquiunt quidam) id uerum non est, nam Maximi uocantur Fabii, & Valerii, non tamè agnati inter se sunt. Nullus uero agnatus inter se, qui etiam gentilis non sit; ut Cicerones omnes, omnes Maximi. sed gentilis esse potest, etiam si non fuerit agnatus. Dicendum est igitur ad agnationem requiri nomen, & cognomen simul. ut Tullius Cicero. Valerius Maximus. Venetiis hæc nostra ætate non cognominibus quidem distinguuntur agnationes, sed alia quadam ratione, ut in clarissima Delphicorum familia. Vnum in stemmate aliigerunt Delphinum, alii tres. Hi omnes gentiles sunt inter se, sed non agnati. Agnati tantum, qui unum Delphinum gerunt in stemmate; iidem agnati, qui tres. Hinc pendunt iudicia agnationū, & gentilitarum; iidem sacrorum, quæ gentilitia dicebantur, ut Cic. pro domo sua. Cui, quantum in te est, gentis Clodiarum sacra intereunt. Nam si agnati defecissent; ad gentiles ibatur, si rursus hi; ad hæredes; si etiam hi, ad creditores; si ne hi quidem essent, ad oberos, ut Cic. lib. 2. de leg. ne sacra interirent. Hæc quidem ita se se habent, quatenus ad significationem gentis, & familiae, spectat, si quæras illud *genus* in re. Sciendum tamen Gētem, & familiam aliquando ab authoribus antiquis, ita proferri, ut differant; aliquando alterum pro altero poni, quod exemplis

DE FAMILIIS

est demonstrandum. Liuius lib. 3. pag. 26. & pag. 24. Quintiam familiam uocat; his uerbis. Capitolinus, qui consul ter fuerat, sua, familiâq; detora. paulo post. neq; in Quintia familia tantam uirtutem fuisse. Sed alium locum asseram, ex quo liquido cognoscas gentem, ac familiâ consule poni. Liuius lib. 2. pag. 19. lin. 66. & 100. in impressis à Melchior Sessa, ubi de CCC VI. illis Fabiis. VI & CCC milites omnes patritii, omnes unius gentis, quorum neminem ducem sperneret, paulo post. gensq; una. paulo post. unum prope puberem ætate relictum stirpem genti Fabiæ. & pag. eadem 19. nostrum ueluti familiare bellum. non enim gentile ait, ibidem. Fabios ad coelum. paulo post. familiam unam subsiste ciuitatis onus. Vide ut familiam unâ uocat CCC Fabiorum, & Festus Aureliam familiam uocat. Idem Aemiliam gentem. & M. Cicero in Bruto. de Læliorum, & Mutiorum familiis, & Festus lib. 6. in dictione. Familia. Vnde familiæ nobiliû Pompiliorum. Valeriorum. Corneliorum, & familiares ex eadem familia. Ideo Liu. ante, familiare bellum uocat. & Corn. Tacitus lib. 5. sub finem de Tiberio. Vtriq; origo gentis Claudiar, quanquam mater in Liuiam, mox in Iuliam familiam adoptionibus transferit. & Liu. lib. primo. Iulia gens Iulum authorem; Vide ut eadem gens, & familia dicitur. Dicendum modo de patritiis. Cum igitur gens, & familia ita dicantur, hinc maiorum gentium patritii, qui à Romulo creati fuerunt; & minorum gentiû, qui à Tarquinio Prisco dicti. Centû patres Romulus creauit. Vide Liu. lib. primo, insignes magis ex illis conuenis. Inde patritii dicti, Liu. lib. 10. ait. qui patrem ciere possent, eos esse patritios dictos. Dionysius autem Halicar. lib. 2. pag. 61. in latinis à Gelenio uersis, refellit eorum opinionem, qui patres dici asserant, quod patrem ciere possent; nam etiam Plutar. in probl. hoc asserit; & ait inurere notâ eos uoluisse aliis Romanis, tanquâ incerto patre ortis. Quare etiam, atq; etiam uidendum, an recta sit illa apud Liuium lectio lib. primo. Centum creat, quia soli erant, qui patres creati possent; nam sunt qui legunt, qui patres ciere possent. Patritios quidem ait Liuius lib. 10. in oratione Decii dictos, qui patrem ciere possent, idest ingenuos, non autem patres. at differt patresne dicas, an patritios. Patritiarum uero familiarum semper est habita ratio, ne deficerent; ideo suppleri consue-

confueuerāt. Dion lib. 52. sub finem de Augusto *ἡ πῆλη ἐν πατρίδιαι
ἡ τὸς συνωπλιῶσι, τὸς βουλευτῶς δὲ δὲ ἐν τῷ πῶσι, ἐπειδὴ δὲ παλαιοὶ ἀρχαῖοι
ἐπὶ αὐτῷ.* Et Suetonius in Aug. patritiorum numerum expleuit. In Iu-
lio Cæsare autem ait eum allegisse. Ideo Cornelius Tacitus lib.
11. ait. In numerum patritiorum uetustissimum quemq; e Sena-
tu, & post. legem Cassiam, ac legem Sentiam nominat. Nec ue-
ro unquam antefactū nisi lege lata in comitiis, semper enim ea
potestas fuit populi ante. Ap. Claudium etiam Halic. lib. 5. ait in
comitiis à populo in patritios cooptatum. Patritiatum postea la-
giri sine suffragio populi experunt Imp. Vide Cassiodorum in
Epistolis. lib. 6. ubi formulam patritiatus dandi exponit. & ibi
obserua uerba, nam qui patritius fiebat eximebatur patria pote-
state, nisi specialiter (utor uerbis ipsius) contra à principe cauea-
tur, & quidem illustres uiros ubiq; patritios uocat, ad quos scri-
bit. Plebeix tamen familiarum olim recipiebant nobilitatis stem-
mata, & dicebantur nobiles. Asconius, ubi loquitur de compe-
titoribus Ciceronis in arg. or. in competidores, duos patritios
nominat. P. Sulpitium Galbam, & L. Sergium Catilinam. de Sul-
pitiorum familia idem scribit Cornelius Tacitus lib. 3. ubi de Sul-
pitio Quirino. his uerbis. Nihil ad ueterem, & patritiam Sulpi-
tiorum familiam. quatuor præterea plebeios, ex quibus duos ait
fuisse nobiles, C. Antonium, & L. Cassium. duos etiam, qui tan-
tum non primi ex familiis suis magistratum erant adepti. Q. Cor-
nificium, & C. Licinium Sacerdotem. Cic. etiam Domitium ap-
pellat uirum clarissimum, quamuis e plebe, & Trib. Pl. in or. ad
Pop. contra Rullum. Nouos homines dici non tantum e plebe,
sed etiam patritios falso opinantur nonnulli, non intelligentes
Asconij locum, ubi de Scauro loquitur, æque illi laborandum
fuit, ac nouo homini. Nam Asconius non ait illum fuisse nouū,
quomodo enim nouus? si patritius, & eius maiores quampluri-
mos magistratus erant adepti, sed æque illi laborandum, ac si fuis-
set nouus. Sed uidendum quomodo à Suetonio in Aug. sit di-
ctum, à Diuo Iulio ad patritiatum retractam Octauiorum fami-
liam. rem ego totam breuiter explicare, & aperte conabor. Tran-
sferat ad plebem aliquis ex ea familia, quod fuisset adopta-
tus à plebeio, sicuti Clodius ab Herennio, qui tribulis Attici da-
citur à Cic. in Epistolis ad Att. lib. 2. authore Pompeio, uti etiā
refert

DE FAMILIIS

refert Dion : quæ quidem adoptio non probatur . ut Cicero differt in or. pro domo sua ad Pont. Sed per eam tribunatum Pl. adeptus est Clodius. Nec ad plebē trāsiri posse ego puto, nisi per adoptionem ; quod potest cognosci ex illis Cic. uerbis, in Bruto. Transitiones à plebe sunt ; cum homines humiliores in alienum eiusdem nominis infunduntur genus . est igitur coniuncta adoptio cum transiitione ad plebem ; nec potest separari . Liuius etiā lib. 4. pag. 36. lin. 110. in libris impressis à Sessa. unū ex Tribb. ait patritium creatum fuisse Minutium, sed cū non nisi ex plebe creari posset, existimat Liuius ibidem, ad plebem illum ante transisse. Redire autem ad patritiatum quomodo Octauia familia potuerit non uideo, nisi per suffragia populi, urgente C. Iulio Casare. atq; omnino ita statuendum, & sicuti Ser. Tullius Rex à Tarquinio Prisco Rege in patritios allectus, ut antequam Rex crearetur eo mortuo, ex propiore gradu proueheretur ad summū. Sic Casar Octauium in patritios asciiuit, ut Imp. crearetur. Sed dicat quispiam, nonne per adoptionē à patritio uiro factā aliquis, & si ē plebe, patritius fiebat, cum adoptati transeant in familiam adoptantium. Ego non opinor, nisi à populo fuisset comprobata. Hæc autem cooptatio in patres, siue patritios dicebatur. Vide Liuium lib. 4. in concione Canuleii. Pleriq; ex Sabinis, & Albanis oriundos nō genere, nec sanguine, sed cooptatione in patres, habetis, aut à Regibus lectos, aut post Reges exactos iussu populi. Non omnes autem patritii Senatores ; nec omnes Senatores patritii. Cornelius Tacitus lib. 11. demonstrat, ubi ait. uetustissimum quemq; e' Senatu in numerum patritiorum legit. itidem, quod prius est dictum, confirmatur testimonio eiusdem lib. 2. ubi ait; Manlius patritius ordinis senatorii. Magni autem referebat patritium esse, non tantum ob nobilitatem, sed etiam ob alia munera capeffenda. exempli causa. lex erat. Patrum auspicia sunt. itidem altera. Flamen Dialis non nisi ex patritiis ut crearetur, & quidē confarreatione ortus. ut declarat Tacitus lib. 4. pag. 82 his uerbis ; patritii confarreati eligebantur Flamines Diales, sed lex lata postea, quia confarreatio. & quæ sequuntur. Obseruari debet diligenter apud Halicar. locus lib. 4. sub initium, ubi loquitur de Ser. Tullio Rege; ut perspicui possit, quomodo ex seruo liber, ex liberto ciuis, ex ciue patritius, ex patritio demū Rex sit factus.

Is ex

Is ex serua Ocrisia natus manumittitur primum unum cum matre. Postea Tullius uocatur, quod Ocrisia ante uirum habebat Tullium Corniculatum; ita factum est, ut sequeretur patrem, Dein de in plebeios ascitus, idest ciuitate donatus. Mox in patritios cooptatus, & gener Regis Tarquini factus. Postremo Rex creatus. Hæc omnia ita ordine exponit Dionysius Halicarnassensis, uti ego retuli. Cornelius Tacitus lib. 11. pag. 141. in Frobenianis, ait. Cum de supplendo senatu ageretur, primoresq; Galliarum Comarum foedera, & ciuitatem Ro. assecuti ius adipiscendorum honorum in urbe expeterent. Ibidem, aut si quis pauper e Latio Senator, Hæc uerba satis demonstrant, quomodo ex Latio, & tota Italia; item ex Gallia, & aliis prouinciis, si qui orti essent ex foederatis, aut municipibus, & colonis ius haberent adipiscendæ ciuitatis Romæ, & in eam cum uenissent habitatum, habitos pro ciuibus, actulisse suffragia. Refert Liuius lib. 3. V. dec. sub initium filios eorū militū, qui in Hispania remanserant, & uxorem duxerant ex ijs, quibus cum nō erat ius connubii, amisisse ciuitatē Ro. cūq; ad Senatum Romam uenissent petentes, ut ciuitatem adipiscerentur: mandauit Senatus prætori, ut eos manumitteret, postea Carteia missi habitatum tanquā colonii, & libertinorum dicta illa est colonia. Manumitti eos oportuit, quia cum essent orti ex ijs, quibus cum non erat ius connubii, instar seruorum erant; libertini iam facti cum coloniarum ius essent adepti, patebat illis aditus ad ciuitatem Ro. & honores; ex igitur urbes, quæ alia erant conditione, ut dictum est in disputatione de prouinciis, dabant operam, ut foederatæ fierent, & ius Latii adipiscerentur, & ad ciuitatis Ro. ius, & honores progredi possent. in urbem igitur Romanā sic ex Latio, & foederatis urbibus, coloniis, & municipiis plurimæ uenerunt familiæ. Claudia à Regillis oppido Sabinarum, præter Liuium lib. 2. uide etiam Suetonium in Ti. Claudio sub initium. Cornelius etiam Tacitus lib. 11. pag. 141. in oratione Appii, ait. Maiores mei, quorum antiquissimus Clausus origine Sabina simul in ciuitatem Rom. & in familias patritiorū adscitus. quo loco adnotandum cum primum aliquis ciuis fiebat, plebeium fuisse, postea à populo, ut ante dixi, patritium fieri solere. de Appio Claudio hoc etiam Liuius mentionem facit lib. secundo. Suetonius in Tiberio. T. Tatio consorte Romuli auctore

DE FAMILIIS

thore, eos in urbem migrasse ait. In urbem uenit etiam Portia gens Tusculò . ut Cicero scribit lib. 2. de legibus sub initium, & Cornelius Tacitus lib. 11. pag. 141. Iulia quoq; Romam uenit Alba. Vide Dionys, Halicar. lib. 4. & Cor. Tac. ibidem. Coruncaniam Camerio, ut ibidem Tacitus. Balbi ex Hispania. Cic. pro Cor. Balbo in or. quæ extat, & Tacitus ibidem. Octauia Velitris; Vide Dionem lib. 4. sub initium, & Suet. in Augusto. Ideo scribit Cicero lib. 2. de legibus sub initium. Romam communem patriam dictam. Verba illius sunt hæc. An est una illa patria communis, & iureconfulti de eare plura differere solent. Duas autem patrias, qui iure foederis, aut Latii ciuitatem erant adepti, habere dici poterant, ut Cicero ibidem his uerbis testatur. Nisi forte sapienti illi Catoni fuit patria, non Roma, sed Tusculum. Idem Cicero paulo post. Ego mehercule & illi, & omnibus municipibus duas esse censeo patrias, unam naturæ, alteram ciuitatis. uel ut paulo post. alteram loci, alteram iuris, ut Cato Tusculo ortus hanc habuit patriam loci, Romam iuris, quia in Po. Ro. ciuitatem susceptus est; Sic ipse Cic. & Marius germanam patriam loci habuere Arpinum. sed Romanam ciuitatem iure Latii sunt adepti. Liu. lib. 10. ab Vr. cond. sub initium id declarat. Eodem anno Arpinatibus, Trebulanisq; ciuitas data. De iure Latii locus est insignis apud Asconium in comm. or. Cic. in L. Pisonem pagina 73. ubi ait. Pompeius enim non nouis Colonis eas constituit, sed ueteribus incolis manentibus ius dedit Latii, ut possent habere ius, quod cæteræ Latinæ coloniz, idest, ut petendi magistratus causa ciuitatem Ro. adipiscerentur. Suetonius ius latii, latinatē uocat. Vide in Aug. num. 47. ubi hæc sunt uerba. Omnes, qui de rep. essent benemeriti, aut latinitate, aut ciuitate donauit. Plin. lib. 10. in Ep. ad Traianum Imp. in qua petit ciuitatem Romanam Harpocrati medico, ait. admonitus sum à peritioribus, debuisse me ante ei petere ciuitatem Alexandrinam. hæc ille. erat enim mos, ut nemo in ciuitatem Ro. susceperetur, nisi prius in foederatam ciuitatem, aut aliam, quæ ius haberet municipii, aut coloniz fuisset susceptus. de hac re etiā Cic. in or. pro Archia. & in or. pro Balbo. Hæc à me dicta sunt, ut intelligi posset, quomodo in urbem familiæ Ro. uenerint olim, & qua ratione patritiz fieret. Nunc alia persequor. Familiæ Ro. sæpe non tantum cognominibus, ut ante dictum fuit, sed etiam preno-

prænominiibus distinguebantur. Vide Suet. in Tiberio num. 1. ubi ait. Cum prænominiibus, cognominiibusq; variis distingueretur; nam Octavioꝝ familiæ duæ fluxerūt a duobus fratribus, qui prænomine (ut sit) differebant, nam alter C. alter Cn. prænomen habebat.

Interdum familiæ prænomen unum ex multis repudiabat, ut Claudia, L. quod alter ex gentilibus latrocinii, alter cædis fuisset conuictus? Suetonius ibidem hoc recenset; & Liu. lib. 6. ubi de Manlio, ubi ait S. C. cautum, ne quis ex ea gente M. prænomen assumeret. Vide & Suet. in Nerone num. 1. ubi hæc sunt verba. ac ne prænomina quidem ulla. In nonnullis familiis eadem prænomina assumebant filii, quæ habebant etiam patres, ut in M. Cicerone patre, & filio; itidem in Q. Cicerone, & filio. Aliquando diuersa, ut in Crassis M. P. L. in Antoniis M. C. Si fratrum prænomina eadem erant, differebant aliquo cognomine. Vide Asc. in 3. in uer. pag. 53. ubi ait. plures autem fuerunt Q. Metelli, ex quibus duo Consules, Pius, & Creticus; duo autem adolescentes, Celer, & Nepos. Illud etiam adnotandum, familiam eiusdem nomen partim patritiam fuisse, ut de Claudia refert Suet. in Tiberio, sub initium statim ipsum his uerbis. Patritiagens Claudia, fuit. n. & alia plebeia, nec potentia minor, nec minore dignitate orta ex Regillis. de Claudia gente tum patritia, tum plebeia. Cic. libro 1. de or. de Claudia patritia Tacitus. lib. 12. 156. Adnotabant periti nullam antehac interpatritios Claudios adoptionem factam, eosq; ab Ap. Claudio continuos durasse. Non explicat autem Suetonius originem familiæ Claudiæ plebeia; sed hoc fieri potuit, quia sæpe liberti nomine dominorum appellari consueuerant; & tunc illorum familia incipiebat constitui, & quidē plebeia. Adde, quod illorū alia etiam origo fuit, ut Iunii Bruti, qui postea uixerunt, & plebei fuerūt; ut refert Plut. in Bruto, cum Iunii olim ante essent patritii. Sed illorū familia orta à Iunio Trib. Pl. de quo Halicar. lib. 5. & ibi disce rationem perquirendi, quæ patritia, quæ plebeia fuerit, certissimū enim signum est tribunatus, nam ex patribus tribuni creari non poterant. Vide Liu. lib. 2. pag. 16. lin. 60. In singulis familiis adnotari solitum, quæ prætorix, quæ cōsulares, quæ quæstorix tantum, quæ senatorix, quæ equestres, itidem de uiris. De consulari familia. Vide Suet. in Ca-

DE FAMILIIS. 3961

ligula num. 36. De Prætoria Cornelium Tacitum lib. 3. pag. 47. ubi de Vestilia. de uiris prætoriiis. Suetonius num. 36. in Aug. de consularibus. Iulius Capitolinus in M. Ant. pag. 191. in Frobenianis. De consulari, & Tribunitio Asconius. in or. Cic. in L. Pisonem, sub finem. De consulari familia Suetonius in Caligula. num. 36. ubi de Valerio Catulo. De consulari, & triumphali uiro Suetonius in Iulio Cæsare. num. 4. Atq; id facile factu fuit, quia magistratus enumerabant in familiis, & triumphos omnes, imaginesq; maiorum seruabant. De numero magistratuum, & triumphorum profero locum, ut res tota cognosci possit. Suetonius in Tiberio Claudio Cæsare. num. 2. duodetriginta consularatus. Censuras septem, Dictaturas quinq; triumphos sex. Duas ouationes. Itidem uide in Nerone, ubi de Domitia gente loquitur. num. primo. Familiarum uero Rom. semper est dignitatis olim habita ratio, nam etiam lege cautum fuit, ne mulier, cui auus, aut pater, aut proauus, aut maritus eques fuisset, quæstui corpore faceret. Vide Cor. Tacitum lib. 3. Pag. 74. ubi de Vestilia ex prætoria familia genita loquitur, quæ licentiam stupri uulgauerat apud ædiles. qui locus diligenter obseruandus, nam nulla mulier poterat Romæ quæstum suo corpore facere, quæ non esset professa apud ædiles. Hactenus de familiis Ro.

a nobis generatim hæc
dicta sint.

F I N I S.

FRANCISCI
ROBORTELLI
 VTINENSIS,
 DE COGNOMINIBVS, ET
 APPELLATIONIBVS IMPP.



CAESARIS cognomen primus Augustus a
 Iulio Cæsare adoptatus assumpsit, iure testamen-
 ti, & adoptionis; inde factum, ut postea Cæsares
 dicerentur, qui erant successuri Imp. ut postea
 dicemus. Sed id fluxit primum e consuetudine
 assumendorum nominum in adoptionibus, quæ
 quidem uaria fuit. nam aliquando suum nomen
 gentile mutabant, in anus, assumpto gentili nomine eius a quo
 adoptati fuerant, ut est apud Cic. lib. 3. ad Att. de Pomponio At-
 tico. qui dictus est Cæcilius Pomponianus Atticus. idem asserit
 Dion lib. 46. de Octauiano. itidem factum in nominibus Scipio-
 nis Aemiliani: aliquando secus est factum, ut in Cornelii Scipio-
 nis adoptione per Q. Cæciliū Metellum. qui dictus est Q. Cæ-
 cilius Metellus Scipio. Vide Dionem lib. 40. Et hoc ueteres di-
 cebant asciscere in nomen familiz. Suet. in Diuo Claudio. nu.
 39. Asciturus in nomen familiz Neronem. idē Suetonius in Ne-
 rone, num. 7. ubi ait. post adoptionem egre tulit se Aenobarbi
 nomine salutatū a Britannico, & Iulius Capitolinus in uita Veri.
 193. sub initium. Post septimum annum in familiam Aureliā tra-
 ductus. Ibidem etiam uide alia. Atq; hoc quidem modo Cæsa-
 ris nomen assumptum ab Octauio. sed postea, qui heredes erant,
 ueluti quidam Imperii constituti ab Imp. adhuc uiuente, ita dici
 cæperunt. Capitolinus in Seuero. pag. 227. filium suum maio-
 rem

DE COGNOMINIB. ET

rem Bassianum appositō Aurelii Antonini nomine Cēsa-
pellauit, & 229. Cēsarem deinde Bassianum Antoninum a sena-
tū appellari iussit, dēcretis Imperatoriis insignibus, & Ibidem. Bas-
sianum, qui Cēsar appellatus iam fuerat. Getam quoq; minorem
filium Cēsarem dixerunt. & 192. in M. Ant. Philosopho. petiit L.
ut filii Marci Cēsares dicerentur. Dion vero lib. 52. sub finem
concionis a. Mecenate habitā de non deponendo imperio.
ιδὸς ὄνομα τῆς βασιλείας ὡς ἐπ' ἀρχῇ φοβούμενος τὴν τοῦ καίσαρος πρεσβυτερίαν καὶ μένος ἀνίστασθαι.
idest, cum nomine Regis deēstatetur, & horretet ut inuisum, Cē-
saris appellatioe contentus fuit; ex quibus uerbis patet, quā uim
habeat illa appellatio, & Idem lib. 53. pag. 344. & 345.
ἡ γὰρ τῷ καίσαρι πρόσθετος δυνάμει συνειμένη δίδωσι. καὶ δὲ τῷ γένει σφύ-
διασθ' ἔστι. idest Cēsaris appellatio nullā potestatem ipsis tribuit, sed
generis successionem significat.

R O M V L V S aliquando dici cūpiuit Augustus, ut Dion scribit
lib. eodem. pag. eadem, sed cum sensisset se in regis suspicionem
uenire apud populum, tale cognomen non assumpsit.

A V G V S T V S postea dictus est. Dion eodem lib. pag. 344. &
quidem a Senatū, & a populo. quasi quidpiam diuinum inesset
illi, supra hominis naturam, quæ etiam persequitur copiose Sue-
tonius in Aug. Iulius Capitolinus in Seuerō 230. refert, Seuerum
ægre tulisse, quod milites se uiuō adhuc Bassianum filium Augu-
stum uocassent, ac propē in milites animaduertit. Idem in Per-
tinace. 214. eadem diē, quā Augustus est appellatus, & Flauia Ti-
tiana uxor eius Augusta est appellata. & 215. ibidem, Senatus fi-
lium eius Pertinacem Cēsarem appellauit, sed Pertinax nec uxori
Augustæ appellationem recepit, & de filio dixit, cum merue-
rit. de Augusta Suetonius num. 9. de matre ipsius. itidem in Do-
mit. de uxore num. 3. Senatus, & Populus appellationes dabat,
Impp. at nō omnes recipiebant Impp. ut patet. Mulieribus etiā
quæ aut filix essent, aut uxores, aut matres Impp. indi solitas has
appellationes declarat Spartianus in Iuliano Didio. Manlia, & fi-
lia eius Didia Augustæ sunt appellatæ. & Cornelius Tacitus lib. 1.
12. Augetur Agrippina cognomento Augustæ. de Augusto etiā
uide Iulium Capitolinū in M. Antonio Philosopho. 190. L. Au-
relium Verum Commodum appellauit, Cēsaremq; dixit, & Au-
gustum, atq; ex eo remp. regere pariter ceperunt; tuncq; primū
Ro. Imperium duos Augg. habuit.

IMPE-

IMPERATORIS etiam nomen magnam uim habebat, sicuti declarat Dion lib. 53. pag. 344. ubi narrat, cum omnium rerum arbitrium, & potestatem in se transferre uellent olim Cæsares, ne inuisi essent, id sibi arrogasse, indendo nomina illa, quæ uigebant rep. florente. Vis autem hæc erat in tali appellatione, habere de lectum; pecuniam colligere, & imperare, de bello, & pace statuere, in prouinciis summum ius habere, ciues perimere posse, & intra, & extra pomerium. quo loco sciendum non fuisse hanc potestatem ulli Imp. qui duceret exercitum, uigente rep. datam intra pomerium, nam ubi primum urbem ingrediebatur, imperiū deponabant, & ideo ad urbem ueniebant, & ad urbem esse dicebantur. Vide Ase. in 11. in Verrem. pag. 48. Imperium autem olim proprie erat ius gerendi belli. hinc inscriptiones illæ in Ep. Cic. Imp. & lib. 2. fam. ep. se Imperatorem ait Cicero ad Iffum fuisse appellatum. Imperatoris appellatio, post Cæsaris appellationem indebatur. Capirolinus in M. Antonio Philosopho. 193. in filium Commodum, quamuis scelestum, contulit nomen Cæsaris, mox sacerdotium, statimq; nomen Imperatoris, participationem triumphī, & consulatum. IMPERATOR. prænomen fuisse Suetonius in Tiberio demonstrat. pag. 59. num. 26. prænomen quoq; Imp. & cognomē uocat. in Nerone. num. 8. Imperatoris nomen a Nerone assumptum, cum primum remp. regere cepit. & ibidem. proq; palatii gradibus Imperator consalutatus, leætica in castra, inde raptim appellatis militibus in curiam delatus est. Spartianus quoq; in Iuliano Didio 204. factoque S. C. Imperator est appellatus. Interdum etiam filio uiuente patre dabatur hoc nomen. Vide Aelium Lampridium in Commodio 207. ubi ait. cum patre Imp. est appellatus, & triumphauit cū patre, nam hoc patres decreuerant, & cum patre erat profectus ad bellum Germanicum. DIVI etiam appellatio indebatur Imp. sed post mortem facta consecratione. Volcatius in Auidio Cassio. 221. nam & Diuum eum appellasse dicitur. & Cor. Tacitus. lib. primo pag. 5. solam Diui Augusti mentem, & idē pag. 4. Diui Iulij funus turbassent. Flamines, & Sodales Augustales instituti, itidem & ludi. Vide Cor. Tacitū lib. primo pag. 19. ex primoribus ciuitatis, imo ipse Tiberius Germanicus, Drusus, & Claudius adiecti; PATRIS PATRIAE. etiā cognomen

men indi solitum Imp. Capitolinus in M. Antonino 192. Patris I
 patris nomen ambobus decretum. & Suetonius in Nerone nu-
 mero 8. tantum patris patris nomine reculato propter ætatem;
 erat enim natus annos septemdecim, & Spartianus in Didio Iu-
 liano pag. 204. patris patris quoque nomen recepit. MATER
 PATRIAE quoque Augusta dici solita. Tacitus lib. 1. pag. 6.
 alii matrem patris appellandam censuerunt. PRINCEPS
 IUVVENTUTIS etiam dici solitus Imp. filius, & alii consan-
 guinei adhuc adolescentes. Lampridius in Commodio pag. 207.
 inter tres solos principes iuventutis cooptatus. & Tacitus lib. 1.
 sub initium. pag. prima principes iuventutis nondum posita præ-
 texta puerili appellari cupiuerat Agrippa. de Caio autem, & Lucio
 adolescentibus filiis Agrippæ loquitur, quos adoptauerat Augu-
 stus. Principem iuventutis Imp. filium, honoris causa, dici soli-
 tum. Vide Suetonium, in Caligula. num. 15. PARTHICVS
 GERMANICVS. BRITANNICVS, & similia cogno-
 mina à uictis populis deducta Imp. Senatus dabat. Spartianus
 in Seuero. 229. & Parthici nomen meruit. de cognomine eti-
 dem Parthici, & Germanici Capitolinus in M. Antonio Philoso-
 pho 129 Præterea & Suetonius in Domitiano num. 13. post duos
 triumphos Germanici cognomine assumpto. Parthicus etiam
 Traianus dictus. Vide Dionem in Traiano 157. DOMINVS
 Domitianus solus dici uoluit. Vide Suet. in Domitiano num. 13.
 Ipse cum dictaret epistolam sic cepit. Dominus, ac Deus noster,
 & idem Imp. uxorem suam Dominam iussit uocari. idem Sue-
 tonius num. 39. quam quidem appellationem, ut plenam arro-
 gantia reiecit Imp. Tiberius. Vide eundem Suetonium. num.
 67. OPTIMVS. laudatissima omnium fuit appellatio ex
 S. C. olim Imp. Traiano attributa. Dion in Traiano 157. in ho-
 norem eius Senatus decreuit, ut optimus diceretur. CALI-
 GULA cognomentum fuit in castris puero à militibus indi-
 tum, ut Suetonius scribit, nec debet connumerari inter, illa quæ
 recensuimus. quale illud, quod inditum fuit Augusto adhuc in-
 fanti, nam THVRINVS dictus est, nec tamen lustrico die
 id factum, nam gentilia nomina eo die infantibus imponebatur,
 declarat enim Sex. Pompeius lustricos dies dictos, quibus nomi-
 na imponerentur, octauo, scilicet & nono die post ortum, ut etiam de
 clarat

clarat Plutar. in probl. Rom. locus est Suetoniū adnotandus in Claudio Nerone, qui hūc spectat. num. 5. Eiusdem futurę infelicitatis signum eiusdem die lustrico extitit; Nam C. Cæsar rogante sorore infanti ei, quod uellet, nomen daret; intuens Claudium patrum suum, a quo mox principe Nero adoptatus est, eius se dixit dare; ergo lustrico die est appellatus infans Claudius. Ecce, ut non addebatur prænomen, nam quo die uirilis toga dabatur, assumebāt prænomena, ut alibi ex Valerio a me contra nōnullorum sententiā declaratum fuit. Hæc a me hætenus de cognominibus, & appellationibus Impp. dicta sint.

FRANCISCI
ROBORTELLI

VTINENSIS.

DE COMMODIS, PRAEMIIS, ET
DONIS MILITARIBVS.



D antiquitatis notitiam in primis spectat, qualia, quor, & quæ solerent esse commoda, præmia, & dona militum apud Rom. nam res militaris maxime Remp. & Imperium tuetur. de ijs igitur agemus. Solent ueterestria hæc. commoda, præmia, & dona distinguere, differunt enim; nam commoda sunt, ut stipendium, uestis, annona; præmia autem, quæ ob fortitudinem dantur. dona uero, quæ a liberalitate Imp. & ducum proficiuntur erga milites, etiam si nihil fortiter gesserint, ut in officio, ac fide cōtineantur; exempla ex antiquis postea afferemus. Nunc de re ipsa differendum est.

QQ

Primum

Primum commodum militum Rom. erat præda, qua onusti domum redibant, nam capta oppida, & urbes prædæ militum dari solebant. Vide Liuium lib. 2. pag. 15. lin. 20. ubi de Sueffa Pometia Volscorum loquitur, id uero ideo factum, quia ab initio suo sumptu militarunt Romani, atq; id institutum fuit à Ser. Tullio Rege ex censu, de quo Liu. lib. 1. & Dionysius Halicar. lib. 5. & nos alibi copiose. Hostes quidem uicti multabantur agro, sed is ager plerumq; publicus fiebat, qualis Campanus, & alij de Campano Cic. in or. ad Pop. de lege agraria, & alibi. Inuenias interdum prædam sub hasta uendi solitam, & pecuniam ex ea collectâ in publicum referri. Liu. lib. 2. eodē, pag. 18. lin. 10. & lib. 4. pag. 36. lin. 10. ex quibus cognosci potest, hō fuisse solenne apud Ro. etiam antequam darentur stipendia militibus, prædam captarū urbium militi dare, sed id in arbitrio fuisse Imp. & Consulū. ut ego postea demonstrabo. Sed interdum id fiebat cum indignatione militum, ut Liu. declarat lib. 3. pag. 27. lin. 20. ubi ait. Cōsules propter inopiam ærarii prædam uendiderunt, indignante exercitu, & paulo post, Consules iidem accusati, & dānati, quod prædam uendidissent. Interdum militibus non præda, sed pecunię pars ex præda collecta data. Liu. lib. 10. 11. belli pun. sub finem. Argenti pondo C M X X I I I, in ærarium tulit, militibus ex præda quadringentos æris dedit. Prædam uero dandi ius habuisse consulem, qui bellum gerebat, siue Ducem ab Imp. missum, Vide Vopiscum. 351. exercitum duceret, limitem restitueret, prædam militibus daret. manubias in palatio collocaret. prædā uero ad urbanos quæstores deferri consueuisse. Cic. declarat lib. Ep. fam. in Epistolis ad Cælium, & postea ætate Imp. ad præfectum ærario, ut narrat Aulus Gellius lib. 13. cap. 23. de manubiis Pompeii. Vide Cic. in or. de lege. agrar. ad Pop. & A. Gellium lib. 13. cap. 23. II. Commodum erat, Ager captiuus dictus, qui militibus sæpe diuidi solebat, Vide Liu. lib. 2. pag. 19. lin. 30. nam cum non lōge abesset ab urbe, percommodum fuit hoc facere. III. Commodum fuit postea stipendium, atq; id institutum, ut daretur aliquanto serius, nam S. C. est factum, ut stipendium miles de publico acciperet, quō tempore Veij oppugnabantur, non multo ante urbem à Gallis captā. Vide Liu. lib. 2. pag. 44. & quidem ex tributo. ibidem. nam cōferebat æs,

cum

cum nondum esset ea ætate signatum argentum, ut Liuv. ibidem narrat. Argentum enim signari cæptum anno ab V. C. M L XXXV. Plin. lib. 13. cap. 3. & quidem tributum Romani persoluerunt ea de causa usq; ad Perseum Macedonum regem victum à Paulo Aemyllo, qui ingentem prædam intulit arario. Vide Plin. ibid. sua autem impensa Romanos militasse Linius ibidem demonstrat; ubi ait. neq; id passuros eos, quibus iam emerita stipendia essent, meliore conditione alios militare, quam ipsi militassent. Stipendium autem, quod peditibus dabatur, primo annuum fuit dictum. Vide Liuv. lib. V. in concione Appii. annua ara habes, annum opus edes; Antu æquum censes (nam increpat milites) militia semestris solidum te stipendium annum accipere. puto annuum dictum, quod tunc simul totum numeraretur; in oppugnatione præsertim Veiorum, ut retinerentur milites. Tertium stipendium, & quartum inuenio à veteribus dictum. Suet. in Domitiano nu. 7. addidit, & quartum stipendium militi, aureos, ternos, qui locus ita videtur intelligi debere, ut dicas, ex quadrimestri trimestre stipendium factum. Nec tamen satis cognoscere potui in antiquorum libris, an singula stipendia quadrimestria essent ternorum aureorum. Aureos intellige didrachmos, qui duob. nostratib. æstimari possunt, ut alii, qui de re numaria locuti sunt, scripserunt. Id tu si ita intelligas, repugnantem habebis locum apud Cornelium Tac. lib. primo; ubi de seditione loquitur in Germania orta in legionibus, Denis in diem assibus animam æstimare, & corpus paulo post, an prætorie cohortes, quæ binos denarios acceperint, qui locus adnotari debet, nam duplo maius erat eius cohortis stipendium. Decem asses uno denario æstantur. Denarius vero argenteus numus drachmam unam æquat, idest Iulium unum, siue Marcellum. unum stipendium, unum annum intellige: hinc in inscriptionibus antiquis. Milita uit annos VI. uel X. uel XV. & in Transylvanica, Albæ Iulie. P. AELIVS VETVSTINVS MILITÆG. XIII. G. ST. P. XV. VIX. AN. LXXIII. Præter inscriptionum testimonium, quæ plurimæ ubiq; sunt, afferam Corn. Taciti locum lib. 19. pag. 366. ubi de Sabi. no loquitur. Quinq; & XX. stipendia in rep. fecerat, domi; militatq; clarus, etiam Linius ita locutus est libro tertio, pagella 31. lin. 50. Oppius VII. & XX. confecit stipendia. Atq; ut com-

modius dati stipendia militibus possent, militare ærarium est posita ab Augusto institutum. Suetonius in Aug. num. 27. de quo etiam metio est in inscriptione antiqua marmoris Trāsylvanica, quam quia, rara est, & bella, apponendam censui.

Albe Iuliz.

VICTORIAE ANTONINI

A V G.

L. ANNIVS ITALICVS

HONORATVS LEG.

AVG. LEG. XIII. G.

ANTONINIANAE

PRAEFECTVS AERARII

MILITARIS SODALIS

HADRIANALIS CVM

GAVDIA TORQVATA SVA

ET ANNIIS ITALICO

ET HONORATO, ET

ITALICA FILIIS,

Sicuti theatrale ærarium erat apud Athenienses, & præfectus eius creari solebat. Vide Demosth. in oratione de corona pag. 46. in Heruagianis. Equo autem publico militabant Romani. Liu. lib. primo. Sed suo etiam militare aliquando soliti. Idem Liuus lib. 5. pag. 46. lin. 50. his uerbis, quibus census erat equester (equi publice) non erant assignati consilio inter se habito prius, Senatum adeunt, ac facta dicendi potestate suis se equis stipendia facturos promittunt, Sed S. C. factum est, ut etiam ijs æra procederent & equiti certus numerus æris est assignatus; tuncq; primum equis merere equites ceperunt. Sed idem Liuus lib. primo pag. 8. ubi de Serui institutione loquitur, ait equos publica pecunia emptos. Illic tamen etiam ait primores ciuitatis equo militasse, & XII centurias a Ser. Tullio confectas; Viduasq; attributas, quæ bina millia æris penderent singulis annis, ad alendos equos. & Plin. lib. 23. capi 22. ait equitum nomen consistebat in turmis equorum publicorum; Sed redeo ad stipendium. Summa igitur mensui stipendii erit tricenum denariorum;

denariorum, idest trium aureorum nostratium, paulo plus, minusve. Quod si fuerit etiam duorum aureorum, dic in obsoniū tantum hos dari solitos, nam uestem, & annonam habebant præterea milites. de ueste uide legem latam a C. Graccho apud Plutar. in eius uita, cum rediisset ex Sardinia. de annona militari locus est apud Vopiscum in Diuo Aureliano. 351. hæc annona est decreta Aureliano. Panes militares mundi X V I. panes militares castrenses X L. uini mensalis sextari X L. olei. Sextarius unum. ureos diurnos Antoninianos binos. Hæc ita sese habent, Quod si quis adhuc apertius rem intelligere uult, audiat quale, & quantum esset apud Græcos stipendium. Thucyd. hb. 6. ubi de apparatu bellico contra Syracusanos loquitur. XXX drachmas ait datas singulis peditibus. Supputatio ex prioribus confici potest. etiā Demosthenes in prima oratione in Philippū de peditū stipendio ita scribit. *ἡ δὲ λίσσις ἔστι τῶν πλυνόντων στρατῶν στήρισις λαμβανέη.* de stipendio autem equitum ibidem ita, *τῶν τε πύσι, ἐκίσταται στρατῶν τῶν πλυνόντων.* id est *τῶν ἀποβαλόντων στήρισις τῶν στρατιωτῶν ὡς ἡ ἀρχὴ οὐκ αὐτὸν ὁρῶν.* paolopost de annona, sed quaesitū à milibus. *πένταρχος τῶν λογιστῶν ἐστὶν ὁρῶν τῶν πλυνόντων.*

Romani quoque prædam in sumptum militum uertebant. Cic. in or. de prouinciis consularibus, illum enim arbitrabar etiam sine hoc subsidio pecuniæ retinere exercitum præda partā posse, & bellum conficere. & Diodorus Siculus, ubi de bello sociali loquitur, ait multas in insulas uastatas, & prædam in usum belli in sumptū Annua mille talenta assignarunt Romani ex arario Pompeio in Hispania, ut haberet exercitum, qui parebat Petreio, & Afranio. Plutar. in Pomp. & Cæs. uita. at exercitus erat consularis duarū legionum. exercitus duos consulares. Liuius ait lib. 3. ab V. C. pag. 23. lin. 50. fuisse quatuor legionum. Ergo supputare quilibet potest. Sed Vide etiam Portium Vincentinum lib. 2. de sestertio. Stipendium maius prætoris cohorti dari solitum, hoc est, binos denarios singulis diebus scribit Cor. Tacitus lib. primo. pagina. 8. Stipendium maius etiam datum phalangi triginta millium instituit ab Imp. Alexandro Senero, quos phalangarios uocari iussit, quæ quidem constabat sex Legionibus, simulium armorum. Vide Lampidium pag. 285. refert Plutar. in Galba sub ipsum initium, Iphicratem Atheniensem præstantissimum ducem nō improbasse militem inuidum prædæ, & diuitiarum, quod alacrius pericula obiret. Prædam forte du etiam interdum Verg. testatur

DE COM. PRAEMIIS, ET

co uersu, Italiam partiri, & prædæ ducere sortem, & Vopiscus in Probo 372. & 374. Itidem Liuius lib. V. de bello Macedonico, Ibi præda hetrusca, quæ missa à populatoribus fuit, ea repletus est miles Rom. De ueste militari præter Plutarchum in Gracchis, ubi refert. Gracchum legem tulisse de ueste militibus publicæ danda sine ulla stipendiorum imminutione, Vide etiam Vopiscum in Probo. ubi ait, ille singulos manipulos adiit, & uestes, & calciamenta prospexit. itidem Liuium lib. 10. ab V. C. pag. 95. lin. 20. ibidem, de prædæ militibus diuidenda, & in Alexandro Seuero Lampr. Data militibus saga, ac tunica, præmia illa tempestate militiæ haud spernenda. De annona locus est apud Vopiscum in Probo pag. 376. multa militari manu perfecit opera, dicens gratuitam annonam militem comedere non oportere. Præbebant autem militibus annonam prouinciales. Ibidem Vopiscus. orbis terrarum annonam non præbebit. & pag. 377. annona prouincialium militibus daret nullus, & pag. 373. in Probo. Te quæso Capito annonam, & comæatus, & quicquid militi est necessarium, pares. De annona itidem fit mentio in Diuo Aureliano. 351. ut non uinum, non annona consumatur. & 350. ubi loquitur de legibus ejus militaribus. Miles annona contentus sit. itidem Aelius Lampr. in Alex. Seuerus. 284. Milites expeditionis tempore sic disposuit, ut in mansionibus annonas acciperent, nec portarent cibaria decem, & septem, ut solent, dierum, nisi in barbarico. Liuius etiam lib. 3. pag. 26. lin. 70. ut, qui militari erant ætate, uenirent cum cibariis in quinque dies coctis, & duobus denis uallis ante diem in campum Martium. Idem Liuius lib. 3. pag. 26. lin. 10. miles nihil præter arma, & cocti, quicquid erat, cibi tulit. Annonam à salario uideo differre. Lampridius in Alexandro Seuerus. 282. & 283. Medicus unus palatinus sub eo salarii acceperit, cæteri omnes, qui usque ad sex fuerunt, annonas binas, uel ternas. Annonas binas intellige cibaria, quibus duo alii possent. sic ternas, quibus tres. uide ibidem paulo ante, eadem pagella 282. Aulicum ministerium ita contraxit, ut essent tot homines in singulis officiis, quot necessitas postularet, ita ut annonas, non dignitatem acciperent. Fullones. Vestiarii, Pincernæ annonas singulas, uix binas, & pag. 283. Architectis salaria dedit, Grammaticis, Rhetoribus, & discipulos cum annonis pauperum

perum filios, modò ingenuos. De annona autem præter stipendium dari solita, locus est etiam apud Suetonium in Iulio Cesare num. 68. ubi ait. In ciuili bello gratuitam operam uniuersi milites sine frumento, & stipendio. De annona etiam, & cibarijs militum, Vide eundem Suetoniũ in Galba num. 7. ubi hæc sunt uerba. Militi, qui per expeditionem annona arctissima residuũ cibariorum trinci modium centum denariis uendidisse arguebatur, uetuit, simulatq; cibo indigere cepisset, a quoquam opem ferri, & is fame extabuit. In annona militari uinum esse uetuit Pescennius Niger Imp. uide Spartianum pag. 236. nec recens cibum coctum esse uoluit, sed pane, ac frigidis, ut uescerentur iussit. Ipsi milites annonam portabant, ut ex Liuiο ante. Sed & Spartianus in Pescennio 236. Seruos annona onerauit, ne milites tantum onusti essent. V I. commodum. Agri, horrea, domus in provinciis. Vide Vopiscum in Probo 374. & Liu. lib. primo de bello Macedonico sub finẽ. de agris militum decretum, ut quot annos militassent pro singulis annis bina iugera acciperent. Vopisci autem uerba sunt hæc. Agros, horrea, & domos consecit omnibus, quos in excubiis collocauit. Idem etiam pag. 175. Veteranis omnia illa, quæ angustè adeuntur, loca priuata donauit, addens, ut eorum filii ab anno X V I I. mares duntaxat ad militiam mitterentur, ne latrocinari prius, quàm militare discerent. Lampridius quoq; in Alexandro Seuero. pag. 287. Sola, quæ de hostibus capta sunt, limitaneis ducibus, & militibus donauit, ita ut eorum essent, si hæredes eorum militarent, nec unquam ad priuatos pertinerent, dicens attentius eos militaturos, si sua etiã defenderent. addidit his animalia, & seruos, ut possent colere, quod acceperant. V I I. commodum priuilegia omnia, quale illud apud Liuium lib. 2. pag. 15. lin. 10. Ne quis militis, dum in castris esset, bona uenderet, aut liberos, siue nepotes moraretur. V I I. commodum, legata testamento. solebant enim morietes Imp. cohortibus, & legionibus legare pecuniam, ubi de testamento Aug. loquitur Cor. Tacitus lib. primo pag. 4. prætorianarũ cohortium militibus singula numum millia, Legionarijs autem cohortibus ciuium Rom. trecentos numos uiritim diuisit. itidem Suetonius num. ultimo. ubi ait, & illam quidem pecuniam habebat confiscatam. intellige confiscatam in fisco repositam.

DE COM. PRAEMIIS, ET

tam. Fiscus enim dicitur sacculus. ut Asconius declarat. IX. cō-
 modum militum erat, Donatiuum. de eo lege Vopiscum in Pro-
 bo, ubi ait. nam Imperator factus militi stipendium, & donatiuū
 promissit. de donatiuo etiam Lampridius in Alexandro Seuero
 pag. 276. Congiarium populo ter. donatiuum militibus ter,
 carnem Populo addidit. Congiarium, quatenus obseruare po-
 tius, differt a donatiuo; nam congiarium semper refertur ad po-
 pulum, donatiuum autem ad milites, quia etiam populo multa
 largiebantur Imp. debent igitur distingui populi munera a mili-
 taribus. de Congiario mentio fit apud Vopiscum in Aureliano.
 362. ubi ter congiarium datum ab Aureliano ait. de eodem cō-
 giario loquitur in Probo Vopiscus. 376. dedit Romanis etiam
 voluptates, & quidē insignes, delatis quoq; congiariis. itidē in Au-
 reliano 362. Sciendum est illum fiscale uendi solitum iussu Imp. in porticibus
 templi Solis. illud etiam ~~notandum~~ adnotari debet, uites ferere mul-
 tis populis fuisse interdictum. itidem, & uinum conficere. Gal-
 lis omnibus, Hispanis, & Britannis permissit, ut uites haberēt,
 uinumq; conficerent, Vopiscus in uita Probi Imp. pag. 376. da-
 batur etiam uenatio Populo. Ibidem in Probo. his uerbis. Vena-
 tionem in circo amplissimam dedit, ita ut populus cuncta diripe-
 ret, in ea fuere lepores, apri, cerui, damæ, oues feræ, & alia ani-
 malia turbatica. Dabatur & uisceratio, seu epulum. Suetonius
 in Iulio Cæsare num. 38. Dabatur & prandium. ibidem, & post
 Hispaniensem uictoriam prandia duo. Idem Suet. in Tib. num.
 20. prandium deinde populo mille mensis. X. commodum, pro
 motiones ad militiæ gradus. Vide Lampridium in Alexandro Se-
 uero. de promotionibus autem militaribus alibi copiose disser-
 mus, res enim est obscura, & difficilis, scituq; digna. Hactenus a-
 me dictum sit de commodis militum. Sciendum uero com-
 moda

modum promotiones ad militiæ gradus . Vide Lampridium in Alexandro Seuero. de promotionibus autem militaribus alibi copiose differemus, res enim est obscura, & difficilis, scituq; digna. Hactenus à me dictum sit de commodis militum. Sciendum uero commoda seditiosis militibus eripi solita. Ac sic quoq; seditiosissimū quenq; & prædæ, & agri destinati tertia parte mulcta uir. Commoda militum augere solus Imperator, aut Senatus poterat, non filii Impp. Cæsares dicti, quos aut Impp. ipsi haberent, aut adoptassent. Locus est apud Cornelium Tacitum lib. primo pag. 10. ubi seditio narratur legionum in Germania. Imp. Tiberius scribit se acturum apud patres de postulatis militum, se interrim filium misisse, ut sine cunctatione concederet, quæ statim tribui possent. cætera senatui seruanda; Ergo nonnulla duces ipsi concedere poterant, ut prædam, & similia. sed immutare leges militares non poterant. Adde quod filij familiarum erant Cæsares. Ideo lib. primo apud Tacitum, ubi hæc uerba sunt. nunquā ne &c. nam Drusus arbitrium Senatus, & Tiberii obtinebat illorū postulatis. Commoda autem militaria magno constabant; declarat id Suetonius in Caligula num. 44. his uerbis. Commoda eimeritæ militiæ redegit ad lexcentorū millium summam. Nunc dicendum de præmiis, quod secundo loco propositum fuit; præmia militibus aut propter fortitudinem dabantur, & specimen præclarum uirtutis aliquod; aut propter finitam militiam. sic loquitur Cornelius Tacitus lib. primo, pag. 10. de præmijs finitæ militiæ. Vide reliqua ibi. Hæc autem erant posita in arbitrio Impp. aliquando etiam per seditionē milites pacisci uoluerunt, ut certa sibi proponerentur præmia. Corn. Tac. lib. primo. post XVI. stipendia missionem, & præmia finitæ militiæ. de præmijs hisce militaribus loquitur Suetonius in Vespasiano, num. 8. ubi hæc sunt uerba. adeo nihil extra ordinem indulsit, ut etiam legitima præmia non nisi sero persoluerit. I. præmium erat pecunia. Suet. in Iulio Cæsare num. 38. ueteranis legionibus prædæ nomine in singulos pedites bina sestertia, in equites uicena quaternaria millia nummum. Dion lib. 54. pag. 366. ait Augustum, & annos militandi præscripsisse, prætorianis XII. aliis XVI. & certam pecuniam assignasse post confectam militiam, ne seditionem excitarent, ut ante, his de causis. II. præmium erant, Agri. Suet. ibidem. assignauit & agros, sed non continuos, nequis possessorum exturbaretur

DE COM. PRAEMIIS, ET

barentur. & Cornelius Tacitus lib. primo pag. 11. agros emeritis largietur. uide reliqua. & pag. 384. ubi copiose, & exquisitè loquitur de hac re. I I I. præmium erat ciuitas. Suetonius in Iulio Cæsare num. 76. Ciuitate donatos, & quosdam ex semibarbaris græcorum recepit in curiam. itidem & ius Latii, ut Pôpeius Nouocomensibus, de qua re ante locuti sumus in disputatione de prouinciis. I I I I. præmium erat ius anulorum. Suetonius in Iulio, num. 13. promissumq; ius anulorum cum CCC C. milibus distulit. ibidem, existimatur etiam equestres census pollicitus singulis; quod accidit opinione falsa, de usu, & iure anulorum aureorum in ordine equitum, Vide eundem Suetoniū in Galba num. 10. equestris ordinis iuuenes delegit, qui manente aureorū anulorum usu, euocati appellarentur, excubiasq; agerent circa cubiculum suum, uice militum. Alconius Padianus in 3. in Verr. pag. 49. præmia ita distinguit, quædam præmia & honori sunt, & lucro, ut hastæ, uexilla, phaleræ, coronæ ciuicæ; at anuli sunt ingenuitatis signa, sic ille; sed ego hæc recēsebo inter dona; sic. n. appellat Suetonius in Tiberio, num. 32. quodq; de donis militaribus ad se referrent, itidem in Augusto, num. 25. Ius autem tribuendorum omnium militarium donorum habebant non modo ipsi Imp. sed etiam Legati, qui ductu suo bellum gerebant. Suet. id declarat nominatim in Tiberio num. 32. loco eodem, his uerbis. Quodq; de tribuendis quibusdam militaribus donis ad se referrent, quasi non omnium tribuendorū &c. Idem Suetonius in Aug. num. 25. solos triumphales, quanquam & socios expeditionū, & participes uictoriarum nunquā donis imperriendos putauit, quod ipsi quoq; ius habuissent tribuendi ea, quibus uellent. Primum donum, phaleræ, Vide in Aug. num. 25. de phaleris A. Gellius lib. 11. cap. 11. & Ver. lib. 5. ubi etiam nomine doni appellari talia uidebis. nullus mihi non donatus abibit. II. donum erant interdum, Armatura, & uestis. Lampridius in Alexandro Seuero pag. 281. donauit & ocreas, & bracas, & calciamenta, inter uestimenta militaria. item Vopiscus in Taciti Imp. uita. 362. paragaudas uestes ipse primus militibus dedit, cum ante nō nisi purpureas acceperant, & quidem aliis monolores, aliis dilores, aliis trilores, usq; ad pentelores, quales hodie lineæ sunt. III. donum erant coronæ, & quidem diuersorum generum, de quibus A. Gellius lib. 5. cap. 5. præter ipsum, de coronâ ex lauro ob

uictos

nictos hostes decreta Augusto Dion lib. 53. pag. 343 de triumphali aurea Imperatoribus dari solita ibidem A. Gell. & de auro coronario Dion lib. 51. pag. 310. quod dabatur in Italia a ciuitatibus; hoc autem Augustus non recepit, & Cicero in orati. contra Rullum, ex Manubius, ex auro coronario. dabatur quidem etiam olim procontulibus decedentibus ex prouincia ad ornandum triumphum. quod refert Cicero in or. in L. Iulionem. ubi ait, lege cautum, nequis ipsum reciperet, nisi decreto triumpho: de ciuica Vopiscus in Probo pag 371. de castrensi idē ibidem. coronis uallaribus duabus, nam eadem est uallaris, & castrēsis, Lemissimis de causis quod donasset coronas, reprehensus olim fuit M. Fuluius Nobilior a M. Catone, ut refert A. Gell. lib. eodem V. cap. V. quia uallum curauerant, puteum effoderāt. Coronis aureis octo donatum fuisse Sicinium Dentatum narrat Gellius ibidem. miror, si tantum Imp̃p. dari solita, ut ex eodem A. Gellio ante diximus, nisi si ille suo auspicio bellum gessit, & Imperator fuit. I I I. donum militare erat uexillum purum. Vopiscus in Probo, & Alc. in 3. in Ver. V. donum, armille aureæ. ibidem Vopiscus; unius enim contentus sum testimonio. VI. donum, Torques idem ibidem. VII. hastæ puræ. idem eodem loco. VIII. donum. patera sacrificalis. ibidem. IX. donum, parina, & hastæ aureæ. de his Dion lib. 55. pag. 378. ubi loquitur de morte C. & L. filiorum Augusti. his uerbis *οὐδ' αὖτε τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκείνων οὐδ' αὖτε τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκείνων οὐδ' αὖτε τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκείνων* X. donum. Laudatio. de ea Liuius lib. 5. ubi de Manlio, qui Capitolium seruauit, his uerbis. luce orta uocatis classico ad concilium milibus ad tribunos; cum & recte, & perperam facto precium deberetur, Manlius primum ob uirtutem laudatus. XI donum, frumentum, & uinum, exile quidem, sed magnum in obsidione datum. idem Liuius lib. 5. eodem, & ibidem, his uerbis. donatusq; non a Tribb. solum militum, sed consensu etiam militari, cui uniuersi selibias farris, & quartarios uini ad ades eius, quæ in arce erant, contulerunt, re paruum dictu; sed quia uictu quisq; suo se defraudans. & quæ sequuntur. XII donum, erant ornamenta triumphalia. Suet. in Tiberio, num. 20 egit triumphū, quem distulerat, prosequentibus etiam legatis, quibus triumphalia impetrarat onamenta. & in Aug. nu. 38. aliquanto pluribus triumphalia ornamenta decernenda curauit, & in eodem. nu. 9.

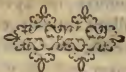
DE COM. PRAEMIIS, ET

quas ob res, & ouans, & curru urbem ingressus est primus, ut qui
dam putant, triumphalibus ornamentis honoratus. hoc autē do-
num tribui solitum tantum ipsis ducibus. XIIII donum milita-
re, erat Clypeus aureus. de eo Suet. in Caligula, num. 16. inter re-
liquos honores illi decretus est Clypeus aureus, quē quotannis
certo die collegia sacerdotum in Capitolium ferrent, senatu pro-
sequente. etiam hoc Ducibus tantum, & ipsi Imp. tribuebatur.
XIIII. donum erat Corona aurea, quam dabat ipse Imp. lega-
to suo, quē adæquare sibi laude uolebat; Liui. lib. 6. II. belli pu-
nici. pag. 156. post expugnationem nouæ Carthaginis. Scipio
C. Lælium præfectum classis, & omni genere laudis sibi æquauit,
& corona aurea donauit; atq; ita fortasse intelligendus A. Gellij;
locus, ubi de octo coronis aureis Sicinio donatis loquitur. XV.
donū militare, erant boues, sed hoc nauale dici potest, quale etiā
apud Vergilium. de eo loquitur Liuius eodem libro. & eadē pa-
gella. Scipio Lælium præfectum classis XXX. bobus donat. Do-
na militaria, rep. florente, dabat interdum ipse populus. Vide A.
G. loco antea recitato. populi militaria habuit dona multiuuga, in
his prouocatoria pleraq; cum enim esset orta contentio de do-
nis, & prouocatum ad Pop. adiudicabantur a populo, nisi malis
intelligere prouocatoria, quod hostem prouocasset, ut nonnulli
putant, quāquā mihi non satis probatur eorū sententia. Etia sciē-
dū dona hæc militaria post laudationē, ut ante diximus, cū loque-
remur de Manlio, qui Capitolium seruarat pro cōcione, ab Imp.
tribui solita. Liui. lib. 6. II. bel. pun. eodem loco. pag. 150. Profi-
tebantur interdum milites plures, qui dicerēt se eo dono dignos,
quod daturus erat Imp. tunc oriebatur lis, & contentio. & testi-
bus, atq; aduocatis res agebatur, dabantur uero Recuperatores,
& quidem tres, nam hoc uere Recuperatorium erat iudiciū. rē
totam uide, & obserua apud Liuium. quāuis ambobus, ut lis tol-
leretur, qua nihil perniciosius in castris, corona adiudicata fuit.
Hætenus a me de cōmodis, præmijs, & donis militaribus sit di-
ctum. Potuissē ex iureconsultorum libris quamplurima priuile-
gia enumerare, quæ inter cōmoda recenseri possunt, sed ea præ-
termittenda duxi. quale illud apud A. G. lib. 7. cap. II. ubi loqui-
tur de pignoris capione propter æs militare a Tribuno ærario, si
mules accipere debebat.

F I N I S.

ROBORTELLI

VTINENSIS.

DE POENIS MILITVM,
ET IGNOMINIIS.

POSTQVAM de præmiis militum dictū est, consequi uidetur, ut de poenis, & omni genere ignominia, quæ irrogari ipsis solebat. & de causis poenarum, & ignominia irrogandæ. Prima poena dicta est exauctoratio. exauctorare autem nihil aliud erat, quàm solum sacramento, & mercedem, priuatum omni commodo, & priuilegio militem dimittere. de hac Suetonius in Aug. his uerbis, cum ignominia legionem contumacius parentem. fiebat autem interposita hac appellatione, QVIRITES. Vide Lampr. in Alexandro Seuero. 286. item Corn. Tacitum lib. 1. pag. 15. in concione Germanici, ubi cognosces hoc primum mansisse a Iulio Casare. hæc autem sunt ipsius uerba. Diuus Iulius seditionem exercitus uno uerbo compescuit, uocando, QVIRITES, qui sacramentum illius decreuerant. hæc autem refert etiam Suetonius in Iulio num. 17. Exauctorare uero dicebantur, ut Lamprius loquitur in Seuero 272. inuentus solus est, qui tumultuantes legiones exauctorauerit, & Suetonius in Aug. paulo post. citra commoda emeritorum exauctorauit. Sacramento soluere idem erat. Vide Ammianum Marcellinum lib. 24. res duos duos tribunos sacramento soluit, ut desides, & ignauos. quamquam interdum exauctorare, ad honestam refertur missionem. Suet. in Iulio Cæs. num. 69 & Cor. Tacitus paulo post in loco de quo ante. Et hæc est missio ignominiosa, nam erat etiam missio honorifica.

DE POENIS MILITVM

fica. de ignominiosa lre consulci multa in Tit. de ijs, qui notan-
 tur infamia. & in Tit. de re militari. de honesta Liius lib. 6.
 III. decados. dum ne quem militum legeret ex eo numero,
 quibus Senatus missionem, redituq; in patriam negasset. de hac
 missione loquitur etiam Suetonius in Iulio, num. 7. missionem,
 & præmia flagitantes. & Cor. Tacitus lib. primo, pag. 8. An præ-
 torias cohortes, quæ post sexdecim annos penâibus suis reddâ-
 tur, plus periculorum suscipere? Idem lib. eodem. pag. 7. ne di-
 missis quidem finem esse militiæ, sed apud vexillum retentos.
 Quid autem sit, apud vexillum retineri, cognosce ibidem post,
 pag. 12. Igitur uoluntatis inter se, rationibus placitum, ut epistolæ
 nomine principis scriberentur, missionem dari, uicena stipendia
 meritis; exauctorari qui sena dena fecissent, at retineri sub vexil-
 lo cæterorum immunes, nisi propulsandi hostis. & in his uerbis,
 obserua, Exauctorari, referri ad honestam missionem. de honesta
 missione locus est etiam apud Suet. in Vitellio. num. 15. ut i ait.
 Delectum quoq; ea conditione egit, ut uoluntarius non modo
 missionem post uictoriam, sed etiam ueteranorum, militaq; mili-
 tiæ commoda polliceeretur. Exauctorationem de turpi missio-
 nem dici cognosce rursus ex his Suet. uerbis, in Vitellio, num. 10.
 quicquid prætorianorum cohortium fuit, ut pessimi exempli uno
 exauctorauit edicto, iussas tribunis tradere arma. Sciendum ue-
 rō militares alias dictas animaduersiones, alias ignominias, nam
 animaduersio poenam significat; ignominia autem probrium, &
 notam. Ex Suetonio id cognosci potest in Tiberio. num. 19. ubi
 hæc sunt uerba. Animaduersionum, & ignominiarum generib;
 ex antiquitate repetitis, atq; etiam legato Legionis, quod paucos
 milites cum liberto suo trās ripam uenatum misisset; ignominia
 notatum. ibi simul adnota causam notandi ignominia, nec mili-
 tes tantum, & centuriones notari solitos, sed etiam tribunos, &
 legatos. Vide eundem Suetoniū in Caligula. num. 44. legatos,
 qui auxilia serius adduxerant, cum ignominia dimisit. Hæc ille. tū
 adnota causam. Idem illa nota fuit Centurionibus inusta. de
 qua Suetonius ibidem, pleniq; Centurionum maturis iam, & nō
 nullis ante paucissimos, quā consummaturi essent, dies, pri-
 mos pilos ademit, causatus senium. Obserua notam, & causam.
 Iudem illud genus notæ est in Galba num. 12. Classarios, quos

Nero

Nero ex remigibus iustos milites fecerat; redegit ad pristinum statum. Hæc nota fuit. Animaduersione autem illa paulo post ibi dem. Atq; flagitantes aquilam, & signa pertinacius decimauit. II. pena igitur dicatur a nobis Decimatio. de hac Suetonius in Calig. num. 48. inhiberi nullo modo potuit, quin decimate uelle perseueraret. & causa decimandi declaratur ibidem. Legiones, quæ post excessum Augusti seditionem olim mouerant, hæc autem est illa seditio, de qua Tacitus libro primo. de decimatione etiam Liuius mentionem facit lib. secundo ab V. C. his uerbis. Decimus quisq; ad supplicium lecti. & Tacitus lib. 3. ubi de L. Antonio, qui milites decimauit. de hac etiam nominatim loquitur Polybius lib. de castrametatione Rom. Classarios etiam decimauit Imp. Galba, quod pertinacius peterent se iustos fieri milites. Vide Suetoniū in Galba num. 12. de decimatione etiam loquitur Dionysius Halicar. lib. 9. pag. 446. in libris ueris in latinum sermonem a Gelenio; sic enim erit commodum etiam ijs, qui græcæ nesciunt, inuenire. Qui autem decimabantur, sorte duci solebant. Vide Polybium in lib. de castrametatione. III. pœna militaris erat Fustuarium. de quo Cicero mentionem facit in or. Philipp. 3. & Velleius pag. 107. in post. uolumine. Caluinus Domitius Iulium Cæturionem primipili ob turpem ex acie fugam fuste percussit. de hac pœna copiose loquitur Polybius in lib. de castrametatione. & causas has enumerat. peccare in excubiis. deferere stationem. furto aliquid e castris tollere. falsum testimonium dicere. flore ætatis alicuius abuti. de hac pœna lege Lampridium in Alexandro Settero. ubi refert, post fustuarii animaduersionem, militi neq; in patriâ redire licuisse, nec ab ullo ex suis recipi solitum. hæc pœna potest etiam inter capitales connumerari; nam ait Polybius, cum miles causam dixisset apud Tribunum; si dñatus fuisset, ab ipso primū Tribuno fuste percuti solitum, mox ab aliis militibus, & fustibus cædi, & lapidibus interdum obrutum necari. IIII. pœna. ordeo pascere; & hæc decimatis plerunq; legionibus irrogabatur. Suetonius in Augusto. Decimatas ordeo paut. & Polybius in lib. de castrametatione. itidem Liuius lib. 7. decadis. 3. ubi de Marcello. cohortibus, quæ signa amiserunt, ordeum dari iussit. Causæ illæ adnotanda huius pœnæ. Signa amittere. apud Suetonium duplex

DE POENIS MILITVM

poena, primum enim decimantur legiones, postea ordeo pascuntur, & si non cadit in eundem utraq; V. poena militaris erat. Vite cedi de hac Corn. Tacitus lib. primo pag. 9. Centurio Lucilius interficitur, cui militariibus faceris vocabulū. CEDO. A L T E R A M, indiderant, quia fracta uite in tergo militis, alteram clara tipce, & rursus alteram posebat. & Liu. in Epit. lib. 57. ubi de disciplina Scipionis loquitur. Quem militem extra ordinem deprehenderit, si Romanus esset, uiribus, si extraneus uirgis cecidit: quo loco adnotandum, maiore ignominia affectos; qui uirgis caderentur, quam qui uiribus; Valerius Maximus uirgis ait casum Q. Fabium Rutilianum magistrum equitum a Papyrio dictatore quod iniussu suo in aciem copias eduxisset. lib. 2. cap. 2. Exem. de Papirio. uide etiam Plin. ubi de uite. & Crinitum inter recentiores. VI. poena. pertundere uenam, & mittere sanguinem, & quidem perantiqua. Vide Aulum Gellium lib. 10. cap. 8. VII. poena, siue nota potius, & ignominia. Cespitem portare, Suetonius in Augusto. Cespitibus autem aggeres fiebant, & Cor. Tacitus lib. primo pag. 8. simul congerunt cespites, extruunt tribunal; paulo post. Aggerabatur nihilominus cespes, iamque pectori usque accreuerat, cum tandem per uercicia uicti inceptum omisere VIII. poena, seu ignominia. portare uallum, & sarcinas; Val. Max. lib. 2. cap. 2. Luitius lib. 57. in epit. ubi de Scipionis disciplina, cum gladio recte (legendum, tete) uallare scieris, uallum ferre desinito, ibidem metio est militis, qui parum habiliret scutum ferebat. IX. poena. elephantis proterendos dare. Val. Max. lib. eodem, & capite eodem. ex eplo; de Africano minore, in transfugas, hæc enim poena ad eos referri proprie debet. X. ignominia potius, quam poena. ut distincti foderent. Plutar. in uita Luculli. XI. ignominia, pugna re pedibus. Val. Max. lib. 2. cap. 2. exemplo de Costra, his uerbis. C. Costra P. Aurelium iunctum sibi sanguine, uirgis casum militis munere pedibus fungi coegit, quod eius culpa ager esset incensus, & castra pene capta. ignominia hæc addita poenæ. XIII. poena, quæ in militibus itidem transfugis irrogari solebat. Cruci affigere. Valerius Max. ibidem. exemplo de Africano. & quidē Romanos; nam latinos securi percussit. grauiore scilicet poena affecti Ro. quam latini, quia minus decet Romanum esse transfugam. XIII. ignominia potius, quam poena. Toga laciniis abscessis

abscissis indui. XVI. discincta tunica indui. XVII. nudis pedibus, a mane usque ad noctem ad principia adesse. XVII. interdicere usum balnearum. XVIII. interdicere aliorum conuictui. XIX. ab equitibus transferre ad funditores. Causa uero huius, quod præfectus equitum circumuentus hostibus armis, statim dederat. Vide hæc omnia apud Val. Max. lib. eodem, & cap. exemplo de L. Calpurnio. Notæ hæc, & ignominia ab ipsis Imp. tollebantur. Suetonius in A. Vitellio. num. 8. atque etiam ulro ignominiosis notas, reis sordes, dānatis supplicia dempsit. itidē in Iulio Cæsare num. 69. atque post multas preces restituit, Vi de locum, nam ait ibi, legionem nonam totam cum ignominia dimisit, quod tumultuata esset apud Placentiam, quāuis adhuc in armis esset Pompeius. Vide etiam Aelium Lampridium in Alexandro Seuero. pag. 286. eam tamen legionem, quam exau- thorauit rogatus per dies XXX. priusquam ad expeditionem Persicam profisceretur, loco suo restituit, eaque pugnante maxime uicit, eum tamen Tribb. eius capitali supplicio affecerit. Hætenus à me de poenis, & ignominis militum dictum sit. Nunc de quasi ignominis quibusdam, quæ ad militiam spectant, dicamus. Sic autem appello, quia lege, & constitutionibus erat, Imp. cautum, non ignominia, aut notæ inurende gratia, sed aut disciplinæ militaris, aut dignitatis retinenda gratia. Refert Suetonius in Augusto, institutum fuisse, & usitatum ab Augusto, ut milites in concione, aut in edicto non appellaret commilitones, nec filios, aut priuignis imperio prædatis id permisisset. Cornelius etiam Tacitus libro primo pag. 15. ubi in concione alloquentem facit Germanicum milites. Quod nomen huic coetui dabo. militet ne appellem? qui filium Imp. uestri uallo, & armis circumsedistis; An ciues? quibus tam proiecta auctoritas Senatus fuit. Vide, ut non appellat commilitones, nimis enim blanda erat appellatio, & disciplinam corrumperebat. At secus Imp. Alexander Seuerus. Vide Aelium Lampridium. pag. 286. circumstantibus eum militibus, & quidem armatis ita cepit. Commilitones, si tamen ista uobis competit appellatio, & quæ sequuntur. paulo post. Milites Romani uestri socii, mei contubernales, & commilitones amant; potant, lauant, Græcurnetia more quidam se instituunt. de commilitonū appella-

DE POENIS MILITVM,

rione inter ipsos milites uide Cor. Tacitum pag. 17. ubi hæc
 sunt uerba. nec aliter placari posse comilitonum iras. Al-
 terum genus quasi nominis, non uti milite libertino. Refert
 Suetonius in Augusto, ipsum non esse usum libertino milite,
 præterquam bis, dum foris bellum gereret, ad præsidium colo-
 niarum contingentium Illyricum, iterum ad tutelam ripæ Rhe-
 ni fluminis. Miretur aliquis, cum delectus ex tribubus, ut Po-
 lybius narrat in libro de castram. Ro. & libertini tribubus con-
 tinerentur, cur libertinum noluerit scribere militem. Respon-
 de, libertinos tribubus quatuor urbanis separatim contineri
 solitos, ut satis notum est; ideo facile potuisse prætermitti in hæc
 delectu, cumq; uellet militarem disciplinam augere, & or-
 nare, non nisi cūibus ingenuis in bello uti uoluisse. De liberti-
 nis, quoniam infima plebe continebantur, uide quid cauerit
 Diuus Claudius, apud Suetonium num. 25. nam ait, libertinos,
 qui se pro equitibus agerent, publicauit. De capite census etiam
 non adigendis sacramento, uide Valerium Maximum libro secun-
 do, cap. secundo, exemplo de C. Mario. & A. Gellium. lib. 16.
 cap. 10. item Salustium in Iugurtha. Verum Imp. Nero ali-
 quando coactus est uti libertino milite, imo seruis etiam. Vide
 Suetonium. num. 44. ubi hæc sunt uerba. Mox tribus urbanas
 ad sacramentum citauit, ac nullo idoneo respondente, certum
 dominis seruorum numerum indixit, nec nisi ex tota cuiusq; fa-
 milia probatissimos, ne dispensatoribus quidem, aut amanuen-
 sibus exceptis, recepit. Et quanuis Augustus bis usus est liberti-
 no milite, non tamen sub eodem uexillo cum ingenuis esse uo-
 luit, nec eo modo armatos, ut dignosci possent. Vide Sueton-
 ium eundem. ubi hæc sunt uerba. non commixtos cum inge-
 nuis, nec eo modo armatos. & quatenus ad hanc commissionem
 militū sub uexillis attinet, ne cum externis quidem auxiliis Ro-
 mani commiscebantur, neq; enim erat idem delectus, neq; idē
 Tribb. militum, sed præfecti ipsos ducebant sui, & separatus ijs
 in castris locus assignabatur. Vide Polybiū in libro de castram.
 Sed Xenophon in libro, qui in Græcâ dicitur fideliores aut futuros
 externos, si commisceantur cum Atheniensibus. Ideo De-
 mosth. in or. prima Philipp. ait. οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἰσχυρότερον τοῦ
 ἀλλοτρίου. pedites uero qui bis mille, inter hos Athenien-
 ses

ses quingentos. Sed idem Xenophon in libro *πρὸς τὴν πόλιν*, sic iues cum ciuibus coniuncti militent, utilius, quàm si cum illis instruantur, ut hoc tempore Lydi, Phryges, Syri. & aliis id genus. Verùm hæc commiscendi ratio alia est, uel non commiscendi. illi non commiscebantur ab Augusto dignitatis causa, hi nō sunt commisti ab Atheniensibus ob diuersitatem linguæ; Nec tribus commisceri olim Ro. uoluerunt urbanas rusticis, ob ignobilitatem, Vide Liuium libro 9. sub finem narrantem, quomodo libertini, Fabio auctore, qui ideo est dictus cognomento Maximus, coniecti fuerint in quatuor urbanas tribus; nam urbanæ tunc ceperunt appellari; Impp. ætate si non commiscebantur sub eodem uexillo externi cum Ro. at utebantur eadem disciplina. Vell. paterculus in uolumine post. pag. 134. in impressis Lugduni. ubi de defectione Pannoniorū loquitur, & Dalmatarum. In omnibus autem Pannoniis non disciplinæ tantum modo, sed linguæ quoq; notitia Romanæ, pleriq; etiam literarum usus, & familiaris animorum erat exercitatio, ideo periculosum fuit, & quæ sequuntur. Sic etiam Liuius de latinis lib. 8. lingua, moribus, armorum genere, institutis congruentes, nam sæpe iisdem in manipulis fuerant. Nec uero mirandum hoc de latinis dici, quia cum ipsis esset data ciuitas, poterant in iisdem manipulis, & sub eodem uexillo in legionibus Ro. militare. Nec uero prætermittendum Augustum olim (ut refert Suetonius) Romæ usum militis libertini opera tum in incendiis causa, tum ob periculum imminens ex caritate anno næ. Semper enim incendiis suscepta est cura. Vide Liuiū libro 9. de bello Maced. pag. 262. ubi de Quinqueuiris, quibus hoc est mandatum. Magna autem incēdia sæpe a Liuiō Romæ fuisse narrantur. Vide etiam Paterculum pag. 156. sub finem uol. posterioris. ubi Cælii montis incendium narrat, cum iactura omnium, quibus succurrit Tiberius. Caritas uero annonæ ob frequentiam hominum sæpe Romæ erat. Sex. Rufus insignis Augustæ historiæ scriptor, ex Aegypto ducenties cenæ millia in urbem inferri solita scribit. Incendiorum cura etiā Triumuiris capitalibus mandata. Vide Liuium ibidem. Seruare, ne qui nocturni coetus fierent, utiq; ab incendiis cauere- tur, adiutores ijs dati Quinqueuiri, ut cis Tiberim suæ quisq; regioni, ædificiis præessent. si igitur libertino milite uix utebatur,

DE POENIS MILITVM

quid credendū de seruis? iis certe nō licebat militare. Vide Vell. Paterculū in posteriore uolumine, pag. 136. ubi de defectione Pā noniorū, & Dalmatarū loquitur; Habiti itaq; delectus, reuocati undiq; omnes ueterani; uiri, ſceminæq; ex cēſu libertinū coactæ dare militē. Libertinū militē, intellige ſeruos manumifſos, ut militare poſſent. Suet. hoc idem apertius demōſtrat in Auguſto nu. 25. his uerbis. eoſq; ſeruos adhuc uiris, ſceminisq; pecunioſiorib. indiſtos, ac ſine mora manumifſos ſub priore uexillo habuit, neq; aut commixtos eum ingenuis, aut eodem modo armatos. Obijciat ſe mihi aliquis, & dicat ſeruos miſtaſſe. prolatis illis ex Liuiο uerbis, quæ ſunt libro ſecundo de bel. punico, poſt cladem Cannenſem. Annibal redimendi ſui captiuiſ copiam fecit precia in ſingula capita, Equiti quingenos quadrigatos, tricenoſ pediti, ſeruo centum. Ergo ſerui erant in exercitu Ro. Sed tu intellige calones, & lixas, & id genus turbæ. Cicero in oratione pro Deiotaro, ubi ſunt illa uerba. ſeruum iudicatum. oſtendit ſatis rem ita ſe habere. extat etiam Plinii Epistoła ad Imp. Traianum, in qua de hac re agitur. Militarunt tamen aliquando ſerui etiam non manumifſi. Liuius libro ſecundo belli punici, poſt Cannenſem cladem, loco ante demonſtrato, id ita explicat. Etiam aliam formam noui delectus inopia liberorum capitum, ac neceſſitas dedit; VIII millia iuuenum ualidorum ex ſeruitiis, prius ſeiſcitantēſ ſinguloſ, uellent ne militare, empta publice armauerunt; hic miles magis placuit, quā redemptus. Idē etiam ab Imp. M. Antonino Philoſopho factum narrat Iulius Capitolinus. pag. 194. Et ſeruos, quemadmodum bello punico factum fuerat, ad militiam parauit; quos uoluntariō exemplo Volonum appellauit. Nec ſeruiſ tantum uſus eſt in bello Germanico, & Marcomanico, ſed etiam gladiatorib; , quod hominum genus uiliſſimum erat, multoq; fortatte peiore conditione, quā ſerui. Capitolinus ibidem. Armauit etiam gladiatores, quos Obſequenteſ uocauit. imo (tanta erat neceſſitas) etiam latroneſ. Verba Capitolini ſunt hæc ibidem. Latroneſ etiam Dalmatiæ, & Dardaniæ militeſ fecit, qui locus ita intelligendus. ut dicāſ militeſ factōſ, quia ipſoſ ſacramento adegit militari, tunc enim fiebat aliquiſ mileſ, & incipiebat ſui priuilegiis omnib; militariſ. Haſtenuſ a me de poeniſ, & ignomiſiſ militum Romanorum dictum ſit.

DE GRADIB. HONORVM,

& hoc tyrocinium ætatis vocatur à Suetonio in Aug. ubi loquitur de Caio, & Lucio. & in Nerone. num. 6. deductus tyro in forum. ubi adnotari potest, consuetudinem fuisse, ut adolescentes, qui togam puram sumperant, deducerentur in forum. tyrones autem dicti, quia tunc incipiebant militare sub annum XVII. ut patet ex Plut. in uita Gracchorum. Toga igitur pura sumpta militare, & stipendia facere sub Imp. incipiebant. ut Pópeius sub Sylla. Plut. in Pompeii uita. C. Iulius Cæsar sub Thermo prætore in Asia. Suet. num. 2. & 3. & sub Seruilio Isaurico in Cilicia, & proauus Augusti sub Aemilio Papo. Suet. num. 2. Caio de se ipso apud Ciceronem in lib. de Sen. ita loquitur. Quibus miles punico bello, aut questor in eodem bello, aut Consul in Hispania fuerim, aut quadriennio post cum Tribunus mil. depugnauit apud Thermopylas M. Acilio Glabrione Cos. Enumerat militiæ suæ gradus. sed miror, quomodo Cicero post Consulatum illum Trib. mil. fuisse dicat. Plut. *χαίρων*. nam Liuius lib. 6. 4. decados ait legatos Consulares ipsum fuisse, & Valerium Flaccum Acilii Glabronis. Legatos uero proxima dignitate fuisse in exercitu consulis, cognosce ex Liui. lib. 3. pag. 33. lin. 50. ubi ait. Consulem alterum dextrum cornu, alterum sinistrum; legatum mediam aciem, alterum equites rexisse, & idẽ lib. 4. pag. 37. lin. 20. dictatorem in exercitu sibi assumpsisse legatos, quos uellet, uiros insignes. Tribuni mil. alii ex equitibus, alij ex peditibus creabatur. Polyb. in libro de castrametatione. equites, quibus decem essent reliqua stipendia; pedites, quib. sex. hi erant seniores, & numero sex. iidem ex iunioribus quatuordecim, qui quinque confecerant stipendia. Ibidem. Singulæ autem legiones sex habebant Tribb. mil. Polyb. ibidem. de numero stipendiorum Liui. lib. 3. pag. 31. num. 50. ubi ait Oppium. VII. & uiginti confecerant stipendia. Magis uero honorificum erat militasse equitem, quàm peditem. Collige ex Liui. libro. 3. pag. 31. lin. 100. ubi ait. L. Tarquitium patritium, sed qui tum stipendia pedibus propter paupertatem fecisset. Intelligi iam potest, qualis esset militiæ gradus Trib. mil. sed illius ductu, & auspicio bellum non dicebatur geri. Liui. lib. 4. pag. 37. lin. 60. nec milites ab eo poterant solui religione iuramenti Liui. lib. 3. pag. 25. lin. 100. Aetatem si queris (nam hoc spectat ad rem propositam) collige

ex Polybij loco ante recitato; nā si creabant Tribb. militū alios, quibus iam essent confecta stipendia sex, patet hos annorum fuisse XXIIII. nam ætas militaris incipiebat post XVII. ut ante dixi. hinc illa edicta, quicunq; essent ætate militari. Liu. lib. 3. pag. 26. lin. 70. equites uero creabantur Tribb. mil. anno ætatis XXVIII. ex priore supputatione, si rem colligas. obscuro, & humiles, qui creari non poterant Tribb. mil. alios habebant militæ gradus; quos enumero ex Liuiο lib. secundo, lin. 60. Miles. ductor ordinum. Centurio. Centurio primi pili. itidem. Vexillarius. Optio. Tessararius, signifer, & aquilifer. uide quid dicat de his Iulius Capitolinus in Pertinace, sub initium. Verum de his, & aliis omnibus ego alibi copiose disseram. Nunc aliorum honorum gradus declaro in patritiis uiris, & plebeiis nobilibus. Postquam militabant ad petitionem urbanorum magistratuum. & primum quæsturam petebant, anno XXIII. ex lege annali, ut ego alibi copiose exposui. sed pulchrum censebatur ex castris redire cum laude, & donis militariis. Ciuium coronam retulit Iulius Cæsar, quæ illam donauit Thermus prætor in Mircelenarum expugnatione. Suet. in Aug. num. 2. & Octauius triumpho Cæsaris Africano donatus est militariis donis, quo anno togam sumpsit uirilem, quanquam expers belli propter ætatem; nam agebat annum XVI. Quæsturam sequebatur ædilitas interiecto spatio annorum trium. Aedilitatem prætura interiecto biennio. Præturam consulatus interpositis annis itidem duobus. nam ætatis anno 43. consulatum gerebant, sicuti Cicerō in Philipp. VI. declarat nominatim. Sed nos de his omnibus alibi copiose dicemus, cum loquemur de lege annali. Verū quærat aliquis in gradibus honorum plebei hominis de tribunatu plebis; quo loco, interq; quos interici solet magistratus urbanos, respōdeo tribunatum pl. quæsturam uel urbanam, uel prouincialem sequi consueuisse. Id patet ex oratione Cic. pro Sestio sub initium fere, ubi ait. Hunc igitur animum ad tribunatum attulit P. Sestius, ut quæsturam Macedonia relinquam, exposuere enim tribunatum militum ante, his uerbis. Possem multa dicere de tribunatu militum, sed mihi obuersatur ante oculos reip. dignitas, quæ ad se rapit. paulo post. Quæstor hic C. Antonii collegæ mei, Iudices, fuit sorte. Iam igitur res satis patet. Sed etiam ex

Alconio

DE GRADIB. HONORVM, 73

Afconio id perfici potest, nā in argumēto or. pro Cornelio Balbo de maiestate ait. Cor. homo non improbus uir habitus est. fuerat quæstor Cn. Pōpen. deinde Tribunus pl. C. Pifohē. confule. Vide, ut Trib. pl. sequatur quæsturā. Atq; hoc idē, quatenus ad Tribunatum mil. & quæsturam spectat, cognosci potest ex Suet. in Iulio Cæs. nu. 5. Tribunatu mil. qui primus honor Romanū reuerſo per suffragia Pop. obrigit. ibidem num. 6. uidebis quæsturā nominari. Hoc me impulerat ante multos annos, ut dicere epistolā illam Cic. lib. 11. Ep. fam. ad Curionem. Nondū erat auditum, ad Curionem patrem, non autem ad Curionē filium scribis, quia cum esset adolescens, & quæstor in Asia, nec dum Trib. pl. non illi cōmisisset Cicero petitionem Milonis tāto studio, ut diceret, Dux nobis, & author opus est. idq; uerum esse existimo, & si nonnulli postea conati sunt hanc meam annotationem temere carpere. De sacerdotiis reliquum est ut quæramus, quo ordine tribui solerent. Ac illud tantummodo summam dicam; sacerdotia mandari solita tantū senibus. Sed postea immutata ratio est. Liu. id nominatim docet lib. 10. Consulares, triumphalesq; uiri, quorum honorib. nihil deesset, præter sacerdotia, quæ nondū erat promiscua. Idē lib. 29. sub finem, extremis ferē uerbis immutatam rationem ostendit. Gracchus admodum adolescens, quod tūc perarum in mandandis sacerdotiis erat. &c. Ibidem Suet. in Iulio. num. 13. ante præturam pontificem creatum ipsum narrat. Hæc ita sese habebāt florente rep. & si postremo paululum immutata. Sed Imp. ætate omnia confusa; imo ante sacerdotia ipsis mandari solita. Vide Iulium Capit. pag. 189. in M. Antonino Philosopho. Illum octauo ætatis anno in Saliōrū collegium retulit. paulo post. fuit in eo sacerdotio, & præsul, & uates, & magister, multosq; inaugurauit, & exaugurauit, nemine præeunte. Paulo post. Virilem togam XIIII ætatis anno sumpsit, eiq; desponsata fuit Commodi filia. Ibidem. Nec multo post præfectus latinarum feriarum. Ibidem XVIII. ætatis anno adoptatus ab Adriano quæstor est designatus. Hæc ita præter consuetudinē agi solita, quamuis lege annali sæpe solutos leges, ut ipſius uideretur habita ratio. Hæc a nobis hactenus dicta sint de gradibus honorum, & magistratuū Ro. De censura nihil diximus, quia satis constat ipsam plerunq; consulatum consequi consueuisse.

FINIS.

MENSIVM APPELLATIO EX NOMINIBVS IMPP.



AVSA S quatuor reperio fuisse, propter quas olim Imp. Rom. menses de suo nomine appellari voluerint; uel propter insignem aliquam uictoriam; uel in memoriam mortui alicuius, quem ipsi diligenter; uel quod eo mense essent ipsi nati; uel quod eo tempore imperium suscepissent. Sextilem Imp. Augustus appellauit Augustum, quia eo mense insignes uictoriae ipsi obtigerant, ut Suetonius testatur, potius quam Septembrem, quo fuerat natus, ex quo patet altera causa, sicuti superius exposui. Nonnulli tamen Impp. tales reiciebant appellationes, etiam si S. C. fierent. id factum à Tiberio scribit idem Suet. num. 26. his uerbis. Et ne mensis September Tiberius, October Liuius uocarentur, intercessit. Liuium enim à matris ipsius nomine dici uolebant. Altera causa explicatur ab eodem num. 15. in Caio, ubi ait. In memoriam patris Septembrem mensẽ Germanicum uocauit. Tertiam uero, & quartam cognosce ex eodem num. 13. in Domitiano, ubi ait. Septembrem mensẽ, & Octobrẽ ex appellationibus suis Germanicum, Domitianumq; nominauit, quod altero suscepisset imperium, altero esset natus. Etiam Antoninus pius S. C. tale de se fieri uetuit. Vide Iulium Capitolinum pag. 186. Menses Septembrem, atq; Octobrẽ Antoninum, & Faustinum appellandos decreuit Senatus; sed id respuit Antoninus. de tertia, & quarta causa itidẽ lege Vopiscum in Tacito. 67. Hic idẽ mensẽ Septembrem Tacitum appellari iussit, quod eo mense & natus, & Imperator factus. Nullus uero plures appellationes mensibus indidit, quam Commodus Imp. Nam pro Augusto mense appellauit Commodum, pro Septembri Herculem. pro Octobri in uictum. pro Nouembri exuperatorium. pro Decẽbri Amazonium appellauit. Vide Aelium Lampridium, pag. 210. qui ita scribere etiã solitos tunc omnes testatur. Idibus Herculeis. Calẽdis exuperatoriis. calẽdis Amazoniis; neq; uero hæc nomina S. C. indita, sed potius ex adulatione nesciorum hominum.

ERRATA ITA CORRIGENDA.

- Pag. 4. in præfatione, Enim sit temporum lege. Etenim sit temporū.
 Pag. 5. in præfatione descripsit. Hebræorū etiā. lege. descripsit,
 Hebræorum quoque.
 Pag. 5. in præfatione. *perpetuas* lege. *perpetuas*.
 Pag. 7. in præfatione. Indivina philosophiæ. deest studio.
 Pag. 12. b. Omnia ad retardandum lege. Omina.
 Pag. 42. b. commendatur lege commendantur.
 Pag. 78. b. Anebarbo. lege Aenobarbo.
 Pag. 112. Milo Lanuvius olim Cic. lege. Milo Lanuvii olim; Cic.
 Pag. 124. b. in oratione pro Archita. hæc verba delenda.
 Pag. 144. b. ubi ait dicens. lege. ubi ait. dicens.
 Pag. 145. a. modum promotiones ad militiæ gradus. Vide Lam-
 pridium in Alex. Severo. de promotionibus autem militaribus
 alibi copiose differemus, res enim est obscura, & difficilis, scituq;
 digna. Hactenus a me dictum sit de commodis militum.
 Hæc omnia verba delenda. quia bis sunt repetita ab ipso impressore,
 qui deceptus esse similitudine vocum duarum commodum, &
 commoda. ut patet.

Ad Lectorem.

TE non ignorare uolo, Lector amice, in Tabula illa, quæ est scal-
 pta in Aug. ad eius omnem gētem ostendendam usq; ad Nero-
 nē Imp. non esse appositum Britannicum Divi Claudii filiū. neq;
 uxores Claudii eiusdem, neq; uxores Neronis, & Caligulæ sicuti
 oportebat, quia tabula capere tam multa non potuit.
 Velim etiam scias, ne fortasse inter legendum mireris, cum consue-
 tudines annotassem in Aug. me omnia confuse collegisse: sed
 postea mutasse sententiā; ac distinxisse, singula generis suis locis
 apte disponendo, ut facilius omnia inveniri possent. Vale.



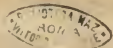
SERIES CARTARVM.

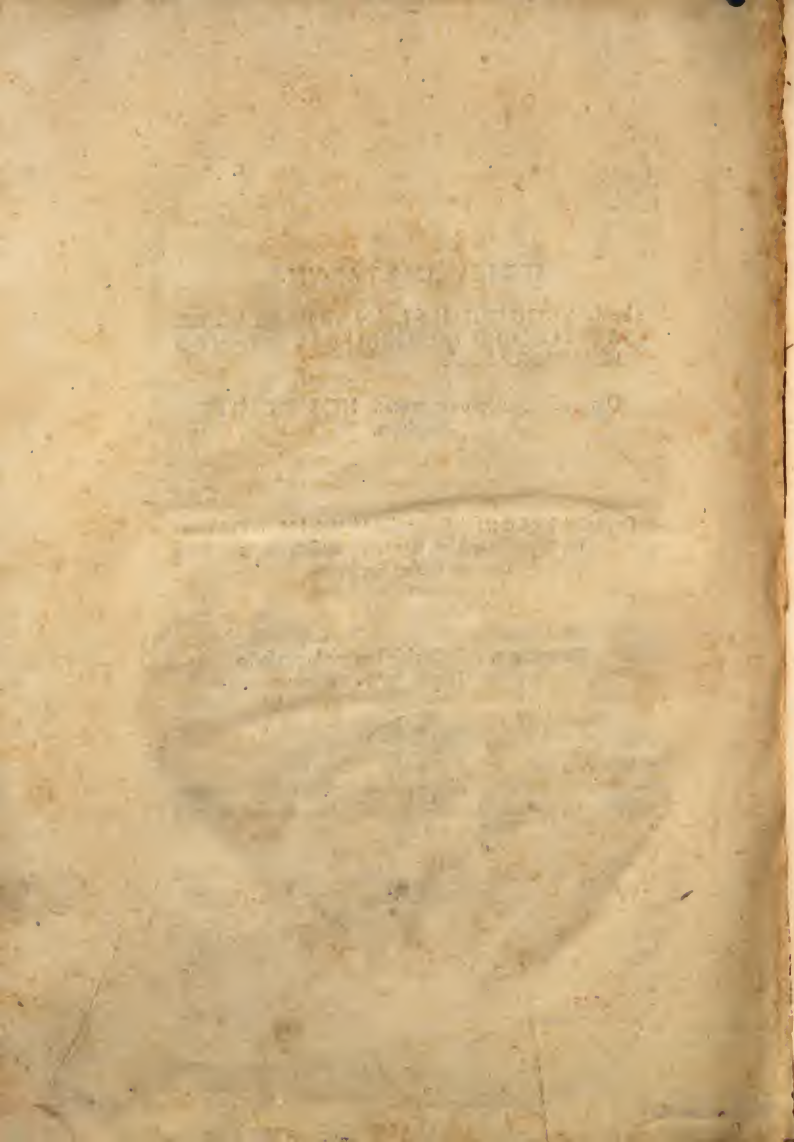
a b c d. A B C D E F G H I ^K L M N O P Q R S T V X Y Z.
A A B B C C D D E E F F G G H H I I ^{K K} L L M M N N O O
P P Q Q R R S S T T.

Omnes sunt duerniones, præter. H Q V Z B B I I T T
simplices.

Impressus hic Liber fuit Bononiæ M D L I X. in Officina
Io. Baptistæ, & Alex. Benaciorum fratrum, &
Ioannis Rubei Sociorum.

Permittente F. Eustachio Locatello præfecto
Inquisitionis.









Handwritten text, possibly a signature or date, located near the top center of the page.



